

SOTAVETERAANI KRIIGSVETERANEN

N:o 3/2010 ■ Tarkastettu levikki 68 225 ■ Kesäkuun 23. päivänä 2010

Patriootti Gunnar Laatio

sivut 8–9

Veikko Kallio haastattelussa

sivut 18–19

Aseveljien Liiton perustamisesta 70 vuotta

sivut 20–21

Veteraani- palkinnot jaettu

sivu 24

Kuntoutukseen pitää panostaa

sivut 25–27

Sotahistoria- paketti

sivut 28–33

Virikepäivät Mikkelissä

sivu 38

Yksituumainen liittokokous Kuopiossa sivut 10–15 ja 64.

Liittujuhla päättyi vahvasti laulettuun Maamme-lauluun.

Ennätysmäärä yleisöä kansallisena veteraanipäivänä Tampereella sivu 16

Kansallisena veteraanipäivänä kuultiin tuhannet tarinat. Lumpeen suvussa juhlassa oli mukana neljä polvea. Keskellä lotta Virva Lumme (89), oik. Päivi Lumme, vas. Susanna Vaismaa ja Lumi Vaismaa (1).

Helsingissä 23. kesäkuuta 2010

Liittokokous linjasi tulevien vuosien tavoitteita

Suomen Sotaveteraaniliiton keskeisenä tarkoituksena on valvoa ja edistää sotaveteraanien, heidän puolisoitensa ja leskiensä yhteiskunnallisia etuja. Tämän tehtävän mukaisesti liitto toimii erityisesti toimeentuloturvan ja sosiaalisen huollon kehittämiseksi, asumisolojen parantamiseksi ja kuntoutuksen edistämiseksi. Liitto edistää omalta osaltaan veteraaniperinteen keräämistä ja tallentamista. Sotaveteraanien veljesjärjestönä liitto vaalii yhteenkuuluvuutta ja isänmaallista henkeä. Liitto on lähivuosien aikana perustamisensa jälkeen suurimman muutoksen edessä, mutta nämä perustehtävät ja toiminta-alueet tulevat säilymään.

Liitto on jäsenkuntansa etujärjestö. Sotaveteraanisukupolvi muodostaa enemmistön vanhuusväestöstä, ja siksi tätä ryhmää tulee kohdella erityisryhmänä vanhuusväestön tukitoimia suunniteltaessa. Veteraaneille vuonna 2004 luvattu vuosittainen kuntoutus ei ole toteutunut. Kuntoutusmäärärahaa on päinvastoin laskettu vuodesta 2005 tähän vuoteen mennessä 29 prosenttia. Taloustutkimus Oy:n touko-kesäkuun vaihteessa tekemän tutkimuksen mukaan suomalaiset arvostavat yksimielisesti sotaveteraaneja ja kotirintaman väkeä. Arvostus ei kuitenkaan yksin riitä auttamaan sotaveteraaneja. On itsestäänselvää, että hoitokustannusten samanaikaisesti kohotessa on tultu sotaveteraanien kannalta lähes kestävämpään tilanteeseen. Juhlapuheiden korulauseet eivät ole realisoituneet käytännön teoiksi riittävässä määrin. Iäkkään veteraanin on työlästä edelleenkin saada toiveensa kuntoutusmuodoista kuulluksi. Kunnissa tulisi ottaa aktiivinen ja veteraania lähestyvä ote kuntoutuksen järjestelyissä. Liitto on omalta osaltaan asettanut nyt hyväksytyssä suunnitelmassa

tavoitteekseen toimivan sosiaalineuvonnan saamisen jokaiseen yhdistykseen. Liitto ja sen jäsenyhdistykset tulevat jatkamaan huolto- ja tukitoimintaansa niin kauan kuin sotaveteraanit, heidän puolisonsa ja leskensä tukea tarvitsevat. Sotaveteraaniryhmiä varat kohdennetaan suunnitelmallisesti tähän työhön siten, että tuen jatkuvuus voidaan taata. Näin voidaan tukea erityisesti heikoimmissa asemassa olevia veteraaneja arjen kohtaamisessa.

Liiton ja sen jäsenyhdistysten tulevien vuosien haasteena on säilyttää toiminnan vireys, jotta tukitehtävistä selvitään. Perusedellytyksenä toiminnan jatkumiselle on tehtävään sitoutunut kannattajajäsenkunta. Tämän jäsenryhmän määrän kehittymistä on koko ajan seurattava. Hallintoon ja tukitoimintaan mukaan tulevien kannattajajäsenten valmiuksia tulee kehittää lisäämällä heidän koulutustaan. Tulevaisuusfoorumissa esitetyt sotaveteraanipiirien raportit osoittivat, että piireissä on huolella paneuduttu edessä olevien vuosien pohdiskeluun ja suunnitteluun monipuolisella ja käytännönläheisellä tavalla.

Seuraavalla kaksivuotistoimintajaksolla suunnitellaan siirtyminen perinneaikakauteen. Tämä edellyttää vaihtoehtoisten mallien kehittämistä liiton perinnevaiheen hallintorakenteeksi. Sotaveteraanipiirien tulee laatia yhdessä yhdistystensä kanssa alustava suunnitelma siirtymisestä perinneaikakauteen. Yhteistyössä Tammenlehvän Perinneliiton kanssa hahmotellaan alueellisen veteraaniperinnetyön toimintamalli, jossa Sotaveteraaniliitto ja sen jäsenyhdistykset vastaavat oman perinteensä vaalimisesta ja toimivat yhteistyössä Tammenlehvän Perinneliiton kanssa.

Finn-Göran Wennström

Suomalaiset arvostavat veteraanisukupolvea

Taloustutkimus selvitti Sotaveteraaniliiton toimeksiannosta miten suomalaiset arvostavat vuosien 1939 – 45 sodat kokenutta sukupolvea, niin sotaveteraaneja kuin kotirintamankin väkeä.

Vastaajista 81 prosenttia arvosti heitä erittäin paljon ja 17 prosenttia melko paljon. Arvostus on varsin tasainen eri puolilla maata asuvien keskuudessa. Myös naiset ja miehet, eri ikäiset ja eri tuloluokkiin kuuluvat arvostavat samansuuntaisesti veteraanisukupolvea. Arvostus on korkealla tasolla. Tuskin on toista asiaa, joka yhdistää suomalaisia samalla tavalla. Se antaa luottamusta myös tulevan veteraaniperinteen vaalimistehtävän käynnistämiseen.

Kysyttäessä halukkuutta osallistua sotaveteraanien hyväksi tehtävään vapaaehtoistyöhön esimerkiksi tapahtumien järjestelyssä tai keräyksissä vastaajista 7 prosenttia oli erittäin halukas ja 28 prosenttia melko halukas tällaisiin palvelutehtäviin. Tämäkin on korkea tulos.

On aihetta kiittolisuuteen, totesi liiton puheenjohtaja Aarno Strömmer liittokokouksessa. Ny-

ky-Suomessa veteraanipolven arvostus on jakamaton. Veteraanien ehtoovuosien elämänlaadun ja asianmukaisen hoivan turvaamiseksi ei kuitenkaan pelkkä arvostus riitä. Valtiolla ja kunnilla on nyt tutkitusti kansalaisten jakamaton tuki ja kannustus veteraaniasioiden tehostettuun hoitamiseen.

Tekoja tarvitaan

Viime vuoden keväällä käynnistettiin veteraanijärjestöjen ehdotuksesta vuoteen 2015 saakka ulottuvan veteraanipoliittisen suunnitelman aikaansaaminen. Uusien linjauksien saaminen on ensimmäinen askel veteraanien etuuksien parantamisessa. Linjausta on valmistellut suppea veteraaniasioiden parissa pitkään työskennellyt virkamiesryhmä. Lopullisen suunnitelman julkistamista on jouduttu odottelemaan. Oikeita syitäkin pitkittymiseen varmaan on. Toivottavasti aika vain ei hoitaisi veteraanien oikeutettujen ja välttämättömien etuuksien parantamista.

Markku Seppä

Marsalkka Mannerheimin syntymäpäivänä 4. kesäkuuta kansalaisjärjestöjen edustajat laskivat seppeleen Mannerheimin patsaan juurelle. Laskijoina olivat Helsingin Yliopiston Ylioppilaskunnan hallituksen puheenjohtaja Katri Korolainen-Virkajärvi ja Marsalkka Mannerheimin perinnesäätiön hallituksen jäsenet prikaatikenraali Juha-Pekka Liikola ja Tapio Peltomäki. Päivälleen 50 vuotta sitten ratsastajapatsas oli saatu paikoilleen ja tilaisuus oli suuri kansalaistapahtuma.

Karjaalainen Stig Häggström ja Sveitsin Upseeriliiton puheenjohtaja laskivat kukkalaitteen Marsalkka Mannerheimin muistopatsaalle Montreauxissa Sveitsissä 5.6.2010. Suomesta osallistui myös 18 Läntisen Uudenmaan perinnesoittokunnan edustajaa esiintyen tilaisuudessa.

Valtuusto kokoontui Santahaminassa

Suomen Sotaveteraaniliiton valtuusto kokoontui kevätkokoukseen Santahaminassa 4. toukokuuta. Kokoukselle esiteltiin lii-

ton tilinpäätös, joka sisälsi tuloslaskelman, taseen, toimintakertomuksen ja tilintarkastuskertomuksen vuodelta 2009. Valtuusto vahvisti tilinpäätök-

sen ja myönsi vastuuvapauden tilivelvollisille. Kokous käsitteli myös liittokokoukselle esitettävät asiat.

Liiton vuoden 2009 tulot olivat 1 866 635,68 € ja kulut 2 248 070,24 €. Avustuksia liitto antoi jäsenyhdistyksilleen ja sotaveteraaneille 1 092 853 €. Liiton tase vuoden 2009 lopussa oli 1 563 483,53 €.

Keskustelutilaisuus aamupäivällä

Kokouspäivä aloitettiin Kaartin Jääkärirykmentin komentajan eversti Jukka Valkeajärven esityksellä. Valtuuston jäsenten aamupäivä jatkui liiton tulevaisuussuunnitelman käsittelyllä, jonka pohjalta käsittelyä jatketaan liittokokouksessa.

Liiton puheenjohtaja Aarno Strömmer luovutti liiton standardin Kaartin Jääkärirykmentin komentajalle kiitokseksi joukko-osaston esittelystä ja valtuuston kokouksen isännöinnistä.

Valtuuston kevätkokous pidettiin Santahaminassa Jääkäritalossa.

Pro Traditione Militare -ansiomerkki kolmelle ansioituneelle

Pro Traditione Militare -ansiomerkki on 4. kesäkuuta myönnetty kolmelle sotilasperinteiden saralla ansioituneelle henkilölle:

Kenraalimajuri **Sami Sihvo**
Everstiluutnantti **Stig Roudasmaa**

Majuri **Mart Puusepp** (Viro)

Pro Traditione Militare -ansiomerkki on perustettu Sotilasperinteen Seura ry:n aloitteesta palkitsemaan sotilaskulttuurin perinteiden, sotilashistorian ja sotilaskulttuurin alueilla ansioituneita henkilöitä. Ansiomerkkin myöntäjänä toimii erillinen Pro Traditione Militare-toimikunta.

Ansiomerkkiä on aikaisemmin myönnetty kaksi kappaletta vuonna 2009.

Ansiomerkki on nauhassa kannettava valkoiseksi emaloitu hopeinen Yrjön risti, jonka keskellä siniseksi emaloitu vaa-

kunakilpi, jossa hopeinen nouseva taakseen katsova Suomen leijona. Sitä kannetaan tummanvihreässä nauhassa ja sitä käytetään muiden kunnia- ja ansiomerkkien tapaan.

Ansiomerkkin on suunnitellut taiteen lisensiaatti, heraldikko **Tuomas Hyrsky**.

Ansiomerkkiä voidaan myöntää henkilölle, joka on pitkään ja ansiokkaasti työskennellyt sotilaskulttuurin tai näiden tutkimuksen edistämiseksi toteuttanut yksittäisen, mittavan teon sotilaskulttuurin perinteiden tutkimuksen tai talentamisen hyväksi

Pro Traditione Militare -ansiomerkkin myöntämistä voivat esittää mm. sotilasperinteen, -historian sekä -kulttuurin puitteissa toimivat opetus- ja tutkimuslaitokset, puolustusvoimat sekä sotilaskulttuurin perinneyhteisöt. Ansiomerkkiä myönnetään vuosittain enintään viisi kappaletta.

Markus Anaja

Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö vuosikokouksessa

Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiö piti vuosikokouksen 6. huhtikuuta Helsingissä. Kokoukselle esitetty tilinpäätös vahvistettiin ja tilivelvollisille myönnettiin vastuuvapaus.

Vuoden 2010 toimintasuunnitelma ja talousarvio hyväksyttiin. Säätiö avustaa sotaveteraaneja ja perinnetyötä. Talousarvio on 12 000 euroa alijäämäinen.

Säätiön hallituksen jäsenet

ovat: **Markku Ahtela, Olavi Eronen, Esa Haarala, Erkki Heikkinen, Frank Lindqvist, Juhani Soila, Yrjö Tuokko, Finn-Göran Wennström** ja **Risto Voipio**.

Säätiön puheenjohtajaksi vuodelle 2010 valittiin Risto Voipio, varapuheenjohtajaksi Finn-Göran Wennström ja asiamieheksi **Markku Sepä**. Säätiön tilintarkastajiksi valittiin KHT, **Reijo Peltola** ja HTM **Toivo Tuomikorpi**.

Kunniamerkkejä 4. kesäkuuta

Vapaudenristin ritarikunta myönsi 18 kunniamerkkiä Puolustusvoimain lippujuhlapäivänä 4. kesäkuuta.

Kunniamerkkien saajat:

Vapaudenristin suurristi rintatähtineen

Kaskeala Pauli Juhani, amiraali Helsinki

1. luokan Vapaudenristi rintatähtineen

Simola Antti Juhani, kenraaliluutnantti Tuusula

3. luokan Vapaudenristi

Helminen Roi Mauri Kalervo, majuri Tuusula

Kurvinen Ahti Olavi, everstiluutnantti Helsinki

Rintanen Terho Olavi, insinööri majuri Jyväskylä

4. luokan Vapaudenristi

Hugg Aki Mikko Matias, yliluutnantti Hämeenlinna

Hurppu Joni Jouko Oskari, luutnantti Virolahti

Kajava Lauri Kalevi, kapteeni Säkylä

Koskela Jorma Juhani, yliluutnantti Nummi-Pusula

Kuustie Juhani Erik, kapteeniluutnantti Merimasku

Mäkinen Juha Aleks, yliluutnantti Helsinki

Riittinen Anssi Petri Johannes, luutnantti Kouvola

Saarela Antti Johannes, kapteeni Tampere

1. luokan Vapaudenmitali

Alaräisänen Pekka Markus, kersantti Kouvola

Luoma Juha Petri Samuli, sotilasmestari Pori

Mäkinen Juhani Antero, ylikersantti Helsinki

Mölsä Jaakko Ensio, ylikersantti Kouvola

Tuovinen Mika Vesa Tapani, ylivääpeli Lappeenranta

Veteraaneille passi puoleen hintaan

Suomen sotiin osallistuneen rintamaveteraanin ja miinanraivauksiin vuosina 1945–1952 osallistuneen henkilön yli vuoden passista peritään suoritmaksu, joka on puolet normaalista hinnasta. Normaalin passin hinta on 48 euroa, mutta veteraaneille hinta on 24 euroa.

Pika- tai express-passia haettaessa ei alennusta myönnetä. Matkalle lähtijän kannattaa hyvissä ajoin ennen matkaa tarkistaa passinsa voimassaolo. Passin toimitusaika on noin viikko

Sisäasiainministeriön asetus 16.12.2009 poliisin suoritteiden maksullisuudesta vuosina 2010 ja 2011.

Anni Grundström

Heittäkää murheenne Herran kannatettavaksi

”Heittäkää kaikki murheenne hänen kannettavakseen, sillä Hän pitää teistä huolen.” 1.Piet.5:7.

Kaikista luoduista olennoista on ihminen se, joka raahaa perässään eniten huolia. Vuorisaarnassaan sanoo Jeesus: ”Katsokaa taivaan lintuja; eivät ne kylvä eivätkä niitä, eivätkä aittoihin kokoa, ja teidän taivaallinen Isänne ruokkii ne. Ettekö te ole paljon suurempiarvoisia kuin ne?” Ja edelleen Jeesus pyytää meitä katsomaan kedon kukkia, sillä ne ovat paljon kauniimpia kuin Salomon kosaan kuninkaallisessa loistossaan.

Anna Jeesuksen rauhan tulla luoksesi! Levollista ja rikasta oli hänen elämänsä eikä Hän huutanut eikä korottanut ääntään. Hänen luokseen pyrkivät kaikenlaiset murheelliset ja apua tarvitsevat ”Tulkaa minun luokseni, kaikki työtätekevät ja raskautetut, niin minä annan teille levon”. Jeesus ei ole poistanut työtä, surua ja huolta, mutta Hän lupasi, että me tästä kaikesta murheesta huolimatta löytäisimme sieluillemme levon. Hän on siis luvannut ottaa meiltä pois huolten taakan kantaakseen sen itse.

Olkamme rehellisiä itseämme kohtaan ja myöntäkäämme, että olemme saaneet kärsiä enemmän kaikenlaisten tarpeettomien huolten kuin todellisten ja oikeutettujen surujen vuoksi. Miten taipuvaisia olemmekaan raahaamaan perässämme turhia taakkojamme. Me menemme Jumalan luo ja puhumme rukouksissa hänen kanssaan, mutta säilytämme päällämme huolet ja turhat murheet.

Sieluumme kasaantuu myös turhaan tuskaa ja levottomuutta niin, ettei meillä ole sijaa

kaikelle sille hyvälle, mitä Jumalalla on meille varattuna. Monesti eilisen ja huomisen huolet murtavat meidät, vaikka, ”Eilinen on mennyt, huomista et ole nähnyt, tänään auttaa Herra”. Tässä pienessä säkeistössä on sanoma levottomille sydämillä.

Ihmettelemme usein myös, kuinka joillakin muilla ihmisillä on niin paljon voimaa ja iloa. Kateuden ja luottamuspuolan sijaan voimme olla yhtä iloisia ja onnellisia kuin hekin, jos vain luopuisimme omasta itsestämme ja sallisimme Jumalan huolehtia kaikesta. Uskokaamme ja luottakaa Hänen kykyynsä auttaa meitä.

Jumalalla on suunnitelma jokaista elämää varten. Korkein elämän mitta on se, että elämä vastaa Jumalan suunnitelmaa. Suunnitelman hän ilmoittaa meille pala palalta, sikäli kun meidän tarvitsee siitä tietää. Jos meidän on omistettava elämämme erityiselle tehtävälle hänen palveluksessaan, Hän tekee meille selväksi ja osoittaa meille sen, missä ja milloin sen on tapahduttava. Sitten hän yksinkertaisesti ja selkein ohjein opastaa meitä askel askeleelta kohti tavoitetta. Hän pitää meistä huolen!

Jumala on kanssamme ja ottaa kannettavakseen murheemme – Hän kantaa kaikki kuormat. Ole turvallisella mielellä! On joku, joka ottaa murheemme kannettavakseen ja pitää huolen elämästämme – tänään, huomenna ja aina!

Pirkko Kuorehjärvi

Kuolleita

Erkki Sutela 1915-2010

Kahden sodan veteraani, asessori Erkki Sutela kutsuttiin viimeiseen iltahuutoon 30. toukokuuta. Sutela oli syntynyt Uudellakirkolla. Opiskelut hän aloitti Helsingin Yliopistossa, mutta ne eivät päässeet kunnolla alkuun, kun talvisodan YH alkoi. Talvisodassa vänrikki Sutela toimi joukkueenjohtajana Er.P 5:ssä Kannaksella. Jatkosodan hyökkäysvaiheessa luutnantti Sutela toimi komppanian päällikkönä JR 2:ssa. Vuonna 1942 hänen sotatientsä kulki erikoisen satuman siivittämänä sotasairaan kautta Päämajaan, yleisesikunnan päällikkö, kenraali Erik Heinrichsin adjutantiksi. Kapteeniksi ylennetty Sutela oli tässä tehtävässä vuonna 1945:kin, kun Heinrichs toimi puolustusvoimain komentajana. Reserviupseerina Päämajassa palvellut kapteeni jäi sodan jälkeen armeijaan muutamaksi vuodeksi toimien eskadroonan päällikkönä Hämeen Ratsurykmentissä.

Käytyään Helsingin Opettajakorkeakoulun hänet valittiin Elimäen Soiniityn koulun johtajaopettajaksi. Erkki Sutela hoiti lukuisia luottamustoimia olleen niin kunnanvaltuuston kuin kirkkovaltuustonkin jäsenenä sekä useissa lautakunnissa.

Eläkkeelle päästyään Sutela oli kahdeksan vuotta paikallislehti Iitinseudun päätoimittajana ja toimitusjohtajana. Eläkepäivinä Erkki hoiti maanpuolustusjärjestöjen asioita ja fyysistä kuntoaan. Vielä 90-vuotiaana hän oli hyvässä vireessä.

Erkki Sutelan aloitteesta perus-

tettiin vuonna 1953 Elimäelle reserviupseerikerho, jonka puheenjohtajana hän toimi koko Elimäellä olonsa ajan. Kymenlaakson Reserviupseeripiirin hallituksessa Sutela oli 20 vuotta. Suomen Reserviupseeriliiton hallituksen jäsenyys ja välillä liiton varapuheenjohtajuus kesti 13 vuotta.

Reservinupseeritoimien lisäksi Erkki Sutela on ollut aktiivisena toimijana marsalkka Mannerheimin perinnettä vaalivissa yhdistyksissä sekä Viron Suomen-poikien ja Jääkäripataljoona 27:n perinneyhdistyksissä.

Häneltä riitti aikaa myös kirjoittamiseen ja valokuvaukseen. Sutela kirjoitti kaksi kirjaa, toinen oli Päämaja-aiheinen ja toinen Mannerheim-ristin ritareista.

Sutela ja hänen edesmennyt sairaanhoitaja-puolisonsa Liisa perustivat maanpuolustusrahaston, joka myöntää apurahoja maanpuolustustyössä uuras-taneille.

Erkki Sutela sai ansioistaan lukuisan määrän kunnia- ja ansiomerkkejä, mm. neljä Vapaudenristiä. Lisäksi hän oli monien yhdistysten kunniapuheenjohtaja tai kunniajäsen.

Työ- ja reserviupseeritoverina Erkki Sutelan elämää 60 vuotta läheisesti seuranneena voin sanoa, että hän oli aktiivisin tuntemani maanpuolustus- ja reserviläistoimija. Isänmaalle elämänsä uhrannut Erkki Sutela siunattiin haudan lepoon Iitin kirkossa 19.6.2010.

Erkki Vitikainen

Onni Määttänen 1908-2010

Mannerheim-ristin ritari n:o 119, maanviljelijä, talousneuvos ja ylivääpeli Onni Henrik Määttänen kuoli kesäkuun 13. päivänä 102 vuoden ikäisenä Joensuussa kirurgisen operatiion jälkeen. Hän oli syntynyt 10.2.1908 Ilomantsissa.

Mannerheim-ristin ritarien säätiön valtuuskunta menetti Määttäsessä kokoustensa iloisin keskustelukumppanin ja asiallisen tukijan, joskin jo pari viime vuoden aikana häntä kaitvattiin kokouksissa ja muisteltiin kaiholla hänen 100:tta syntymäpäiväänsä Kontiolahdella.

Päämajan tiedusteluosas-

to teki esityksen vääpeli Onni Määttäsän Mannerheim-ristin ritariksi nimittämiseksi 5.12.1942 ja täydensi sitä 27.6.1943. Esityksen tekijästä, eversti Aladar Paasosesta, paljastuu, että se oli tehty rohkeimmista ja taitavimmista miehistä kootun sissijoukon, Osasto Kuismasen eli Oskun jäsenestä.

Lopulliseksi nimityspäivämääräksi tuli 1.8.1943, jolloin ylipäällikkö nimitti Vapaudenristin 2.luokan Mannerheim-ristin ritariksi vääpeli Onni Määttäsän, joka on hänelle uskotuissa tärkeissä erikoistehävissä, ... osoittanut ainutlaa-

tuista johtaja- ja aloitekykyä, erinomaista mieskohtaista rohkeutta ja neuvokkuutta mitä vaikeimmissa olosuhteissa. Hänen suorituksensa ja saavutuksensa on luettava suomalaisen sotilaan uljaimpien ja kunniakkaimpien tekojen joukkoon, nimitysperusteissa korostettiin.

Jo talvisodan alussa Onni Määttänen haavoittui 13.12.1939 Ilomantsin lohkolla Oinaansalmella käteen ja rintaan. Jatkosodassa hän teki 16 partiomatkaa, jotka kestivät yhteensä 112 vuorokautta.

Rauhan tultua Onni Määttänen lahjoitti patriarkaalisuuden kykynsä kotiseutunsa, Ilomantsin, asukkaiden käyttöön ja toimi kaksikymmentä vuot-

ta kunnanvaltuuston jäsenenä. Hänen taitonsa maanviljelijänä johtivat hänet myös Maataloustuottajain Keskusliiton Pohjois-Karjalan liiton puheenjohtajaksi ja Keskusliiton johtokuntaan viideksi vuodeksi seitsemänkymmentäluvun taitteessa. Lisäksi hän oli Ilomantsin Sotaveteraanien ja Pohjois-Karjalan Rajamieskillan kunniajäsen.

Onni Määttäsän huumorintaju näkyi ja kuului hänen leppoisessa ja väsymättömässä seuranpidossaan. Pohjoiskarjalaisella murteella kerrotut tarinat olivat lempeän isällisten ohjeiden muodossa suunnattu ”tytöille ja pojille”, olipa kuulijakunta minkä ikäistä tahansa. Muutama kuukausi ikäerossa

riitti ”pojan” arvonimeen.

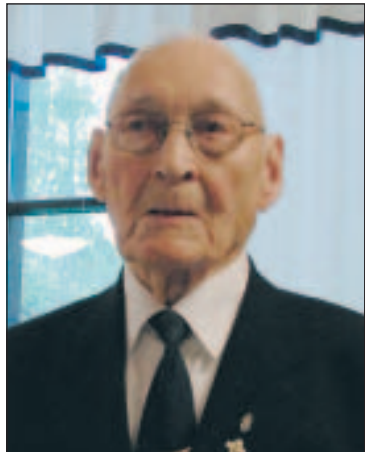
Kerrottiin joskus Onni Määttäsän esitelleen kaukopartiotehtäviään luonaan käyneille kadeteille: ”Tässä näette sotaveteraanin, joka ei viihtynyt rintamalla. Rintama on niin vaarallinen paikka, että yritin pysytellä siitä mahdollisimman kaukana.”

Mannerheim-ristin ritarien säätiön veljien ja lukuisten perheenjäsenten ohella Onni Määttästä jäivät kaipaamaan myös Sotaveteraaniliiton ja Sotainvalidien Veljesliiton aseveljet ja heidän perinnettään vaalivat järjestöt sekä Laskuvarjojääkäri- ja Rajamieskillat.

Kari Norkola

Onnittelemme

Viljo Polvi 100 vuotta

Raution seurakuntakodilla vietettiin tiistaina 25.5.2 Viljo Polven 100-vuotisjuhlaa. Näin pitkään elämään on mahtunut monenlaisia päiviä. On työn ja harrastusten ilon tuomia hetkiä, joita varjostavat raskaat sotavuosien kokemukset ja haavoittumiset. Viljon merkkipäivänä oli paikalla seurakuntakodin salintäyteinen joukko ystäviä, sukulaisia, tuttavien ja veteraanivieraita. Juhla oli kokonaisuudessaan varmaan päivänsankarin mieleen. Sotavuotias sai näin arvoisensa juhlat.

Viljo Polvi on syntynyt Lohdajalla 1910, mistä muutti jo lapsena Rautioon. Urheilukipinä syntyi varusmiespalveluksen aikana ja silloisten urheilusta kiinnostuneiden ikätoverien kanssa he perustivat 14. heinäkuuta 1931 Raution Kisailijat. Urheiluinnostus oli nuorissa kovaa. Seuran ensimmäisen tunnuksen Viljo suunnitteli, hän on myös tällä hetkellä ainoa elossa oleva perustajajäsen.

Perustamisen aikoihin yleisurheilu oli valtalaji. Erilaiset seuraottelut olivat myös kovassa kurssissa. Monien lajien tulostehtailun kärjessä oli Viljo Polvi. Viljon parhaita lajeja olivat pikajuoksut, pituushyppy ja varsinaisen ”leipälaji” 110m aittajuoksu.

Urheilu auttoi myös työmarkkinoilla. Työhaastattelu 1938 Oulu-yhtiöllä toi työpaikan, haastattelijana oli urheilumies ja näin suoraryhtinen nuorukainen sai valita, mitä työtä tulee tekemään. Viljo valitsi automiehen työt ja niitä

kesti kaikkiaan 20 vuotta.

Raskaat sotavuodet ovat olleet ne ”kovimmat ottelut”, joista voittajana ja ehjänä ei ole selvinnyt kukaan. Ikätoveriensä tapaan Viljo kävi raskaat talvisodan taistelut Suomussalmen Raatteen tien, Pitkärannan ja Kollaan ankarilla lohkoilla. Runsaan kahden kuukauden kuluttua Viljonkin komppaniasta oli vain kymmenisen miestä jäljellä. Ensimmäinen haavoittuminen tapahtui 15. tammikuuta 1940, jolloin tuli kranaatin sirpaleita selkään. Talvisodan loppumista edeltävänä päivänä Kollalla tuli räjähtävä ammus lähelle ja jätti pysyviä vammoja ja heikensi kuuloa. Jatkosodassa Viljo palveli Ilmatorjuntapatteriston autonkuljettajana Kiestinissä, Pistojoella ja Uhtuassa. Kersantin isänmaan palvelus oli pitkä ja rankka. Lukuisten kunniamerkkien viimeisimpänä 6.12.2008 myönnetty SVR M 1 kr.

Aktiivisena osallistujana, hän on tuttu näky kaikissa ta-

pahtumissa ja tilaisuuksissa. Odotettu ja arvostettu kunniamies. Raution Sotaveteraanien hallituksen jäsen, varapuheenjohtajana toiminut vuosikymmenet ja on edelleen mukana.

Kunnossa kaiken ikää, ja tietysti harrastaa edelleen liikuntaa ja kuntoilua päivittäin, Kävely on kuitenkin se valtalaji tänä päivänä ja kun siihen lisätään voimistelua ja kaikkiensa terveet elämäntavat, jotka käyvät esimerkiksi jokaiselle, pärjää alkavalla uudella vuosisadalla.

Onnitteluja teräsmiehelle. Juhlapäivänä tulneiden lukuisen onnittelujen jälkeen, tähän voi varmemmaksi vakuudeksi toivottaa Sotaveteraanien, Kisailijain ja koko Raution kylän puolesta aktiivista, tervettä ja hyvää elämää tuleville vuosille.

Teksti: Alpo Murtoniemi

Kuva: Vesa Hihnala

Osmo Suominen 50 vuotta

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja ja Osmo Suominen täyttää 50 vuotta 25. elokuuta. Piirin toiminnanjohtajan tehtävää hän on hoitanut vuodesta 2006. Osmo Suomisella on yli 25 vuoden jakso luottamustehtäviä Reserviläisliitossa. Vuodesta 2005 hän on toiminut liiton varapuheenjohtajana ja vuodesta 2007 I varapuheenjohtajana.

Päivänsankarilla on vastaanotto Heikkilän sotilaskodissa (Rykmentintie 15, Turku) 27. elokuuta klo 13.00 alkaen. Aikavaraukset (02) 233 3602/ Nordman.

Sotaveteraaniliitto onnittelee monessa mukana olevaa toiminnan miestä ja toivottaa viereitä vuosia.

Markku Seppä

Armas Ilvo 90 vuotta

Suomen Sotaveteraaniliiton, Lapin Sotaveteraanipiirin ja Simon Sotaveteraanien riveissä pitkän vapaaehtoistyön tehnyt Armas Ilvo täyttää 90 vuotta heinäkuun 21. päivänä.

Armas Ilvo tunnetaan paitsi sotien jälkeisen työuran kautta poliisin palveluksessa Simossa myös erityisesti harrastuksistaan liikunnan ja erityisesti veteraaniliikunnan saralla hiihtoladuilla paitsi Suomessa myös eri puolilla maapalloa maailmanmestaruusmitteissä, joista mitaleja on vuosikymmenien aikana kertynyt palkintokaappiin kymmeniä. Näistä viimeiset palkinnot on

ansaittu viimeksi kuluneen talven lumilta, vaikka liiton mestaruuskilpailut jäivät väliin samanaikaisesti sattuneiden maailmanmestaruusmittelöiden takia.

Armas Ilvo on iäkkäänä, hyväkuntoisena esimerkiksi sopivana veteraanina ollut useana viimeksi kuluneena vuotena näyttämässä mallia tämän päivän nuorille asevelvollisille Lapin jääkäreille osallistumalla Jääkäriprikaatin alokkaiden valamarssille polkupyörän selässä siivittäen hyvällä esimerkillään alokkaat jääkäreiksi. Samaan kategoriaan voidaan lukea hänen osallistumisensa kymmenen vuoden aikana kiltatoiminnan merkeissä hiihtoon Kilpisjärvellä kolmen valtakunnan rajapyykille Kansallisen veteraanipäivän juhlallisuuksiin, jossa hän on osoittanut lahjakkuutensa myös laulun taidoissa esittämällä Veteraanin iltahuudon ansiokkaasti ja yleisöä liikuttavasti. Hänen laulun lahjojaan on kuultu lisäksi veteraanien Lapin alueen rosvopaistitapahtumissa, Jääkäriprikaatin

30-vuotisjuhlissa Sodankylässä viime syksynä ja monissa veteraanijuhlissa ja Puolustusvoimien muissa juhlatilaisuuksissa Lapin alueella.

Sotaveteraanityö on Armas Ilvolle ollut lähellä sydäntä aina paitsi oman yhdistyksen Simon Sotaveteraanien jäsenenä, josta puheenjohtajana 17 vuoden ajan vuodesta 1985 vuoteen 2001, myös piiritasolla Lapin Sotaveteraanipiirin piirihallituksen jäsenenä vuodesta 1986 vuoteen 2003 ja varajäsenenä vuodesta 2004 vuoteen 2007. Tänä aikana hän edusti Lapin piiriä usean vuoden ajan liiton valtuuston jäsenenä. Ansioistaan sotaveteraanityössä hänet on kutsuttu Lapin Sotaveteraanipiirin kunniajäseneksi ja palkittu mm. liiton korkeimmalla kunnianosoituksella kultaisella ansioristillä.

Armas Ilvo aloitti aikanaan varusmiespalveluksensa syyskuussa 1939 Jääkäripataljoonan 4:n riveissä Sakkolan Kiviniemessä ja ehti vannon sotilasvalansa juuri ennen talvisodan syttymistä. Talvisotaan hän osallistui Sissipataljoona 2 ko-

mentajan taistelulähtetä mm. Tolvajärven ja Aittojoen taisteluihin. Jatkosodassa hänelle tulivat tutuiksi Karhumäen suunnan taistelupaikat, Syväri ja Karjalan kannas ja erityisesti Ihantalan kovat taistelut kesällä 1944. Hän yleni ansioillaan ylikersantiksi.

Armas Ilvo on antanut omalla esimerkillään hyvät suuntaviivat Simon ja Lapin sotaveteraanitoimintaan nuoremilleen ja siten omakohdistaisesti kannustanut huolehtimaan fyysisestä kunnosta ja elämään sovussa naapurien kanssa. Toivotamme hänelle hyviä eläkepäiviä jatkossakin harrastustensa parissa. Oli ilo saada osallistua hänen huonekaverinaan Suomen Sotaveteraaniliiton 50-vuotisjuhliin Helsingissä 2007. Kiitos ja onnea!

Pekka J Heikkilä

Keski-Suomen Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtajana vuodesta 2006 toiminut Timo Hakala on ylennetty majuriksi 4.6.2010. Puolustusvoimien reserviin siirtyneiden ja majurin arvoa edellyttävän reservisijoituksen omaavien opistoupseerien ylentäminen majurin sotilasarvoon on ollut mahdollista vuodesta 2009.

Etelä-Pohjanmaan seutukunnallinen kirkkopäivä 8.9. Kuortaneen Urheiluopistoilla

Messu klo 11.00
Saarna: kenttäpiispa Hannu Niskanen
Liturgi: kirkkoherra Kyösti Elo
Lounas: Kuortanehallissa
Päiväjuhla: klo 13.30

Seppelpartiot

Juhlapuhe: professori Juha Siltala
Lausuntaa: taiteilija Kalevi Haapoja

Pohjanmaan Sotilassoittokunta

Seinäjoen Sotaveteraanikuoro

Päätöskahvi

Kunniamerkit

Tervetuloa

Kaakkois-Suomen veteraanien kirkkopyhä Parikkalassa sunnuntaina 12.9.

Kello 10.00 Jumalanpalvelus Oronmyllyn toimintakeskuksessa, saarnaa kenttärövästi Vesa Aurén

Kello 11.30 Ruokailu

Kello 14.00 Päiväjuhla

Ilmoittautumiset Oronmyllyn toimintakeskuksen 31.8. mennessä puh. 020 684 740.

Sotiemme Veteraanien Pohjois-Karjalan kirkkopäivä Liperissä 18.9.

Klo 11.00 Ortodoksinen liturgia Liperin rukoushuoneella
Klo 11.00 Messu Liperin evankelisluterilaisessa kirkossa
Klo 12.30 Ruokailu Liperin koulukeskuksessa
Klo 14.00 Päiväjuhla

"Oi Herra, intoa anna ain maattamme rakastamaan!"

Pirkanmaan seutukunnallinen kirkkopäivä 4.8. Pälkäneellä Aitoon Honkalassa

Sanajumalanpalvelus klo 11.00

- saarna Piispa Juha Pihkala

Jumalanpalveluksen jälkeen maksuton ruokailu

Päiväjuhla klo 13.30

- juhlapuhe professori Esko Koskenvesa
- lausuntaa Antti Punkari
- Lauriinat kuoro
- Panssarisoittokunta
- Aimo Kokkola juontaa

Ennakkoilm. 30.6. mennessä: Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri, Väinölänkatu 2, e-mail: pirkanmaan.svp@sotaveteraaniliitto.fi, puh. (03) 223 5808.

Olette kaikki sydämellisesti tervetulleita.

Juhlatoimikunta

Vasa Krigsveterandistrikt-Vaasan Sotaveteraanipiiri rf.

Kyrkodag 16.9. Kl. 12.00 i Korsholms kyrka

Biskop Björn Vikström predikar

Ranspatrull till Hältegravarna

Matservering i Korsholms skolor

VÄLLKOMMEN!

Kirkkopyhä 16.9.2010 Klo 12.00 Mustasaaren kirkossa

Piispa Björn Vikström saarnaa

Seppelpartio Sankarihautoille

Ruokatarjoilu "Korsholms skolor".

TERVETULOA!

Sotiemme veteraanien seutukunnallinen kirkkopäivä lauantaina 4.9. Savonlinnan tuomiokirkossa

Klo 09.00 Messu ja seppelpartion lähettäminen

Klo 10.30 Lounas seurakuntakeskuksessa

Klo 12.00 Pääjuhla (juhlapuheen pitäjä avoin), mukana Savonlinnan mieslaulajat ja Savon Sotilassoittokunta

Ilmoittautumiset 27.8. mennessä yhdistyksittäin: Jaakko Lindell, Savonlinnan seudun Sotaveteraanit ry, Veteraanikuja 1, 57100 SAVONLINNA, puh. (015) 272 031, 050 526 7799.

Tervetuloa Savonlinnan, Enonkosken, Rantasalmen, Sulkavan, Kerimäen ja Punkaharjun sotiemme veteraanit, heidän puolisonsa ja lesket sekä naisjaostojen jäsenet.

Savonlinna Säämingin seurakunta ja kirkkopäivätoimikunta

Kunniamerkit

Sotiemme veteraanien kirkkopäivä lauantaina 4.9. Pieksämäen Uudessa kirkossa

Klo 11.00 Messu ja seppelpartion lähettäminen

Klo 12.30 Lounas seurakuntakeskuksessa, seurakuntasali 1-3

Klo 14.00 Pääjuhla

Ilmoittautumiset 27.8. mennessä Juha Korhonen os. Keskuskatu 27, 76100 Pieksämäki, puh 050 527 4320

Tervetuloa

Pieksämäen, Varkauden ja Joroisten seudun sotiemme veteraanit

Pieksämäen seurakunta

"Kiitos isänmaasta"

Uudenmaan sotiemme veteraanien seutukunnallinen kirkkopäivä lauantaina 4.9. Mäntsälän kirkossa

Messu Mäntsälän kirkossa klo 10.00

Saarna, kenttäpiispa Hannu Niskanen

Messun jälkeen lounas

Päiväjuhla Mäntsälän kirkossa klo 13.30

Juhlapuhe, arkkiatri Risto Pelkonen

Ilm. 6.8. mennessä: Sotainvalidien Veljesliiton Uudenmaan piiri, Ratamestarinkatu 9 C, 00520 Helsinki tai e-mail: uusimaa@sotainvalidit.fi

Sotiemme veteraanit Kainuun alueen kirkkopäivä Kajaanissa lauantaina 25.8.

Kello 11.00 Jumalanpalvelus Kajaanin kirkossa

Kello 12.00 Kuljetus linja-autoilla Kainuun Prikaatille, jossa ruokailu

Kello 13.45 Kahvitarjoilu sotilaskodissa

Kello 14.00 Päiväjuhla

Sotiemme veteraanien Pohjois-Pohjanmaan pohjoisten jokialueiden seutukunnallinen kirkkopäivä Pudasjärvellä 16.9.2010

Kirkkopäivän ohjelma

12.00-13.00 Yhteinen jumalanpalvelus Pudasjärven kirkossa

Saarna, tuomiorovasti Matti Pikkarainen

Avustaa metropoliitta Panteleimon

Liturgina kirkkoherra Oskari Holmström

Kanttoreina Jukka Jaakkola ja Keijo Piirainen

Pohjan Sotilassoittokunta

Pudasjärven seurakunnan nuorisokuoro

Pudasjärven Sotaveteraanien perinnekuoro

Seppelpartion lähettäminen, kenttärövästi Juhani Liukkonen

13.30 Ruokailu Rimminkankaan koululla

15.00-16.30 Päiväjuhla Rimminkankaan koululla

Avaussanat, kunnallisneuvos Onni Toljamo

Juhlapuhe, maaherra Eino Siuruainen

Pohjan Sotilassoittokunta

Oulun Sotaveteraanikuoro

Tervehdykset: Pohjois-Suomen Sotilaslääni, Pudasjärven kaupunki ja Pudasjärven Sotaveteraanien nuorisajaosto

Päätössanat, Pudasjärven Sotaveteraanien puheenjohtaja Paavo Pikkuaho

Tervetuloa kirkkopäivään Pudasjärvelle!

Siika-, Pyhä- ja Kalajokilaaksojen tammenlehväsukupolven kristillisenmaallinen kirkkopyhä 1.8. Pulkkilassa

Jumalanpalvelus klo 11.00 Pulkkilan kirkossa toimittaa lääninrovasti Erkki Piri

kanttoreina Unto Määttä, Veijo Kinnunen ja Arja Leinonen

kuorolaulua, Siikalatvan kirkkokuorot

Kunniakäynti sankarihaudoilla

Kainuun Sotilassoittokunta

Ruokailu Ylämäkelän koululla

Juhla ruokailun jälkeen Pulkkilan kirkossa

avaussanat Rintamaveteraaniliiton puheenjohtaja Onni Toljamo

juhlapuhe maaherra Eino Siuruainen

tervehdykset

musiikkia Kainuun Sotilassoittokunta

musiikkia Siikalatvan veteraanikuorot ja Kestilän mieskuorot, solistina Timo Ylikoski

päätössanat rovasti Jorma Niinikoski

Kahvit juhlan jälkeen Ylämäkelän koululla

Tervetuloa!
Juhlatoimikunta

”Alati synnyinmaalle siipies suoja suo”

Varsinais-Suomen seutukunnallinen kirkkopyhä Uudessakaupungissa 5.9.

Messu Uudenkaupungin uudessa kirkossa klo 10.00

Messun jälkeen lounas Pohitullin koulussa

Päiväjuhla Pohitullin koulussa klo 13.00

Uudenkaupungin tervehdys

Ilmoittautumiset yhdistyksittäin/osastoittain 25.8. mennessä Sotainvalidien Veljesliiton Varsinais-Suomen piiri, Hämeenkatu 14 L 7, 20500 Turku, puh. (02) 284 1662 tai sähköposti: varsinais-suomi@sotainvalidit.fi

Sotaveteraaniliiton toimisto on suljettu 5. – 25.7. henkilökunnan lomien vuoksi.

Kesä-, heinä- ja elokuussa liiton toimisto on avoinna perjantaisin kello 8.30 – 15.00, muina päivinä kello 8.30 – 16.00.

Tarvittaessa voitte ottaa yhteyttä:

toiminnanjohtaja Markku Seppä puh. 0400 921 332 tai

sosiaalisihteri Anni Grundström puh. 040 822 3998

Henkilökunta toivottaa lehtemme lukijoille aurinkoista kesää.

Veteraanien perinteet tuleville sukupolville

Otsikko on Tammenlehväsukupolven Perinneliiton Kouvolassa 19.5. järjestämän alueellisen seminaarin motto.

Seminaarissa käsiteltiin soitiemme veteraanien perinteen, niin materiaalsen kuin henkisenkin perinteen siirtämistä tuleville sukupolville. Juuri nyt on viimeinen mahdollisuus kerätä tietoa ja kokemuksia sotien rasakat vuodet eläneiltä henkilöiltä.

Edunvalvonnasta perinteiden vaalintaan – tulevaisuuden visioita

Perinteen siirron tärkeyden perusteli hallituksemme puheenjohtaja **Finn-Göran Wennström** siteeraamalla Matti Kuusen vuonna 1987 lausumaa: *Suomi tarvitsee tienviitakseen veteraanien elämänrohkeuden*. Wennström käsittelee otsikon: *Edunvalvonnasta perinteiden vaalintaan – tulevaisuuden visioita*, perusteella liiton syntyvaiheita ja jäsenmäärän kehitystä. Sotaveteraaniliiton toiminta on ollut huolto- ja tukitoimintaa, josta ollaan siirtymässä perinteen vaalimiseen. Nyt liiton

käytössä olevat varat käytetään veteraanien hyväksi. Niitä ei siirretä perinteen siirtoon.

Dosentti Ari Uino käsitteli aiheessaan *Veteraanit historian tekijöinä* aikoja, jolloin säilytettävä perinne syntyi.

Paikallinen perinteen siirto

Paikallisesta perinteen vaalimisesta kertoi kotiseutuneuvos **Heimo Pohjalainen**. Hän on koonnut veteraanien muistelmia kirjoiksi ja rakentanut pihalleen sodanaikaisen korsun, jotta nuorisolla olisi mahdollisuus tutustua sodan ajan majoitustiloihin.

Opetusneuvos **Sakari Viinikainen** oli laatinut erinomaisen esityksen sodan ajan Kouvolasta ja kouvolaalaisista sotilaista. Viinikainen oli pyytännyt avukseen lukiolainen **Inka Eskelisen**, joka kertoi miten tämän päivän nuori kokee sota-ajan ja veteraanit. Historian tunnit eivät anna riittävää kuvaa isovanhempien kokemuksista. Valokuvien täydennetty esitys korosti suomalaisen ihmisyyden ja ihmisarvon säilyttämistä. *Koti, uskonto ja isänmaa* tulisi

edelleen olla suomalaisuuden perusta.

Mitä ja miten säilytetään

Mikkelin maakunta-arkiston tutkija **Eino Parviainen** kertoi asiakirjojen säilyttämisestä. Käydyssä keskustelussa pohdittiin muistotaulujen, puhdetöitten ja valokuvien säilyttämistä. Kirjastot, paikalliset museot ja arkistot todettiin mahdollisuudeksi niiden säilyttämiseksi. Tärkeäksi yksityiselle taltioinnillekin todettiin kokonaisuuksien säilyttäminen. Taltioitavaa materiaalia ei pitäisi jakaa sulle-mulle periaatteella perikunnan kesken.

Tilaisuuden puheenjohtajan toimi Perinneliiton toiminnanjohtaja **Pertti Suominen**. Varapuheenjohtaja **Matti Niemi** avasi seminaarin. Kymenlaakson Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja **Arto Mikkonen** esitti kiitokset osallistujille. Seminaariin osallistui viitisenkymmentä eri järjestöjen ja liike- ja teollisuuslaitoksen edustajaa.

Roope Nieminen

Pohjois-Pohjanmaa ja Vaasa jatkavat vuosilehtiperinnettä

Perinteiseen tapaan sekä Pohjois-Pohjanmaan että Vaasan Sotaveteraanipiiri ovat julkaisseet vuosilehtensä kevään korvalla.

Talvisotaa ja sen muistoja 70 vuotta sodan päättymisen jälkeen käsitellään laajasti **Pohjois-Pohjanmaan** lehdessä. Talvisodan hengestä puhuu myös piispa Samuel Salmi talvisodan päättymisen 70-vuotismuistojumalanpalveluksessa Oulun tuomiokirkossa pitämässään saarnassa. ”Arvot, jotka olivat kansaamme kanta-

neet vuosisadat ja -kymmenet, tiivistivät toivomme ja voimamme”, hän toteaa saarnassaan, joka on julkaistu lehdessä. Muistopäivän lisäksi Oulussa juhlittiin samana päivänä Oulun Sotaveteraanit ry:n 50-vuotistaivalta. Yhdistys julkaisi merkkipäivän kunniaksi myös oman historiikkkinsä. Vuoden varrelta -osio valottaa piirin runsasta tapahtumatarjontaa; monia mieleenpainuvia, juhlallisia tilaisuuksia – virkistäviä, vapaamuotoisia tapahtumia unohtamatta.

”Vaasan uudet tuulet” on otsikoitu Vaasan Sotaveteraanipiirin lehden **Kustveteranen – Rannikkoveteraanin** kirjoitus, jossa kerrotaan Vaasan Rintama- ja Sotaveteraanit ry:n v. 2009 toiminnasta. Hallinnollisten uudistusten lisäksi yhdistys sai ensimmäisen, veteraania nuoremman puheenjohtajan. Yhdistyksellä oli erittäin vilkas toimintavuosi sisältäen juhlia, retkiä, ostosmatkoja ja konsertteja. Yhdistyksen varsinaisen työ tehdään kuitenkin liinapöytien ulkopuolella, kuten kirjoituksessa todetaan. Kristinestadsnejen krigsveteraner järjesti ajatuksia herättäneen valokuvanäyttelyn lottien roolista ja panoksesta sotien aikana. Peräti 240 000 lottia toimi moninaisissa tehtävissä, heistä n. 50 000 sotatoimialueilla. Lottien panoksen ansiosta moni mies vapautui rintamatehtäviin.

Lehdet ovat yhdistysten jäsenten koossapitäviä lenkkejä ja ovat siten myös veteraanien perinnön ja perinteiden kantajia, ilmoitustulojen merkitystä väheksymättä.

Marja Riukka

Patriootti on poissa

Gunnar Laatio oli patriootti, joka oli aina valmis panemaan kaikkensa peliin täyttääkseen velvollisuutensa oikeiksi katsomiensa hankkeiden toteuttamiseksi. Johtajana Gunnar oli vaativa mutta rehellinen, suorapuheinen, aina tasapuolinen ja vahvasti oman työväkinsä puolta pitävä.

Isälleni Kunkulle

Gunnar Laatio – perheen ja ystävien kesken Kunkku – syntyi Turussa 10.9.1915 Venäjän keisarikunnan alamaiseksi. Hän kuoli 94-vuotiaana 12.4.2010 Helsingissä pitkän päivätyön tehneenä itsenäisen Suomen arvostettuna kansalaisena. Itse kuoleman hetki Oulunkylän kuntoutussairaalassa sisareni Tuulan sylissä oli herkkä ja rauhallinen koska isäni ei pelännyt kuolemaa ja koska hän oli tehnyt tilinsä selväksi Jumalan ja tekojensa kanssa. Myös isämme hautajaiset ja muistotilaisuus ovat jääneet häntä saattamaan tulleiden ystävien mieleen arvokkaana mutta myös hyvän ystävän jäähyväistilaisuutena.

Me sisarukset saimme isän kuoleman jälkeen suuren määrän surunvalitteluviestejä sekä kirjeitä ja kukkia kaikkialta Suomesta monilta järjestöiltä, entisiltä työtovereilta, ystäviltä sekä myös meille tuntemattomilta ihmisiltä jotka olivat seuranneet ja arvostaneet isämme työtä. Yleisin sisältö viesteissä oli sanoma ilosta ja jopa ylpeydestä, jota he tunsivat saatuaan tuntea Kunkun ja työskennellä hänen kanssaan.

Eräs mieleenpainuvimpia isämme elämää ja työtä kunnioittavista viesteistä oli Metropoliitta Ambrosiukselta saapunut kaunis kirje, josta lainaan seuraavan loppuosan: ”...Toivotan hänelle hyvää matkaa kirkkauden maailmaan, sinne missä ei ole kipua, ei surua eikä huokauksia, vaan on loppumaton elämä. Pääsiäisen aikaan on upeata siirtyä iankaikkisuuteen. Karjalassa sanottiin, että Kristuksen ylösnousemuksen vuoksi taivaan portitkin ovat silloin auki”.

Elämästä ja elämäntyön perustasta

Isäni Hjalmar Lindfors oli autoilija ja liikemies, joka vapausodan jälkeen joutui muuttamaan Kanadaan isäni ollessa vielä nuori. Siellä hän myös kuoli jolloin äiti jäi yksin vastamaan suuren perheen elämästä ja toimeentulosta. Myös äiti kuo-

li vuonna 1932 isän ollessa vasta 17-vuotias. Perhe oli sukulaisten hoivissa noina vaikeina aikoina.

Isä kävi kuitenkin koulunsa ja pääsi ylioppilaaksi Forssan yhteiskoulusta 1936 ja meni sen jälkeen varusmiespalvelukseen, josta palasi vänrikkinä Reservinupseerikoulun kurssilta 35. Opinnot hän aloitti ensin Helsingin yliopistossa ja vuonna 1937 Teknillisessä korkeakoulussa. Pian alkanut talvisota kuitenkin keskeytti opinnot ja hänet komennettiin rintamalle vastuullisiin johtamistehtäviin monien muiden nuorten talvisodan vänrikkien tavoin.

Seuraavana vuonna alkaneessa jatkosodassa hän toimi kompanian päällikkönä ja jopa pataljoonan komentajana ja osallistui kapteeniksi ylennettynä torjuntataisteluihin mm. Ihantalassa.

Vielä sodan aikana hän teki valmiiksi diplomityönsä Ruotsissa opintolomalla ja meni elokuussa 1944 naimisiin äitini Ines Jokisen kanssa. Meitä Kunkun ja Ixun lapsia syntyi vuosina 1945 – 1954 yhteensä neljä ikäjärjestyksessä Pekka, Tuula, Eero ja Kaisa.

Sodan ajan rajut tapahtumat, ankara vastuu omien miesten elämästä sekä voimakkaat koettelemukset ja niistä selviäminen loivat lujan perustan isäni myöhemmälle uralle. Keskustelimme näistä perusteista hänen kanssaan usein, erityisen paljon viimeisten vuosien aikana jolloin meillä oli mahdollisuus viettää aikaa yhdessä. Kerran isäni kertoi, että selvittyään monta kertaa hengissä varmastakin kuolemasta hän sai tiedon että hänen aikansa ei ollut kuolla nuorena taisteluhautaan vaan hänen elämälleen oli annettu toinen tehtävä. Hän koki tämän tehtävän niin voimakkaasti, että oli aina valmis panemaan kaikkensa peliin täyttääkseen velvollisuutensa oikeiksi katsomiensa hankkeiden toteuttamiseksi.

Työ ja sotaveteraanitoiminta

Sodan jälkeen isä aloitti kaivosinsinöörin työnsä ensin Ou-

Gunnar asui perheineen Vihannissa 1953 lähtien. Perhepotretissa (vas.) Pekka, äiti Ines ja Gunnar. Etualalla Tuula, Ineksen äiti Aleksandra Jokinen, Kaisa ja Eero.

tokummussa, mutta määrättiin pian johtamaan vanhaa Orijärvi Oy:n kaivosta Kiskossa ja vuonna 1953 rakennuttamaan ja johtamaan suurta sinkkikaivosta Vihantiin Pohjois-Pohjanmaalle. Siellä hän teki yli 20 vuotta kestäneen uran kaivoksen johtajana ja merkittävänä yhteiskunnallisena vaikuttajana Pohjois-Suomen alueella. Hänet jopa valittiin Kokoomuksen kansanedustajaksi vuosiksi 1970 – 1975 Keskustapuolueen hallitsemalta alueelta.

Johtajana isän kerrotaan olleen vaativa mutta rehellinen, suorapuheinen, aina tasapuolinen ja vahvasti oman työväkinsä puolta pitävä. Hän osallistui aktiivisesti sekä teollisuudenalansa että kaivoskylän kehittämiseen ja loi yhdessä äitini kanssa asumattomalle suolle rakennusta kylästä ainutlaatuisen työpaikka- ja asuin ympäristön monenlaisine yhteisine toimintoihin ja harrastuksineen. Tämä Lampinsaaren kylä elää edelleen vilkkaana ja hyvänä asuinalueena kaivostoiminnan päätyttyä jo monia vuosia sitten.

Sodan jälkeisenä vahvan kasvun ja yhteiskunnallisen toiminnan aikana isäni kuitenkin koki loukkaavana valtiovallan ja yleisen mielipiteen suhtautumisen itsenäisyyden lunastaneita sotaveteraaneja kohtaan. Kansanedustajavuosiensa aikana ja myöhemmin siirryttyään Helsinkiin ja tultuaan vuonna 1978 valituksi Suomen Sotaveteraaniliiton puheenjohtajaksi hän omisti kaiken tarmonsota veteraanien yleisen arvostuksen sekä heidän arkielämänsä parantamiseksi. Tämän työn hän koki velvollisuudekseen ja sodan aikana saamansa elämäntehtävän täyttämiseksi.

Varsinaisen sotaveteraanityön lisäksi isä osallistui aktiivisesti maanpuolustustyöhön sekä mm. Sotaveteraanikuoron, Kuusikoti ry:n, Helsingin Vanhan kirkon seurakunnan, Suomalaisen klubin, Töölön rotaryklubin, OSJ:n ritarikunnan, AKS:n perinneyhdistyksen, Suomen Teknillisen Seuran, Peurungan kuntoutumiskeskuksen ja Kuntopolku Oy:n sekä monien muiden järjestöjen ja yhteisöjen toimintaan. Hän oli myös aktiivinen ja pidetty esiintyjä ja puhuja näissä järjestöissä vielä korkeassa iässä. Mainittakoon, että hän antoi radiohaastattelun talvisodan päättymisen 70-vuotispäivänä vain vajaa kuukausi ennen kuolemaansa.

Työ näissä edellä mainituissa järjestöissä oli hänelle tärkeä osa isänmaallista ja yhteiskunnallista palvelutehtävää yli 30 aktiivisen vuoden ajan. Isäni voi hyvällä syyllä kutsua todelliseksi patriootiksi.

Äitini toimi pitkään, ensin Outokummussa ja Orijärvelä, sitten Vihannissa ja lopuksi Helsingissä isäni tärkeänä ja taitavana työparina ja perheen käytännön asioista huolehtivana aviopuolisona. Hän kuitenkin sairastui vakavasti jo 1980-luvulla ja isä hoivasi häntä uskollisesti jatkuvasti pahe- nevan sairauden ajan joka päivä kevääseen 2003 asti, jolloin äiti kuoli.

Kunkku isänä

Huolimatta vaativasta työstään ja monista yhteiskunnallisista tehtävistään hänellä riitti aikaa myös perheelleen. Kunkku oli hyvä isä.

Hän toimi meille lapsilleen esimerkkinä ahkeruudesta ja vastuun kantamisesta pienis-

säkin asioissa ja oli pojille rehellisen miehen malli. Hänellä oli vahva myötäilemisen kyky ja häneltä sai aina tukea, apua ja rohkaisua vaikeina aikoina ja hän osasi myös iloita mukana lastensa ilonhetkinä.

Kunkku oli onnellinen omasta perheestään ja rakasti ehdoitta lapsiaan ja lapsenlapsiaan. Erityisesti Kunkku-vaari rakasti pieniä lapsenlapsenlapsiaan Ronjaa, Viljoa ja Inestä.

Kunkku myös osasi arvostaa ystäviä ja nauttia ennakoluulottomasti monista vaatimattomista arkipäivän asioista. Näistä erityisenä esimerkkinä on lähes jokapäiväiset ateriat ja yhteiset viikonloppulounaat monen vuoden ajan Fredrikinkadun Shanghai City-ravintolan kiinalaisen omistajaperheen pöydässä. Lämmin ystävyys maahanmuuttajaperheen kanssa oli molemminpuolista ja tulee jatkumaan edelleen seuraavissakin sukupolvissa.

Elämä jatkuu

Vanhenemisen myötä elämän viimeisinä vuosina Kunkun elämän täytti kiitollisuus turvasta ja hoivasta jonka oma perhe, erityisesti siskoni Tuula ja Kaisa sekä veljeni Eero, sekä monet ystävät hänelle antoivat. Edes eläessään viimeisiä päiviä Oulunkylän kuntoutussairaalassa ja loukkaannuttuaan vaikeasti hän ei valittanut kipujaan ja vaivojaan eikä pelännyt kuolemaa vaan uskoi kuolemanjälkeiseen hyvään elämään ja kaivatun puolisonsa Ineksen jälleennäkemiseen.

Tällä hetkellä tunnemme syvää kaipausta isästä. On suuri onni jatkaa Kunkun elämää ja työtä.

Pekka Laatio

Lilli muistelee Kunkkua

Kunkku-vaari ker-
toi usein tarinaa siitä
kuinka hän oli vuon-
na 1974 ollut matkalla Etiopias-
sa, kun maassa oli alkanut val-
lankumous. Keisari Haile Sel-
lassie oli teloitettu ja Kunkku
oli päässyt lähtemään maasta
viimeisellä ulkomaanlennol-
la. Tämä tarina oli mielessäni
kun päätimme ystäväni kans-
sa syyskuussa 2007 lähteä Etio-
piaan Bahir Darin kaupunkiin
vapaaehtoistyöhön opettamaan
englantia.

Kun kerroin Kunkulle suun-
nitelmastamme hän halusi aut-
taa ja ehdotti, että menisimme
yhdessä ostamaan tarvikkeita,
joita matkalla tarvitsisimme.
Kunkku osti meille värikyniä,
tusseja, taululiituja ja askarte-
lutarvikkeita.

Etiopiaan päästyämme ym-
märsimme kuinka suuri tar-
ve tuomillamme tavaroilla oli.
Monet lapsista eivät olleet kos-

kaan käyneet koulua, eivätkä
kaikki olleet koskaan pitäneet
kynää kädessään. Matkamme
huippukohta oli Millennium-
juhlat, jotka Etiopialaisen ka-
lenterin mukaan osuivat syys-
kuulle 2007. Järjestimme lap-
sille juhlat, ja samana päivänä
koulussa kaikki saivat askarrel-
la itselleen kaulakorun helmis-
tä, jotka Kunkku oli Suomesta
ostanut. Lapset olivat ikionnel-
lisia saadessaan poseerata kau-
lakoruineen valokuviissa, jotka
Kunkku sitten Suomessa sai.

Muistan Kunkun isoisänä,
joka aina tuki kaikkea mihin
ryhdyimme. Hän oli kiinnos-
tunut meistä ja tekemisistäm-
me ja halusi ottaa osaa kaik-
keen mihin vain saattoi. Hän
oli avarakatseinen ja älykäs, ja
aina halukas keskustelemaan
mielipiteistämme ja unelmis-
tamme.

Lilli Ahvenainen

Gunnar yhdessä puolisonsa kanssa osallistui Jerusalemin Pyhän Johanneksen ritarikunnan, Maltaan ritarien toimintaan. Kuvassa Maltaan ritareita kolmessa polvessa. Oikealla Pekka Laatio ja vasemmalla Gunnarin tyttären poika Pekka Orivuori.

Aarno Lampi (vas.) ja Aarno Strömmer (oik.) osallistuivat Turun liittopäivien yhteydessä oheisohjelmalla järjestettyyn kirkkokonserttiin Gunnar Laation kanssa. Veljeä ei jätetä.

Muisteluitani Gunnar Laation toiminnasta sotaveteraanien hyväksi

Tutustuin Gunnar Laati-
oon syksyllä 1979 Firen-
zessä, jossa hän osallis-
tui Maailman Veteraanijär-
jestön yleiskokoukseen. Olin
YK:n Euroopan toimiston vir-
kailijana tuomassa tilaisuuteen
pääsihteerin tervehdyksen. En-
nen Genevestä lähtöäni olin il-
moittanut aikomuksestani ero-
ta maaliskuussa 1980 YK:n pal-
veluksesta ja mainitsin tästä
myös Firenzessä suomalaisille
veteraanijohtajille. He pitivät
selvänä, että minulle löytyisi
kyllä sopivaa työtä Suomessa-
kin.

Sainkin muutaman kuukau-
den päästä Laatiolta kirjeen,
jossa hän ilmoitti Sotaveteraa-
niliiton toiminnanjohtajan pai-
kan vapautuvan kesällä 1980 ja
tiedusteli, olisinko kiinnostu-
nut tehtävästä. Vastasin oleva-
ni ja ilmoitin saapuvani Suo-
meen, jonka jälkeen voisimme
tavata ja keskustella asiasta tar-
kemmin.

Ajankohta oli veteraanitoi-
minnan kannalta mielenkiin-
toinen. Laatio oli 1978 valittu
liiton puheenjohtajaksi. Saman
vuoden syksyllä hän esitti pu-
heessaan kantanaan, että liiton
toiminnan painopiste on siir-
tymässä kuntoutukseen, joka
on liiton tärkein lähiajan ta-
voite. Sitä hän saattoikin ryh-
tyä ponnekkaasti ajamaan,
kun 1979 oli sosiaali- ja ter-
veysministeriön yhteyteen pe-
rustettu Rintamaveteraaniasi-
ain neuvottelukunta. Se asetti
kaksi työryhmää, joista toises-
sa Laatio oli liittomme edusta-
jana. Hän toimi tarmokkaasti
ja innostuneena veteraanikun-
toutusta koskevan lain aikaan-
saamiseksi. Lakiluonnos syn-
tyikin jo samana vuonna. Sen
pohjalta veteraanikuntoutuksen
määrärahat alkoivat ripeäs-
ti nousta. Kun siihen tarkoituk-
seen oli 1979 ollut käytettävissä
8 miljoonaa markkaa, se vuo-
teen 1988 mennessä kohosi sa-
taan miljoonaan.

Veteraanikuntoutukseen
hän oli perehtynyt jo aikaisem-
min ollessaan mukana Peurun-
gan kuntoutuslaitoksen kehittä-
mistyössä. Hän kuului liiton
edustajana Peurunka-säätiön
valtuuskuntaan, hallituk-
seen ja oli säätiön hallituksen
asettaman rakennustoimikun-
nan puheenjohtajana. Viimeksi
mainittu tehtävä oli vaativa, sil-
lä Peurunka laajeni tuona aika-
na merkittävästi. Hoito-, ravin-

Gunnarille oli tärkeitä asioita Isänmaa ja työ sotaveteraanien hyväksi.

tola-, kokous- sekä vapaa-ajan
tiloja uusittiin ja laajennettiin
sekä hotellirakennus raken-
nettiin. Näillä toimilla edistet-
tiin sotaveteraanien kuntoutus-
mahdollisuuksia.

Hän oli myös Peurun-
gan yhteyteen perustetun Kuntopolku
Oy:n perustajajäsen 1977, sen
hallituksen varajäsen ja varsi-
nainen jäsen sekä varapuheen-
johtaja kuolemaansa saakka.

Peurungassa hänellä oli siten
erittäin merkittävä työsarka.

Kunkku oli ahkera veteraa-
nien ulkomaanmatkojen vetäjä.
Hän vei erään sotaveteraanin
perustaman matkatoimiston
toimeksiannosta veteraaniryh-
miä Kiinaan, Balille Indonesi-
aan, Filippiineille, Australiaan
ja Karibian saarille.

Kunkun puheenjohtajakausi
liitossa 1978-1986 ei ollut aivan
helppoa.

Hän ja silloisen liittohalli-
tuksen pitkäaikainen puheen-
johtaja Eino Loikkanen olivat
joistakin asioista jyrkästikin
eri mieltä. Molemmat olivat
kansanedustajia eri puolueista,

Kunkku lyhyemmän Eino pi-
demmän ajan. Einolla oli myös
pitkäaikainen kokemus sotain-
validi- ja sotaveteraanityöstä
Tampereella. Liitossa suunni-
teltiin 1980-luvun alussa sään-
töjen uudistamista siten, että
liiton puheenjohtajasta tulisi
myös liittohallituksen puheen-
johtaja ja valtuuston puheen-
johtaja olisi eri henkilö. Tämä
toteutuikin mutta se edellytti
henkilövaihdoksia. Molemmat
kiistakumppanit luopuivat teh-
tävistään 1986.

Laatio nimettiin liittomme
kunniapuheenjohtajaksi.

Hänen toimintansa liiton
piirissä jatkui 1980 peruste-
tun Sotaveteraanien Tukisäätiön
puheenjohtajana 2009 asti.
Hän oli myös suosittu juhlapu-
huja liittomme piirien ja yhdis-
tysten tilaisuuksissa eri puolilla
maata.

Olen kiitollinen saatuani
olla yhteistyössä hänen kans-
saan lähes kolme vuosikym-
mentä.

Esko Kosunen

Sotaveteraaniliiton liittokokouksessa Oulussa 1986 Gunnar Laatio luovutti puheenjohtajuuden seuraajalleen Simo Kärävälle. Kuva liittojuhlalta Oulun jäähallissa. Gunnar Laatio toinen oikealta vierellään liiton kunniajäsen jalkaväenkenraali Adolf Ehrnrooth Karin-puolisoineen.

XXIV liittopäivät Kuopiossa

Sotaveteraanityö edelleen vireää

Suomen Sotaveteraaniliiton XXIV liittopäivät järjestettiin Kuopiossa 8–9. kesäkuuta. Kahden vuoden välein järjestettävät liittopäivät kokosivat taas runsaan määrän veteraaneja yhteen. Virallisten kokousedustajien lisäksi paikalla oli myös kannattajia ja tukijoita. Ensimmäisen päivän tilaisuuksiin osallistui noin 1 400 henkilöä. Toisen päivän liittouhlassa osanottajia oli 2 000.

Yhteiskokoontuminen nostaa monelta tunteet pintaan. Samankaltaiset taustakokemukset omaavat ja samat arjen vaikeudet kohdanneet osanottajat tuntevat miehlissään sen voimakkaan talvisodan hengen, *Veljeä tai sisarta ei jätetä*. Elämässään ehtoopuolelle jo ehtineelle ja sotavuosien kokemuksista rasittuneelle joukolle ammentuu liittopäivistä rauhoittavaa yhteenkuuluvuuden henkeä.

Yksittäinen veteraani ei paljoakaan voi saada aikaan elin- ehtojensa tai etuuksiensa korjaamiseksi. Se vaatii taakseen yhteiseiintymistä, järjestövoimaa, jota parhaimmillaan voi käyttää jäsenmäärältään maamme suurin veteraanijärjestö.

Liittopäivien tarkoituksena onkin luoda järjestölle yhteisesti hyväksytty ja täsmennetyt päämäärät, tavoitteet ja toimintamuodot. Liittokokous määrittelee toimivalle järjestöjohdolle tavoitteet, joita sen on työssään toteutettava. Samalla liittokokous antaa toimivalle johdolle valtakirjan asian hoitamiseksi valitsemalla liiton ja hallituksen puheenjohtajan, jäsenet valtuustoon ja tilintarkastajat.

Suomen Sotaveteraaniliitto on maamme suurin veteraanijärjestö. Sen jäsenyhdistyksissä on 34 000 varsinaista veteraanijäsentä, 12 000 puoliso- ja leskijäsentä, 27 000 kannattajajäsentä sekä liiton naisjärjestössä 25 000 jäsentä. Sotaveteraaniliitossa on 22 piiriä ja niissä yhdistyksiä 396.

Tulevaisuusfoorumi toista kertaa

Turun liittokokouksessa 2008 toteutettiin Tulevaisuusfoorumi ensi kertaa. Yhteisellä foorumilla piirit antavat liiton johdolle ja toisilleen tiedot tulevaisuuden suunnittelun etenemisestä alueensa yhdistyksissä.

Tälläkin kertaa kullekin piirille oli varattu viiden minuutin puheenvuoro. Liiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** kommentoi foorumin jälkeen:

Liittopäivät avasi Sotaveteraaniliiton valtuuston puheenjohtaja Aarno Strömmer. Päivien aikana hänellä olikin asiaa puhujapöytästä useita kertoja.

Valtakirjojen tarkistuksessa (vas. Uno Järvelä, Reino Harinen ja Vilho Malinen. Tarkistajina Anni Grundström ja Marja Riukka.

Aluksi tarkastettiin valtakirjat. Lapin Sotaveteraanipiirin osalta ne löytyivät toiminnanjohtaja Martti Koskelan salkusta. Piirin puheenjohtaja Pekka J. Heikkilä odottaa varmistuakseen asiasta.

Mikkeliäinen sotaveteraani Kalevi Raatikainen kohtasi Kuopiossa miellyttävän yllätyksen. Taksimatalla kokouspaikalta hotelille keskusteltiin tietenkin sotaveteraanitoiminnasta. Perille päästyä oli auton nuorehko kuljettaja yllättäen todennut: Tämä kyyti ei sitten maksa mitään. Te sotaveteraanit olette sen maksaneet jo sotavuosina.

Tulevaisuusfoorumi järjestettiin ensi kertaa liittopäivillä Turussa 2008. Tulevaisuusfoorumi näyttää vakiintuvan liittopäivien ohjelmaan. Kuvassa idean isä Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja Osmo Suominen piirinsä lipun vierellä.

Liiton kunniajäseniksi kutsuttiin ansioituneet sotaveteraanit Olavi Eronen Haminasta ja Heikki Talvela Tuusulasta.

Vaikuttaa siltä, että piirit yhdistystensä kanssa ovat hyvin paneutuneet tulevien vuosien toiminnan suunnitteluun. Tästä on hyvä jatkaa.

Yksimielinen liittokokous

Suomen Sotaveteraaniliiton XXIV liittopäivien avauspuheenvuorossaan liiton puheenjohtaja Aarno Strömmer käsittelee sotiemme veteraanien myöhäisiän ehtoovuosia ja järjestötoimintaamme.

Sotaveteraaniliitto aloitti elinkaarensa viime vaiheen suunnittelun jo liittokokouksessaan 2002 hyväksytyllä tulevaisuussuunnitelmalla. Myöhemmin siihen liitettiin kannattajajäsenkuntaa koskeva tavoitetarkennus sekä veteraanien puolisojen ja leskien asemaa koskevat tavoitteet.

Tukitoiminnastamme puhuttaessa on mielenkiintoista todeta Taloustutkimus Oy:n suorittama gallup-tiedustelun tulos. Noin tuhannesta 15 vuotta täyttäneestä vastaajas-

ta 98 prosenttia kertoi arvostavansa vuosien 1939 – 45 sodan kokenutta sukupolvea, niin sotaveteraaneja kuin kotirintamankin väkeä. Haastattelusta jopa 81 % sanoo arvostavansa veteraaneja erittäin paljon, kertoi Aarno Strömmer. Kysyttäessä vastaajien halukkuutta osallistua veteraanien hyväksi tehtävään vapaaehtoistyöhön, esimerkiksi tapahtumien järjestelyissä ja keräyksissä, yli kolmannes ilmoitti myönteisyytensä.

Veteraanien ehtoovuosien elämänlaadun ja asianmukaisen hoivan turvaamiseksi ei pelkkä arvostus kuitenkaan riitä. Valtiolla ja kunnilla on tiedossaan kansalaisten laaja tuki ja kannatus veteraaniasioiden tehostettuun hoitamiseen.

Veteraaneilla on täysi oikeus odottaa myös yhteiskunnalta taloudellisesti myönteistä suhtautumista.

Kuopion Tuomiokirkossa esiintyi käsikellokuoro Dolec.

Trubatuuri, humoristi ja kuplet-timestari Aapeli Rummukainen osasi ottaa yleisönsä.

Suloääninen tyttötrio vei kuulijat kepeäsi kohti kesää.

Liittojuhlan juhlapuhujan presidentti Ahtisaaren ottivat vastaan valtuuston ja hallituksen puheenjohtajat. Vasemmalta Aarno Strömmer, Eeva Ahtisaari, Martti Ahtisaari ja Finn-Göran Wennström.

Sääntömääräisten kokousasioiden ohessa liittokokous vahvisti tulevaisuussuunnitelman pitkän ajan linjaukset vuoteen 2020 sekä vuoteen 2012 ulottuvan suunnitelman.

Henkilövalinnat mutkattomat

Liiton ja valtuuston puheenjohtajana seuraavaan liittokokoukseen asti valittiin jatkamaan oululainen Aarno Strömmer, hallituksen puheenjohtajana helsinkiläinen **Finn-Göran Wennström** sekä jäseniksi valtuustoon sotaveteraanipiiri-

en ja Naisjärjestön ehdottamat henkilöt. Tilintarkastajina jatkavat KHT, JHTT **Reijo Peltola** ja ekonomi **Toivo Tuomikorpi**.

Sotaveteraaniliitto arvostaa ja osoittaa kiitollisuuttaan sen hallinnossa pitkään toimineille veteraaneille. Huomioiksi tällä kertaa tulivat **Heikki Talvela** Tuusulasta ja **Olavi Eronen** Haminasta, jotka liittokokous kutsui Suomen Sotaveteraaniliiton kunniajäseniksi. Sotaveteraaniliiton pienoislipun Vapaudenristin nauhoin saivat: **Tauno Ahtila**, **Asko Airola**, **Pentti Laamanen**, **Antti**

J. Näsi, **Pentti Simola** ja **Carl Gustaf Wolff**.

Suunnitelmat hyväksyttiin

Liittokokoukselle esiteltiin selostus kahden vuoden toiminnasta. Samoin se hyväksyi kahden vuoden toimintasuunnitelman sekä siihen liittyvän julkilausuman. Siinä vedotaan valtiovallan ja kuntien toimiin rintamaveteraanien kotona selviytymisen edellytysten parantamiseen ja kuntoutusmäärärahan tason nostamiseen.

Sotaveteraaniliiton pienoislippu Vapaudenristin nauhoin luovutettiin seuraaville pitkään ja ansiokkaasti sotaveteraanityötä tehneille (vas.) Tauno Ahtila Tukholma, Asko Airola Lappeenranta, Pentti Laamanen Helsinki, Carl Gustaf Wolff Tammisaari ja Antti J. Näsi Turku. Lippu on myönnetty myös Pentti Simolalle Tammelasta.

Juhlatilan mittava esiintymislava täyttyi, kun sinne samanaikaisesti ryhmittäytyivät Karjalan Sotilassoittokunta sekä Kuopion Sotaveteraanikuoro ja sen perinnekuoro Puijon Laulu. Soolon tässä yhteisesiintymisessä lauloi professori Jorma Hynninen.

XXIV liittopäivät Kuopiossa

Naisjärjestöllä kokouksensa

Liittopäivien aloituspäivän ohjelmaan sisältyi myös Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön kokous. Kokous pidettiin Kuopion klassillisen lukion luentosalissa.

Kokouksen ehkä keskeisin tehtävä oli järjestön puheenjohtajan valinta jatkamaan edesmenneen Vuokko Hurmeen työtä. Valituksi tuli sosionomi **Pirkko Kuorehjärvi** Turusta.

Päivän päätteeksi viihdeilta ja iltakirkko

Viihdeillan aluksi hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström luovutti liiton pienoislipun vapaudenristin nauhoihin Kuopion kaupunginvaltuuston puheenjohtajalle **Marja-Leena Puputille**.

Viihdeillan ohjelma oli perinteinen. Se koostui runsaan tunnin mittaisesta sota-ajan ja sen jälkeisen jälleenrakennuskauden tunnelmiin vieneistä esityksistä. Ohjelmassa esiintyivät muun muassa trubaduurit **Aapeli Rummukainen** ja **tyttötrio**. Esitysten jälkeen yleisöllä oli mahdollisuus tanssiin.

Illan lopuksi oli iltakirkko Kuopion Tuomiokirkossa. Iltakirkossa puhui tuomiorovasti **Ilpo Rannankari**. Kirkossa kuultiin myös musiikkiesityksiä, joita esittivät **Käsikellokuoro Dolec** ja **Puijon Laulu**.

Ekumeeninen jumalanpalvelus

Toisen liittokokouspäivän

aloitti Kuopio-hallissa järjestetty ekumeeninen jumalanpalvelus. Sali täyttyi monisatapäisestä hartaasta veteraanijoukosta. Jumalanpalveluksessa saarnasivat molempien valtionkirkkojen piispat, Kuopion piispa **Wille Riekkinen** ja piispa **Arseni**. Liturgina toimi tuomiorovasti **Ilpo Rannankari**. Kirkkomusiikista vastasi Karjalan Sotilassoittokunta, johtajanaan musiikkimajuri **Petri Junna**.

Tilaisuudesta lähetettiin seppelpartio, jonka saattoi matkaan rovasti **Risto Lyytikäinen**.

Päivien huipennus liittojuhla

Liittopäivien huipentuma liittojuhla, kokosi yhteen noin 2 000-päisen osallistujajoukon sisaria ja veljiä. Tunnelma salissa tihkui juhluvuuksi, isänmaallisuutta ja yhteistä sotaveteraanihenkeä. Osanottajien korkeasta iästä ja terveydentilasta johtuen saattoi osallistuminen monenkin kohdalla olla se viimeinen. Tietoisuus tai paremminkin arvaamattomuus siitä, nosti helposti pintaan nostalgisia muistoja ja ajatuksia.

Tilaisuuden juhlapuhuja presidentti **Martti Ahtisaari** keskittyi puheessaan käsittelemään pysyvän rauhan edellytyksiä. Hän totesi: Suomi ja suomalaiset ovat nyt turvatumassa asemassa kuin milloinkaan aikaisemmin. Elämme vakaassa ympäristössä, missä ei ole rajariitoja eikä epä-

Havuseppeleet vietiin sankarimuistomerkillä ja Karjalaan jääneiden muistomerkillä. Seppelpartiossa olivat (vas.) Riitta Huittinen, Keijo Pitkänen, Markku Koivula, Markku Lappalainen, Heikki Hiltunen ja Eino Niskanen.

asiallista puuttumista sisäisiin asioihimme. Tämän vakauden keskeinen tekijä on koko Euroopan alueen rauhanomainen kehitys. Tämä ei kuitenkaan ole ollut mikään itsestään selvyyks.

Rauha on vakaalla pohjalla silloin kun valtioita johtavat demokraattisesti valitut, oikeusjärjestystä kunnioittavat johtajat, sanoi Ahtisaari.

Minusta on aivan selvää, että Suomi ei olisi selviytynyt toisen maailmansodan jälkeisestä ajasta niin hyvin kuin tapahtui, ellei meillä olisi ollut myös kykyä puolustaa maatamme. Puolustuskykyä ei koetella vain sodan olosuhteissa. Myös rauhan aikana on tärkeää, että ulkovallat tietävät meillä olevan sekä tahtoa että kykyä maan puolustukseen, Martti Ahtisaari totesi.

Valtiovalan tervehdyksen esitti eduskunnan I varapuhemies **Seppo Kääriäinen**, puo-

Munkit olivat takuulla tuoreita, ne paistettiin kokouspaikalla. 3 000 munkin paistamisesta huolehtivat sotilaskotisisaret: Marja-Leena Pasanen, Saara Mathlein, Ulla Rantamäki, Kaarina Pasanen ja Liisa Pajukaarre.

lustusvoimien kenraaliluutnantti **Markku Koli** ja Kuopion kaupungin kaupunginjohtaja **Petteri Paronen**.

Valtiovalan tervehdyksessä Seppo Kääriäinen totesi: Jokainen hallitus ja eduskunta on

tehnyt parhaansa kulloisissakin taloudellisissa olosuhteissa soittamalla veteraanien asian hoitamiseksi. En sano tätä kehuakseni yhtäkään sodanjälkeistä hallitusta. Olennaista on nyt jatkaa veteraaniasiain hoitoa

Suomen Sotaveteraaniliitto esittää parhaat kiitokset Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirille ja sen kaikille toimijoille ja tukijoille XXIV liittopäivien järjestelyistä Kuopiossa 8.–9.6.2010.

Tarjoilusta vastasivat Rissalan Sotilaskotisisaret, varusmiesten avustamina. Samanaikaisesti ruokailuun mahtui 1 000 henkilöä.

niiden suuntaviivojen mukaan, jotka Suomen Sotaveteraaniliitto, Rintamaveteraaniliitto, Sotainvalidien Veljesliitto ja Rintamanaisten liitto ovat esittäneet Rintamaveteraaniasiaain neuvottelukunnalle.

Juhlaohjelmaan kuului myös Karjalan Sotilassoittokunnan musiikkiesitykset, professori **Jorma Hynnisen** yksilaulu sekä Kuopion Sotaveteraanikuoron ja sen perinnekuoron Puijon Laulun, kuorolauluesityksiä.

Juhlassa Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin puheenjoh-

taja **Olavi Karttunen** luovutti perinnesauvan seuraavien liittopäivien järjestävän Pirkanmaan Sotaveteraanipiirin puheenjohtajalle **Matti Viitaselle**.

Teksti: Matti Värri
Kuvat: Matti Värri, Markku Seppä ja Jukka Nykänen

Liittopäivien puheet ja muut aineistot luettavissa liiton Internet-sivuilta osoitteessa: <http://www.sotaveteraaniliitto.fi/teemasivut/xxiv-liittopaivat-kuopiossa>

VALTUUSTO 2010-2012

Puheenjohtaja	Aarno Strömmer	
Sotaveteraanipiiri	Varsinainen jäsen	Varajäsenet
Etelä-Karjala	Kyösti Parviainen	Antero Osma Heikki Vanhanen
Etelä-Pohjanmaa	Ville Sointula	Samuli Niinistö Mauno Tyynismaa
Helsingin seutu	Pentti Laamanen	Paul Voss Eino Luostarinen
Kainuu	Seppo Tähkää	Matti Pietikäinen Veikko Juntunen
Kanada	Seppo Peuhkurinen	Reijo Viitala Sauli Häkkinen
Kanta-Häme	Juhani Penttilä	Vihtori Karikytö Vilho Virtanen
Keski-Pohjanmaa	Pentti Seppä	Matti Isomaa Aulis Karvonen
Keski-Suomi	Birger Fält	Isto Korhonen Heikki Ahvenjärvi
Kymenlaakso	Arto Mikkonen	Aimo Kiukas Kai Holmberg
Lahti	Jukka Simola	Eero Lehtonen Pentti Korpimies
Lappi	Paavo Köngäs	Vilho Kannala Eino Kanerva
Pirkanmaa	Matti Viitanen	Timo Salokannel Eero Tamminen
Pohjois-Karjala	Eero Makkonen	Kauko Karttunen Vilho Tikka
Pohjois-Pohjanmaa	Reijo Sallinen	Matti Jutila Paavo Kurttila
Pohjois-Savo	Markku Tomperi	Eero Valkonen Reino Savolainen
Ruotsi	Heikki Lirberg	Bengt Lönnqvist Jouni Knuuttila
Satakunta	Väinö Vilponiemi	Eino Nerg Juhani Norri
Suur-Savo	Tauno Kauhanen	Raimo Paajanen Juhani Manninen
Södra Finland	Carl Gustaf Wolff	Karl Gustav Storgårds Åke Qvist
Uusimaa	Heikki Talvela	Yrjö Räisänen Jouko Mattila
Vaasa	Holger Strandberg	Anders Knip Håkan Malm
Varsinais-Suomi	Eeri Hyrkkö	Toivo Mattila Toivo Haarala
Naisjärjestö	Irja Lohjama	Kaija Uksulainen Raija Kähkölä

Suomen Sotaveteraaniliiton XXIV liittokokouksen hyväksymä tulevaisuussuunnitelma

Tulevaisuussuunnitelman pitkän ajan linjaukset (aikajänne vuoteen 2020)

1. Sotaveteraaniliitto ja sen jäsenyhdistykset jatkavat huolto- ja tukitoimintaansa niin kauan kuin sotaveteraanit, heidän puolisonsa ja leskensä tarvitsevat tukitoimia.
2. Sotaveteraaniyhteisöjen varat käytetään sotaveteraanien sekä heidän puolisoidensa ja leskiensä hyväksi.
3. Sotaveteraaniyhteisöjen toiminnan jatkamisen edellytyksiä parannetaan tukeutumalla toimivaan kannattajajäsenkuntaan.
4. Sotaveteraaniliitto ja sen jäsenyhdistykset vastaavat oman

perinteensä vaalimisesta ja toimivat alueellisessa perinetyössä yhteistoimin Tammenlehvän Perinneliiton kanssa.

Vuoteen 2012 ulottuva tulevaisuussuunnitelma

1. Sotaveteraaniyhteisöt toimivat ajankohtaisissa etuus- ja muissa sotiemme veteraanien asioissa läheisessä yhteistyössä muiden veteraanijärjestöjen ja niiden jäsenyhdistysten kanssa kaikilla tasoilla.
2. Yhdistysten toiminta suunnataan veteraaneja, puolisoita ja leskiä tukemaan. Jokaiselle yhdistykselle pyritään saamaan toimiva sosiaalineuvonta.

3. Nostetaan kannattajajäsenten määrää ja parannetaan erityisesti hallintoon ja tuki-toimintaan mukaan tulevien kannattajajäsenten valmiuksia hoitaa tehtäviään lisäämällä heidän koulutustaan.

4. Suunnitellaan toimintamallit perinneaikakauteen siirtymisestä siten, että
 - hahmotellaan vaihtoehtoiset mallit liiton perinnevaiheen hallintorakenteeksi,
 - sotaveteraanipiirit laativat yhdessä yhdistystensä kanssa alustavan suunnitelman perinneaikakauden siirtymisestä,
 - suunnitellaan yhdessä Tammenlehvän Perinneliiton kanssa alueellisen veteraaniperinnetyön toimintamalli.

Julkilausuma

Suomen Sotaveteraaniliiton XXIV liittokokous Kuopiossa 8.6.2010

Suomen Sotaveteraaniliiton XXIV liittopäiville Kuopioon kokoontuneet kokousedustajat vetoavat valtiovaltaan ja kuntiin kiirehtien yhteiskunnan tukitoimia rintamaveteraanien kotona selviytymisen edellytysten parantamiseksi.

Yhä useampi keski-ikältään yli 87-vuotias veteraani tarvitsee enenevässä määrin kotiin tuotavia palveluita.

Valtioneuvoston linjauspäätöksessä 2004 rintamaveteraaneille luvattu vuosittainen kuntoutus ei ole toteutunut. Kuntoutusmäärärahaa on

laskettu vuodesta 2005 tähän vuoteen 29 prosenttia. Veteraanien kuntoisuuden heikentyminen, kuntoutuskustannusten kohoaminen ja aviopuolisoiden kuntoutusmahdollisuuksien laajentuminen olisivat edellyttäneet määrärahan säilyttämistä vuoden 2005 tasolla, vaikka veteraanien määrä on vähentynyt. Rintamaveteraanien kuntoutukseen tulee osoittaa lisää varoja.

Veteraanit ovat erityisryhmä vanhusväestöämme. Yli 85-vuotiaista miehistä yli 90 prosentilla on rintamasotilas-

tunnus ja lähes 20 prosentilla samanikäisistä naisista rintamapalvelustunnus. Tukemalla veteraaneja tuetaan vanhusväestön vanhinta ja sodan ankaruuden kipeimmin koettellemaa osaa.

Sotaveteraaniyhdistyksi-en kannattajajäseniä tarvitaan hoitamaan sotaveteraaniyhteisöjen käytännön toimia. Heidän tehtävänään on jatkaa sotaveteraanien, heidän puolisoidensa ja leskiensä hyväksi tehtäviä toimia sekä veteraaniaikakauden jälkeen ylläpitää tietoisuutta veteraanien perinnöstä, itsenäisestä isänmaasta.

FENNOVOIMA

XXIV liittopäivät Kuopiossa

20.4.2010

Yleinen toimintasuunnitelma kesäkuusta 2010 toukokuuhun 2012

1. Lähtökohtia

Rintamaveteraanien lukumäärä suunnittelukaudella laskee 57 000:sta noin 39 000:een. Veteraanien keski-ikä nousee 89 vuoteen vuonna 2012. Liiton jäsenyhdistyksiin kuuluvien sotaveteraanien määrä vähenee 34 000:sta noin 27 000:een.

Sotaveteraanien määrän pieneminen edellyttää aikaisempaa enemmän näkyvyyttä, jotta veteraanit tulisivat kohdelluiksi jatkossakin erityisryhmänä erityiseturineen. Sotaveteraanien yhteisöjen mahdollisuudet saada henkistä ja taloudellista tukea myös tulevana vuosina yhteisöiltä ja kansalaisilta säilyvät hyvinä.

Suomen Sotaveteraaniliitto osallistuu edelleen aktiivisena toimijana Suomen veteraaniliittojen valtuuskunnan ja Tammenlehvän Perinneliiton kanssa sekä osallistuu liittojen yhteiseen varainhankintaan Veteraanivastuu ry:ssä.

Suurimpana veteraanijärjestönä Sotaveteraaniliitto on kantanut keskeisen vastuun

monissa hankkeissa, joissa kaikki sotiemme veteraanit ja niiden järjestöt ovat olleet osallisina. Liiton ja sen jäsenyhdistysten yhteistyökykyinen ja päämäärätietoinen linja jatkuu. Perustan muodostaa sotaveteraanien yhteisöjen vuosikymmenien aikana tekemä työ.

2. Veteraanien kotona selviytyminen

Sotiemme veteraanien kotona selviytymisen kannalta haastavin vaihe on käsillä. Tämä edellyttää vähintään nykyisten erityiseturien säilyttämistä ja lisäksi uusia etuuksia, joilla erityisesti pienituloisille eniten tukea tarvitseville voidaan suunnata kotona selviytymistä tukevia palveluja.

Liiton koko organisaatio piiri- ja yhdistystasolla edistää omilla toimillaan palveluista ja eduista tiedottamista, välittää päätöksentekijöille tietoa veteraanien muuttuvista tarpeista sekä hoitaa veteraanitukea asioita, joihin yhteiskunnan palvelut eivät ulotu tai ovat riit-

tämättömiä. Sotaveteraanien yhteisöjen työn tavoitteena on:

- edistää kuntoutuksen saatavuutta ja kuntoutuksen monipuolisuutta siten, että vuosittainen, yksilölliseen tarpeeseen perustuvan kuntoutuksen saaminen kaikille niille veteraaneille, jotka ovat siihen oikeutettuja, sitä haluavat ja tarvitsevat, toteutuu
- pienituloisten veteraanien puolisoitten ja leskien ottaminen palvelujen ja tuen piiriin
- sotaveteraanien yhteisöjen oman virkistyskurssitoiminnan edistäminen ja laajentaminen tarvetta vastaavaksi ja kohdistaminen eniten henkistä ja sosiaalista tukea tarvitseville. Erityisryhmiin tulee huomioida mm. leskeksi jääneet veteraanit, jotka tarvitsevat tukea arkipäivän selviytymisessä
- piirien sosiaalineuvojen koulutus ja perehdyttäminen veteraanietuuksia koskeviin asioihin sekä toiminnan laajeneminen piiritasolta yhdistyksiin.

3. Järjestötoiminta

Sotaveteraaniliitto ja sen jäsenyhdistykset jatkavat järjestötoimintaansa vahvistettujen tulevaisuussuunnitelmien mukaisesti. Turun liittokokouksessa saatujen kokemusten mukaisesti järjestetään Kuopiossa liittokokouksen yhteydessä tulevaisuusfoorumi, jossa käsitellään tulevan toiminnan muotoja.

Sotaveteraanien vanheneminen aiheuttaa tarvetta siirtää yhdistys- ja piiritason tehtäviä veteraaneja nuorempien kannattajajäsenten tehtäviksi. Kannattajajäsenten perehdyttämistä tehtäviinsä jatketaan.

Kuopiossa liittokokouksessa mahdollisesti hyväksyttävä tulevaisuussuunnitelman tarkennus edellyttää järjestön työpanoksen lisäämistä alueellisen perinnetyön suunnitteluun yhteistyössä Tammenlehvän Perinneliiton kanssa

Järjestötoiminta säilytetään elävänä ja toimintaa jatketaan seuraavin toimin:

- Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri järjestää XXV liittopäivät kesäkuussa 2012.
- Sotaveteraaniviikkoa vietetään vuosina 2011 ja 2012, 45. ja 46. kerran. Juhlatilaisuuksiin kutsutaan vieraiksi myös veteraaneja nuorempia osanottajia.
- Sotaveteraani-Krigsveteranen -lehteä julkaistaan kuusi numeroa vuodessa. Osa lehden sisällöstä julkaistaan äänikasettina ja lehti on luettavissa internetissä.
- Liiton hiihto-, lentopallo-, golf-, ilma-aseammunta- ja keilakisat järjestetään kisailijoiden niin halutessa ja sotaveteraanipiirien vuorolaan järjestäessä kisat.
- Sotaveteraanipiirien puheenjohtajille ja toiminnanjohtajille järjestetään vuosittain neuvottelupäivät. Lisäksi piirien toiminnanjohtajille ja sosiaalineuvojille järjestetään oma vuosittainen neuvottelutilaisuus.
- Sosiaalineuvoja -hanke laajennetaan ulottumaan kaikkien sotaveteraanipiirien alueelle ja toimintaa laajennetaan yhdistystasolle.
- Liiton internet -sivujen uudistamista jatketaan. Sivustoa käytetään tiedottamisessa ja sitä kehitetään myös sotaveteraaniperinteen talentamisen ja siirtämisen välineeksi.
- Liiton harjoittama tiedotustoiminta kohdistetaan sekä sotaveteraaneihin että tukijoihin ja päätöksentekijöihin, jäsenyhdistyksiin ja koko väestöön.

4. Siirtolaisveteraanit ja ulkomaalaiset vapaaehtoiset

Liitto jatkaa yhteistyötä suomalaisten sotaveteraanien muissa maissa perustamien yhteisöjen kanssa sekä pitää yhteyttä viime sodissa puolustusvoimissamme palvelleisiin vapaaehtoihin ja heidän yhteisöihinsä. Liitto hankkii ja välittää tarvittaessa taloudellista tukea jäsenyhdistyksiensä veteraaneille ja heidän leskilleen sekä tarvittaessa varmistaa yhdistysten toiminnan jatkumisen taloudelli-

sesti, mikäli muut edellytykset sille ovat olemassa.

5. Kotimainen yhteistyö

Liitto toimii kiinteässä yhteistyössä Sotaveteraanien tuki- ja perinnesäätiön, Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön ja Tammenlehvän Perinneliiton sekä Sotavahinkosäätiön, Eileen Starckjohann ja Thelma Starckjohann-Bruunin säätiön ja Kaatuneiden Muistosäätiön kanssa. Muita keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat muut veteraanijärjestöt ja Suomen veteraaniliittojen valtuuskunta (Veva), STM:n rintamaveteraaniasian neuvottelukunta, kansallisen veteraanipäivän valtakunnallinen päätoimikunta sekä Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys.

Valtakunnallinen rintamaveteraaniasian neuvottelukunta jatkaa suunnitelman mukaisesti ainakin 30.9.2012 saakka.

6. Kansainvälinen yhteistyö

Liitto toimii jäsenenä Maailman Veteraanijärjestössä ja osallistuu kahdenkeskiseen yhteistyöhön lähinnä naapurimaiden kanssa. Veteraanijärjestöt ovat sopineet Suomen Rauhanturvaajaliiton kanssa, että se ottaa hoitaakseen aikaisemmin veteraanijärjestöjen hoitamat tehtävät Maailman Veteraanijärjestössä (MVJ:ssä).

7. Talous

Liitto jatkaa piirien kautta järjestön toiminnan tukemista varoilla, joita se on itse hankkinut tai saanut välitettäväksi. Keräysten ja varainhankinnan tuloksellisuuteen kiinnitetään huomiota ottamalla käyttöön uusia menetelmiä ja uudistamalla aikaisempia hankintatapoja.

Sotaveteraaniliiton toimiston työtapoja ja resursseja uudistetaan niin, että ne mahdollisimman hyvin vastaavat liiton hallinnon tarpeita.

Helsingissä 6.4.2010

Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n hallitus

VALMARIN®

a vain hyvään oloon

Nouda ilmainen esite luontaistuotekaupasta tai tilaa puhelimitse Valmarin Oy (09) 809 1041

Vuoden 2004 Luontaiselintarvike

- ✓ happo-emästasapainon ylläpito
- ✓ aineenvaihdunta
- ✓ vatsantoiminta
- ✓ ruoansulatus
- ✓ närästys

Myynti: Apteekit, luontaistuotekaupat ja -osastot
Valmistaja: Valmarin Oy, PL 383, 00101 Helsinki, puh. (09) 809 1041, fax (09) 809 1042

www.valmarin.fi
... jo vuodesta 1938 ...

Naisjärjestölle uusi puheenjohtaja

Naisjärjestön varsinaisen kokous aloitettiin viettämällä hiljainen hetki Vuokko Hurmeen sekä muiden iäisyyskutsun saaneiden sisarten muistolle.

Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** tervehti kokousväkeä. Hän kiitti naisjärjestöä ja sen sisaria työstä veteraanien hyväksi.

Kokouksen avauksessa naisjärjestön 1. varapuheenjohta-

ja **Helvi Peltonen** loi lyhyen katsauksen kuluneen kahden vuoden ajalta. Hän totesi, että järjestömme on jäsenmäärältään edelleen yksi suurimmista naisjärjestöistä maassamme. Jäseniä oli vuoden vaihteessa 25 314 ja naisjaostoja 217.

– Hyvät sisaret! Olette täällä yhdistystenne naisjaostojen edustajina ja kotipuolella teette veteraanityötä sydämellä ja ilolla ikääntyneiden veljien ja

sisarten hyväksi. Olette enemmän kuin kiitoksen arvoisia. Se on työtä isänmaamme hyväksi.

Virallisia kokousedustajia oli 164 ja lähes 200 muita sisaria. Puheenjohtajina kokouksessa toimivat Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin naistoimikunnan puheenjohtaja **Katri Pasanen** ja varapuheenjohtaja **Riitta Karttunen**. Sihteereinä olivat **Sirkka Luukkonen** ja **Irja Lohjama**.

Joutuisasti käytiin lävitse toimintakertomukset kahdelta vuodelta. Tilit hyväksyttiin ja vastuuvapaus myönnettiin. Toimintaa jatketaan entisten vuosien mukaisesti. Sisarpäivien suunnittelu on pitkällä. Alustava ohjelmakin oli jo jaossa. Sisarpäivät pidetään 26.4.2011 Turussa.

Uusi puheenjohtaja

Kokous valitsi yksimielisesti naisjärjestön uudeksi puheenjohtajaksi **Pirkko Kuorehjärven** Turusta. Koulutukseltaan Pirkko on sosionomi. Hän on toiminut sosiaalihoitajana, tarkastajana lääninhallituksen sosiaali- ja terveysosastolla, sosiaali- ja terveysministeriön lähetettävänä sosiaaliavustajana Kööpenhaminassa sekä Stake-sin kongressipäällikkönä, josta tehtävästä hän jäi eläkkeelle 2003. Jo sitä ennen hän oli tullut mukaan sotaveteraanityöhön.

Pirkko valinnan jälkeen:

– Edessänne seisoo suurta kunnioitusta ja nöyryyttä tunteva uusi puheenjohtajanne luottamuksesta lämpimästi kiittäen. Olen valmis jatkamaan edeltäjäni viitoittamaa tietä ja kehittämään yhdessä teidän kanssanne Suomen Sotaveteraaniliiton Naisjärjestön toimintaa. Viereissä olevassa Kuopio-hallissa pohditaan parhaillaan tulevaisuuden suuntaviivoja veteraanityölle. Meidän tulee naisjärjestönä seurata liittomme antamia perinneaikakauteen liittyviä toimintaohjeita siten, että työmme naisjärjestössä koituu yhä edelleen teidän, arvoisat sisaret, parhaaksi.

Naisjärjestön voima on sielä kentällä lukuisissa naisjaostoissa työskentelevien sisarien vastuulla. Naisjärjestö pyrkii yhä edelleen tukemaan sotaveteraanien parissa tehtävää työtä. Tulevaisuus tuo monenlaisia

Pirkko Kuorehjärvi vetosi yhteistyön merkitykseen järjestötyössä.

haasteita – siihen saamme varautua. Naisjaostojen toimintoja ei missään nimessä tulisi vielä tässä vaiheessa lopettaa, vaan toimintaa pitää jatkaa aktiivisesti ja katsoa mitä tulevat kaksi vuotta tuovat tullessaan. Uskon lujasti sisarien toiminnan tärkeyteen sotaveteraanityössä.

Vastuunkantamista on tänään se, että naisjärjestömme toiminta jatkuu paikallisyhdistysten naisjaostojen kanssa veteraanien, heidän puolisoitten ja leskiensä sekä kotirintaman maiden hyväksi, edistämällä myös kotirintamaperinteen keruuta ja tallentamista, unohtamatta hengellisen työn merkitystä.

Kiitän vielä kerran luottamuksestanne. Lupaen tehdä parhaani. Luotan vahvasti tuleviin vuosiin, sillä niin kau-

an kuin joukossamme on veteraaneja, työmme järjestössä jatkuu.

Järjestäytymiskokous

Järjestäytymiskokouksessa naisjärjestön 1. varapuheenjohtajaksi valittiin **Raija Kähkölä** Lievestuoreelta Keski-Suomesta ja 2. varapuheenjohtajaksi **Leila Kyttä** Punkalaitumelta Satakunnasta. Uudeksi rahastonhoitajaksi saatiin **Mirja Läärä** Salosta. Toiminnanjohtajana jatkaa Irja Lohjama Haminasta.

Pohjois-Savon sotaveteraanisisarille ja -veljille esitämme lämpimät kiitokset onnistuneista kokousjärjestelyistä, niin tilojen kuin säänkin suhteen.

Irja Lohjama

Naisjärjestön kokouksessa kukitettiin tehtävistään luopuvat (vas.) varapuheenjohtaja Helvi Peltonen ja rahastonhoitaja Eeva-Liisa Snäll.

Naisjärjestön kokouksen johtonelikko (vas.) Irja Lohjama, Katri Pasanen, Riitta Karttunen ja Sirkka Luukkonen.

Naisjärjestön kokous pidettiin Klassisen lukion valoisassa liikuntasalissa. Naisten mielenkiinnosta veteraanityöhön kertoo suuri osanottajien määrä.

Naisjärjestön keskustoimikunta 2010-2012

Puheenjohtaja	Pirkko Kuorehjärvi	
Piiri	Varsinainen jäsen	Varajäsen
Etelä-Karjala	Raija Virolainen	Alice Rundgren
Etelä-Pohjanmaa	Kyllikki Falbén	Saima Martikkala
Helsingin Seutu	Kaija Uksulainen	Maj-Lis Mustonen
Kanta-Häme	Riitta Kuronen	Henna Kiuru
Keski-Pohjanmaa	Kaisa Honkela	Saara Pärkkä
Keski-Suomi	Raija Kähkölä	Pirkko-Liisa Luotola
Lahti	Anja Kuittinen	Senja Hynynen
Pirkanmaa	Raija Hinkkala	Brita Lamminen
Pohjois-Karjala	Anja Tikkala	Tytti Salimäki
Pohjois-Pohjanmaa	Nina Laitinen	Veera Huttunen
Pohjois-Savo	Katri Pasanen	Sirkka Luukkonen
Satakunta	Leila Kyttä	Maila Lehtimäki
Suur-Savo	Ritva Seppänen	Reetta Luukkainen
Uusimaa	Terttu Niemelä	Kaarina Salonen
Vaasa	Anna-Liisa Tuomi	Anna-Liisa Taipalus
Varsinais-Suomi	Mirja-Liisa Salminen	Pirkko Rintala
Lapin naisjaostojen yhteyshenkilö:	Hilkka Meriläinen	Bertta Niemi

Tarinat kuljettivat Tampereen kansallisen veteraanipäivän pääjuhlaa

Tampereen kaupunki oli paneutunut tämän vuoden kansallisen veteraanipäivän pääjuhlien tapahtumajärjestelyihin täysin voimin ja sydämin. Sen huomasivat myös juhlavieraat, jotka juhlan jälkeen muistivat järjestäjiä lukuisin kiitoksien.

Erityistä ylistystä saivat nuoret, jotka avustivat veteraaneja niin kulkemisessa kuin ruokatarjoilussakin. Juhlan ohjelmaa kuljetti tämän vuoden tunnus *Kuule tuhannet tarinat*.

Tampereen Messu- ja Urheilukeskuksessa tiistaina 27.4. järjestettyyn tilaisuuteen oli saapunut noin 2 500 veteraania ja heidän omaistaan ympäri Suomen. Lisäksi katsomoa täyttivät useat sadat opiskelijat tamperelaisista oppilaitoksista. Juhlaa kunnioittivat läsnäolollaan myös presidentti **Tarja Halonen** ja tohtori **Pentti Arajärvi**.

Tämän vuoden kansallisen veteraanipäivän teemalla haluttiin edistää eri sukupolvien välistä yhteyttä, kuuntelemisen taitoa ja oppimisen merkitystä. Teeman mukaisesti Tampere oli ottanut nuoret näkyvästi mukaan juhlatapahtumiin sekä avustajiksi että esiintyjiksi ohjelmalavalle.

Juhlaan valtiovallan tervehdyksen tuonut sisäministeri **Anne Holmlund** totesi, ettei teema voisi olla ajankohtaisempi.

- Historian kirjoista voimme lukea faktatietoa, mutta todellista inhimillistä tarinaa niistä ei välity – kertomusta ihmisistä sodan keskellä. Tärkeintä on, että tarinoilla on nimet ja muistot, jotka jäävät elämään sukupolvelta toiselle, Holmlund totesi.

Holmlund kertasi puheensa valtioneuvoston linjaukset Suomen maanpuolustuksen kehittämiseen.

- Ensinnäkin, suomalaiset vastaavat aina ensisijaisesti itse maamme puolustuksesta. Yleinen asevelvollisuus on Suomelle erityisen hyvin sopiva ja kustannustehokas järjestelmä, hän painotti.

Kaksi muuta tukipilaria ovat pitkäjänteinen ja suhdanteista riippumaton työ maanpuolustuksen rakentamiseen sekä vahva maanpuolustustahto ylläpitämään veteraanien jättämää perintöä.

Puolustusvoimissa veteraanisukupolvien perintöä arvostetaan, vakuutti omassa tervehdyksessään puolustusvoimain komentaja kenraali **Ari Puhe-
loinen**.

- Harvoinpa näkee monisatapäisen varusmiesjoukon kuuntelevan puhujaa niin tarkkaavaisesti kuin veteraanien kertoessa kokemuksistaan. Erityisen kiinnostavaa näyttää olevan kokemusten henkinen puoli; ei niinkään se, miten taisteluja on käyty, vaan

se, miltä on tuntunut, mikä on mieltä askarruttanut, miten soitaan sisältyvät ilmiöt on koettu ja millainen on ollut tahdonvoiman merkitys.

Koska tarinat kuljettivat koko pääjuhlan ohjelmaa, myös teatterineuvos **Eila Roine** ja veteraani **Väinö Saarinen** kertoivat juhlayleisölle omia lapsuuden ja nuoruuden aikaisia sotamuistojaan.

Muistelusten ja tervehdysten välissä musiikkia esittivät Mieskuoro Laulajat, Poikakuoro Pirkkanpojat ja Nuorisokuoro Sympaatti Panssarisoittokunnan ja Satakunnan Sotilassoittokunnan säestäminä. Taitelija **Anneli Saaristo** tulkitse sykkädyttävästi Veikko Lavin *Eva-
kon laulun*.

Tilaisuuden juonsi näyttelijä **Esko Roine** ja ohjasi ohjaaja **Marika Vapaavuori**.

Ensi vuonna kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan järjestää Turun kaupunki.

Teksti: Tuula Ala-Honkola

Veteraanin puheenvuoron Tampereella käytti Väinö Saarinen.

Juhlapäivää edeltävänä iltana oli Veljesilta, jonne oli kutsuttu runsaasti nuoria. Pöydissä oli nuoria ja veteraaneja. Juttu luisti. Kuva: Esko Pihl.

Juhlan jälkeen järjestelytoimikunnan puheenjohtajalla kenraalimajuri Kalervo Sipilä on helpottunut olo. Kaikki onnistui erinomaisesti. Keskustelukumppanina kansallisen veteraanipäivän päätösmikunnan jäsen maakuntaneuvos Kimmo Kajaste.

Ensi vuoden kansallisen veteraanipäivän pääjuhla järjestetään Turussa. Kaupunki oli lähettänyt partion tutustumaan järjestelyihin Tampereella. Oikealta lippueamiraali Bo Österlund, strategiajohtaja Antti Kirkkola ja sotaveteraanipiirin toiminnanjohtaja Osmo Suominen.

Historiatyö etenee

Tammenlehvän Perinneliiton vuonna 2007 käynnistämän historia-hankkeen tutkimus- ja kirjoitustyö etenee hyvää vauhtia. Veteraanisukupolven miesten ja naisten osuutta sodan jälkeisten vuosien suomalaisessa yhteiskunnassa tarkasteltiin toukokuussa pidetyssä toisessa työhön liittyvässä historiaseminaarissa. Tavoitteena on historiakirjan julkaiseminen vuonna 2010.

Kirjoitustyöstä vastaavan dosentti **Ari Uinon** mukaan rintamilta kotiutettujen miesten paluu rauhanajan arkeen ja jälleenrakentamisen kovaan työhön ei ollut aina helppoa. Oli niitä, jotka selvisivät siviilielämän haasteista helpommalta, sopeutuivat kuin olisivat olleet iltapäiväkävelyllä, ja sitten niitä, joille kynnyks oli korkea tai jopa mahdoton ylitettäväksi. Tarinoita on lukemattomia, olosuhteiden pakosta myös tragedioita, joita ei kukaan ole ollut liiemmälti muistelemassa.

Sotavuosina syntynyt yhteishenki, asevelihenki, helpotti kuitenkin monissa tapauksissa sopeutumista. Kaveria autettiin silloin, kun se vain oli mahdollista. Kansainvälistä vertailuakin tehneen Uinon mukaan Suomessa sotilaiden kotiuttaminen onnistui kaikista vaikeuksista huolimatta paremmin kuin monissa muissa sotaa käyneissä maissa.

Professori **Henrik Meinander** tarkasteli omassa alustuksessaan veteraanisukupolven politiikan ja yhteiskunnan vaikuttajina sodan jälkeisessä Suomessa. Meinanderin mukaan vaikuttajien joukko oli laaja, noin puolitoistamiljoonaa henkilöä, kun työvelvolliset lasketaan mukaan. Oman lisävärinsä veteraanisukupolven vaiheille antoi se, että heidän parhaina vuosinaan elettiin niin Kekkosen aikaa, kylmän sodan aikaa kuin laajan yhteiskunnallisen rakennemuutoksen aikaa.

Sodan kokeneita poliitikkoja oli miltei kaikissa poliittisissa puolueissa. Meinanderin arvon mukaan presidentti Kekkonen ei olisi omissa toimissaan YYA-Suomessa selviytynyt ilman heidän tukeaan, vaikka Kekkonen pitikin etäisyyttä veteraaneihin, joiden hän yhteiskunnan vaikuttajina koki ehkä vähän liikaakin ”omineen” maan asiat itselleen. Julkises-

sa hallinnossa veteraanien asema oli hallitseva useitten vuosikymmenien ajan.

Arvioidessaan maamme talouselämässä sotien jälkeen tapahtunutta muutosta ja veteraanisukupolven osuutta tähän muutokseen, toimittaja **Jyrki Vesikansa** päätyi omassa puheenvuorossaan johtopäätökseen, jonka mukaan voi monilla mittareilla jopa väittää, etteivät asiat Suomessa ole olleet koskaan niin hyvin kuin vuonna 1989, jolloin nuorimmat veteraanit alkoivat valmistautua siirtymään eläkkeelle. Työttömyyttä ei juuri ollut ja reaalisesti vuodesta 1938 yli kuusinkertaistunut kansantuotteen kakku jaettiin melko tasaisesti.

Avainsanoja veteraanipolven vaikutukselle talouselämässä olivat Vesikansan mukaan asevelihenki, konsensus ja yhteistyö. Nykykäsittein heillä oli toiminnalleen selkeä visio ja missio eli kansallinen - juhlallisesti sanottuna isänmaan etu. Ehkä kaikille näille käsitteille olisi käyttöä nykyisessäkin Suomessa, Vesikansa päätteli.

Veteraanisukupolven tieteen vaikuttajina alustuksessaan käsitelleen professori **Marjatta Hietalan** mukaan suomalaisten tutkijoiden yhteydet Saksaan tiivistyivät jatkosodan aikana. Erityisesti saksalaisia kiinnostivat kielitieteilijöiden, maatalouseksperttien, maantieteilijöiden ja lääketieteen tutkijoiden saavutukset. Toisaalta Saksan yhteyksien kautta saatiin myös suomalaista tutkimusta hyödyntänyttä tietoa. Muun muassa yhteiskuntatieteiden, väestötutkimuksen, lääketieteen ja propagandan tutkimuksen kehittyminen sotien jälkeen pohjautui osaltaan yksittäisten tiedemiesten Saksasta saamiin virikkeisiin.

Sotien jälkeen vallinneessa niukkuudessa tieteen tekijöiden yhteydet pohjoismaihin vahvistuivat jo kustannussyistäkin. 1940-luvun lopulta ja 1950-luvulta lähtien ulkomaisilta säätiöiltä saatujen apurahojen turvin veteraanisukupolven tutkijoille avautui mahdollisuus opintomatkoihin ja tutkimusyhteistyöhön Yhdysvaltoja myöten.

Suhde sotaan oli jokaisella rintamalla olleella, myös kulttuurivaikuttajilla, erilainen, totesi professori **Kari Immonen** alustuksessa. Tämä erilaisuus

näkyi siinä tavassa, jolla he ovat osallistuneet kulttuurielämään ja minkälaisia kulttuurituotteita he ovat tuottaneet. Kysymys oli Immosen mukaan myös veteraanisukupolven sisäisestä, ja myöhemmin veteraanisukupolven ja sitä seuraavien sukupolvien välisestä, vastakkainasettelusta. Näitä vastakkainasetteluja on usein pidetty negatiivisina, mutta niillä oli myös dynaaminen rooli kulttuurielämän uudistajana ja eteenpäin viejänä.

Vastakkainasettelut lientyivät 1980-luvulta alkaen. Osaltaan tähän vaikutti veteraanien ikääntyminenkin. Sitä ennen oli olemassa sodan käyneitä miehiä ja naisia, jotka asettuivat suomalaiseen yhteiskuntaan ja kulttuuriin kaikilla niillä tavoilla, joilla ihmiset ylipäätään yhteiskuntaan

ja kulttuuriin asettuvat. Tässä kehyksessä sotasukupolvela oli keskeinen rooli sodanjälkeisen suomalaisen kulttuurielämän muotoutumisessa. Kun tämä rooli alkoi ikääntymisen myötä vähetä, syntyi Immosen tulkinnan mukaan veteraani, kunniavanhus, jota vastaan ei asetettu, koska ei ollut tarpeen asettua.

Seminaarin päätti veteraanikansanedustaja **Väinö Vilponiemen** omakohtaisiin kokemuksiin perustuva puheenvuoro ja vastaus kysymykseen ”saimmeko jotain aikaan?”. Omilta sodan jälkeisiltä vuosikymmeniltään Vilponiemi mainitsi merkittävänä käännekohtina nykyiseen hyvinvointiin kuljettaessa muun muassa 1940-luvun lopun laittomien lakkojen murtamisen, ns. Liinamaa-sopimukset, joilla tor-

juttiin kansantaloudelle vaaraksi ollut inflaatiokehitys sekä peruskoulu- ja terveydenhoitojärjestelmien luomisen.

Ratkaisevaa niille toimille, joita veteraanisukupolvi sodan jälkeen teki suomalaisen hyvinvoinnin rakentamiseksi ja kansanvaltaisen yhteiskuntajärjestelmän vakiinnuttamiseksi, oli Vilponiemen mukaan se, että sodan käyneet miehet ja naiset, asemasta riippumatta, löysivät toisensa.

Pertti Suominen

Sääntömuutos ja henkilövalintoja Perinneliiton vuosikokouksessa

Tammenlehvän Perinneliiton vuosikokouksessa 23.4. valittiin liiton puheenjohtajaksi edelleen tehtävää jo vuodesta 2005 lähtien hoitanut Oulun läänin entinen maaherra, filosofian tohtori **Eino Siuruainen**.

Liiton hallituksessa tapahtui eräitä pieniä muutoksia, kun uusiksi hallituksen jäseniksi valittiin kirkkoneuvos **Risto Voipio** Kirkkohallituksesta sekä puolustusvoimien henkilöstöpäällikkö, kontra-amiraali **Antero Karumaa** ja hänen varajäsenekseen tullut prikaatikenraali **Sakari Honkamaa**.

Vuosikokouksessa hyväksyttiin myös eräitä muutoksia liiton sääntöihin. Merkittävin niistä on hallituksen toimikauden muuttaminen kaksivuotiseksi.

Keskeisin alkaneen toimintavuoden perinnetyön hankkeista on edelleen veteraanikauden historiahankkeen tutkimus- ja kirjoitustyön jatkaminen. Kansallisen veteraanipäivän viettämisen muotoja tulevina vuosina ryhdytään pohtimaan omassa työryhmässään ja syksyllä pidettävässä veteraaniperinteen seminaarissa. Tulevaisuuteen tähtää myös jäsenyhteisöjen perinnetyötä ohjaavan ja tukevan toimintamal-

lin luominen alueellista ja paikallista yhteistyötä varten.

Kokonaisuudessaan Tammenlehvän Perinneliiton hallituksen vuosina 2010-2011 muodostavat:

liiton puheenjohtaja, filosofian tohtori Eino Siuruainen (varajäsen ylijohtaja **Anneli Taina**) sekä jäsenet puheenjohtaja **Aarno Strömmer** (puheenjohtaja **Onni Toljamo**), kirkkoneuvos Risto Voipio (lainoppinut kirkkoneuvos **Risto Ikäheimo**), kehitysjohtaja **Klaus Halla** (ylijohtaja **Riit-**

ta Kaivosoja), ekonomi **Matti Niemi** (puheenjohtaja **Erko Kajander**), puheenjohtaja **Pekka Pitkänen** (puheenjohtaja Aulis Harju), maakuntaneuvos **Kimmo Kajaste** (professori **Pentti Seppälä**), kontra-amiraali **Antero Karumaa** (prikaatikenraali **Sakari Honkamaa**) ja professori **Aura Korppi-Tommola** (va museonjohtaja **Maria Andersin**).

Liiton toiminnanjohtajana on eversti evp. **Pertti Suominen**.

Tammenlehvän Perinneliiton vuosikokouksen puheenjohtajana toimi Sotainvalidien Veljesliiton puheenjohtaja Juhani Saari (vas.) ja sihteerinä toiminnanjohtaja Pertti Suominen.

Veikko Kallio – pitkän linjan soturi

Pitkämatkaisin Sotaveteraaliin hallituksessa toiminut jäsen, Kanadan piirin puheenjohtajuudesta viime vuonna luopunut reservin luutnantti **Veikko Kallio** 91, oli juuri palannut talvisodan 70-vuotistilaisuuksista ja kertoi heti seuraavana aamuna kokemuksistaan ilman väsymyksen häivääkään. ”En minä jet laista mitään tiedä,” Kallio sanoi. Hän teki 19-vuotisella puheenjohtajakaudellaan keskimäärin neljä matkaa vuodessa Suomeen. On muutakin, joka tässä yhä suoraryhtisessä, kahdesti vakavasti haavoittuneessa sotilaassa ihmetyttää. Hän on ajanut autoaan 91-vuotiaaksi ja puhe veteraanien organisoimissa tilaisuuksissa kaikuu edelleen vahvana kuin vuosikymmeniä sitten. Vasta viime vuonna hän muutti suomalaisten eläkeläisten palvelukeskuksessa Suomi-Kodissa sijaitsevaan kaksioon, jossa talo hoitaa muonituksen. Evääkseen elämän matkalle hän oli mitä ilmeisimmin saanut hyvät geenit.

Kallion tilalle Kanadan piirin puheenjohtajaksi valittiin ensimmäisenä ei-rintamaveteraanina **Reijo Viitala**. Kallio jatkaa edelleen sen johtokunnassa, samoin kuin Toronton veteraanikerhon varapuheenjohtajana.

Seitsemän jäsenyhdistyksen muodostaman Kanadan piirin kotipaikka on tähän asti ollut Toronto. ”Se on luontunut parhaiten, esimerkiksi sen vuoksi, että meillä on ollut non-stop-lennot Helsinkiin kesällä, joskus ympärivuotisetkin. Olemme kutsuneet ainakin kymmenen kenraalia ja muita puolustusvoimain tai liiton johtohenkilöitä omiin tilaisuuksiimme. Suomen sotien virolaisten vapaaehtoisten mantereenaajuinen keskuspaikka on myös Toronto. Viime aikoina on ollut epävirallista puhetta piirin osoitteen vaihtamisesta Sudburyyn. Suuret välimatkat ovat piirin toimintaa ja yhteisiä tilaisuuksia, kuten vuosikokouksia haitanneet. Rintamapalveluksessa olleiden jäsenten lukumäärä on luonnollisista syistä alentunut.

Syntyjään salolainen

Kelataanpa nauhaa vähän taaksepäin, kun kerran mies itse eikä Kanadan piiri ole tämän jutun ytimessä. Kallio syntyi Salossa lokakuussa 1918 eli juuri itsenäisyytensä varmistaneessa Suomessa ja varttui autuaan tietämättömänä siitä, että hänen ikäluokkansa miehet tulisivat saamaan osakseen maan historian pisimmän asevelvollisuuden.

Kallio astui armeijan palve-

lukseen 5. tammikuuta 1939. Koulutuksensa hän sai pioneerikomppaniassa Koriolla silanrakennustekniikkaa opimassa, aliupseerikoulussa samoin Koriolla sekä myöhemmin Lappeenrannassa, jossa häntä kouluttiin hiihtopartioitehtäviin. Talvisotaan hän joutui suoraan Lappeenrannasta ja lähetettiin ensin Kellomäelle Terijoen liepeille, jossa Jääkäripataljoona 1. piti majaansa.

Muistan kun Kellomäeltä lähti veturi, joka rikkoi peräsään rataa venäläisten ensimmäisessä hyökkäysvaiheessa, jotta puna-armeija ei olisi voinut hyötyä tästä radasta.

Kallio lähetettiin päälinjaan Vammelsuuhun, jossa hän taisteli ryhmänjohtajana, alikersanttina.

Sodan jälkeen Kallio lähetettiin Kouvolan varuskunnan kautta Hangon lohkolle vartiotehtäviin eikä hän päässyt siviiliin kuin heinäkuussa 1940. Vajaan vuoden kuluttua, kesäkuussa 1941 jatkui Kallion elämä armeijan harmaissa. Vasta jatkosodassa Kallio sai hyödyntää hiihtokoulutustaan partioretkillä Syvärin itäpuolella, yleensä yöaikaan. Hän oli osana Karjalan armeijaa, joka oli nopeassa tempossa vallannut Laatokan Karjalan, Syvärin jo syyskuussa 1941. En oikein ymmärtänyt, miksi emme tehneet puolustuslinjaa mieluummin Syvärin länsipuolelle, joka olisi ollut helpompi pitää hallussa, Kallio aprikoi.

Aliupseeri Kallio oli ylennetty vänrikiksi pian sodan alettua. Hän haavoittui shrapnelista ja yksi sirpaleista on ollut pääkopan sisällä yli 65 vuotta muistuttamatta olemassaolostaan vuosikymmeniin.

Toisella kerralla hän haavoittui jalkaan vuonna 1943 eikä Suomessa saatu merkimistä päättymään. Hänet lähetettiin leikkaukseen Ruotsiin Göteborgin lähelle ja siellä hänet hoidettiin jälleen palvelukelpoiseksi. Siviili koitti syyskuussa 1944. Viimeisen jatkosotavuoden alkupuolella hän sai ylennyksen luutnantiksi.

Vuonna 1946 hän meni naimisiin ja työskenteli työnjohtajana autokorjaamossa, joka oli Kallion muistin mukaan nykyisen Palacen paikalla Helsingin Etelärannassa. Siellä oli iso huoltohalli, jossa oli satakunta autoa eri puolilta Suomea saapuvien pääjohtajien ja suuryh-

Kuvassa Toronton sotaveteraanikerhon tilaisuuden osallistujia Toronton Agricola-kirkon seurakuntasalissa vuonna 2007. Kuvassa keskellä Kanadan puolustusvoimain sotilaspastori, everstiluutnantti S.G. Johnstone. Veikko Kallio on kolmas oikealta.

tiöiden muun henkilökunnan käytettävissä kokousmatkoilla Helsinkiin.

Muutto Kanadaan

Siirtolaiseksi Kanadaan Kalliot muuttivat vuonna 1957. Autot olivat Kallion työmaata myös Kanadassa. Hän oli General Motorsin Chevrolet- ja Oldsmobile-henkilöautojen laatutarkastajana Dean Myersin autoliikkeessä.

Palkka tuli GM:ltä ja tehtäviin kuului autojen testaus ja tarkastus sekä korjausmääräykset ennen niiden päästämistä myyntihallin lattialle. Olin käynyt myös kanadalaisen asentajakurssin ja sain lisenssin 1964, mutta en koskaan itse avannut omaa autokorjaamoa. Vaimoni Terttu sairastui MS-tautiin ja menehtyi siihen 1972. Meille syntyi yksi poika, joka

asuu nykyään lähellä Torontoa.

Torontossa oli Yrjö Tapanaisen johdolla perustettu sotaveteraanikerho 1971, mutta en liittynyt siihen vaimon sairauden aikana voidakseni olla hänen apunaan. Olen ollut kerhon jäsenenä vuodesta 1972 ja suurimman osan sen puheenjohtajana.

Kanadan piirin perustamisessa saimme apua kansanedustaja **Pertti Salolaiselta**, myöhemmältä hallituksen jäseneltä, joka oli vieraana kanadansuomalaisten suurjuhlla kesällä 1983 Calgaryssa. Oli vaikeata päästä alkuun tässä hankkeessa, mutta lopulta liiton puheenjohtaja **Gunnar Laation** tuella saimme oman piirin 1988. **Matti Asu** oli sen ensimmäinen puheenjohtaja. Minut valittiin tehtävään 1990.”

Veikko Kallio nuorena vänrikkinä 1943.

Veikko Kallio asuu nykyään Suomi-kodissa Torontossa.

Piirillä ansiokasta toimintaa

Piirillä on ollut monta kohokohtaa. Ulkосуomalaisparlamentin ensimmäisessä yleiskokouksessa hyväksyttiin ainoana kanadalaisesityksenä piirin aloite, että ulkосуomalaisille sotaveteraaneille taattaisiin hyvä vanhuudenturva. Voimme olla kiitollisia Suomen valtiokonttorille, Sotaveteraaniliitolle ja Kelalle siitä, että tämä aloite on hyvin pitkälle tullut toteutetuksi.

Vuonna 2000 pidettiin koko mantereen suomalaisten yhteiset juhlat Torontossa. Arkipiispa **Jukka Paarma** vihki juhlallisesti piirin lipun tässä tilaisuudessa. Olemme voineet pitää omia tilaisuuksiamme suurimman kanadansuomalaisen luterilaisen seurakunnan, Toronton Agricola-seurakunnan kirkossa ja seurakuntalissa aina yhdessä ”Eestin poikien” kanssa. Yhdessä tilaisuudessa oli puhujana kenttäpiispa **Hannu Niskanen**. Vuonna 2007 meillä oli erikoislaatuisen vierailija, Kanadan armeijan johtava luterilainen pappi, everstiluutnantin arvoinen **S.G. Johnstone**, joka suomalaisen vaimonsa ja opintojensa ansiosta pystyi pitämään puheen suomeksi.

Yhteistyötä on muutenkin ollut entisen vihollisinaan, Kanadan veteraanijärjestön Canadian Legionin kanssa ja tämä veteraaniihdistys oli kerran mukana Suomen sotien muistomerkin paljastustilaisuudessa Timminsissä.

Kallio sai presidentti Martti Ahtisaarelta II luokan Vapaudenristin itsenäisyyspäivänä 1998. Tänä vuonna Kallio sai presidentti Tarja Haloselta kutsun Talvisodan 70-vuotistilaisuuksien johdosta pidetylle vastaanotolle linnaan. Kallio osallistui myös juhlijumalanpalvelukseen Vanhassa kirkossa, veteraanikuorojen konserttiin Jäähallissa 14.3. sekä seppeleenlaskuun Mannerheimin ratsastajapatsaalla. Linnan tilaisuudessa kiitin presidenttiä siitä huomiosista ja huolenpidosta, jota talvisodan veteraanit ovat viime vuosina häneltä saaneet, kertoi Kallio.

Veikko Kallio luopui Kanadan piirin puheenjohtajan tehtävistä vähin äänin, ilman mitään seremonioita, yhtä eleettömästi kuin hän taisteli talvi- ja jatkosodan alusta loppuun. Huomio, joka hänelle viime vuosina Suomessa on osoitettu, on hyvin ansaittu.

Lauri Toiviainen

85-vuotiaasta Juhani Soilaa onnitteltiin

Juhani Soilan 85-vuotispäivää vietettiin Joensuun Niinivaaran lukiolla 26. toukokuuta. Karjalan Sotilassoittokunta johtajanaan musiikkimajuri **Petri Junna** piti juhlakonsertin. Karjalan Sotilassoittokunnan lisäksi juhlassa esiintyi lukion kuoro esittämällä Sariolan laulun *Nouse laulu-ni*. Kuoroa johti opettaja **Päivi Sormunen**.

Juhlapuheen konsertissa esitti koulun entinen oppilas,

Joensuun kaupunginvaltuuston puheenjohtaja **Riitta Myller**. Puheessaan hän käsittelee suomalaisen koulun kehittymistä nykyisenkaltaiseksi vahvan osaamisen laitokseksi. Puheessaan hän mainitsi, että Suomi on tällä hetkellä Euroopan Unionin koulutusmyönteisin maa. Osaltaan opetusneuvos Soila on työnsä kautta ollut yksi nykyisen koululaitoksen luojista. Tehtävissään hän on ollut Myllerin luonnehdinnan

mukaan aloitteiden tekijä ja ideoija sekä töiden alkuunpanija.

Konsertin lopuksi esittämiseen kiitossanoissa **Juhani Soila** kysyi itseltään, oliko sota-ajalla osuutta siihen, että hän hakeutui töihin Joensuuhun. Yhteistyö pohjoiskarjalaisten kanssa alkoi vuonna 1944, jolloin hän johti 7. Divisioonan 35. panssarirykkinäkökomppanian toista tykkiryhmää. Panssarirykkinäkökomppania oli koottu pääosin Polvijärven reserviläisistä. Ensimmäisen kerran Soila kävi Joensuussa, kun tykkikomppania kotiutettiin kaupunkiin syksyllä 1944.

Yhteistyö Kontiolahden va-

ruskunnan kanssa alkoi vuonna 1950, kun hän saapui Joensuuhun nuorena voimistelunopettajana. Kontiorannan varuskunnassa palveli majuri – ystävä. Tuohon aikaan varuskunnassa oli vielä hevosia, joten Soila kävi ratsastamassa Kontiolahden maastossa.

Opetusneuvos Juhani Soilaa voisi luonnehtia Hämmäläisten laulun sanoin:

*Jos miestä missä tarvitaan,
maan eestä vaikka kaatumaan,
niin uljaita on urhoja,
on järkeä, on kuntoa,
jos toimeen tartutaan.*

Seija Karttunen

Juhani Soila Joensuun Niinivaaran lukiolla.

Juhani Soilasta lyhyesti

Juhani Soila on syntynyt Hämeenlinnassa 26.5.1925. Ylioppilastutkinnon hän suoritti sodan jälkeen 1946, opiskellen aluksi 7. ja 8. luokan Niinisalon internaatissa. Ylioppilaskirjoitus tapahtui Hämeenlinnan lukiossa sotilasylioppilaskirjoituksena, joka suoritettiin neljässä aineessa. Voimistelunopettajaksi Soila valmistui Helsingin yliopiston voimistelulaitokselta 1949. Auskultoituaan hän tuli Joensuuhun voimisteluopettajaksi 1950 ja nimitettiin sittemmin Joensuun keskikoulun rehto-

riksi 1954. Rehtorin tehtäviä hän hoiti eläkkeelle siirtymiseensä saakka vuoteen 1988.

Juhani Soila on ollut monessa mukana. Nuorena hän loi urheilu-uraa suunnistuksessa, pikajuoksussa ja pikaluistelussa sekä yleisurheilussa. Liberaalisen kansanpuolueen jäsenenä hän oli mukana Joensuun kunnallispolitiikassa. Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin puheenjohtajana hän oli 1984–2005. Piirin kunniapuheenjohtajaksi hänet kutsuttiin 2006.

Sotilasarvoltaan hän on reservin kapteeni.

Nastolassa vietettiin Helatorstaina kirkkopäivää

Päijäthämmäläiset sotien veteraanien piiri järjestöt toteuttivat jo yhdettätoista kertaa yhteisen Kirkkopäivätapahtuman Helatorstaina 13.5. Tapahtumapaikkana oli Nastolan kirkko ja seurakuntatalo. Kokoonnuimme juhlaamme Psalmin 91 11. sanoin ”Hän antaa enkeilleen käskyn varjella sinua missä ikinä kuljet.”

Veteraanisukupolven vanhetessa olemme panostaneet entistä voimakkaammin nuorison saamiseen mukaan Kirkkopäivämme toteutukseen. Tapahtuma alkoi osallistumisella jumalanpalvelukseen. Tämän jälkeen suoritimme yhteisen kunnianosoituksen Sankarimuistomerkillä. Puheen piti opiskelija **Pekka Virtanen**. Hän painotti puheessaan veteraanisukupolven Isänmaan hy-

väksi tekemää työtä. Tilaisuudessa esiintyi Nastolan mieskuoro.

Yhdessä nautitun lounaan jälkeen kokoonnuimme päiväjuhlaan. Kutsumme oli saanut liikkeelle yli 200 veteraania ja veteraanityön ystävää. Ohjel-

masta mainittakoon erityisesti Nastolan Pikku Pelimannit **Elina Noran** johtamana. Juhlapuheen piti kenttäpiispa **Hannu Niskanen**.

Juhlamme suunnittelussa ja käytännön järjestelyissä toteutui erinomaisella tavalla eri

ikäluokkien, eri maanpuolustus- ja maanpuolustushenkisten järjestöjen sekä eri veteraanijärjestöjen yhteistyö.

Pertti Vesenterä
Kuva: Erkki Hämmäläinen

Pekka Virtanen pitämässä puhetta sankarimuistomerkillä.

Vapaus, aseveljeys, yhdenvertaisuus

– Suomen aseveljien liiton perustamisesta 70 vuotta

Gustaf Mannerheimin oikeistokenraalista eheyden arkkitehdiksi

Gustaf Mannerheim oli nähnyt sotamiesneuvostojen tuoman rappion Venäjän armeijassa, mutta kypsyi Talvisodan jälkeen näkemyksissään siinä määrin, että käänsi ja kokosi suomalaisten reservin sotilaiden muodostamien yhdistysten toiminnan lujittamaan koko kansakunnan sodankäyntikykyä. Talvisodan kokemuksella oli varmasti osansa hänen ja hänen kenraaliensa harkinnassa.

Kari Selén luonnehti Mannerheimin maailmankatso musta: ”Mannerheimin valti-onhoitajana (1918–1919) pitämät puheet olivat oikeistolaisen miehen puheita. Hänen poliittinen kotinsa oli poliittisessa oikeistossa olevien sitoutumattomien aktivistien joukossa.” Mannerheimin julkinen oikeistoradikalismien kausi jäi lyhyeksi. Vetäytyttyään politiikasta, hän tutustui vähitellen syvemmin suomalaiseen yhteiskuntaan ja kehittyi sen mukana. Väinö Tannerin johtaman hallituksen (1926-1927) maltillinen toiminta antoi aivan toisen kuvan sosiaalidemokratiasta kuin Venäjän vallankumouksen aikainen levoton aika vuosina 1917–1918.

Kun Mannerheim maaliskuussa 1931 otti vastaan puolustusneuvoston puheenjohtajan tehtävät, hän puhui valtiomiehen tavoin: ”Yksimielisyys on luotava rauhan aikana, rauhan turvin”. Tampereen vapauttamisen 15-vuotisjuhlassa 2.4.1933 Mannerheim antoi ensimmäisen kerran tunnustuksen myös punakaartilaiselle sitkeänä taistelijana. Viisi vuotta myöhemmin hän antoi Tampereen punaisille tunnustuksen urheudesta ja katsoi, että Tampereella vuodatettu veri velvoitti jokaista työskentelemään yhtenäisen kansan aikaansaamiseksi, kansan, joka oli valmis puolustamaan maataan. Talvisodan jälkeen marsalkka Mannerheim kielsi armeijan lippujuhlan viettämisen 16. toukokuuta, Vapaussodan päättymisen merkkipäivänä. Sen korvasi toukokuun kolmantena sunnuntaina vietettävä sankarivainajien muistopäivä, jota vietettiin myös vuonna 1918 rintaman molemmilla puolilla kaatuneiden muistoksi.

SAL:n matka-asiamiehiä ja piirien toiminnanjohtajia viimeisessä kokouksessaan 25.1.1945, jona päivänä valtioneuvostossa oli tehty päätös liiton lakkauttamisesta. Istumassa (vas.) Ville Järvi, A. Kesänen, Penna Tervo, Veikko Loppi, Jussi Saukkonen, Juuso Koistinen ja O. Salonen. Keskirivissä Leo Tujunen, K. Kotkas, T. Kaiponen, S. Nieminen, J. Liedes, O. Granlund, R. Kalajo, M. Putta ja V. Teikari. Takarivissä R. Knuutinen, U. Paavilainen, T. Saavalainen, J. Koikkalainen, P. Laitinen, Br. Vainio, I. Haarni ja P. Lautela.

Vuonna 1940, vajaa kolme kuukautta Suomen Aseveljien Liiton perustamisen jälkeen, Mannerheim puhui reservin upseereille. Puhe oli sovitettu kuulijakunnalle, mutta siitä kävi myös ilmi, että Marsalkka halusi jo rauhan aikana vahvistaa aktiivi- ja reserviupseerien yhteyksiä ja luoda yhtenäisen upseerikunnan, ”jotta he – jos onnettomuus vielä kerran kohtaa maata – muodostaisivat suuren asevelijoukon, renkaan, jonka jokainen osa tuntee viereissä olevan osan sisäisen lujuuden ja luottaa siihen. Molemmipuolisen luottamuksen on oltava tämän renkaan vahvuutena ylimmästä päällystöstä alokkaitten riveihin saakka.”

Rintamasotilaan kansalaisaateluus

Sisällissodan jälkeen yhteiskuntaluokat jakautuivat aikaisempaa laajemmin erilliskulttuureiksi, joilla oli erilliset urheiluseurat, osuuskaupat ja muut järjestöt. Käsitys historian tapahtumista muodostettiin poliittisin perustein ja puolittuudet levisivät laajalle. Varsin yleinen käsitys oli esimerkiksi, että työväestö oli epäisänmaallista ja epäluotettavaa. Sosiaalidemokraattien toiminnasta Suomen itsenäisyyden hyväksi vuonna 1917 ei tiedetty, eikä taideta tietää vielä tänä päivänä paljon. Sosiaalidemokraattien ja kommunistien ideologisia eroja ei välttämättä tunnustettu.

Kun talvisodassa jopa mo-

net tunnetut kommunistit tekivät velvollisuutensa, valkoisen Suomen huojennus oli suuri ja sitä seurasi oivallus, että yhteistoiminta ja luottamus ovatkin mahdollisia yli luokkarojojen ja poliittisten kulttuurien. Maailmalle levinnyt kuva sankarikansasta, joka kykeni pysäyttämään moninkertaisen vihollisen, voitiin omaksua täällä kotimaassakin. Palvelukseen astunut epäilyksen alainen työmies nousi juoksuhaudasta kunnioitusta ansaitsevana kansalaisena. Pian tajuttiin myös, että työmies oli puolustanut myös laillista yhteiskuntajärjestelmää. Yksityisomaisuuden hyväksymiseen perustuva talousjärjestelmä oli sekin sodan voittajia.

Juoksuhaudoissa saatu uusi täysivaltainen kansalaisuus oli aseveliliiikkeen perustuksen rakennusaineita. Sota oli vihikynyt rintamamiehet ”kansalaisaateluuteen”, joka velvoitti myös kaatuneiden aseveljien omaisten tukemiseen. L. Arvi

P. Poijärvi laati uuden ”asevelihmisen” moraaliset vaatimukset. Hänen oli tunnustettava jokaisen suomalaisen naisen, miehen ja lapsen arvo säädystä, varallisuudesta, koulutuksesta tai kielestä riippumatta. Jokaisen oli tehtävä työtä ja ruumiillinen ja henkinen työ olivat yhtä arvokkaita. Kansan tuli vetää yhtä köyttä ja jokaisen oli otettava henkilökohtainen vastuu lähimmäisenrakkauten toteuttamisesta. Tavoitteena oli yritteliäs, rehellinen, Jumalaa uskova ja siveellisesti korkeatasoinen ihminen. Poijärven teesit nousivat aika korkealle idealismin tasolle, mutta ne kuvaavat hyvin ajan tunnelmia. Venäjän uuteen neuvostoihmiseen ja kansallissosialistisen Saksan rotuylemmyyden ihanteisiin verrattuna Poijärven aseveli-ihminen oli demokraattinen, sosiaalinen ja perinteisiin hyveisiin nojautuva.

Suomen aseveljien liitto perustetaan 4.8.1940

Talvisodan jälkeen eri puolilla maata syntyi joukko-osastojen pohjalta rintamamiesten yhdistyksiä ja niiden myötä ilmiö, jota voidaan kutsua aseveliliiikkeeksi. Joukko-osastoyhdistykset harjoittivat myös avustustoimintaa kaatuneiden aseveljien omaisten tukemiseksi. JR 11:n eli Ässärykmentin miehet kokoontuivat toukokuussa 1940 ja kokouksen jälkeen rykmentissä palvellut filosofian tohtori L. Arvi P. Poijärvi jo

viritteli Suomen Kuvalehdessä valtakunnallista aseveljien järjestön perustamista.

Suomen Aseveljien liitto perustettiin Säätytalossa 4. elokuuta 1940. Päätökseen vaikuttivat jo laajemmat poliittiset ja ideologiset voimat. Kesä oli osoittanut, että Vapaussotien Rintamamiesten Liitto ei sisällissodan valkoisen osapuolen järjestönä houkutellut työläistäustaisia talvisodan veteraaneja, vaikka se muuttikin nimensä Rintamamiesten liitoksi ja noin 10 000 talvisodan taistelijaa liittyi siihen. Järjestötoiminnassa mukana olleet sosialidemokraatit saivat läpi tahtonsa kokonaan uuden järjestön perustamisesta siitä huolimatta, että Mannerheim tuki aluksi talvisodan taistelijoiden liittymistä Rintamamiesten liittoon. Kun Tampereella paikalliset kommunistit perustivat 1.8.1940 Työläisrintamamiessyhistyksen, uudella Suomen Aseveljien liitolla oli jo kiire valloittaa aseveliliiike omaan poliittisesti luotettavaan organisaatioonsa.

Liittotoimikunnan jäsenet paljon vartijoina

Mannerheimin vaatimuksesta Suomen aseveljien liiton liittotoimikunnan ja työvaliokunnan puheenjohtajaksi valittiin kenraali Paavo Talvela. Ylimmän sotilasjohtoon kannalta katsottuna SAL oli johtamisen apuelin, joukkojen moraalin nostaja ja kotirintaman kesto-kyvyn kohentaja. Varapuheenjohtajaksi valittiin SAK:n järjestösihteeri Jorma Tuominen ja toiseksi varapuheenjohtajaksi aseveliliiikkeen aatteellisiin kysymyksiin paneutunut kouluneuvos L. Arvi P. Poijärvi. SAK:n keskeisen toimijan ottaminen mukaan oli jatkoa Tammiikuun kihlaukselle, jolla oli alettu kuroa pois jälkeensä jääneitä demokraattisen lännen työmarkkinakäytännöistä.

Liittotoimikunnassa oli puheenjohtajiston lisäksi 9 jäsentä: maanviljelijä, vänrikki, Mikko Asunta 1940–1945, Filosofian maisteri, kapteeni Jarl Gallén 1940–1944, toimistopäällikkö, ylimatruusi Vilho Lehtonen 1940–1945, kansanedustaja Antti J. Rantamaa 1940–1943, maisteri, kapteeni Jussi Saukkonen 1940–1943 ja kenraaliluutnantti W. E. Tuompo 1940–1945. Työväes-

Suomen Aseveljien liiton tunnus

tön edustajiksi valittiin vuonna 1940 joukko sosiaalidemokraatteja: puuseppä, alikersantti Veikko Helle 1940–1945, toimittaja, majuri Kalle Lehmus 1940–1943, järjestösihteeriksi, luutnantti Väinö Leskinen 1940–1943. Sosiaalidemokraattien puolutoimikunta oli ajanut sellaisen rintamamiesjärjestön perustamista, joka ei olisi liiaksi oikealla eikä nostaisi esille vuoden 1918 ristiriitoja.

Pöijärvi valittiin pian liiton asiamieheksi. Hänen avustajakseen eli liiton pääsihteeriksi pyydettiin maisteri Veikko Loppi ja talouspäälliköksi sosialidemokraatteihin lukeutunut Penna Tervo 1940–1945.

Leskinen valittiin liittotoimikuntaan erehdyksessä

Väinö Leskinen oli syntynyt 1917. Häntä voidaan pitää oman aikansa poliittisena broilerina, joka sosiaalistui sota-ajan vallankäytön ja rintamakokemusten myötä. Itse asiassa nuorukaisen valinta liittotoimikuntaan 1940 oli erehdys. Kun sopivaa henkilöä haettiin, Jorma Tuominen muisti Liiketyöntekijäin liiton kokouksessa hyvin puhuneen miehen, jonka nimi oli Leskinen. Tämä oli Arne K. Leskinen, Väinö Leskinen veli. Arnea tavoittaessaan Tuominen soitti vahingossa Väinö Leskille, joka Tuomisen mukaan oli siviilisä ”Mustikkamaan kesäpaikan uimavalvoja”. Erehdystä ei korjattu. Näin Suomen historian värikkäimpiin poliitikoihin sittemmin kuulunut Väinö Leskinen tuli rekrytoiduksi Suomen Aseveljien Liiton johtoon hyvin nuorena ”virattomana entisenä luutnanttina hiekkarannan ylimääräisenä vartija-

na”, kuten hän itsekin kertoi. Eero A. Vuori sekä Eino Kilpi olivat kehottaneet häntä suostumaan uuteen luottamustehtävään. Kerran keksitty uimaritaukainen Leskinen valittiin pian tämän jälkeen paikalliseen työhön TUL:n pääsihteeriksi ja osoitettuaan kykynsä hän oli valmis myös Aseveljien liiton pääsihteeriksi 1943.

Vasemmisto tuli mukaan maanpuolustusjärjestön johtoon

SAL:n nuoret sosialidemokraatit osasivat hyödyntää aseman ja olivat hyvin tietoisia siitä, että SAL:n avulla heistä tulisi tasavertaisia porvarillisten ryhmien kanssa Suomen työväestön laillisina edustajina. Rintamalla maataan palvelevien sotilaiden antama mandaatti oli vahva. Heidän kannattamansa avustustoiminta pysyi merkittävänä koko liiton toiminnan ajan.

Penna Tervo oli syntynyt 1901 ja hankkinut kokemusta viipurilaisena lehti- ja osuustoimintamiehenä. Leskinen ja Tervo tunnetusti ajautuivat vastakkaisille puolille sosialidemokraattien puolueriidassa 1950-luvun alussa. Veikko Helle oli kansanedustajan, puuseppätehtailija Edvard Helteen poika (s.1911), joka oli kokenut isänsä yrityksen konkurssin ja tiukan elämänvaiheen suuren lamakauden aikana. Leskinen ja Helle olivat poliittisesti samoilla linjoilla 1950-luvulla, mutta poliittikkoina he olivat aivan eri maata. Näkyvä ja kunnianhimoinen Leskinen oli luonnonilmiön kaltainen nopeiden käännösten mies. Harkitseva ja vaalipiirissään laajenevaa kannatusta hankkinut Helle eteni vaihteittain maan

johtavien parlamentaarikkojen joukkoon.

Erittäin merkittävä sodanjälkeinen sosiaalidemokratinen poliitikko oli fil. kand., kapteeni Unto Varjonen, Aseveli-lehden toimittaja 1940–1941. Hovioikeuden auskultantti, kapteeni Arne Kesänen oli SAL:n huoltovaliokunnan jäsen 1942–1945 ja Helsingin asevelipiirin sihteeri 1941–1945, lakitieteen kandidaatti Aarre Simonen oli Sankarivainajien muistotoimikunnan jäsen 1943–1945.

Aseveljeydestä sopimusyhteiskuntaan ja rauhan ajan aseveljeyteen

Suomen aseveljien liitto oli ennen Neuvostoliiton painostamisen vuoksi tapahtunutta lakauttamistaan yli 200 000 henkilöjäseneen järjestö, joka käytti sodasta kärsimään joutuneiden ihmisten avustamiseen yli 190 miljoonaa markkaa vuosina 1940–1945. Suora, konkreettinen ja nopea apu oli juuri sitä, mitä ihmiset tarvitsivat. Sota-ajan oloissa luotiin yhteistyökykyä myös tulevan rauhan ajan ongelmien ratkaisemiseen.

SAL ei ollut korporatiivinen järjestö siinä mielessä, että se veteraanijärjestöjen tapaan olisi ajanut jäsentensä omia etuja. Mutta sillä oli kosketuskohansa maan korporatiiviseen järjestelmään poliittisesta järjestelmästä puhumattakaan. SAK:n pääsihteeriksi, myöhempi kauppalanjohtaja Jorma Tuominen on jo mainittu. Hänen lisäksi työvaliokunnan varajäsenenä oli toimitsija Yrjö Rantala, Metallityöväen liiton tuleva puheenjohtaja. Talousvaliokunnan puheenjohtajana oli eversti V. A. M. Karikoski,

Pääsiäisenä 1941 pidetyn liittokokouksen osanottajia tutustumassa Aseveljien omaan äänenkannattajaan.

tuleva Suomen Työnantajain Keskusliiton toimitusjohtaja. Jussi Saukkonen puolestaan oli kokoomuksen puheenjohtaja 1955–1965.

Yhteiset rintamakokemukset olivat pohjana usein siinä luottamuksessa, jota tarvittiin sodanjälkeisessä työmarkkinoiden neuvottelujärjestelmän rakentamisessa. STK:n legendaarinen toimitusjohtaja Päiviö Hetemäki johti monimutkaista työmarkkinakokouksia, kuunnellen, tiedustellen, keskustellen ja määrätietoisesti päättäen. Samoin hän oli johtanut komppaniaansa rintamalla.

Veteraanisukupolven ikääntymisen ja harvenemisen myötä rintamalla syntynyt aseveljyys on siirtynyt historiaan, mutta sen periaatteita sovelletaan edelleen laajasti.

Aseveljyys on asevelvollisuusarmeijan perusvoima edelleen

Kulissit historian näyttämölle ovat muuttuneet, mutta aseveljeyden sisältö elää ehkä kehittyneempänä kuin koskaan aikaisemmin ja lähes ilman 1900-luvun maailmansotien välisen ajan rasitteita. Puolustusvoimissa ja sen lähipiirissä aseveljeyttä toteutetaan nyt syväjohtamisella, reservin koulutusrakenteilla, maanpuolustuskursseilla ja monipuolisella jär-

jestöverkolla, joka muodostaa yhteyden maanpuolustuksen ja muun yhteiskunnan välille.

Aseveljeyden ainekset ovat siis koossa mahdollista kriisiaikaa varten, mutta puolustusvoimille on syytä taata myös muut reaaliset mahdollisuudet tehtäviensä täyttämiseksi. Nykyajan sotilasjohtolla saattaa tässä kohden olla sama huoli, kuin puolustusneuvoston puheenjohtajalla 1930-luvulla: ymmärtävätkö kansalaiset, eduskunta ja hallitukset nykyajan sotilaallisen turvallisuuden vaatimukset? Aseveljeyden kansainvälinen ulottuvuus olisi nyt mahdollista rakentaa demokratioiden kanssa uskottavaksi puolustusjärjestelmäksi, joka edistäisi myös rauhanajan taloudellista vakautta.

Eino Ketola

Kirjallisuutta:

Keijo K. Kulha, Aseveljien aika. Julk. Kaatuneiden muistosäätiö. Porvoo 1980.
Väinö Leskinen, Asevelisocialismista kansanrintamaan. Poliittikkaa kolmella kymmenluvulla. 3. painos. Helsinki 1967.
Mannerheim. Puheet 1918–1947. Toimittanut ja selityksin varustanut Kari Selén. Julk. Suomen Marsalkka Mannerheimin Sotatieteellisen Rahaston hoitokunta. Juva 2008
Jussi Roms, Aseveljeydestä veljeyteen. Kaatuneiden muistosäätiön historia. Keuruu 2008.

FENNO MEDICAL OY
Terveysterveysten palveluksessa

SUOMALAINEN VOITTA AINA.

Etsinnöissä löydettyjen sankarivainajien hautajaiset

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys järjesti Lappeenrannan seurakuntayhtymän ja Maasotakoulun tuella Venäjän alueen etsinnöissä löydettyjen suomalaisten sotilaiden sankarihautajaiset Lappeenrannassa, jossa 40 talvi- ja jatkosodissa menettynyttä sankarivainajaa siunattiin Lappeen Marian kirkon sankarihautausmaalle.

Kaikki toiset olivat tunnistamattomia, paitsi yksi. Hän oli Jaakkimassa vuonna 1908 syntynyt **Simo Johannes Hanski**, joka kaatui Summassa 13. helmikuuta 1940, 31 vuoden ikäisenä.

Ennen vainajien hautaan siunaamista pidettiin hautausjumalanpalvelus Lappeen seurakunnan kesäkuussa 1794 vihityssä Marian kirkossa. Sama kirkko oli tapahtumapaikkana, kun talvisodan jälkeen 19.5.1940 pidettiin Lappeenrannassa ensimmäinen valta-

Lappeenrannassa keskustelemassa Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen puheenjohtaja Pekka Pitkänen (vas.) ja puolustusministeri Jyri Häkämies.

kunnallinen sotavainajien surujuhla.

Mikkelin hiippakunnan piispa **Seppo Häkkinen** saarnasi. Liturgina toimi kirkkoherra **Mika Lehtola** ja kanttorina **Marjo-Riitta Lehtonen**.

Jumalanpalveluksen yhteydessä esiintyi kolme kuoroa:

Lappeenrannan seudun Veteraanikuoro, Kaukaan Laulumiehet ja Karjalan Laulu-Veikot.

Saarnansa alussa piispa Häkkinen kertoi Lappeenrannassa 70 vuotta sitten pidetystä sankarihautajaistilaisuudesta.

Toukokuun kolmantena

sunnuntaina (19.5.1940) seitsemänkymmentä vuotta sitten Lappeenrannassa vietettiin kaatuneitten muistopäivänä sankarihautajaisia. Juhlapäivän ohjelmassa oli kello yhdeksän kenttähartaus lentokentällä, kello kymmenen jumalanpalvelukset Lappeen ja Lappeenrannan kirkkoissa sekä ortodoksisessa kirkossa. Niiden jälkeen iltapäivällä kello 13.30 toimitettiin kenttähautaus Lappeen seurakunnan vanhalla hautausmaalla. Illalla vietettiin vainajien muistojuhlaa maneesissa. Sankarihautajaisissa siunattiin 487 vainajaa. Paikalle oli kutsuttu noin tuhat omaista ja kutsuvierasta. Saattoväkeä oli kymmenisen tuhatta.

Kansamme ei olisi selvinnyt sotavuosista ilman uskoa Jumalaan. Erityisesti sitä tarvittiin silloin, kun rintamalta tuli viesti läheisen ihmisen, puolison, isän tai pojan kuolemasta. Kaatuneen vainajan kohdalla sota oli jo ohi. Mutta sotaesken ja -orvon elämässä sodan seuraukset ovat vaikuttaneet vuosikymmenien ajan. Kaatuneitten omaiset ovat kantaneet menetyksen taakkaa läpi elämän. Kymmenettuhannet sankarihautat eri puolella maata ovat siitä näkyvänä merkinä. Surun ja ikävän haavat sotaesken ja sotaorpojen sydämissä muistuttavat sodan vuosista ja menetyksistä. Jokaisen vanhemman suomalaisen mielenpohjalla on muisto sodan aikaisesta ja sen jälkeisestä ahdistuksesta, epätietoisuudesta ja pelosta. Usko oli noissa tilanteissa koetteella. Suurimpien menetysten ja ahdistusten keskellä se saattoi sortuakin. Mutta silloinkin puolustaja, Pyhä Henki, auttoi ja kantoi, vaikkei itse jaksanut. Päivä kerrallaan selvittiin eteenpäin, aina tähän päivään saakka.

Saarnan lopussa piispa Häkkinen kohdisti sanan täpötäydelle kirkkoväelle: Tänä kaatuneitten muistopäivänä ajatella, joiden elämä päättyi sodassa. Voimme kiittolisinä nähdä, että heidän uhriensa on antanut meille vapaan isänmaan. Me saamme täällä vapaassa maassa kokoontua yhteiseen jumalanpalvelukseen rukoilemaan ja kiittämään sekä pyytämään itsellemme ja läheisillemme, isänmaallemme ja koko ihmiskunnalle Jumalan siunausta.

Sankarivainajien siunaaminen

Jumalanpalveluksen jälkeen saattoväki kokoontui saattokulkueeksi. Kärjessä oli sotilaskunniavartio ja kielekkeinen valtiolippu, sotiemme veteraani- ja maanpuolustusjärjestöjen lippulinna, papisto ja muu saattoväki.

Kenttäpiispa **Hannu Niskanen** johti siunaustoimituksen. Neljä sotilasappia ja kolme siviilipappia avusti vainajien siunaamisessa. Hautaustilaisuuden musiikista vastasi Ratsuväen perinnesoittoakunna ja kuoro.

Kenttäpiispa Niskanen toimitti siunaamisen ja sen yhteydessä hän siunauspuheessaan puhui lunastajasta ja yhteenkuuluvuuden merkityksestä:

Kenttäpiispan siunauspuheen jälkeen pieniin, valkoiisiin arkkuihin sijoitetut vainajat siunattiin. Kadetit kantoivat arkut hautaan, ja viimeisen laskun jälkeen yhteisen haudan päälle asetettiin havunoksin koristeltu kansi. Soittokunta soitti *Pori-laisten marssia* ja kunniaosasto ampui kunnialaukaukset.

Yhdistetyn kuoron esittämä Heikki Klemetin *Oi kallis Suomenmaa*, puolustusministeri **Jyri Häkämies** piti muistopuheen.

- Viettäessämme tänään kaatuneitten muistopäivää haluamme muistaa kaikkia sodissamme menehtyneitä. Suurin osa heistä oli nuoria, joilla oli koko elämä edessään. Isänmaan edun niin vaatiessa he olivat kuitenkin valmiit antamaan kaikkensa. Sama uhrautuvuus näkyy koko veteraanisukupolvessa, kun he sotiemme jälkeen rakensivat isänmaamme sellaiseksi hyvinvointivaltioksi kuin se tänä päivänä on.

Puolustusministeri Häkämies päätti puheensa sanoihin.

- Sankarihautajaisissa makamme tänään kunniavelkaa niille, jotka antoivat kaikkensa. Tämä on meille kunniatehtävä. Kaveria ei edelleenkään jätetä.

Muistopuheen jälkeen puolustusministeri laski haudalle, kahden juhlapukuisen kadetin kanssa valtioneuvoston seppeleen. Ministerin jälkeen seppeleen laskuvuorossa olivat: Puolustusvoimat, Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys, Kaatuneitten Omaisten Liitto, veteraanijärjestöt, Tammenlehvän Perinneliitto, vapaaehtoiset, Lappeenrannan kaupunki, seurakunnat ja kansalaisjärjestöt.

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen seppelleen laskivat (vas.) Matti Hara, Pekka Pitkänen ja Pentti Lehtimäki.

Vainajat siunasi kenttäpiispa Hannu Niskanen apunaan 7 pappia.

Muistotilaisuus Maasotakoululla

Kutsuvieraat siirtyivät Maasotakoulun ruokalaan, jossa vietettiin muistotilaisuus.

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen puheenjohtaja hallitusneuvos **Pekka Pitkänen** piti kiitospuheen. Hän kiitti kaikkia hautajaisvalmisteluihin osallistuneita ja toi esille tehdyn työn merkityksen. Puheenjohtaja Pitkänen päätti muistotilaisuuspuheen sa.

Äskettäin Tampereella vietetyn kansallisen veteraanipäivän pääjuhlan tunnukse-
na olivat sanat *Kuule tuhannet tarinat*. Tänään sotatiensä lopullisesti päättänyt Simo Hans-

ki, sen paremmin kuin hänen 39 tuntematonta kohtalotoveriaan eivät koskaan päässeet jälkipolville kertomaan omaa tarinaansa. Teemme ajatuk-
sissamme kunniaa näille isän-
maan puolesta kaikkensa anta-
neille miehille.

Tilaisuus päättyi lounaaseen ja Lappeenrannan seudun Veteraanikuoron esittämään lauluun, *Veteraanin iltahuuto*.

Aurinkoinen pilvipouta suosi juhlaputettua Lappeenranta. Kansakunnan muisti elää sotavainajissamme.

Teksti: Matti Hara

Kuvat: Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry

Kaatuneitten muistopäivän taustaa

Vapausota päättyi toukokuun 16. päivänä 1918. Puolustusvoimat otti päivän omaksi lipujuhlapäiväkseen. Talvisodan jälkeen puolustusvoimain ylipäällikkö sotamarsalkka Carl Gustaf Mannerheim teki toukokuun 16. päivän viettoon liittyvän merkittävän päätöksen. Hän määräsi toukokuun 1. päivänä 1940 antamassaan päiväkäskyssä, että tulevana toukokuun 16. päivänä ei enää järjestetä sotilaallisia juhlallisuuksia, vaan

määräsi tilalle uuden muistopäivän. Se on toukokuun kolmas sunnuntai, jota tuli viettää nyt päättyneessä sodassa kaatuneiden sankarivainajien sekä myös kaikkien murroskautena vuonna 1918 molemmin puolin vakaumuksensa puolesta henkensä uhranneitten yhteisenä uskonnollisena muistopäivänä.

Muutoksella Mannerheim pyrki korostamaan kansallista yhtenäisyyttä.

Marsalkan päiväkäsky koski vain puolustusvoimia, mut-

ta sitä alettiin noudattaa myös puolustusvoimien ulkopuolella. Päivää alettiin nimittää yksimielisyyden ja sankarivainajien muistopäiväksi. Nykyinen nimi, kaatuneitten muistopäivä, on ollut käytössä vuodesta 1946 alkaen ja se on merkitty vakiintuneena liputuspäivänä Helsingin yliopiston ylläpitämään kalenteriin. Asetuksella vahvistettujen virallisten liputuspäivien joukkoon kaatuneitten muistopäivä ei kuitenkaan kuulu.

Kaatuneita muistettiin Ruotsissa

Göteborgin sotaveteraanit järjestivät yhdessä Ruotsin Suomen vapaaehtoisten kanssa muistotilaisuuden kaatuneitten muistopäivänä. Ruotsissa Boråsin lähistöllä sijaitseva Arnäsholmin kappeli toimi rajoja ylittävän yhteistyön tapahtumapaikkana.

Tohtori **Carl Sundbeck** rakennutti Arnäsin kappelin vuonna 1925 Suomen vapauden ja itsenäisyyden puolesta henkensä uhranneiden sotilaiden muistomerkiksi. Jo vuosikymmenien ajan on kappeli ollut muistopäivän näyttämönä. Länsirannikon sotaveteraanien puheenjohtaja **Aapo Knaapi** kertoo, että yksi heidän yhdistyksensä vuotuisista kohokohdista on tämän päivän viettäminen. Toisena juhlan puuhamiehenä on jo vuosia toiminut majuri **Bo Tyvik**. Häntä voi kutsua todelliseksi Suomen ystäväksi, sillä niin paljon hän on edistänyt sekä suomitietouden lisäämistä että sotiemme veteraanien muistamista.

Kaksikymmentä Göteborgin yhdistyksen jäsentä ja muutama vieras matkustivat Boråsiin bussilla. Puheenjohtaja kertoi muistopäivämatkoja tehdyn vuodesta 1980. Tämänvuotisen bussimatkan aikana kyytiläiset saivat kuunnella veteraanien kunniaksi tehtyä musiikkia Kimmo Tuomaalan levyltä.

Pienellä kukkulalla sijaitsevaan kappeliin marssittiin juhlaallisesti lippusaattueen myötä. Kappelin kellot osoittivat kunniotusta sotiemme veteraanille. Liput tuotiin kappeliin urkumusiikin soidessa. Tilaisuuden ensimmäisenä ohjelmanumerona laulettiin virsi ja sen jälkeen kirkkoherra **Matts Martinsson** puhui muun muassa siitä, miten tärkeää osaa Suomen ja Pohjolan vapautta puolustaneet ja siinä tehtävissä kaatuneet sotilaat ovat näyttelleet maittemme historiassa.

Göteborgin Suomen konsuli **Eira Parppei** piti juhlapuheen, jossa hän siteerasi Suomen presidentin sanoja veteraanisukupolven saavutuksista. Konsuli

lainasi myös Suomen pääministerin lausuntoa veteraaneista, jotka ovat meidän kaikkien esikuvia urheasti isänmaataan puolustaessaan ja sitä rakentaessaan. Parppei kiitti veteraaneja sodanaikaisen yhteishengen vaalimisesta ja toivotti heille monia elinvuosia, jotta yhä useammilla olisi mahdollisuus kuunnella omakohtaisia kokemuksia sota-ajan sankariteoista. Muistokukkasten laskun jälkeen Bo Tyvik lausui runon ja kappelissa kuultiin hänen säveltämänsä pieni sinfonia. Ohjelmassa oli vielä Suomen ja Ruotsin kansallislaulut, ennen kuin lippusaattue ja yleisö poistuivat kappelista.

Kahvitilaisuus pidettiin Boråsin entisellä upseerikerholla. Puheenjohtaja Aapo Knaapi piti puheen, jossa hän arveli tämänvuotisen tilaisuuden olevan viimeisen, jonka hän ja Bo Tyvik jaksavat järjestää.

Suomen Sotaveteraaniliiton Ruotsin piirin puheenjohtaja **Jouni Knuuttila** jakoi tilaisuudessa Sotaveteraaniliiton ansiomitalit Eira Parppeille ja Bo Tyvikille. Parppei luki äitinsä kellastuneen kirjeen rintamalla taistelevalle miehelleen. Herkällä runomuotoinen teksti henki miestä ja lapsensa isää kaipaavan vaimon tuskaa sodan keskellä. Tyvik mainitsi kiitospuheessaan, että vaikka Ruotsi 200 vuotta sitten menetti Suomen, säilyy se aina hänen sydämessään.

Anita Seppälä

Muistopäivän vietto Gotlannissa

Gotlannin Suomi-seuran järjestämä muistotilaisuus pidettiin Suderbyn kartanolla Visbyn ulkopuolella, jossa kahden gotlantilaisen sodassa kaatuneen muistolaatat sijaitsevat.

Tilaisuus alkoi Sten Lindbergin soittamalla fanfaarilla. Havuseppeleen laski **Harry Permanto** ja Ruotsin armeijan seppeleen **Jonas Tomtlund**.

Kirkkoherra **Maria Venhola** lauloi ja siunasi tilaisuuden päättäen sen Isä meidän -rukoukseen.

Kahvitilaisuudessa luki sotalapsi ev. **Kai Wiren** isänsä lähettämän kirjeen, joka oli kirjoitettu päivää ennen hänen kaatumistaan 1944. **Aili Urberg** muisteli sota-ajan muistoja lapsuuden ajoilta.

Tilaisuus päätettiin kuulemalla Jorma Hynnisen laulama Veteraanin Iltahuuto

Uusi puheenjohtaja **Heli Laakso-Tomtlund** luki ruotsinkielisen tekstin ko. lauluun.

Harry Permanto

Kaatuneiden muistopäivän viettäjiä Gotlannissa.

Rautiossa on perinteisesti pidetty muistotilaisuus kaatuneitten muistopäivänä. Siihen on kuulunut jumalanpalvelus Raution kirkossa, kunniakäynti ja seppeleenlasku sankarihaudoilla. Kuvassa 16.5. seppeleenlasku, jossa Kaatuneitten omaiset Arvo Ylitalo ja Kalle Rautakoski laskevat seppeleen. Kunniavartiossa varusmiehet Markus Rautakoski ja Miika Niemelä. Muistojuhlissa puhui seurakuntakodissa Emerituspiispa Olavi Rimpiläinen. Sanakrihaudoilla puheen piti Alpo Murtoniemi.

Aapo Knaapi, Bo Tyvik, Eira Parppei ja Jouni Knuuttila upseerikerholla.

Veteraanipalkinnot jaettu

Tämän vuoden Veteraanipalkinnon saajat julistettiin 21. huhtikuuta. Veteraanipalkinto annetaan tunnustuksena poikkeuksellisen merkittävästä pitkäaikaisesta työstä veteraanien hyväksi.

Palkinnon suuruus on 2 000 € ja nyt tänä vuonna se myönnettiin:

Sotakamreeri, diplomi-insinööri Stig Häggström, Karjaa

Ansiokkaasta ja esimerkillisestä työstä veteraaniperinteen tallentamiseksi ja esittelemiseksi Länsi-Uudellamaalla.

Häggström (s. 1924) on perustanut ja talkootyöllä aikaansaanut Hangon Rintamamuseon, jossa on ollut 200 000 kävijää.

Rouva Maija Lustig, Tampere

Ansiokkaasta ja uhrautuvasta ikääntyvien rintamanaisten avustamisesta Pirkanmaalla.

Lustig (s.1924) on toiminut Pirkanmaalla rintamanaisten asioiden hoitajana niin yhdistyksen sihteerinä kuin sosiaalivastaavanakin vuosikymmenten ajan. Lisäksi hän on ollut järjestämässä valtakunnallisia ja alueellisia Rintamanaisten Liiton kesäpäiviä.

Toimittaja Pekka Lintula, Kemijärvi

Pitkäaikaisesta ja ansiokkaasta Lapin veteraanien ja veteraaniperinteen julkistamisen hyväksi tehdystä työstä.

Lintula (s. 1945) on 40 vuoden aikana tehnyt lukemattomia veteraanien asemaa, sotakemuksia ja sodan tapahtumia käsitteleviä ohjelmia, tuottanut nettisivuja sotapäiväkirjojen pohjalta, julkaissut lehtiä, järjestänyt konsertteja ja juhlia sekä hankkinut niihin rahoituksen tai niillä varoja veteraaneille.

Palkittavat ovat omalla esimerkillään näyttäneet, miten veteraanien elämässä voidaan toteuttaa vanhaa asennetta, että veljeä ei jätetä ja heikomasta pidetään huolta. Palkittuja ovat ehdottaneet maamme neljä veteraanijärjestöä ja heidän valintansa on vahvistanut Kaatuneiden Muistosäätiön hallitus.

Toimittaja Pekka Lintulalle luovutettiin veteraanipalkinto Rovaniemellä 6. toukokuuta. Luovuttajina (vas.) Ahti Sirkiä, palkittu Pekka Lintula, Rintamaveteraaniliiton puheenjohtaja Onni Toljamo ja Rintamaveteraaniliiton Lapin piirin puheenjohtaja Antti Jänkälä.

Rouva Maija Lustigille luovutettiin veteraanipalkinto 27. huhtikuuta. Luovuttajina (vas.) Rintamanaisten Liiton puheenjohtaja Kaarina Peltola, Ahti Sirkiä ja Finn-Göran Wennström. Maija Lustig kukitettuna.

Sotakamreeri Stig Häggström vastaanotti 5. toukokuuta veteraanipalkinnon. Palkinto myönnettiin Stig Häggströmille hänen lähes kolme vuosikymmentä kestäneestä työstään sotaveteraaniperinteen tallentamisessa. Palkinnon luovuttivat Sotaveteraaniliiton hallituksen puheenjohtaja Finn-Göran Wennström (vas.) ja Kaatuneiden Muistosäätiön puheenjohtaja Ahti Sirkiä (oik.)

KUUNTELE RADIO DEI

	taajuus	kaapelissa
Oulu	106,9	94,1
Rovaniemi	93,4	96
Lahti	106,4	99,1
Helsinki	89,0	101,9
Turku	107,3	99,4
Tampere	97,2	87,5
Lohja	107,2	
Kokkola	104,3	88,9
Keski-Suomi	94,1	93,4

USKO AINOASTAAN
JEESUKSEEN PELASTAA

	taajuus	kaapelissa
Hämeenlinna	105,9	103,6
Pohjanmaa	89,4	102,7
Kuopio	106,1	103,3
Satakunta	95,7	94,4
Pohjois-Karjala	107,4	89,5
Mikkeli	87,8	105,0
Savonlinna	91,3	
Lappeenranta ja Imatra	96,0	
Kouvola	96,2	

NIEMISEN VALIMO

Lining
INDUTRADE GROUP

Oy Lindlog Ab
Dragsfjärd

Metsäpalvelu Turunen Oy
Eno

Rakennus Tammi Oy
Espoo

OP-Puu Oy
Espoo

Taxiline Koskinen Oy
Espoo
puh. 0500-666 872

Schiedel Savuhormistot Oy
Espoo

Espoonkruunu Oy
Espoo

Remontti Jori Oy
Espoo

Oy Julius Tallberg Ab
Espoo

Veteraanien toiveita ja kommentteja kuntoutuksesta

Pentti Toivonen, 86 vuotaa, Kerava. Hän on käynyt säännöllisesti kuntoutuksessa. Aikaisempina vuosina laituskuntoutusjaksoilla sekä kotimaassa että ulkomailla, ja nyt viime vuosina Pentin toimiessa omaishoitajana, kuntoutukselta ovat olleet avokuntoutusta omalla paikakunnalla. Avokuntoutusta hän pitää erittäin hyvänä, mutta laituskuntoutukseen hän toivoo pidempikestoisia hoitoja.

- Laituskuntoutuksessa hoidon tulisi kestää enemmän

Pentti Toivonen

kuin 15-20 minuuttia kerrallaan, vaikka sitten hoitokertoja olisikin vähemmän koko kuntoutusjakson aikana.

Pentti Toivosen mielestä hierontaa ja lämpöhoito ovat paras hoitoa.

Aimo Heinaro 83 vuotta, Tuusula (vasemmalla kuvassa)

On tyytyväinen että matkat kuntoutukseen voi tehdä omalla autolla. Hän toimii vaimonsa omaishoitajana ja liikkuminen omalla autolla on välttämät-

myys. Laituskuntoutusjaksolle hän toivoo enemmän toimintaa.

Lauri Viikko, 85 vuotta, Tuusula (kuvassa oikealla)

Kymmenen päivän kuntoutusjaksolla on virkistynyt ja säännöllinen ruokailu on tehnyt yksin asuvalle hyvää. Mitään erikoishoitoja hän ei ole tarvinnut. Lauri toivookin pysyvän kohtuullisessa kunnossa, että voisi jatkaa kuntou-
lua ja uintia.

Laituskuntoutuksen puolesta

Sotaveteraanit ovat varmaan kiitollisuudella panneet merkille sen suopean suhtautumisen, jota yhteiskunta on osoittanut veteraaneja kohtaan mm. varamalla valtion talousarviossa vuosittaisen määrärahan rintamaveteraanien kuntoutukseen. Kuntoutusta voidaan antaa laituskuntoutuksena ja erilaisina avokuntoutusmuotoina. Avokuntoutus on yksilöllistä, laituskuntoutus ryhmille annettavaa. Kun viime aikoina suuntaus on ollut laituskuntoutuksen osuuden pienentämiseen, on syytä kiinnittää huomiota seikkoihin, joiden osalta kuntoutuksessa on kehittämisen tarvetta, vaikka sen kokonaistarve veteraani-ikäpolven pienentyessä jatkuvasti väheneekin.

Käytännössä kuntoutus on valtaosaltaan fyysistä. Kuitenkin yleiskunto on aina henkisen ja fyysisen kunnon muodostama kokonaisuus, jossa kumpikin on riippuvainen myös toisesta. Avokuntoutus on pelkästään fyysistä, ja sellaista on pääosin myös laituskuntoutus, joka kuitenkin sisältää myös henkiseen kuntoon vaikuttavia

piirteitä. Ainakin osittain juuri yksipuolisuudesta johtuen kuntoutuksen tehollinen vaikutus usein ei juuri ulotu kuntoutuspäiviä pitemmälle, koska harvalla veteraanilla on riittävä henkistä vireyttä toteuttaa saamaansa kuntoutusohjelmaa oma-aloitteisesti kotioissa.

Henkisen kuntoutuksen vähäisyys on ymmärrettävissä, koska se ei ole yhtä helppoa järjestettävissä kuin fyysinen. Fyysistä kuntoutusta ohjaavat fysioterapeutit, joita on riittävästi ja jotka jakavat saamaansa valmista oppia. Henkisen kuntoutuksen antamiseen ei liene erillistä koulutusta eikä valmiita kaavoja, vaan ohjaajat joutuvat kuntoutustilanteita suunnitellessaan käyttämään omaa luovuuttaan. Tiedän kuitenkin tällaiseen suuntaan jossakin laitoksessa olleen ainakin hyvää yritystä, ja suuntausta on varmasti mahdollista edelleen kehittää. Avokuntoutuksessa tällainen ei voi tulla kysymykseen, koska kuntouttaja ei voi olla joko kaisen kuntoutettavan yksityis-
terapeutti; sen sijaan ryhmälle voi suunnitella ohjelmia, joissa ryhmän jäsenet eivät saa olla

pelkkiä passiivisia kuulijoita, vaan joutuvat keskinäiseen virikkeelliseen ajatusten vaihtoon ja yhteistoimintaan.

Kun laitoksissa samanaikaisesti veteraanien kanssa on muitakin kuntoutettavia ryhmiä, on laituskuntoutus jo pelkästään fyysiseen kuntoutukseenkin keskittyvänä avokuntoutusta virikkeellisempää, koska se on omiaan ehkäisemään kuntoutujan eristäytymistä muusta yhteiskunnasta ja antaa ainakin mahdollisuuksia kontakteihin eritavalla kuin arkielämän puitteisiin sovitettu avokuntoutus.

Veteraanien henkisen vireyden parantaminen kuitenkin merkitsee samalla heidän elämänkaarensa pidentämistä, joten se ei sovi yhteiskunnan säästämistavoitteisiin. Säästämisen ei sentään saa olla perimmäinen tarkoitus, kun on kysymys yhteiskunnan hyvinvointipalveluista, joita priorisoitaessa veteraanikuntoutus tunnustettaneen erääksi kärkitavoitteista.

Toivo Pykäläinen
Sotaveteraani

Sotilasvammalain korvaukset asunnon muutostöihin

Vähintään 10 prosentin sotainvalideilla on mahdollisuus hakea Valtiokonttorilta korvausta vamman tai sairauden vuoksi tarpeellisiin asunnon muutostöihin sekä asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden hankintaan. Sotainvalidin asuinolosuhteilla sekä työn tai hankinnan tarkoituksenmukaisuudella ja kustannuksilla on merkitystä korvauksen saamisen kannalta. Näitä sotilasvammalain nojalla korvattavia töitä voidaan oman asunnon lisäksi omistajan luvalla tehdä myös vuokra-asuntoihin.

Vamma tai sairaus edellytyksenä

Sotilasvammalain nojalla korvataan sellaisia muutostöitä, jotka ovat tarpeen sotainvalidin vamman tai sairauden vuoksi. Arvioitaessa töiden tarpeellisuutta otetaan sotavammojen lisäksi huomioon myös sotainvalidin siviilivammat ja sairaudet.

Tyypillisiä korvattavia muutostöitä ovat olleet pesutilojen rakentaminen tai muuttaminen helpommin käytettäväksi, esimerkiksi ammeiden poistaminen tai pesutilan rakentaminen omakotitalossa samaan tasoon asuintilojen kanssa. Paljon on poistettu myös erilaisia liikkumisen esteitä ja asennettu tukitankoja sekä korotettuja wc-istuimia. Lisäksi Valtiokonttori on korvannut muun muassa puulämmityksen muuttamista helppohoitaisemmaksi öljy-, sähkö- tai kaukolämmitykseksi. Sotilasvammalain perusteella korvausta voi saada siis hyvin erityyppisistä töistä, jos voi osoittaa korjauksen tarpeen johtuvan vammasta tai sairaudesta.

Peruskorjausluonteisia tai

asuntoyhtiöiden teettämiä töitä Valtiokonttori ei yleensä korvaa. Poikkeuksena tästä ovat sellaiset peruskorjaukset, jotka ovat huonokuntoiselle sotainvalidille tarpeen laitoshoidon joutumisen välttämiseksi. Lisäksi peruskorjauksen korvaaminen edellyttää, että muutostyö on kotona asumisen kannalta välttämätön ja tarkoituksenmukainen.

Hakijan tulot tai varallisuus eivät vaikuta asunnon muutostyö korvauksen saamiseen Valtiokonttorilta.

Korvauksen hakeminen ja määrä

Korvausta asunnon muutostöihin on suositeltavaa hakea Valtiokonttorilta etukäteen. Vanhustyön keskusliiton korjausneuvojilta saa maksutonta apua ja neuvoja korvauksen hakemiseen. Haettaessa korvausta etukäteen saa Valtiokonttorilta maksusitoumuksen, jossa on kerrottu miten korvausta maksetaan töiden etenemisen mukaisesti. Jos korvausta haetaan jälkikäteen, on hakemukseen liitettävä korjaustöitä koskevat kuitit alkuperäisinä.

Sotilasvammalain mukaisen asunnon muutostyö korvauksen enimmäismäärä on vuodesta 2009 lukien ollut 12 095 euroa. Laitoshoidon välttämiseksi korvattavien peruskorjausten enimmäismäärä on 22 270 euroa. Sotainvalidi, joka on saanut enimmäismäärän korvausta asunnon korjaukseen, voi hakea sitä seuraavan kerran kolmen vuoden kuluttua.

Seppo Savolainen
Sotainvalidien Veljesliiton lakimies

Millog

www.millog.fi

Hatanpään valtatie 30, FIN-33100 TAMPERE
Vaihe: 020 469 7000, fax: 020 469 7001
info@millog.fi

Sisältöä kotikuntoutukseen

Valtiokonttorin lähettämän kuntoutusohjeen mukana kunnille on mennyt uusi tuetun kotona kuntoutumisen malli ikä-ihmisille. Tässä uudessa mallissa kuntoutus on laaja-alaisempi ja se täydentää käytössä olevia avo- ja laitospalveluita. Tuetun kotona kuntoutumisen tavoitteena on tukea veteraanin kotona selviytymistä kaikilla toimintakyvyn osa-alueilla ja siten ennaltaehkäistä toimintakyvyn laskua ja pienentää laitoshoidon joutumisen riskiä. Mallin mukainen kuntoutus perustuu kotona tapahtuvaan toimintakyvyn arviointiin ja sen perusteella asiakkaan kanssa yhdessä laadittavaan kuntoutussuunnitelmaan. Alustava arvio kotona kuntoutumisen tarpeesta voidaan tehdä kotona, lääkärin vastaanotolla, kuntoutusjak-

solla tai avofysioterapian yhteydessä.

Arvioinnissa käydään läpi kaikki kotona selviytymiseen liittyvät tekijät, terveydentila, mieliala, muistitoiminnot, sosiaalinen osallistuminen, käytössä olevat palvelut apuvälineet, asunnon muutostöiden tarve ja asuinympäristö. Tuetun kotona kuntoutumisen tarpeen saattaa aiheuttaa jokin äkillinen tilanne esim. leikkaus, aivoinfarkti tai muun sairaus. Päätöksen arvioinnista tekee esimerkiksi kunnan veteraanikuntoutustyöryhmä. Kuntoutuksesta tapahtuvasta kuntoutuksesta vastaa työpari, kuntoutuksen tukihenkilö yhdessä fysioterapeutin ja / tai toimintaterapeutin kanssa.

Fysioterapeutti tai toimintaterapeutti toimii työparina kuntoutuksen asiantuntijana ja tukihenkilö vastaa kuntoutuk-

sen toteutumisesta kuntoutussuunnitelman mukaisesti.

Tukihenkilön tehtävät ovat hyvin monipuolisia.

Tukihenkilö ohjaa ja opastaa asiakastaan liikkumiseen, ravintoon, hygieniaan liittyvissä asioissa. Hän on tarvittaessa yhteydessä muihin työntekijöihin ja palveluntuottajiin sekä omaisiin. Ulkoileminen ja kotiaskareiden tekeminen yhdessä asiakkaan kanssa sekä menetettyjen taitojen uudelleen harjoittaminen, (esim. leipominen ja ruuanlaitto) kuuluvat toimenkuvaa. Hän voi olla tukena ja avustaa kodin ulkopuolisissa tapahtumissa, kuten lääkärissä käynnillä sekä veteraanien tilaisuuksissa. Apuvälineiden käytön ohjaaminen ja lääkityksen toteutuksen seuranta lisäävät kotona tapahtuvan kuntoutuksen sisältöä. On

hyvä myös, että muistin harjoittaminen on mainittu toimenkuvassa, ristisanojen ja sudokujen tekeminen yhdessä, muistelemine ja laulaminen piristävät varmasti kotona asuvan mieltä.

Tukihenkilö käy asiakkaan luona 1-4 kertaa kuukaudessa, kotikäynnin kestäessä 1 – 1,5

tuntia/ kerta. Fysioterapeutti tai toimintaterapeutti osallistuu kotikäynnille tarvittaessa, esim. veteraanin toimintakyvyn muuttuessa.

Toimintamallia voidaan soveltaa kuntakohtaisesti. Ehdotuksen kotona kuntoutumisen tarpeesta voi tehdä veteraani itse tai hänen omainen.

Myönteistä tässä mallissa on se, että vihdoin kotikuntoutus saa sisältöä ja vieläpä siten, että kotona tehdään ja hoidetaan monta asiaa kuntoutuksellisella työotteella. Jotta tämä malli saataisiin käytäntöön, onkin toivottavaa, että kunnat lähtisivät tätä toteuttamaan niiden veteraanien parissa, joiden avun tarve on päivittäisissä toiminnoissa lisääntynyt ja sosiaalinen kanssakäynti vähentynyt.

Vai onko tämä sittenkin liian hyvää ollakseen totta? Mistä löytyy tukihenkilöitä? Mikä on vaadittava koulutus tähän monipuoliseen ja vaativaan tehtävään? Mistä löytyvät rahat rintamaveteraanien kuntoutuksen toteuttamiseen? Kunnille tulevilla veteraanikuntoutusmäärärahoilla tätä mallia voidaan toteuttaa, mutta rahat eivät riitä nykyisen käytännön mukaiseen kuntoutuksen toteuttamiseen vuosittain.

Anni Grundström

Neuvontatyö veteraanien ja omaisten tukena

Kun 15 korjausneuvojaa ahtautui sosiaalineuvojen kanssa koulutustilaan jossa oli istuimet vain 15:lle, sopi lainata vanhan viisaan rovestin lausumaa: "Ahdas huone ja huono ilma ovat herätyksen edellytys", totesi Lahden sosiaalineuvoja, liiton hallituksen jäsen Erkki Hokkanen.

Liiton sosiaalineuvojat kokoontuivat neuvottelupäiville Turkuun 20-21.5. Päivillä pohdittiin alueellisia veteraaneja koskevia asioita sekä paneuduttiin etuuskysymyksiin sekä liiton esittämiin etuustavoitteisiin lähivuosina. Näkemys oli se, että monet kunnat hoitavat veteraa-

niasiat hyvin, mutta esimerkiksi kuntoutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa on toivomisen varaa. Ikävä viesti on tietysti se, että kuntoutusmäärärahat ovat riittämättömät veteraanien kuntoutustoiveita ja tarpeita ajatellen.

Valtakunnallisesti toimivat Vanhustyön Keskusliiton korjausneuvojat **Jukka Laakson** johdolla olivat omassa palaverissaan ja näin järjestyi yhteinen hetki keskustella asuntojen korjauksista ja niihin liittyvistä kysymyksistä. Korjausneuvojen ohjaus ja neuvonta on kaikissa kodin remontti- ja muutostöitä koskevissa asioissa maksutonta veteraaneille ja heidän leskilleen.

Monta uutta asiaa tuli esille

ja jokainen sai eväitä yhteistyötä ajatellen.

Pekka Paatero, sosiaali- ja terveysneuvos Turusta, piti ansiokkaan esityksen terveyden- ja sosiaalihuollon kehitysnäkymistä. Hän toi esille, että kustannukset veteraanien toimintakyvyn ja elämisen edellytyksiin olisivat valtakunnassa kohtuulliset. Ja varmuudella voidaan todeta, että kuntoutus ja muut kotona tarvittavat palvelut suunnitellusti hoidettuna, tekisivät moninkertaisesti kalliimman laitoshoidon joko tarpeettomaksi tai ainakin sinne joutumista voitaisiin siirtää, hänen viestinsä lopuksi oli meille mutta myös asioista päättävälle

"Ota peili ja katso kuvaasi, kysy itseltäsi, miten ja missä haluat vanhana elää ja asua. Siinä pitäisi olla suunnitelma vanhustyölle. Muutoksia tarvitaan nopeasti, aikaa ei ole enää tuhlattavissa veteraanien osalta projekteihin eikä kokeiluhankkeisiin".

Sosiaalineuvojat tekevät arvokasta vapaaehtoistyötä piiriensä alueella. Nyt useissa yhdistyksissä on todettu neuvonnan ja ohjauksen merkitys kotona selviytymisessä. Myös omaiset ottavat yhteyttä yhä useammin tiedustellakseen vanhempiensa asioiden hoitoon liittyviä kysymyksiä. Yhdistyksissä on nimetty veteraa-

nien sosiaaliyhdyshenkilöitä. Heidän tietojensa ajantasais- tamisesta pitää huolen piirien sosiaalineuvojat. Liiton, piirien ja yhdistysten yhteistyöllä on luotu toimiva vapaaehtois- työorganisaatio, joka aloitettiin jo vuonna 2004. Työtä riittää ja kysymysten aihealueet laajenevat. Yhteinen ohjeemme on, että jos en minä tiedä vastausta, minä tiedän mistä asiaa voidaan selvittää. Ja kaikkiin kysymyksiin ei ehkä vastausta olekaan, joskus pelkkä kuuluk- si tuleminen jo auttaa. Tästä on hyvä jatkaa.

Anni Grundström

Valtakunnallisia veteraanityön asiantuntijoita koolla Turussa.

Valtiokonttori painottaa kuntien vastuuta kuntoutuksen järjestämisessä

Valtiokonttorin ohjekirje kuntoutuksen järjestämisestä on jaettu kaikille kunnille ja kuntayhtymille ja muille sidosryhmille. Ohjekirje on luettavissa Suomen Sotaveteraaniliiton internet-sivuilta osoitteesta www.sotaveteraaniliitto.fi. Samasta osoitteesta löytyvät tilastot kunnittain veteraanikuntoutukseen oikeutettujen määräämistä sekä kuntakohtaiset määrärahat.

Rintamaveteraanien kuntoutukseen valittavan tulee olla Suomessa asuva vuosien 1939–1945 sotiin osallistunut rintamasotilas-, rintamapalvelus- tai rintamatunnuksen omaava veteraani. Sotainvalidit, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia, eivät voi saada rintamaveteraaneille tarjottua kuntoutusta.

Päätöksen kuntoutukseen hyväksymisestä tekee veteraanin kotikunnan kuntoutukselta vastaava toimielin. Kuntoutushakemukseen on liitettävä lääkärinlausunto hakijan terveydentilasta ja kuntoutustarpeesta, mikäli hakijalla ei ole kiinteää hoitosuhdetta oman kunnan terveyskeskukseen. Myös aviopuolison hakemukseen on liitettävä lääkärinlausunto. Avokuntoutukseen ohjattulla rintamaveteraanilla tulee olla lääkärin antama hoitomääräys, jossa yksilöidään tarvittavat hoito- ja kuntoutustoimenpiteet sekä näiden kannalta olennaiset rintamaveteraanin terveydentilaa koskevat tiedot. Kuntoutushakemuksen voi veteraanin puolesta tehdä omainen tai sosiaali- ja terveysviranomaisen.

Valtiokonttorin ohjekirjeessä painotetaan kuntoutuksen säännöllisyyttä ja suunnitelmallisuutta. Kuntoutusjakson välin ei ilman erityistä perustetta tulisi olla vuotta pitempi. Tämä edellyttää eri kuntoutusvaihtoehtojen vuorottelua ja painopisteen siirtämistä laitospainotuksesta päivä-, koti- ja muuhun avokuntoutukseen. Päivä- tai muu avokuntoutus on ensisijainen kuntoutusmuoto silloin, kun näillä keinoin mahdollistetaan tavoiteltu hoitotulos. Kuntoutuksesta päätettäessä tulee ottaa huomioon rintamaveteraanin terveydentila, kuntoutusta antavan pai-

kan laatu sekä maantieteelliset, kielelliset ja muut olosuhteet.

Mikäli kunnassa ei ole riittävästi tarjolla avokuntoutusmahdollisuuksia joko tarjonnan puutteen tai pitkien etäisyyksien takia, niin kuntoutus voidaan toteuttaa laitospainotuksena.

Kuntien vastuulla on avo- ja päiväkuntoutuksen järjestäminen

Kuntien tehtävänä on huolehtia avo- ja päiväkuntoutuksen laadun, sisällön ja tarpeenmukaisuuden kehittämisestä siten, että toiminta vastaa rintamaveteraanin yksilöllisiä tarpeita sekä laajasti ja monipuolisesti tukee hänen toimintakykynsä edistämistä ja säilyttämistä. Tämä edellyttää veteraanin kuntoutusjakson huomioon ottamista osana muita sosiaali- ja terveydenhuollon avo- tai laitospalveluja ja suunnitelmallisuuden lisäämistä. Ohjekirjeen mukaan muuhun kuin kotikuntoutuksena toteutettuun avokuntoutukseen tulisi tarvittaessa sisällyttää myös yksi kotikäynti. Käynnillä arvioidaan veteraanin kotona selviytymistä sekä mahdollisesti asunnon muutostyö- tai apuvälinetarpeita.

Päiväkuntoutusohjelman sisältöön suositellaan ohjeistuksessa kuuluvaksi yksilöllistä päiväohjelmaa, yksilöhoitoja ja muita toiminnallisia ryhmiä ja liikuntaa.

Kunta voi toteuttaa avo- tai päiväkuntoutusta joko terveyskeskuksessa, sairaalassa, kuntoutus- ja hoitolaitoksessa tai hankkia sen yksityiseltä palveluntuottajalta tai itsenäiseltä ammatinharjoittajalta. Veteraani voi saada avokuntoutusta myös kotona.

Avokuntoutusta voidaan toteuttaa seuraavasti

Päiväkuntoutus enintään 10 päivää toimintakykyluokka III

Muu avokuntoutus enintään 20 hoitokäyntikertaa

Päiväkuntoutus enintään 20 päivää toimintakykyluokka I – II

Muu avokuntoutus enintään 30 hoitokäyntikertaa

Avokuntoutusta voidaan antaa esimerkiksi seuraavasti

Toimintakykyluokka III avokuntoutusta 2 x 10 hoitokerran sarja

Toimintakykyluokka I – II avokuntoutus 3 x 10 tai 2 x 15 hoitokerran sarja

Kuntoutuksen jakautessa pidemmälle aikavälille, sen vaikuttavuus saattaa oleellisesti lisääntyä esim. liikuntakäytön ylläpidossa.

Avokuntoutuksena on mahdollista antaa myös pelkkää jalkojenhoitoa sitä tarvitsevalle veteraanille.

Laitospainotus

Laitospainotuksella tarkoitetaan kuntoutus- ja hoitolaitoksessa, sairaalan tai terveyskeskuksen osastolla annettua pääsääntöisesti yhtäjaksoista kuntoutusta, johon lisäksi kuuluu majoitus ja täysihoito.

Ensisijaisesti on pyrittävä käyttämään lähimpiä soveltuvia kuntoutuslaitoksia. Perustellusta syystä rintamaveteraani voidaan hänen omasta toivomuksestaan ohjata johonkin kauempana (Suomessa) sijaitsevaan laitokseen. Esimerkiksi kuulo- tai näköongelma, dementoituminen, reumasairaus, parkinsonintauti, tuki- ja liikuntaelin sairaudet saattavat edellyttää kauempana sijaitsevaa kuntoutus- ja hoitolaitosta.

Laitospainotus enintään 10 vuorokautta toimintakykyluokka III

2-4 viikkoa toimintakykyluokka I-II

Aviopuolisoiden laitospainotus enintään 10 vuorokautta toimintakykyluokka III

enintään 14 vuorokautta toimintakykyluokka I-II

Aviopuolisoiden laitospainotus

Rintamaveteraanin aviopuoliso voi osallistua laitospainotukseen samassa kuntoutus- ja hoitolaitoksessa rintamaveteraanin kanssa enintään 10 vuorokauden ajan tai jos rintamaveteraanilla on sellainen vamma tai sairaus, joka aiheuttaa toimintakyvyn häiriöitä ja hän kuuluu toimintakykyluokkaan

I tai II voi hänen kuntoutusjaksonsa olla enintään 14 vuorokautta. Samanaikaisen kuntoutusjakson tavoitteena on pyrkiä osaltaan parantamaan kuntoutuksen tuloksellisuutta sekä vaikuttamaan rintamaveteraanin kotona selviytymiseen muun muassa tukemalla hoitavan aviopuolison jaksamista. Samanaikaisen kuntoutusjakson pituuden, tarpeen ja tarkoituksenmukaisuuden arvioi kuntoutuspäätöksen tekijä. Aviopuolisella ei ole oikeutta avo- eikä päiväkuntoutukseen.

Toimintakykyluokat

Toimintakykyluokka I

Tähän kuuluvat veteraanit, joilla on vaikea fyysinen ja/tai psyykinen toimintakyvyn häiriö.

Toimintakyvyn heikkeneminen merkitsee liikuntakyvyn, aistientoiminnan tai sosiaalisen kanssakäymisen alenemista sekä mahdollisia muita pitkäaikaissairauden tuomia oireita.

Veteraani on osittain tai jatkuvasti riippuvainen toisen henkilön avusta.

Toimintakykyluokka II

Tähän kuuluvat veteraanit, joilla on sairauden tai vamman aiheuttama fyysinen ja/tai psyykinen toimintakyvyn lievä tai keskivaikea häiriö. Veteraani on pääosin omatoiminen, mutta tarvitsee jonkin verran apua päivittäisissä toiminnoissa, kuten ruokailussa, pukeutumisessa tai henkilökohtaisessa puhtaudesta huolehtimisessa. Ongelmia saattaa esiintyä myös omatoimisessa liikkumisessa ja asioimisessa kodin ulkopuolella.

Toimintakykyluokka III

Tähän kuuluvat veteraanit, jotka ovat omatoimisia ja selviytyvät itsenäisesti päivittäisistä toiminnoista. Mikäli heillä on sairauksia, ne ovat lääkityksen ja hoidon osalta hallinnassa.

Kuntoutuksen kustannusten korvaus

Rintamaveteraanille ja hänen puolisolleen ei aiheudu kuntoutuksesta kustannuksia.

Kunta maksaa rintamaveteraanien kuntoutuskustannukset ja Kansaneläkelaitos korvaa kuntoutusmatkoista aiheutuvat kulut. Sairasvakuutuslain mukaisen korvauksen lisäksi Kansaneläkelaitos maksaa kuntoutuksessa olleille myös omavastuusuuden ja sitä pienemmät matkakulut kokonaan.

Kunnille jaettava määräraha

Valtion vuoden 2010 talousarviossa on rintamaveteraanien kuntoutukseen varattu yhteensä 34 096 00 euroa. Kunnille jaetaan määrärahaa 30 815 778 euroa siellä asuvien rintamaveteraanien suhteessa.

Kuntien tulee seurata määrärahan käyttöä, jotta kuntoutukseen varattua määrärahaa ei jäisi käyttämättä ja kaikki kuntoutusta haluavat pääsisivät säännölliseen kuntoutukseen.

Kuntien tulee tehdä valtion vuoden 2010 määrärahalta maksettavat kuntoutuspäätökset 31.12.mennessä. Vuoden 2010 aikana on suotavaa valita veteraaneja myös varalle, jotta kuntoutusjaksonsa peruuttamaan joutuneen veteraanin tilalle voidaan vielä 2011 puolella lähettää uusi kuntoutuja. Tehtyjen kuntoutuspäätösten perusteella voidaan kuntoutuskustannuksia maksaa 31.3.2011 saakka. Mikäli määrärahaa kunnilta jää käyttämättä, on se palautettava Valtiokonttorille.

Kuntien ja kuntayhtymien tulee ilmoittaa Valtiokonttorille 31.8.2010 mennessä niiden kuntoutusta hakeneiden rintamaveteraanien lukumäärä, joille ei ole voitu myöntää maksusitoumusta vuoden 2010 määrärahaa.

Valtiokonttori on varannut vuoden 2010 kuntoutusmäärärahaa kaksi miljoonaa euroa jaettavaksi syyskuussa vuodelta 2009 käyttämättä jääneiden määrärahojen jaon yhteydessä. Tämä summa jaetaan hakeusten perusteella niille kunnille, jotka ovat noudattaneet kuntoutukseen valinnoissaan Valtiokonttorin ohjeita, mutta joiden määrärahat eivät ole riittäneet kaikkien hakijoiden kuntoutukseen.

Anni Grundström

KUSTAA III ”KAHINOI” KYMENLAAKSOSSA!

- Utin taistelu 28.6.1789

Taustaa sodalle...

Hattujen sota 1741-1743 oli päättynyt Ruotsille nolosti: armeija antautui venäläisille Helsingissä. Hattujen sodan päättäneessä Turun rauhassa Ruotsi luovutti Suomen Venäjälle Kymijokea myöten.

Kustaa III astui Ruotsin valtaistuimelle vallankaappauksen onnistuttua v. 1772. Kaappaus ei millään tavalla parantanut Ruotsin ja Venäjän ennestään tulehtuneita suhteita, päinvastoin Venäjä ja Tanska solmivat lähes välittömästi salaisen liiton Ruotsia ja Kustaa III:tta vastaan, sillä ”valtakunta on naapurinsa vihollinen, mutta naapurinsa naapurin liittolainen” seuraten strategista pelisääntöä. Kustaa III päätti palauttaa Ruotsin entisen suurvallan aseman Venäjän kustannuksella. Serkukset - Kustaa III ja Katariina II - tapasivat Haminassa v. 1783 muutaman päivän ajan koettaen tutkailla kaikin tavoin toistensa ajatuksia. Sen Kustaa III sai selville, että Venäjän-Tanskan liitto oli raudanlujia. Edullinen tilanne Kustaan kannalta tuli v. 1787 Venäjän joutuessa sotaan Turkin kanssa ja siirtäessä voimia Pietarin alueelta etelään.

Kustaa-kuningas ymmärsi varsin hyvin, että sisäisten ongelmien paras vastapaino oli onnistunut ulkoinen sota. Niinpä hän aloitti sodan Venäjää vastaan kesällä 1788 ”Mainilan laukauksilla” provokaatiolla Puumalan salmella Savossa, missä eversti Hastfehr kuninkaan ohjeesta puetut

ti joukon miehiään venäläisiin univormuihin ja miehet ammuskelivat rajan yli Venäjän puolelta. Sodan syy oli siis saatu vanhalla ja kuluneella, mutta aina käyttökelpoisella tavalla. Kustaa-kuningas aloitti hyökkäyksen, vaikka armeija ei ollutkaan siihen valmis.

Heinäkuussa 1788 taisteltiin Ruotsinsalmen ensimmäinen meritaistelu, joka päättyi oikeastaan ratkaisemattomaan. Se kuitenkin osoitti, ettei laivasto olisi kyennyt hankkimaan merellistä ylivoimaa maihinnousarmeijan kuljettamiseksi Pietarin lähistölle. Maavoimien yritys Haminan valtaamiseksi tyrehtyi vaikeuksiin, joista pahin oli armeijaan levinnyt kapinamieliala. Suomalaiset upseerit lähettivät Liikkalasta kirjeen keisarinna Katariinalle esittäen sodan pikaista lopettamista. Myöhemmin melkoinen osa armeijan upseeristosta yhtyi Anjalan liittoon pakottaakseen Kustaata lopettamaan laittomaksi katsotun sodan. Kun ruotsalaiset upseerit saivat vihiä suomalaisten hautomasta itsenäisestä Suomesta Venäjän suojeluksesta, suuri osa heistä palasi ruotuun, ja kun armeija ajan yleisen tavan mukaan hajaantui talvileireihin, koko kapinahanke hiljalleen riutui.

Sota kiihtyy seuraavana vuonna...

Kustaalla oli tavanmukainen hyvä onnensa: Anjalan liitto ja Tanskan liittyminen sotaan Venäjän rinnalla kääntyivät hänelle edullisiksi, sillä ne

herättivät kansassa isänmaallisen ja kuningasmielisen innostuksen. Armeija oli taas lujasti hänen käsissään, joten hän suoritti alkuvuodesta 1789 toisen vallankaappauksen hankkien siinä itselleen liki yksinvaltiaan aseman. Valtakunnassa siis vallitsi isänmaallinen innostus. Suomessa talonpojat muodostivat eräänlaisia suojeluskuntia kotiseuduillaan, ja muodostivat vapaaehtoisia osastoja partioimaan rajaseuduilla.

Hankoniemen puolustusta tehostettiin tykistöllä, Puumalan salmi Savossa linnoitettiin tukikohdaksi ja Saimaalle perustettiin kanuunavenelavasto. Armeija oli talvileireissä pääasiassa Kausalan ja Elimäen seuduilla, koska oli tarkoitus hyökätä, jos sotaan joudutaan.

Ruotsin armeija Suomessa oli kahtena ryhmänä. Savossa oli Savon prikaati ja etelämpänä pääarmeija. Armeija siis saattoi aloittaa sotatoimet uudelleen. Mutta omat koirat purivat, sillä venäjälle siirtynyt Yrjö Maunu Sprengtporten ehti edelle. Hänen neuvoistaan venäläiset hyökkäsivät Savoon eristääkseen ruotsalaisvoimat toisistaan ja tuhotakseen ensin Savoa puolustaneet joukot, jonka jälkeen oli aika hyökätä Kymijoelle. Venäläisten hyökkäys Savoon alkoi 8. kesäkuuta 1789 kahdessa suunnassa: 7 000 miehen osasto eteni Lappeenrannasta Ristiinan kautta Mikkeliin ja Puumalan suuntaan eteni 1 800 miehen osasto. Savonlinnasta lähti noin 2 000 miehen vahvuinen osas-

to Rantasalmen suuntaan. Porrassalmella käydyssä taistelussa suomalaiset saivat voiton, mutta Porrassalmi oli jätettävä viikon kuluttua venäläisten saarrostoperaation pakottamana. Suomalaiset vetäytyivät Joroisiin asti, ja koko eteläinen Savo jäi venäläisille. Tilanne oli venäläisille siis hyvä, mutta nyt Savon asemaan alkoi vaikuttaa Ruotsin pääarmeijan toiminta Kymijoella. Sen pakottamana venäläiset siirsivät voimiansa painopistettä Kymijoelle. Siirtojen ansiosta suomalaiset saattoivat lyödä venäläisten oikean siiven heikentyneet voimat heinäkuun lopulla Parkuinmäessä ja myöhemmin Laitaatsillassa lähellä Savonlinnaa pakottaen ne vetäytymään omalle puolelle tässä suunnassa.

Utissa oteltiin tuimasti...

Kun Kustaa III oli talvella 1789 oli tehnyt Tanskan kanssa rauhahan, pirstonut Anjalan liiton sekä saanut valtiopäiviltä liki itsevaltiaan oikeudet, hän palasi Suomeen jatkamaan sotaa siitä, mihin oli tultu edellisessä kesänä. Päämaja perustettiin Elimäelle. Majuri Yrjö Jägerhorn Savosta kertoi kuninkaalle Porrassalmen loistavasta voitosta ja ehdotti, että päävoimat hyökkäisivät Savoon edenneiden venäläisten kylkeen ja näin keventäisivät painetta Savossa etenemällä Utin ja Kaipiaisten kautta Taavettiin. Kuningas hyväksyi suunnitelman. Ylimenopaikaksi valittiin Värälän kylä Kouvolasta muutama kilometri etelään Kymijoen varressa. Juhannusyönä armeija oli saapunut ylimenopaikan lähimaastoon suojaan. Tykistö ajoi tuliasemiin ja sapöörit valmistelivat sillan rakentamista Kymijoen yli. Paikalle raahatuista sillanrakennustarvikkeista tehtiin hirsilauttoja, jotka uitettiin joelle, yhdistettiin suojassa silaksi ja käännettiin joen poikki.

Ylimeno alkoi illalla 26. kesäkuuta. Sanotaan kuninkaan tempaisseen ylimenoa aristelleet miehensä mukaansa sillalle ja sitä pitkin yli venäläisten yllättyneen osaston kimppuun. Se lyötiin pienin tappiopin pakosalle ja armeija aloitti marssin kohti Uttia ja Kaipiaista Kouvolan eteläpuolitse.

Tykkimäen (nykyään tunnetun huvikeskuksen) maastossa

saatiin kosketus venäläisiin ja ryhmitettiin hyökkäystä varten. Kustaalla oli käytettävänä noin 2 500 sotilasta ja 16 tykkiä, vastassa olleella kenraali Denisovilla 3 500 sotilasta ja kuusi tykkiä. Denisovin armeija oli ryhmitetty aseisiin Tykkimäen itäpuolisen rinteen alle. Ryhmitys oli siis ruotsalaisten tähytettävissä rinteen päältä. Denisov odotti lisävoimia aloittaakseen 29. kesäkuuta vastahyökkäyksen heittääkseen ruotsalaiset takaisin Kymijoen yli. Kustaan tiedustelu toimi hyvin ja sen antamien tietojen perusteella Kustaa päätti iskeä ensin.

Aamulla 28. kesäkuuta Kustaan joukot olivat valmiina - satakunta jääkäriä, kaksi pataljoonaa Westerbottenin rykmentistä, pataljoonat Östgötan, Kronobergin ja Westmanlandin rykmenteistä, kaksi eskadroonaa Turun ja Porin läänin rykmentistä, eskadroona Karjalan rakuunoita sekä osa tykistöä. Päävoimien vasenta sivustaa suojasi majuri Krämerin osasto Valkealan kirkonkylässä. Noin kello puoli kahdeksan eversti Paulin johtama etujoukko - Armfeltin jääkärit ja Karjalan rakuunat - kohtasi venäläisten etuvartion Tykkimäen maastossa, josta erosi tiet vasemmalle Jyrääkoskelle ja oikealle Aitomäen suuntaan.

Molemmille osapuolille tuli kiire ryhmittä uudelleen. Kustaa ryhmitti tiestä oikealle Armfeltin jääkärit ja kuninkaan henkirakuunat ja ties-tä vasemmalle Westerbottenin rykmentin molemmat sekä Westmanlandin rykmentin pataljoonan. Tykistö ajoi tuliasemiin Tykkimäen harjanteelle. Molempia sivustoja suojasivat Karjalan rakuunat. Epäedullisessa asemassa olleet venäläiset pyrkivät saamaan aloitteen hyökkäämällä vasemmalla siivellä, mutta syntyneessä taistelussa Denisovin etujoukko lyötiin pakosalle, mutta se kuitenkin pystyi viivyttämään ruotsalaisia päävoimien ryhmittymisen ajan.

Utin taistelun ratkaisuvaihe alkoi Jyrään tienhaaran paikkeilla molempien päävoimien iskiessä yhteen. Ruotsalaisten tarkoituksena oli edetä tykistötulen suojassa mahdollisimman lähelle tiheissä ketjuissa olleita venäläisiä vastaan ja

Anjalan kartanossa näyteltiin vuonna 1788 kappale Suomen historiaa.

avata kiväärituli vasta aivan lähietäisyydeltä. Tykistötuli teki kauheaa jälkeä venäläisten joukossa ja kiväärituli hoiti loput, olihan taistelualue Haukkajärven ja silloin varsin vetelän Haukkasuon välillä varsin kapea, vain puolisen kilometriä. Taistelu raivosi muutamia tunteja ratkaisemattomana, mutta kun ruotsalainen pataljoona iski oikean sivustan kautta venäläisten kylkeen pistimet paljaana vetelähkön Haukkasuon kautta, se ratkaisi taistelun ruotsalaisten eduksi Denisovin joukkojen jätteiden paetessa päätä pahkaa kohti Kaipiaista.

Taisteluun osallistuneet ruotsalaiset joukot koottiin Utin leirikentän maastoon suunnilleen myöhemmin pysytetyn muistomerkin tienoille, ja venäläisten takaa-ajo jäi Armfeltin jääkäreiden ja Karjalan rakuunoiden vastuulle. Kustaa kiitti leirikentälle kokoontuneita ruotsalaisia joukkoja suomalaisten ajaessa venäläisiä takaa. Takaa-ajo lopetettiin kuitenkin varsin pian, todennäköisesti nykyisen lentokentän itäpäässä.

Denisovilla lieenee ollut taistelussa mukana ehkä 3 500 miestä jalkaväkeä ja 700 kasakkaa, joista kaatui Utissa erään tiedon mukaan vajaat 700 miestä. Denisovin koko tykis-

tö sekä kuormasto jäivät ruotsalaisten saaliiksi. Kustaan armeijan tappiot olivat satakunta kaatunutta ja runsaat 50 haavoittunutta.

Mitä sitten...

Kustaa-kuningas saavutti Utissa merkittävän henkilökohtaisen voiton, ja tie Lappeenrantaan näytti olevan auki. Mutta Kustaa ei ollut sotapäällikkönä samaa luokkaa, kuin oli henkilökohtaiselta urhoollisuudeltaan. Häneltä puuttui kyky nähdä kokonaistilanne ratkaisuun pääsemiseksi. Ilmeisesti hän arvioi, että vasta lyömällä venäläiset Haminassa ja Liikkalassa olisi tarkoituksenmukaista jatkaa Utista Lappeenrantaan. Silloin hänen ei olisi tarvinnut pelätä yllätystä etelästä. Niinpä Kustaa Utin voittoisan taistelun jälkeen vetäytyi takaisin Kymijoen länsipuolelle ja aloitti etenemisen Haminaan lyöden kesäkuun lopussa Liikkalassa olleen venäläisen osaston samaan aikaan, kun yksi osasto eteni Kymijokisuulla Korkeakoskelle. Vasemman sivusta suojaksi Kouvolan-Utin-Kaipiaisten suunnassa asetettiin vain kenraali Kaulbarsin heikohko osasto.

Kustaa-kuningas majaili Liikkalassa toimeettomana parisen viikkoa.

Kymenlaakso 1788.

Vasta heinäkuussa sai kenraali Kaulbars osastoineen käskyn aloittaa etenemisen kohti Lappeenranta Kymijoki-varrelta, missä osasto oli ollut Kymen yli rakennettujen siltien suojana. Kaulbarsille luvattiin lähettää lisävoimia Liikkalasta Kaipiaisiin. Mutta Kaulbars kohtasikin Kaipiaisissa 15. heinäkuuta venäläiset, muttei luvattuja vahvennuksia. Hän hyökkäsi käskyn mukaan, mutta löytiin verissä päin ta-

kaisin. Kaulbars teki parhaansa täyttääkseen saamansa käskyn, mutta turhaan. Denisovin ylivoimaiset joukot ajoivat ruotsalaiset pakosalle, ja he menettivät runsaat 250 miestä kaatuneina. Kaulbarsin oli vetäydyttävä Kymen yli Värälään.

Denisov ylitti Kymen yllättävästi Korian alueella, mikä pakotti ruotsalaiset vetäytymään Kymen länsipuolelle. Siellä käytiin maarintaman viimeiset taistelut, joissa Kustaan onnistui lyödä venäläiset Kymen itäpuolelle. Elokuun lopulla venäläiset löivät Ruotsin laivaston Ruotsinsalmen toisessa meritaistelussa elokuun 1789 lopulla. Kustaa aloitti kuitenkin sotatoimet uudelleen huhtikuus-

sa 1790, kunnes Värälän rauha lopetti taistelut elokuussa 1790.

Anssi Vuorenmaa

Lähteistä: E-E Saarinen; Vuosien 1788-90 sodan sotatoimet Kymenlaaksossa, Hakku-lehti 3/1960, Toivo Haila: Kymen ylimeno ja Utin taistelun 150-vuotismuisto, julkaisematon käsikirjoitus vuodelta 1939, K Markkula: Utin taistelu vuonna 1789, Kouvolan sanomat no 285/1960, Anssi Vuorenmaa: Ruotsin ja Venäjän sodan taistelu Utissa 28.6.1789, Kouvolan sanomat 28. ja 29.6.1989, Boris Saarmaa: Eversti Bernd Johan Hastfehr - petturi vai sankari?, Suomen sotilas 3/1981 (kuva) ja Sten Carlsson-Jerker Rosen: Svensk historia II, tiden efter 1718, Bonniers 1962 (kartta).

KP-ServicePartner Oy

Kymenlaakson Sähkö
L ä h e i s y y s a n t a a v o i m a a

Oliko Suomi Saksan poliittinen liittolainen?

Viime aikoina on käyty keskustelua Suomen ja Saksan suhteista toisen maailmansodan aikana. Kävi-
kö Suomi omaa erillissotaansa Saksan rinnalla yhteistä viholista vastaan vai oliko Suomi Saksan poliittinen liittolainen? Viimeksi mainittua näkemystä on esitetty muutamien historian tutkijoidenkin taholta.

Sotahistorioitsija, ye-
eversti Matti Koskimaa on tutkinut perusteellisesti asiaa ja pääty-
nyt siihen tulokseen, että Suo-
mi ei ollut Saksan poliittinen liittolainen. Hän todistaa näke-
myksensä useiden esimerkkien avulla. Asia on ajankohtainen, sillä Suomen hallitus myönsi 70 vuotta sitten elokuussa 1940 saksalaisille sotilaille kautta-
kulkuluvan.

Opetusneuvos Antti Hent-
tonen on laatinut tiivistelmän eversti Koskimaan tutkielmas-
ta.

Eloonjäämiskamppailussa otettiin apu sieltä, mistä saatiin

Suomen sodanaikaiset johta-
jat tasavallan presidentti Risto Ryti ja ylipäällikkö, sotamar-
salkka C.G. Mannerheim oli-
vat maailmankatsomukseltaan enemmän anglofiileja kuin natsien ihailijoita. He katsoi-
vat, että pienen kansakunnan oli elonjäämiskamppailussaan otettava apua sieltä, mistä sitä sai. Sitä sai vain Saksalta.

Suomi kävi erillissotaa Neu-
vostoliittoa vastaan Saksan rin-
nalla. Suomen poliittinen ja so-
tilaallinen johto eivät tanssi-
neet Hitlerin pillin mukaan, vaan pyrkivät toimimaan isän-
maamme itsenäisyyden ja kan-
samme olemassaolon turvaa-
miseksi.

Seuraavassa on muutamia
esimerkkejä siitä.

Armeijamme hyökkäyksen pysäyttäminen

Kun Suomen joukot saavutti-
vat Karjalan kannaksella syys-
kuussa 1941 suunnilleen Tar-
ton rauhan rajan, Mannerheim
pysäytti niiden etenemisen Le-
ningradin suuntaan saksalais-
ten vaatimuksista huolimatta.
Ratkaisu oli oikea ja kaukonä-
köinen. Leningradin saartoren-
kaan Suomen vastainen rinta-
ma oli kymmeniä kilometrejä
syvä ja lujasti linnoitettu. Sen
läpäiseminen olisi aiheuttanut
pienelle armeijallemme raskai-

ta tappioita. Pysäyttämiseen oli
myös ulko- ja sotilaspoliittisia
syitä. Mannerheim halusi vält-
tää liian pitkälle menevää yh-
teistyötä Saksan kanssa. Lenin-
gradia koskevalla päätöksellä
oli suuri merkitys silloin, kun
Suomi halusi irtaantua sodasta
ja säilyttää siinä itsenäisyyden.

Pidättäytyminen hyökkäyksestä Syväriltä Tihvinään

Kenraaliluutnantti Erik Hein-
richsin komentama Karja-
lan Armeija aloitti hyökkä-
yksen Aunuksen kannakselle
10.7.1941 tavoitteena Syvärin-
Äänijärven tasa. Se saavutti 7.
9. Syvärin Lotinanpellon koh-
dalla. Sille alistettu saksalainen
163. Divisioona toimi Syvärin
alajuoksulla Laatokan rannan
tuntumassa.

Kun saksalaiset saartoivat
Leningradin syys-lokakuussa
1941, venäläiset pystyivät pitä-
mään hallussaan 150 km Laa-
tokan itärannikkoa ja huolta-
maan sieltä käsin Leningradis-
sa taistelevat joukkonsa ja siellä
toimivat sotatarviketehtaat.

Saksalaiset etenivät Lenin-
gradin eteläpuolitse noin 140
km itään vallaten Tihvinän
alueen lokakuussa 1941. He
vaativat tuolloin, että suoma-
laisten tulisi hyökätä saksalais-
ten kanssa Syväriltä Tihvinään
ja katkaista venäläisten huolto-
reitit.

Viivyttelemällä vastauksen
antamista Mannerheim torjui
saksalaisten vaatimukset. Sak-
salaiset joutuivat loka-marras-
kuussa suuria tappioita kär-
sien vetäytymään Tihvinästä,
jolloin heidän vaatimuksensa
hyökkäyksestä Syväriltä lop-
puivat. Ylipäällikkö osoitti,
että Suomen sotatoimista päät-
tää hän.

Toisen maailmansodan käännekohta

Stalingradin taistelu vuosi-
en 1942–1943 vaihteessa muo-
dostui toisen maailmansodan
käännekohtaksi. Neuvostoliit-
to sai vähitellen ylliotteen itä-
rintamalla. Suomi teki tuolloin
oikean johtopäätöksen: Saksa
häviää sodan, joten Suomen tu-
lee pyrkiä irtautumaan siitä it-
senäisyytensä säilyttäen. Teh-
tävä oli vaikea, kun Saksa oli
vielä vahva, sillä oli Suomessa
200 000 sotilasta ja Neuvosto-
liitto uhkasi olemassaoloam-
me.

Eduskunta valitsi helmi-

kuussa Risto Rytin uudelleen
presidentiksi. Hänen johdol-
laan nimitettiin professori Ed-
win Linkomiehen hallitus, jolla
nähtiin olevan mahdollisuuksia
irtautua sodasta. USA:n
asiainhoitajan välityksellä ta-
pahtuneet varovaiset rauhan-
tunnustelut vuotivat Hitlerin
tietoon, jolloin hän vaati entis-
tä tiukemmin poliittisen liiton
solmimista, ettei Suomi hänen
tietämättään tekisi aselepoa
eikä solmisi erillisrauhaa.

Suomen marsalkka varoitti
hallitusta suostumasta Saksan
vaatimuksiin. Hänen palattu-
aan 9.5. kolmen viikon sairaus-
lomalta Sveitsistä hän sai kui-
tenkin kuulla hallituksen teh-
neen varoituksesta huolimatta
edellisenä päivänä myönteisen
päätöksen. Mannerheimin ve-
toomuksesta hallitus peruutti
päätöksensä.

Saksa keskeytti kohta elin-
tarvikkeiden tuonnin ja ilmoiti-
ti toimittavansa vain puolet lu-
vatuista bensiini- ja öljymääris-
tä. Vajaan kuukauden kuluttua
se kuitenkin poisti rajoitukset.
Suomen korkein johto osoitti,
ettei sitä voida pakottaa maan
edun vastaisiin tekoihin.

Vaatimukset Muurmannin radan katkaisemisesta torjuttiin

Saksalaiset painostivat Suomea
laajentamaan sotatoimiaan
Pohjois-Suomessa. Manner-
heim ilmoitti, että vasta Lenin-
gradin kukistumisen jälkeen
hän voi irrottaa 8–9 prikaa-
tia hyökkäykseen Karhumäes-
tä Sorokkaan Muurmannin ra-
dan katkaisemiseksi. Venäläi-
set olivat jo ennen jatkosodan
alkua rakentaneet Moskovon-
Vologdan–Arkangelin radalta
Obozerskajasta yhteyden So-
rokkaan. Kun Karjalan Ar-
meija katkaisi syyskuussa 1941
Muurmannin radan läntisen
haaran, oli länsiliittoutuneiden
massiivisen elintarvike- ja tais-
teluvälineavun kuljettaminen
Neuvostoliitolle Sorokan–Obo-
zerskajan radan varassa. Sen
varassa oli paljolti myös La-
pissa saksalaisia vastaan tais-
telleiden venäläisten joukkojen
huolto.

Päämaja suunnitteli yhdessä
Saksan Norjan armeijan kans-
sa hyökkäystä Muurmannin
radalle marraskuusta 1941 al-
kaen. Sen täytyi ottaa huomi-
oon sotilaallisten näkökohtien
lisäksi myös poliittiset tosiasiat.
Suomen korkein poliittinen

johto sai kiertoteitse viestejä
länsivaltojen jyrkästä kieltei-
sestä suhtautumisesta hyökkä-
ykseen. Ylipäällikön ilmoitus
Sorokan valtaamisen kytkemi-
sestä Leningradin valtauksen
oli Suomen kannalta viisas.
Hän osasi arvioida ja hahmot-
taa suuret poliittiset ja strategi-
set linjat.

Saksa pani asialle kor-
keimman sotilasjohtonsa so-
tamarsalkka Keitelia myö-
ten, mutta Mannerheim py-
syi kannassaan. Iso-Britannia
oli julistanut Suomelle sodan
6.12.1941. Oli uhkana, että
USA tekisi samoin. Taipumi-
nen Saksan vaatimukseen oli-
si tässä tilanteessa vahvistanut
sitä väärää käsitystä, että Suo-
mi oli Saksan liittolainen. Pre-
sidentti Ryti tuki ylipäällikköä.

Suomen ratkaisut jatkosodan lopulla

Venäläiset avasivat tammi-
kuussa 1943 20 km leveän maa-
yhteyden Leningradiin. Karja-
lan kannaksen merkitys Suo-
men armeijan tärkeimpänä
rintamasuuntana kasvoi.

Helmikuussa 1943 presi-
dentti Ryti, pääministeri Ran-
gell, puolustusministeri Wal-
den ja valtiovarainministeri
Tanner matkustivat Mikkeliin
neuvottelemaan ylipäällikön
kanssa tilanteesta. Poliittinen
ja sotilaallinen johto olivat yk-
simielisiä siitä, että sota oli tul-
lut meilläkin käännekohta-
sa. Suomen oli etsittävä keinoja
siitä irtaantumiseen.

Yhdysvaltojen asiainhoi-
taja jätti tammikuussa 1944
Suomen hallitukselle noo-
tin, jossa kehoitettiin ottamaan
yhteys Neuvostoliittoon yh-
teisymmärryksen aikaansaa-
miseksi. Mannerheim matkus-
ti Helsinkiin neuvottelemaan.
Ryti kysyi häneltä, totteleeko
upseerikuntamme käskyä, jos
Suomi joutuisi taistelemaan
saksalaisia vastaan. Manner-
heim sanoi olevansa siitä var-
ma.

Hallitus lähetti jännittävi-
en tunnustelujen jälkeen hel-
mikuussa 1944 valtioneuvos
J.K. Paasikiven Tukholmaan
tiedustelemaan rauhanehto-
ja Neuvostoliiton Tukholman
suurlähettiläältä Aleksandra
Kollontaylta. Paasikivi pala-
si puolentoista viikon kulut-
tua mukanaan Neuvostoliiton
sanelemat ankarat ehdot. Var-
sinkin vaatimus Suomessa ole-
vien 200 000 miehen vahvuis-

ten saksalaisten joukkojen in-
ternoinnista lyhyessä ajassa oli
mahdoton tehtävä. Sen epä-
onnistuminen olisi johtanut
maamme miehittämiseen.

Asia annettiin eduskun-
nan ratkaistavaksi. Hallitus
halusi saada lieivityksiä ehto-
hin mutta säilyttää neuvotte-
lukosketuksen. Eduskunta hy-
väksyi hallituksen linjan. Vas-
taus Neuvostoliitolle lähetettiin
Tukholman kautta.

Neuvostoliitto oli tyytymä-
tön siihen ja lisäsi painostusta
muun muassa ankarilla Helsin-
gin pommituksilla, joilla se ha-
lusi murtaa maamme henkisen
selkärangan.

Valinta sodasta ja rauhasta

Neuvostoliitto lähetti kah-
den viikon kuluttua vastauk-
sen ja pyysi neuvottelijat Mos-
kovaan. Sinne lähetettiin Paa-
sikivi ja entinen ulkoministeri
Carl Enckell. He saivat kylmän
vastauksen, ettei mitään lieven-
nyksiä anneta. Väli rauhan eh-
tojen pääkohdat olivat:

Saksalaiset joukot ja laivat
poistettava Suomesta huhti-
kuun loppuun mennessä eli yh-
den kuukauden kuluessa.

Palautettava voimaan vuo-
den 1940 rauhan ehdot ja ve-
dettävä Suomen joukot sen ra-
jalle.

Suomen armeija demobili-
soitava 50 % vahvuuteen touko-
kuun loppuun ja koko armeija
heinäkuun loppuun mennessä.

Suomen suoritettava sota-
korvausta 600 miljoonaa dolla-
ria viiden vuoden kuluessa.

Tarton rauhansopimuksessa
Suomelle luovutettu Petsamon
alue palautettava Neuvostoliit-
tolle.

Neuvostoliitto korosti, että
nämä ovat vähimmäisvaati-
muksia.

Suomen hallitus katsoi, että
ehtoja oli mahdoton hyväksyä,
ja eduskunta oli samaa miel-
tä. Suomi ei ponnisteluistaan
huolimatta päässyt irti sodasta.
USA, Iso-Britannia ja Ruotsi
eivät tukeneet sen pyrkimyksiä
rauhaan itsenäisyytensä säilyt-
tävänä kansakuntana.

Arpa oli heitetty. Taistelu
kansamme olemassaolosta jat-
kuisi.

Rajuilma puhkeaa

Ylipäällikkö ja rintamakomen-
tajat tiesivät keväällä 1944, että
Neuvostoliiton suurhyökkä-
ys oli lähestymässä, mutta sen

aika ja voima yllättivät aina-kin osan sodanjohdostamme. Leningradin saarron murrut-tua venäläiset etenivät Narvan linjalle, jolloin Karjalan kan-naksesta tuli Suomen armeijan tärkein rintama. Päämaja siirsi jo talvella 1944 Laatokan poh-joispuolisilta rintamanosilta li-säjoukkoja Kannakselle. Suur-hyökkäyksen alettua 10.6. niitä siirrettiin vielä neljä divisioo-naa ja kaksi prikaatia. Siirtämi-sen teki mahdolliseksi se, että venäläisten suurhyökkäys Au-nuksen ja Maaselän kannak-silla alkoi vasta 20.–21.6. Moni yhtymä pääsi perille viime het-kellä.

Kesän 1944 puolustustaiste-lujen kulku on yleisesti tunnet-tu. Tässä kuitenkin muutamia niiden päätapahtumia:

Leningradin rintaman ko-mentajan, kenraalieversti Leo-nid Govorovin tehtävänä oli tuhota suomalaiset joukot tal-visodan aikaisen Mannerheim-linjan etupuolella, vallata Vii-puri viikossa ja Helsinki heinä-kuun puoliväliin mennessä.

Ylipääällikkö siirsi 14.6. Au-nuksen Ryhmän komentajan, kenraaliluutnantti Karl Len-

nart Oeschin kaikkien Kan-naksen joukkojen komentajak-si. Hän pystyi taitavilla viivy-tystoimilla vetämään nuo kaksi armeijakuntaa tappioita kär-sineinä mutta taistelukelpoisi-na Viipuri–Kuparsaari-Taipa-le -linjalle, johon venäläisten joukkojen eteneminen saa-ttiin talvisodan tavoin pysähty-mään.

Syvärin rintamalla Neuvos-toliiton 7. Armeijan tavoitteena oli typistetyin Aunuksen Ryh-män tuhoaminen, eteneminen Sisä-Suomeen ja Kannaksen suomalaisjoukkojen selkään. Harvennetut suomalaisjoukot viivyttivät siellä vihollista ja lo-pulta pysäyttivät sen. Maaselän kannaksella venäläisten 32. Ar-meija murskattiin Ilomantsissa kenraalimajuri Erkki Raappa-nan johtamalla kahdella kaksi-puolisella saarroksella.

Vaikea tilanne

Viipurin menetyksen jälkeise-nä päivänä 21.6. ylipääällikkö lähimpine kenraaleineen selos-ti Mikkeliin saapuneille tasa-vallan presidentille ja johtavil-le ministereille tilanteen vaka-vuuden. Suomalaisten rintama

oli vaarassa murtua. Oli vain kaksi vaihtoehtoa: jatkaa taiste-lua, johon tarvittiin Saksan tu-kea tai pyytää Neuvostoliitolta rauhanneuvotteluja.

Tilanne järkytti maan poliit-tisen johdon. Se ryhtyi jo seu-raavana päivänä rauhan tun-nusteluihin. Se ilmoitti Ruot-sin välityksellä Neuvostoliiton hallitukselle olevansa halukas lopettamaan sotatoimet, kat-kaisemaan välinsä Saksan hal-litukseen ja neuvottelemaan rauhanehdoista.

Hitler päätti käyttää hyväk-seen Suomen vaikeaa tilannet-ta. Hän lähetti ulkoministeri Ribbentropin vielä samana il-tana Helsinkiin vaatimaan so-pimusta, ettei Suomi solmi rau-haa ilman Saksan suostumusta. Suomen tarvitsemaa ja pyytä-mää ase- ja elintarvikeapua ei annettaisi ilman tällaista sopi-musta.

Suomen ylin johto oli vai-kean tilanteen edessä. Panssa-rintorjunta-aseiden, apujouk-kojen, ampumatarvikkeiden ja viljan saaminen oli välttämä-töntä, sillä ilman niitä ei ollut mahdollisuutta pysäyttää ve-näläisten etenemistä ja luoda

edellytyksiä rauhanneuvotte-luille.

Vaikeiden neuvottelujen jäl-keen päätettiin tehdä sopimus sillä ehdolla, että president-ti Ryti yksin allekirjoittaa sen, jolloin se ei sido hänen seuraa-jansa eikä uuden hallituksen käsiä. Mannerheimkin, joka oli johdonmukaisesti vastustanut sitoumuksen tekemistä, hyväk-syi tämän ratkaisun. Ribbent-rop sai Hitlerin tyytymään sii-hen.

Suomen johdon ratkaisuun vaikutti olennaisesti Neuvos-toliiton 23.6. Tukholman kaut-ta antama vastaus Suomen rau-hanneuvottelutiedusteluun. Se ilmoitti, että koska suomalaiset olivat useaan kertaa pettäneet heidät, he ovat valmiit otta-maan vastaan rauhanvaltuus-kunnan, mikäli sillä on esitet-tävänä Suomen presidentin ja ulkoministerin allekirjoittama lupaus Suomen antautumises-ta.

Oli valittavana ehdoton an-tautuminen tai sopimuksen te-keminen Saksan kanssa taiste-lujen jatkamiseksi.

Valittiin viimeksi mainit-tu, koska se sisälsi mahdolli-

suuden kansamme jatkuvaan olemassaoloon. Presidentti hy-väksyi menettelyn ja lupaus Saksalle annettiin ilman edus-kunnan käsittelyä. Ryti painot-ti sitä, että eroamalla presiden-tin tehtävästä hän voi vapauttaa Suomen kansan sopimuksesta.

Loppusanat

Presidentti Risto Ryti allekir-joitti kirjelmän 26.6., jolloin Talin–Ihantalan taistelut rie-huivat jo kiivaina. Kirjelmä ta-kasi Saksalta pyydetyn ase-, joukko- ja leipäavun, mikä aut-toi saavuttamaan aika- ja tor-juntavoiton ja loi näin edel-lytykset aiempaa kohtuulli-sempien, itsenäisyytemme turvaavien rauhanehtojen saa-miselle.

Tämä kaikki pystyttiin saa-vuttamaan korkeimman soti-las- ja poliittisen johtomme tai-tavalla toiminnalla ilman po-liittista liittoutumista Hitlerin Saksan kanssa.

Matti Koskimaa
Antti Henttonen

Rakennus-Saneeraus Järvi Oy Espoo	JiiriCo Oy Espoo	Henkka Hurme Inspirations Oy Espoo
Carmeik Oy Espoo	FooFactory Oy Espoo	Insinööritoimisto Konstru Oy Espoo
Steripolar Oy Espoo	Puhdistus Helmi Oy Espoo	Evenflow Oy Espoo
Euran Yritystilit Oy Eura	TapplT ltd Eura	Euran Teollisuushuolto Oy Eura
Suunnitelutoimisto Hannu Viitala Forssa	Traktorikonehuolto Liuska Ky Haapajärvi	Maansiirto Koskinen Oy Haarajoki
Maansiirto Perala Oy Halikko	Hajalan Sähkö Oy Halikko	Centos Central Logistics Oy Hamina
Kaakon Rakennus Oy Hamina	L&T Recoil Oy Hamina	Juhani Näppi Oy Hamina

”Mun isäin oli sotamies”

– Ruotusotamiehestä Suomen sodan veteraaneihin

Yleensä sotaveteraanit on liitetty kuohuvaan 1900-lukuun ja maailmansotien yhteyteen. Näkökulma on rajoitettu. Veteraaneja on tietysti ollut niin kauan kuin sotiakin.

Jo itse sana, veteraani, tulee latinasta (vetus, ”vanha”). Roomalaiset legioonalaiset olivat arvostettuja sotilaita ja palattiin ruhtinaallisesti kunnostautumisesta taistelukentällä. Tavallinen rivimieskin sai maapalstan 25 vuotta keisaria palveltuaan. Rooman suuruus lepäsi näiden kurinalaisen miesten harteilla.

Muissakin kulttuuripiireissä on esiintynyt vastaavaa sotaveteraanien kunnioitusta ellei palvontaakin.

Ruotsin ajan lopun suomalaiset ruotusotilaat

Historiankirjoissa varhaisista veteraaneista ei pahemmin puhuta. Taistelut ja sotapäälliköt muistetaan, rivimiehet on unohdettu. Kun sodat oli sodittu, hengissä selvinneitä odottivat rauhanaskareet.

Ruotsin armeijan ruotusotamiehet saattoivat 30 vuoden palvelun ja yhden käydyn sodan jälkeen saada eläkkeen ja jo sitä ennenkin haavoituttuaan ja jäätyään työkyvyttömäksi. Rampautuneita ei enää jätetty oman onnensa varaan, niin kuin usein historian saatossa oli käynyt.

Ruotujakolaitos perustettiin 1680-luvulla pysyvän ammatinarmeijan palkkausjärjestelmäksi. Ruotujakolaitos muistutti torpparilaitosta. Molemissa perheet kiinnitettiin taloihin antamalla niille viljelmä, jonka vastineeksi odotettiin tiettyjä työsuorituksia – ruotusotilaiden kohdalla harjoitteita, työkomennuksia ja

osallistumista sotiin. Keitä nämä varhaiset ruotuveteraanit olivat? Mitkä olivat heidän lähtökohtansa?

Jari Niemelä on tutkinut Kustaa III sodan (1788-1790) ja Suomen sodan (1808-1809) satakuntalaisia ruotusotamiehiä. Annetaan hänen kertoa tiivistetysti, mistä oli kyse.

Vanhassa maatalousyhteiskunnassa ihmisen sosiaalinen alkuperä määräsi hyvin pitkälle hänen tulevaisuuden mahdollisuuksiensa rajat. Ruotusotilaiden pojat – kaikillehan ei perintöosaa riittänyt – seurasivat isiensä jalanjälkiä. Ja kun väestö kasvoi voimakkaasti, talollistenkin pojat saattoivat päätyä ruotusotilaiksi. Ennen armeijaan kirjautumista he elättivät itsensä renkeinä. He kulkivat talosta ja pitäjästä toiseen varttumassa ja hakemassa parempaa ammattia.

Ruotusotilaat olivat siis enimmältään tavallista maalaisväkeä. He olivat loppujen lopuksi enemmän maanviljelijöitä kuin sotilaita. Ruotuarmeija koostui maalaisherroista ja torppareista. Tällainen vähän harjoitettu miliisi ei ollut kovinkaan suorituskykyinen, mikä kävi ilmi surkeasti sujuneessa ja johdetussa Suomen sodassa.

Suomen sodan vaiheista kirjoitettiin monipuolisesti sen 200-vuotismuiston yhteydessä ja rivimiesten kannalta ankeaan kokonaiskuvaan voi tutustua mm. Martin Härstedtin Suomen sota 1808-1809 –teoksen (2007) välityksellä.

Runeberg ja Suomen sota

Suomen sodan veteraanit olivat lähteneet sotaan ruotumiehinä. Keisari Aleksanteri I määräsi 1810 ruotusotamiehet tai näiden lesket jättämään torppan-

sa. Valitukset eivät auttaneet, kun hallituskonselji katsoi, ettei elinikäinen asumisoikeus ollut voimassa enää vuoden 1809 jälkeen.

Uudet vallanpitäjät halusivat suomalaisista lojaleja alamaisia. Niinpä samaisessa keisarillisessa manifestissa luvattiin entisille ruotusotilaille, leskille ja orvoille samat eläke-edut, joihin he olivat olleet oikeutettuja Ruotsin vallan aikana. Eläkkeet eivät olleet kummollisia, mutta mieron tielle he eivät joutuneet.

Jari Niemelän tutkimien satakuntalaisten ruotusotamiesten keski-ikä oli 39 vuotta. Vanhemmat tyytyivät yleensä eläkkeeseen mutta nuoremmat ryhtyivät torppareiksi ja viljelemään maata. Talollisiksi tai muihin ammatteihin päätyi vain harva.

Suomen sodan veteraaneissa ei ollut mitään ylevää, ei sen enempää eikä vähempää kuin muidenkaan sotien rivimiehistä. Sodassa ei ollut mitään kaunista ja jaloa ja se päättyi surkeissa oloissa tappioon. Peräännyttäessä halki Suomen tuhannet kuolivat hankeen tai pahnoilla maaten haavoihin, tauteihin, nälkään. Kuka tällaista sotaa ja sotilaita halusi muistaa?

Runoilijana jo kannuksia hankkinut Johan Ludvig Runeberg halusi – hän heroisoi sodan ja teki siitä osan kansakunnaksi halajavan Suomen identiteettiä. Hän idealisoi kansanmiehet, joiden sisäiset ansiot, urheus ja sotilaskunto olivat ristiriidassa ryysyläisarmeijan yleisilmeen kanssa.

Runeberg sisällytti sankariballadeihinsa sekä todellisia upseereita että keksittyjä kansanmiehiä (Sven Dufva), jotka velvollisuudentuntoisesti puo-

lustivat isiensä maata. Vänrikki Stoolin tarinat tekivät kunniaa tuntemattomille ruotusotamiehille ja nostattivat patriotismin aallon, joka kantoi aina talvi- ja jatkosodan juoksuhautoihin. Erittäinkin talvisodan aikana Vänrikeistä tuli elonjäämistäistelun symboli.

Veteraanien kunnianpalautus 1850-luvulla

Suomen puolustajien suurin historiallinen merkitys olikin siinä kansallisen itsetunnon nostatuksessa, minkä Runeberg runoillaan niille neljä vuosikymmentä myöhemmin antoi. Vuosijuhlallisuuksissa 1858 kunnioitettiin paljolti Runebergin ansiosta maan puolustajia, ja hän osallistui itse aktiivisesti niiden mielialojen luomiseen, jotka kannattivat veteraanikeräyksiä 1858-1865.

Vuoden 1858 suuri veteraanikeräys sai alkunsa sanomalehti uutisesta, jossa kerrottiin, miten Ruotsissa oli aloitettu keräys vanhan Suomessa asuvan sotilaan avustamiseksi. Asiaa pidettiin Suomelle alentavana. Suuri yleisö reagoi välittömästi ja keräysinnostus levisi eri puolille maata.

Ensimmäisen kerran avustuksia jaettiin jouluna 1858 ja keväällä 1859. Yhteensä 654 veteraania pääsi osingoille. Seuraavina vuosina varoja kerättiin iltamissa ja konserteissa – muun muassa kaartinupseerien tanssiaisissa ja Akateemisen lauluyhdistyksen konserteissa Helsingissä. Kaikkien suomalaisten joukko-osastojen upseerien keskuudessa kerättiin varoja Suomen sotaväen veteraanikassaan.

Myös taistelupaikkojen muistomerkkejä pystytettiin 1860-luvulta lähtien eri puolil-

le Suomenniemeä – Lapualle, Koljonvirralle, Juuttaalle, Oravaisiin jne. Venäläiset kansallismieliset eivät katsoneet hyvällä muistomerkkejä, etenkin kansallismielisiä ne loukkasivat. Kotimaiset veteraanikeräykset eivät sen sijaan aiheuttaneet vastalauseita.

Samoin kuin II maailmansodan jälkeisessä Suomessa myös Runebergin sukupolvea ympäröivät veteraanit, sotalesket, isättömät sotaorvot, invalidit. Aika oli himmentänyt sodan kurjuuden muistot ja oli syntynyt uusia sukupolvia, jotka halusivat kuulla veteraanien kertomuksia.

Sama toistui Suomessa viime sotien jälkeen, kun Väinö Linna Tuntemattomassa sotilaassa teki Runebergin tavoin – ja osin Runebergia mukaillen – sankareistaan eläviä, ylivertaisesti luonnehdittuja hahmoja. Yleisön on ollut helppo samastua heihin. Sekä Runeberg että Linna loivat omanlaisensa ja toki aikaan sidotun mutta vakuuttavan kuvan siitä mitä oli ”olla suomalainen”.

Ari Uino

Lähteet:
Max ENGMAN: Pitkät jäähyväiset. Suomi Ruotsin ja Venäjän välissä vuoden 1809 jälkeen (2009)
Jari NIEMELÄ: Tuntematon Ruotusotilas. Ruotsinajan lopun ruotuarmeijan miehistön sosiaalinen ja taloudellinen asema Satakunnassa. Historiallisia Tutkimuksia 157 (1990)
Jyrki NUMMI: Jalon kansan parhaat voimat. Kansalliset kuvat ja Väinö Linnan romaanit Tuntematon sotilas ja Täällä Pohjantähden alla (1993)
Johan WREDE: Se meidän kansa on. Runeberg, vänrikki ja kansakunta (1988)

Snowfrost Finland Oy Hartola	Kuljetus Simo litti Ky Hartola	Stailimainos TeKo Ky Hartola
Rakennustyö Virtanen Timo Hartola	YK-Asennus Oy Hauho	Mikko Kohvakka Ky Haukivuori
Silcarbon Finland Oy Heinola	Söderkullan Kaivin Oy Sipoo	Puidenhoitajien Oy Helsinki

Balkanin sannalta Espanjan rannoille

– Suomalaiset sotaveteraanit 1870-luvulta 1930-luvulle

Vuonna 1863 Suomessa käynnistyi valtiopäivätoiminta ja paljolti ne uudistukset, jotka aikanaan mahdollistivat maan itsenäistymisen maailmansodan aiheuttamissa valtiollisissa myllerryksissä.

Valtiopäivien avajaisten yhteydessä Helsingissä järjestettiin näyttävä sotilasparaati. Se heijasteli Suomen kuulumista keisarin suureen perheeseen. Suomen kaarti täytti velvollisuudentuntoisesti paikkansa Balkanilla 1877-78. Venäjän imperiumi hegemonia yritettiin ulottaa Balkanin niemimaalle heikkenevän Osmanien valtakunnan kustannuksella.

Runebergin 'Vänrikkien' isänmaallinen heroismi loi perinteen kunnioittaa isänmaan puolesta kamppailleita veteraaneja. Isänmaallisuuden sädekehä ympäröi 1878 Balkanilta palanneita Gorni Dubnikin sankareita. Pystytettiin muistomerkkejä, sävellettiin lauluja, julkaistiin kuvia ja rustattiin muistovärssyjä.

Suomeen säädettiin 1878 yleinen asevelvollisuus. Sotaväestä tuli oma ja kansallinen. Se kohotti kansallista omanarvontuntoa. Venäjän yhdenmukaistamispoliittikan seurauksena se lakkautettiin uuden vuosisadan alussa.

Viimeisenä niin sanotusta vanhasta sotaväestä sai mennä kunniakas Suomen kaarti 1905. Sen veteraaneille jär-

jestettiin näyttävät läksiäiset. Entisten kaartilaisten paraati-marssi suuntautui Kaartin kasarmista rautatieasemalle. Tuhanne ihmiset seurasivat tätä näytelmää ja asemalaituri oli mustanaan väkeä junan liukuessa hitaasti asemalta. Vanhan sotaväen veteraanit seurasivat tapahtumia kyynel silmäkulmassa.

Helsingin rautatieasema on toiminut sittemmin erinäisiä kertoja vastaavien isänmaallisten tapahtumien näyttämönä – erittäinkin Paasikiven lähtiesä Moskovaan neuvottelemaan syksyllä 1939 ja presidentti Kallion tuupertuessa marsalkka Mannerheimin käsivarsille joulukuussa 1940.

Suomen kaartin muisto eli entisten kaartilaisten mukana vielä pitkään. Turkin sodan veteraanit pitivät vastakin yhtä ja moni ehti kokea maailmansodan syttymisen ja Suomen itsenäistymisen.

Sisällissodan veteraanit

Ensimmäisen maailmansodan juoksuhautojen ankeudessa ja keskellä kuolemaa vietetyt vuodet synnyttivät miljoonarmeijoissa aseveljeyden, joka kesti. Suomi säästy suur-sodalta, mutta verinen sisällissota keväällä 1918 peilasi ajan raakuutta.

Kuten sodat ylisummaan, Suomen sisällissotakaan – tai vapaus-kansalaissota – ei päätynyt toisen osapuolen totaa-

liseen tappioon. Sodan jälki-vaikutukset olivat tuntuvat. Kansan kahtiajako jatkui. Sitä kuvasteli 1929 perustettu Vapaussodan Rintamamiesten Liitto.

Se ei syntynyt sattumalta juuri Lapuan liikkeen syntymävuonna. Liiton lähtökohdat olivat hyvinkin poliittiset. Se katsoi vapaussodan saavutusten olevan vaarassa. Kommunistit terrorisoivat vapaus-sotureita ja olivat muutenkin saaneet liian näkyvän aseman yhteiskunnassa. Se ei rintamamiesten mielestä käynyt laatuun itsenäisessä Suomessa.

Oikeistolaisesta yleisilmeestä huolimatta Rintamiesliitto teki pyyteetöntä työtä jäsenistönsä sosiaalisen ja taloudellisen hyvinvoinnin varmistamiseksi. Se jakoi syrjäseutujen rintamamiehille avustuksia, perusti rintamieskoteja ja ajoi eläketurvaa. Tässä suhteessa 1930-luvun lopulla toiminta oli myös tuloksellista. Tuolloin liitolla oli yli 200 jäsenyhdistystä ja 23 000 jäsentä.

Punaisten rintamamiesten osa oli karumpi. Kansalaisluotamus palautettiin, mutta työelämässä heitä syrjittiin ja leipä oli tiukassa. Punaisten lapset ja orvot kantoivat vanhempiensa taakkaa koulussa ja yhteisöllisissä riennoissa: "Punikin kakara..." Osa kansasta ja sen tulevaisuuden toivoista oli pahasti syrjäytymässä, ellei sitten päätynyt uudelleen koulutuk-

seen "kunnon kansalaiseksi".

Maanalainen Suomen Kommunistinen Puolue yritti pitää yllä punakaartilaisten muistoa. Ja kuin vastauksena vapaussodan rintamamiesten järjestäytymiselle 1930 perustettiin ääri-vasemmistolainen Suomen punaisten rintamamiesten liitto. Se tavoitteli proletariaatin diktatuuria "keinolla mil-lä hyvänsä". Punaisten rintamamiesten asia oli toissijainen. Maan alla toimivanakin se onnistui järjestämään pienimuotoisia mielenosoituksia, jotka poliisi hajotti nopeasti.

Espanjan sisällissodan veteraanit

30-luku päättyi levottomissa merkeissä ennakoiden suurso-taa. Ennen sitä Suomikin ehti vielä saada uusia sotaveteraaneja, jos kohta vainajiakin.

Espanjan sisällissota 1936-39 veti puoleensa vapaaehtoisia eri puolilta Eurooppaa ja Amerikkaa. Suomalaiset seikkailivat Espanjan sisällissodassa monilukuisesti. Tasavallan (punaisten) puolella taisteli 72 suomensuomalaista, 78 amerikansuomalaista, 73 kanadansuomalaista ja kaksi suomalaista Neuvostoliitosta. Suomalaisista kaatui noin 70 miestä ja loputkin haavoittuivat miltei järjestään.

Saksan ja Italian tuella sodan voittaneen Francisco Franccon kansallismielisten (fasistien) puolella taisteli niin ikään kymmenkunta suomalaista oikeistonuorukaista. Heillä ei ollut ongelmia palata Suomeen kuten Valtiollisen poliisin tarkkailuun joutuneilla kommunisteilla. Joulukuussa 1938 eduskunta armahti laittomasti ulkomaille hakeutuneet ja siellä sotineet miehet.

Pakoiltuaan aikansa moni espanjankävijä suljettiin turvasäilöön talvi- ja jatkosodan aikana. Osa vietiin rintamalle, taisteli urhoollisesti, palkittiinkin mutta loikkareita taisi sittenkin olla enemmistö – va-kaumuksellisia kommunisteja kun olivat.

Talvisodassa ilmenneen kansallisen yksimielisyyden vaatimus johti elokuussa 1940 Suomen Aseveljien Liiton perustamiseen. Vapaussodan Rintamamiesten Liitto jäi pait-sioon, sen edustama sukupolvi ja ohjelma eivät soveltuneet

Vuonna 1929 perustetun Vapaussodan Rintamamiesten Liiton tunnus.

uuteen yhteiskunnalliset rajalinjat ylittävään ajattelutapaan. Kummatkin liitot lakkautettiin välirauhansopimuksen perusteella talvella 1944-45.

Sodan jälkeinen vasemmistosuhtedanne puolestaan tarjosi espanjankävijöille uusia näköalapaikkoja. Prikatistit hakeutuivat ay-liikkeeseen, työväen järjestöjen ja punaisen Valpon palvelukseen. Sopeutuminen rauhanaikaisiin pelisääntöihin oli monelle kuitenkin ylivoimaista. Työpaikka katosi alta, kun vallan ottivat suoraviivaisuus, kostomentaliteetti ja viina.

Espanjankävijät ovat kiinnostava kuriositeetti Suomen sotaveteraanien historiallisella kartalla: seikkailijoita, idealisteja, merimiehiä, levottomia sieluja, joiden mieli paloi sinne, missä tapahtui. Heidän aiemat ja myöhemmät vaihteensa olivat useimmiten värikkäät, täynnä jännittäviä mutta myös traagisia käänteitä.

Kun Espanjaan kesällä 1939 laskeutui rauha ja alkoivat sisällissotaan kuuluvat murheeliset jälkiselvittelyt, vietettiin Suomessa lämmintä kesää autuaan tietämättöminä edessä hämmästyttävästä kohtalokkaasta taistelusta. Talvisodan taistelutantereilla syntyi se veteraanisukupolvi, jota koko kansa jokseenkin jakamattomasti saattoi kunnioittaa ja kiittää maan itsenäistymisen säilyttämisestä.

Ari Uino

Lähteet:

Jyrki JUUSELA: Suomalaiset Espanjan sisällissodassa (2003)
Keijo KYLÄVAARA: Balkanin santaa (1978)
Tauno SAARELA: Suomalainen kommunismi ja vallankumous 1923-1939 (2008)
Suomalainen sotilas. Jääkäristä rauhanturvaajaan (2009)
Mikko UOLA: Rintamamiesten Liitto 1929-1944 (1988)

Aikaisin aamulla 9. heinäkuuta 1905 Suomen kaarti seiso viimeisen kerran järjestäytyneenä aamurukoukseen kasarmipihalla ennen jokavuotista lähtöä Krasnoje Seloon. Palatessaan kotiin 28. elokuuta pataljoona oli lakannut olemasta.

Förbundsmötet gav linjerna för målsättningar för de kommande åren

Finlands Krigsveteranförbund har som syfte att bevaka och förkovra krigsveteranernas, deras makors/makars och änkers/änklingars samhälleliga förmåner. I enlighet med denna uppgift verkar förbundet särskilt för att förkovra utkomstskyddet, utveckla den sociala omsorgen, förbättra bostadsförhållandena och befrämja rehabiliteringen. Förbundet utvecklar även för sin del insamlandet och bevarandet av veterantraditionerna. Som en krigsveteranernas brödraorganisation vakar förbundet över samhörigheten och fosterländskt sinnelag. Förbundet står under de närmaste åren inför den största förändringen sedan dess tillblivelse, men dessa grunduppgifter och dessa verksamhetsområden kommer att bestå.

Förbundet är dess medlemmars intresseorganisation. Krigsveterangenerationen bildar majoriteten av landets äldre befolkning och därför bör denna grupp bemötas som en speciell grupp i planeringen av stödåtgärder för den äldre befolkningen. Den år 2004 utlovade årliga rehabiliteringen har inte förverkligats. Rehabiliteringsanslagen har tvärtom från år 2005 till i år sänkts 29 procent. Taloustutkimus Oy-institutet har vid månadsskiftet maj-juni gjort en enkät och därvid fått fram att finländarna ehälligt värderar krigsveteranerna och hemmafrontens folk. Värdesättningen räcker dock inte allena till att hjälpa veteranerna. Det är en självklar sak, att då kostnaderna för omsorgen samtidigt stiger, har veteranerna kommit i en nästan ohållbar situation. Festtalens granna haranger har inte realiserats till praktiska handlingar i tillräcklig grad. Den gamla veteranen har alltfortfarande fullt upp med att få fram sin önskan om vilket slag av rehabilitering han skulle behöva. Kommunerna borde ta ett aktivt veteranomtänksamt grepp, då rehabilitering skall förverkligas. Förbundet har för sin del i den nu godkända planen tagit med målsättningen att varje medlemsförening skall ha fungerande

socialrådgivning. Förbundet och dess medlemsföreningar kommer att fortsätta sin omsorgs- och stödverksamhet sålänge krigsveteranerna, deras makor/makar och änkor/änklingar är i behov av stöd. Krigsveteransamfundens medel riktas plan enligt in för detta arbete, så att kontinuiteten i stödet kan garanteras. På så sätt kan särskilt de veteraner, som har det ekonomiskt mest svårt, få sin vardag något lättare.

De kommande årens utmaningar för förbundet och dess medlemsföreningar gäller bibehållandet av intensiteten i verksamheten, så att vi klarar av vårt stödarbete. Grundförutsättningarna för en fortgående verksamhet är att den stödande medlemskåren förbinder sig till att utföra uppgifterna. Det gäller att oavbrutet följa med att denna grupp ständigt växer. Beredskapen hos stödmedlemmarna för deras uppdrag i administrationen och i stödarbetet bör utvecklas genom utökad skolning för dem. Rapporterna från distriktena visade i framtidsforumet att man i distriktena med omsorg har fördjupat sig i vad de kommande åren för med sig av bedömningar och planering. Man har gjort det på ett mångsidigt, verklighetsnära sätt.

Under följande två-års verksamhetsperiod skall vi planera övergången till traditionstidevarvet. Detta betyder utvecklandet av alternativa modeller för att konstruera den framtida administrationen. Krigsveterandistriktena bör tillsammans med föreningarna uppgöra en preliminär plan för övergång till traditionstidevarvet. I samarbete med Traditionsförbundet Eklövet skisserar vi en områdesvis verksamhetsmodell för veterantraditionsarbetet. Krigsveteranförbundet och dess medlemsföreningar svarar för omvårdnaden av sina egna traditioner och verkar i samarbete med Traditionsförbundet Eklövet.

Finn-Göran Wennström

Finländarna värderar högt veterangenerationen

Taloustutkimus har på uppdrag av Krigsveteranförbundet undersökt hur finländarna värderar den generation, som upplevt krigen 1939-1945, såväl krigsveteraner som hemmafrontens folk.

Av de som svarade, värderade 81 procent denna generation synnerligen högt och 17 procent ganska högt. Även kvinnor och män av olika ålder och i olika inkomst kategorier värdesätter likaledes veterangenerationen. Värderingen visar hög nivå. Det finns knappast någon annan sak, som skulle förena finländarna på samma sätt. Det ger förtroende också för vår uppgift att påbörja förberedelserna för att ta vård om veteranernas traditioner.

På frågan om viljan att frivilligt delta i arbete till förmån för veteranerna, t.ex. arrangerandet av evenemang eller deltagande i penninginsamlingar, svarade 7 procent sig vara mycket villiga och 28 procent ganska villiga att utföra sådana serviceuppdrag. Även detta är ett högt resultat.

Förbundets ordförande Aarno Strömmer konstaterade på förbundsmötet, att det finns anledning till tacksamhet. I dagens Finland är värderingen av veterangenerationen odelbar. Men för att garantera livskvaliteten på levnadsaftonen och sakenlig omsorg, räcker det inte med att veteranerna värderas högt. Staten och kommunerna har nu genom denna undersökning fått medborgarnas odelade stöd för en effektivisering av skötseln av veteranärendena.

Nu till handling

I fjol på våren vidtogs åtgärder, på förslag av veteranorganisationerna, att ta fram ett veteranpolitiskt program ända till år 2015. Att få fram nya linjeringar för förbättrandet av veteranernas förmåner är första steget. Linjeringarna har förberetts av en liten tjänstemannagrupp, som länge har arbetat med frågor rörande veteranärenden. Publiceringen av planen har låtit vänta på sig. Verkliga orsaker till fördröjningen har säkert funnits. Må vi dock önska, att det ej skall vara tiden, som sköter förbättrandet av för månerna för veteranerna, förmånerna, som är såväl berättigade som nödvändiga.

Markku Seppä

Kumitukku Oy Helsinki	CarZone Oy Helsinki www.nettiauto.com/carzone	Lahjomo Oy Helsinki
Nedcon Oy Helsinki	M-Voxi Helsinki	Maalausliike Jari T.Nurminen Oy Helsinki
Saneerauspalvelu P.Hoffren Oy Helsinki	Net Logistic JVM Oy Helsinki	Sähköinsinööritoimisto Poweron Oy Helsinki
Urheiluhallit Oy Helsinki	Lihatukku Heikin Liha Oy Helsinki	Shandy Finland Oy Helsinki
Konetehdas K&K Oy Helsinki	KPP Impex Ltd Oy Helsinki	Teokon Oy Helsinki

Statskontoret betonar kommunernas ansvar för ordnandet av rehabiliteringen

Statskontorets direktiv om ordnandet av rehabiliteringen har delats ut till alla kommuner och samkommuner samt till övriga berörda. Direktiven kan man ta del av på Finlands Krigsveteranförbunds internetsidor under adress www.sotaveteraani.fi. Under samma adress finner man statistiska uppgifter kommunvis om antalet till rehabilitering berättigade även som anslaget för varje kommun.

Den frontveteran, som väljes till rehabilitering, bör vara bosatt i Finland och ha deltagit i kriget 1939-1945 samt inneha frontmannatecken, fronttjänsttecken eller fronttecken. Krigsinvalid, som enligt lagen om krigsskada har en arbetsförmögenhetsgrad om minst 10%, kan inte erhålla för frontveteraner avsedd rehabilitering.

Beslut om godkännande till rehabilitering fattas av det organ i veteranens hemkommun, som har ansvaret för rehabiliteringen. Till ansökan om rehabilitering bör fogas läkarutlåtande om sökandens hälsotillstånd och behovet av rehabilitering, ifall sökanden inte har fast vårdförhållande till den egna kommunens hälsocentral. Även till makans/makens ansökan bör fogas läkarutlåtande. Frontveteran, som ordinerats öppen rehabilitering, bör erhålla av läkare utfärdad vårdremiss, ur vilken detaljerat framgår behövliga vård- och rehabiliteringsåtgärder samt väsentliga uppgifter om frontveteranens hälsotillstånd. Ansökan om rehabilitering kan på veteranens vägnar göras av anhörig eller av social- och hälsovårdsmyndighet.

I Statskontorets direktiv betonas regelbundenhet och planmässighet i rehabiliteringen. Mellan rehabiliteringsperioderna bör inte utan särskilda skäl förflyta längre tid än ett år. Detta innebär att man alternerar mellan olika rehabiliteringsformer och överföring av tyngdpunkten från anstaltsrehabilitering till dag- hem- eller annan öppen rehabilitering. Dag- eller annan öppen rehabilitering skall prioriteras då, när man med dessa alternativ gör det möjligt att uppnå de vårdresultat man strävat efter. När beslut fattas om rehabilitering

bör beaktas frontveteranens hälsotillstånd, rehabiliteringsanläggningens kvalitativa nivå även som geografiska språk- och övriga förhållanden. **Om inte i kommunerna i tillräcklig grad står att få öppen rehabilitering, antingen i brist på utbud eller långa avstånd, kan kommunen genomföra rehabiliteringen i form av anstaltsrehabilitering.**

Kommunen har ansvaret för att ordna öppen- och dagrehabilitering

Det är kommunens uppgift att sörja för att öppen- och dagrehabiliteringen till kvalitet och innehåll motsvarar frontveteranens personliga behov även som att den omfattande och mångsidigt stöder främjandet och bevarandet av hans/hennes funktionsförmåga. Detta förutsätter, att veteranens rehabiliteringsperiod beaktas som en del av för honom/henne i övrigt planerade hälsovård, öppen- eller anstaltsservice. Enligt direktiven borde vid behov i den öppna rehabiliteringen, förutom som hemmarehabilitering även inbegripas ett hembesök. Vid detta bedömes huruvida veteranen kan reda sig själv hemma även som eventuella behov av ändringsarbeten i bostaden eller erforderliga hjälpmedel. I direktiven rekommenderas att dagsrehabiliteringsprogrammet bör innehålla individuellt dagsprogram, individuella vårdåtgärder och övriga funktioner i grupp samt motion.

Kommunen kan förverkliga öppen- och dagrehabilitering på hälsocentralen, på sjukhus, rehabiliterings- och vårdinrättningar eller köpa rehabilitering av privata serviceproducenter eller självständiga yrkesutövare. Veteranen kan även erhålla öppen rehabilitering i hemmet.

Öppen rehabilitering kan förverkligas enligt följande

Dagrehabilitering
högst 10 dagar i funktionsklass III

Annan öppen rehabilitering
högst 20 vårdgångar

Dagrehabilitering
högst 20 dagar i funktionsklass I-II

Annan öppen rehabilitering
högst 30 vårdgångar (besök)

Öppen rehabilitering kan ges t.ex. enligt följande

Funktionsklass III

Öppen rehabilitering 2 x 10
vårdgångar i serie

Funktionsklass I-II

Öppen rehabilitering 3 x 10 eller
2 x 15 vårdgångar i serie

Om rehabiliteringen fördelas med längre mellanrum, kan dess effekt märkbart förlänga t.ex. uppehållande av rörelseförmågan.

I form av öppen rehabilitering kan även ges enbart fotvård åt veteran, som är i behov av sådan.

Anstaltsrehabilitering

Med anstaltsrehabilitering avses rehabilitering, som huvudsakligen ges i en följd i rehabiliterings- och vårdinrättning, i sjukhus eller på hälsocentral, vartill hör även logi och fritt uppehälle.

I första hand bör man sträva till att använda närmast belägna lämpliga rehabiliteringsanstalter. Med motiverad orsak kan frontveteran enligt egen önskan hänvisas till någon längre bort (i Finland) belägen anstalt. T.ex. hörsel- eller synskadade, demens, reumatisk sjukdom, parkinsonsjuka, sjukdomar i extremiteterna kan förutsätta rehabilitering i längre bort belägna rehabiliterings- och vårdanstalter.

Anstaltsrehabilitering
högst 10 dygn

för funktionsklass III

2-4 veckor
för funktionsklass I-II

Anstaltsrehabilitering för maka/
make

högst 10 dygn
för funktionsklass III

högst 14 dygn
för funktionsklass I-II

Anstaltsrehabilitering för maka/make

Frontveteranens maka/make kan delta i anstaltsrehabilite-

ring i samma rehabiliterings- och vårdanstalt, som veteranen, tillsammans med honom/henne i högst 10 dygn eller om frontveteranen har sådan skada eller sjukdom, som åsamkar störningar i funktionsförmågan och han tillhör funktionsklass I eller II, kan rehabiliteringsperiod utsträckas till högst 14 dygn. Målsättningen för samtida rehabiliteringsperiod är att förbättra resultatet av rehabiliteringen bl.a. genom att på detta sätt stöda den vårdande maken/maken för att bättre orka i sitt vårduppdrag och även för att påverka frontveteranen att reda sig själv hemma. Längden, behovet och ändamålenheten av samtida rehabiliteringsperiod bedöms av den, som fattar rehabiliteringsbeslutet. Maka/make är ej berättigad till öppen ej heller dagrehabilitering.

Funktionsklasserna

Funktionsklass I

Till denna klass hör de veteraner, som har svår störning i sin fysiska och/eller psykiska funktionsförmåga. Funktionsförmågan försvagas, sinnesfunktionerna och det sociala umgänget minskar; eventuellt uppträder symptom på andra långtidssjukdomar. Veteranen är delvis eller fortlopande beroende av hjälp av annan person.

Funktionsklass II

Till denna funktionsklass hör de veteraner, som har lindrig eller medelsvår störning i sin fysiska eller psykiska funktionsförmåga. Veteranen klarar sig huvudsakligen själv, men är i någon mån beroende av hjälp i sina dagliga funktioner, t.ex. vid intagande av måltid, vid av- och påklädning eller vid skötseln av den personliga hygien. Problem kan uppstå i förmågan att ensam röra sig och att uträtta ärenden utanför hemmet.

Funktionsklass III

Till denna funktionsklass hör de veteraner, som kan reda sig själva i sina dagliga funktioner. Om de insjuknar klarar de själva medicinering och vård.

Ersättning för rehabiliteringskostnaderna

Frontveteran och maken/maken åsamkas inga kostnader för rehabiliteringen. Kommunen betalar kostnaderna för frontveteranernas rehabilitering och Folkpensionsanstalten ersätter rehabiliteringsresekostnaderna. Utöver ersättningen enligt sjukförsäkringslagen erlägger Folkpensionsanstalten åt den, som åtnjuter rehabilitering, även egenandelen och resekostnader mindre än denna, i dess helhet.

Kommunerna tillkommande anslag

I statsbudgeten för år 2010 finns upptaget sammanlagt 34.096.000 euro. Av anslaget utdelas åt kommunerna 30.815.778 euro i förhållande till i resp. kommun bosatta frontveteraner.

Kommunerna bör följa med användningen av anslagen, så att de reserverade medlen inte blir oanvända och så att alla, som önskar, får komma till regelbunden rehabilitering. Kommunerna bör fatta beslut om användningen av statsanslaget för år 2010 före 31.12.2010. Under år 2010 är det skäl att även välja veteraner i reserv till rehabilitering, så att man kan sända en ny att rehabiliteras i stället för en veteran, som annulerat sin rehabilitering. På basen av fattade beslut om rehabilitering kan ersättning betalas ända till 31.3.2011. Om anslag blivit oanvänt i kommunen, bör det returneras till Statskontoret.

Kommunerna och samkommunerna uppmanas anmäla till Statskontoret före den 31.8.2010 antalet frontveteraner, vilka sökt om rehabilitering, men inte kunnat få betalningsförbindelse från anslaget för år 2010. Statskontoret har reserverat för år 2010 för rehabilitering två miljoner euro av det anslag, som blev oanvänt år 2009. Detta anslag fördelas i år i september på basen av de ansökningar kommunerna gjort under förutsättning att resp. kommun följt de av Statskontoret givna direktiven, men vilkas anslag inte har räckt till att godkänna alla ansökningar för rehabilitering.

Anni Grundström
Översättning:
Holger Strandberg

Innehållet i hemma-rehabiliteringen

I Statskontorets direktiv till kommunerna angående rehabilitering har fogats en ny modell beträffande stödd rehabilitering hemma för äldre personer. I denna nya modell är rehabilitering ett vidare begrepp och det kompletterar i praktiken nu i användning varande former av öppen- och anstaltsrehabilitering. Målsättningen för den stödda rehabiliteringen hemma är att på alla funktionsförmågadelområden stöda veteraner att reda sig själva hemma och därigenom profylaktiskt verka för att funktionsförmågan inte sjunker och minskar riskerna att veteranen överförs till anstaltsvård. Rehabilitering enligt denna modell bygger på bedömning hemma av funktionsförmågan och på basen därav tillsammans med klienten uppgöra en plan för rehabiliteringen. Preliminär bedömning av behovet av rehabilitering hemma

kan göras hemma, på läkarmottagning, under rehabilitering eller i samband med öppen fysioterapi. Under bedömningen går man igenom alla faktorer, som hör samman med att reda sig själv hemma, hälsotillståndet, sinnesstämningen, minnesfunktionerna, socialt deltagande, i bruk varande service, hjälpmedel, behov av ändringsarbeten i bostaden och boendemiljön. Behovet av stödd rehabilitering hemma kan ha föranletts av någon plötsligt inträffad situation, t.ex. operation, hjärninfarkt eller annan sjukdom. Beslutet om sådan bedömning görs av kommunens arbetsgrupp för veteranrehabilitering. För bedömningen svarar en arbetsduo, stödpersonen för rehabiliteringen tillsammans med fysioterapeuten och/eller verksamhetsterapeuten. Fysioterapeuten eller verksamhetsterapeuten fungerar som

ett samarbetspar i egenskap av sakkunniga och stödpersonen svarar för att rehabiliteringsplanen förverkligas.

Stödpersonens uppgifter är mycket mångsidiga.

Stödpersonen styr och vägleder sin klient vad gäller rörelsefunktioner, näringsbehovet, hygien. Han/hon står vid behov i kontakt med andra sakkunniga, serviceproducenter och anhöriga. Till funktionsbilden hör utepromenader, att utföra hemsysslor tillsammans med klienten samt att återuppliva kunnskaper, som gått förlorade (t.ex. att baka, koka mat). Hon/han kan vara till stöd och hjälpa i situationer utanför hemmet, t.ex. vid läkarbesök och veteranträffar. Att låta sig använda hjälpmedel, att följa med medicinering utökar innehållet i rehabiliteringen hemma. Det är angeläget att

också minnesövningar är med i funktionsbilden. Att lösa korsord och sudoku tillsammans, att återkalla minnen och att sjunga stimulerar säkert den, som bor hemma.

Stödpersonen besöker klienten 1 - 4 gånger i månaden. Hembesöken räcker 1 - 1½ timme per gång. Fysioterapeuten

eller verksamhetsterapeuten deltar i hembesöken vid behov, t.ex. då veteranens funktionsförmåga förändras.

Funktionsmodellen kan tillämpas kommunvis. Förslag om behov av rehabilitering hemma kan göras av veteranen själv eller hans/hennes anhöriga.

Det positiva i denna modell är att nu slutligen får rehabiliteringen hemma ett innehåll och dessutom så, att hemma utförs och görs många saker med rehabiliterande arbetstag. För att få den här modellen i praktisk funktion är det önskvärt att kommunerna skulle förverkliga den tillsammans med veteranerna, vilkas behov av hjälp med de dagliga funktionerna har ökat och det sociala umgänget minskat. Eller är detta ändå alltför bra för att vara sant? Var skall man finna stödpersoner? Vilka krav på utbildning för sådant mångsidigt och krävande arbete? Var skall man finna pengar för sådan rehabilitering av frontveteraner? Med de medel kommunerna erhåller för veteranrehabilitering kan den här modellen förverkligas, men de anslagen räcker ju inte till för den nuvarande årliga rehabiliteringsverksamheten!

Anni Grundström
Översättning: Holger Strandberg

Kontakt sökes med de krigsveteraner alt. krigsinvalider vilka har deltagit i Vinterkriget 1939-40 i JR 10, dess 8. kompani under striderna i Summa och Marjapelkomäki. Min far Aeon Aminoff var löjtnant och kompanichef därstädes Aeon Aminoff. Tyvärr har undertecknad son mycket knapphändiga uppgifter betr. om dennes insatser och händelser i dessa strider, vet dock att han blev sårad i dessa strider, men kunde återkomma till tjänst efter 2 veckors sjukhusvård. Vore ytterst tacksam om någon av o.n. kunde vänligen kontakta mig under address: Carl-Gustaf A. Aminoff, Rovstigen 4 A 1, 06150 Borgå. Alternativt per telefon: (019) 584 147, GSM 050 573 1684.

Campnou Oy
Ähtäri

Suomen Saliöpääty Oy
Ylöjärvi

Lean Solution Consulting Oy
Vantaa

Vantaan Luonnonkivi Oy
Vantaa

www.alco.fi

Kiinteistöalan Kustannus Oy
-REP Ltd

Kuljetus Oy Serai
Helsinki

Tronkko Oy
Helsinki

Pertti Heitto Consulting Oy
Helsinki

Ab Ykkös-Kraft Oy
Helsinki

Isännöitsijätoimisto
J.Tuhkanen Oy
Helsinki

Rakennustyöt
TR-Kakkoset Oy
Helsinki, Puh. 050-584 9467

MV Kuljetus Oy
Helsinki
Puh. 040-745 0304

Paristopalvelu
Stockmannilla

PK-Huolto Oy
Helsinki

www.tapiro.fi

Suomen Varustamot ry
Helsinki

Kontulan Huolto Oy
Helsinki
www.kontulanhuolto.fi

Severa Pet Foods Oy
Helsinki

Suomen
Cobra Systems Oy
Helsinki

Huoneistosaneeraukset Sakurit Oy www.sakurit.fi	Rakennuskorjaus MaKi Oy Helsinki	Espoon Puhdistustuote Oy Helsinki
Tuloskiinteistöt Oy LKV Helsinki	RYM Oy Helsinki	Vita Terveyspalvelut Oy Helsinki
Helaform Oy Helsinki	Päivittäistavarakauppa ry PTY	SRK-Rakennus Oy Helsinki
Vuosaaren Betonilattiat Oy Helsinki	The House of Björnberg Helsinki	Turvat Oy Helsinki
Autohuolto Isokangas Helsinki	Tilintarkastus Pauli Aaltonen Oy Helsinki	K&O Tiilikainen Oy Helsinki
ajanase.fi	PK Broadcasting Oy Helsinki	HT-Sähköpalvelu Oy Helsinki, Tampere ja Lahti www.ht-sahkopalvelu.fi
Maanrakennus Möller Helsinki	Utala Racing Hollola	Jasu Rakennus Oy Hollola
T:mi E.Ale´n Hyvinkää	Kaartomuovi Oy Hyvinkää	Urho ja Karhu Oy Hämeenlinna
Jolly Burger Oy Hämeenlinna	Kiinteistövälitys Kari Kivistö LKV Hämeenlinna, www.karikivistolkv.fi	Fin Door Oy Ii
Kuljetus Timo Hartikainen Oy Iisalmi	Oy Ikapaper Ab Ltd Ikaalinen	Hirsimiehet Oy Iloantsi
Imatran Logo-paino Ky Imatra	LVIK-Insinööritoimisto Termoins Oy Imatra	Evälahti Oy Imatra
Savolaisen Puutarha Imatra	Teollisuustien Autosähkö Ky Imatra	Kuusitunturi Oy Imatra
Bonimare Oy Imatra	Charterbus R.Lundström Ky Inkoo	Nummelan Peruna Isojoki
Nikko Oy Jakkula	Janakkalan Rakennus- maalaus Tomi Rautapuro Puh. 050-538 7719	KARELIAN SÄHKÖ OY Joensuu
Suomen Levyprofiili Oy Joensuu	Konekorjaamo Riikonen Oy Joensuu	Lomo Oy Joensuu Bioenergiaa, Kuoriketta ja kaikenmaailman kierrätystä www.lomo.fi

Arvot ja perinteet yhteisyyden luojana ja voimavarana

Hengellisen työn virikepäivät Mikkeliissä

Suur-Savon Sotaveteraanipiirin tervehdyksen virikepäivillä esitti Tauno Kauhanen.

Sotaveteraanipiirien sekä sisar- ja veljesjärjestöjen hengellisen työn edustajia kokoontui tämän vuoden virikepäiville Mikkeliin Susiniemen leirikeskukseen Otavaan 7.-8.4. Päivien teema *Arvot ja perinteet yhteisyyden luojana ja voimavarana* johdatti veteraanien parissa tehtävän hengellisen työn perusasioihin. Päivien avaussanoissa hengellisen toimikunnan puheenjohtaja, opetusneuvos **Pentti Tapio** palautti mieliin talvisodan aikana koetun yhteisöllisyyden ja selviytymisen sodasta. Suur-Savon piirin tervehdyksen toi puheenjohtaja **Tauno Kauhanen**.

Arvojen siirtyminen vai siirtäminen

Mikkelin hiippakunnan piispa **Seppo Häkkinen** *Koti ja isänmaa kristillisen uskomme valossa* nosti puheenvuorossaan esille kodin, uskonnon ja isänmaan kolmiyhteyden, joka on meille suomalaisille tuttu viime sotien ajoilta, erityisesti Mannerheimin päiväkäskyä numero 1: Me taistelemme kodin, uskonnon ja Isänmaan puolesta. Iskulause ei ole alun perin suomalainen, vaan tulee kaukaa antiikin Rooman ajalta, jolloin roomalaisille Pro Patria tarkoitti, kotia, isänmaata, lapsia ja kotiliettä. Eurooppalaisessa kansallisvaltioajattelussa yhdistyivät koti, uskonto ja isänmaa. Ne liittyivät Euroopan yhteiseen muistiin, ennen muuta lukuisiin sotiin. Ne voivat olla edelleen olla niin yksityisen kuin yhteisen elämän perustana. Piispa tarkasteli kodin ja isänmaan merkitystä lahjana, tehtävänä ja kuvana tulevasta elämästä. Kristillisen uskomme mukaan elämän säilyminen, oikeudenmukaisuuden toteutuminen ja ihmisten välinen ystävyys ovat esimerk-

kejä siitä, että Jumala vaikuttaa luomakunnassaan ja rakastaa luotujaan. Koti ja perhe, ruoka ja juoma kuuluvat Jumalan lahjoihin. Jumala on antanut kansallemme yhteisen kodin, isänmaan. Jumalan lahjaa ovat isiltä perityt hyvät tavat, kieleemme ja sivistyksemme. Lahjan merkityksen ymmärtäminen tänä päivänä näyttää kahtiajakautuneelta. Koti ja isänmallisuus ovat arvossaan. Mutta samalla näyttää siltä, että niiden merkitys Jumalan hyvinä lahjoina alkaa yhä enemmän hämärtyä. Elämme itsestäänselvyyksien yhteiskunnassa, jossa tuntuu olevan vain oikeuksia. Kun lahja on itsestäänselvyys, se menettää merkityksensä. Itsestäänselvyys ei lupaa kovin hyvää tulevaisuutta. Näkemys kodista ja isänmaasta lahjana on toinen puoli kristillisen uskomme opetusta. Toinen on, että olemme Jumalan huolenpidon varassa. Velvollisuutemme on varjella ja hoitaa Jumalan maailmaa ja olemme tästä tehtävästä vastuussa Luojallemme. Elämän perusarvoja uhkaa ennen kaikkea itsekkyyys. Suomalaisessa arvotutkimuksessa (Pertti Suhonen, Suomalaisten eriytyvät ja muuttuvat arvot, 2007) on todettu, että arvomme ovat kehittyneet minäkeskeisyyden suuntaan.

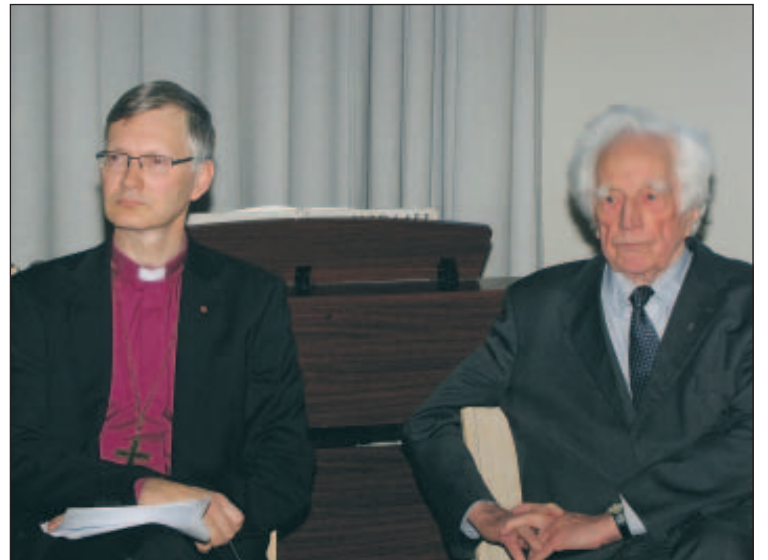
- Tämä on merkinnyt usein itsekkyyden kasvua. Itsekkyyys johtaa oman edun korostumiseen yhteisen hyvän ja lähimmäisen kustannuksella. Valtaosassa koteja voidaan hyvin, mutta samanaikaisesti yhä useammassa kodissa voidaan huonosti. Yksilökeskeisyys ilmenee siinä, että vapauden ja vastuun tasapaino järkkyy. Oikeudet korostuvat velvollisuuksien kustannuksella. Pahimmillaan tämä on johtanut kotien särkimiseen ja syrjäytymiskehityksen kiihtymiseen. Kristilliseen uskoon sisältyvät koti ja isänmaa lahjana ja tehtävänä tätä elämää varten. Samalla ne viittaavat vahvasti myös tulevaan elämään. Jumalan luomaan maailmaan kuuluu myös Jumalan taivas. Raamatussa isänmaata kuvataan taivaan esikuvana. Tie ajallisesta isänmaasta kulkee kohti pysyvää kotia ja taivallista isänmaata, myös ne ovat Jumalan lahja.

Alustus herätti vilkkaan keskustelun. Kun muualla yhteiskunnassa tapahtuu arvojen

rapautumista, kehitys veteraanien keskuudessa on ollut toisenlainen. Arvojen rapauttaminen on helppoa, mutta palauttaminen vaikeaa. On kaksi eri asiaa siirtää arvoja tai ne siirtyvät. Kun arvot ”siirtyvät”, olemme kaksi askelta edellä. Kun puhutaan arvojen siirtämisestä, koti, perhe ja sen lähi-suhteet ovat keskeisiä.

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin toiminnanjohtajan **Osmo Suomisen** ja rovasti **Erkka Nurmen** alustuksissa käsiteltiin kirkkopäiväasiaa *Seutukunnalliset kirkkopäivät tänään ja tulevaisuudessa*. Varsinais-Suomessa kirkkopäiviä on tällä hetkellä pidetty maakunnallisina jatkosodan päätymisen päivää lähinnä olevana sunnuntaina. Messu on samalla koko seurakunnan yhteinen jumalanpalvelus. Messu on kirkkopyhän päättilaisuus ja päiväjuhla on päätöstilaisuus. Keskustelussa korostuivat kirkkopyhän varhainen suunnittelu, kaikki järjestäjätahot osallistuvat päivän suunnitteluun yhdessä ja että ohjelma rakentuu paikallisen perinteen pohjalta. Yksi esille tulleista asioista on nuorison osallistuminen kirkkopäivän ohjelmaan ja sen suunnitteluun. Nuoret arvostavat veteraaneja. Veteraaneilla on vuorostaan annettavaa nuorisolle arvojen ja perinteiden välittäjänä.

Sotaveteraaniliiton tulevaisuuden suunnitelmaa esitteli toiminnanjohtaja **Markku Seppä**.

Mikkelin piispa Seppo Häkkinen alusti aiheesta *Koti ja isänmaa kristillisen uskomme valossa*. Oikealla päivien avaajana ja puheenjohtajana toiminut Sotaveteraaniliiton hengellisen toimikunnan puheenjohtaja, opetusneuvos Pentti Tapio.

Päätöspäivänä jumalanpalvelus ja juhla

Päätöspäivänä yhteisen messun toimittivat Mikkelin tuomiokirkkoseurakunnan kapalainen **Erkki Laine** avustajana rovasti **Seppo Väätäinen** ja kanttorina **Matti-Veikko Kuusi**. Päätöstilaisuudessa alus sanat lausui Seppo Väätäinen. Puheessaan Mikkelin maaseurakunnan kirkkoherra, TT **Risto T. Nieminen** kysyi, miten veteraanien henkinen perintö voisi jatkua? Sotien kokemukset jättivät maamme hengelliseen elämään syvän vaikutuksen. Onko tästä jotakin katoamassa veteraanien myötä? Onko niin, ettemme kestä hyvinvointia? Olemme olleet parhaimmillamme, kun ollut vaikeaa. Miten seuraavalle sukupolvelle siirretään luottamus Jumalaan? Miten on solidaarisuus,

että kaveria ei jätetä? Se tuntuu vieraalta. Entä kiitollisuus? Kun on ylenpalttisuutta, ei ymmärretä kiitollisuutta. Miten välitämme tulevalle sukupolvelle kiitollisen mielen? Siirtokarjalaiset muistuttavat meitä siitä, mitä meillä on eikä mitä meillä ei ole. Tuomiorovasti **Simo Salo** esitti vaikuttavalla tavalla Lauri Pohjanpään ja Yrjö Jylhän sota-ajan runoja. Opetusneuvos Pentti Tapio lausui päätösanat. Sotaveteraaniliiton puheenjohtaja **Aarno Strömmer** ja Pentti Tapio luovuttivat Susiniemen leirikeskukselle liiton standardin kiitoksena ja muistona virikepäivistä. Virikepäivien hyvistä järjestelyistä vastasivat Mikkelin Sotaveteraanit ja kannattajajäsenet rovasti **Toivo Ruotsalaisen** johdolla.

Seppo Väätäinen

Alustukset kirvoittivat yleisön kyselemään ja keskustelemaan. Ajatustaan perustelemassa Pohjois-Savon Risto Lyytikäinen.

Suomen-poikien historia julkistettiin Baltian kirjamesseilla

Suomen-pojat ovat vuosien varrella ansiokkaasti tallentaneet heitä koskevaa materiaalia ja kirjoittaneet useita teoksia kokemuksistaan. Myös monet Suomen-pojista kiinnostuneet henkilöt ja tahot ovat ansiokkaasti tallentaneet kertomuksia ja muisteluksia Suomen-poikien vaiheista. Näiden viime sodissamme taistelleiden lähes kolmen ja puolen tuhannen virolaisvapaaehtoisen tieteelliset kriteerit täyttävä historiateos kuitenkin odotti pitkään kirjoittamistaan. Tuo puute on nyt korjattu ja Suomen-poikien vaiheita joskus meidän jälkeemme tutkivat sukupolvet voivat tukeutua työssään vasta ilmestyneeseen teokseen, jonka nimeksi on annettu **Soomepoisid – Võitlus jätkub** (suom. Suomen-pojat – taistelu jatkuu). Teoksessa on 520 sivua ja sen on kustantanut tällinnalainen Grenader.

Julkistamistilaisuuden avasi Nõmme-Tallinn Rotaryklubin edustajana varatuomari Kaido Pihlakas; eräässä lounastilaisuudessa ajatus ”viralisen” nykypäivään ulottuvan historiateoksen kirjoittamisesta esitettiin. Tämä ajatus konkretisoitui vähitellen ja mm. kirjoittajien valinta, rahoituskysymykset ja muut käytännön kysymykset saatiin myönteisesti ratkaistuiksi ja siten esteet

tämän tärkeän teoksen kirjoittamiselta saatiin raivatuiksi.

Teoksen ovat kirjoittaneet neljä historian asiantuntijaa, **Mart Laar, Peep Pillak, Hain Rebas** ja **Meelis Saueauk**. Kirjoittajista jokaisella on kiistämättömät ansiot valinnalleen. Me suomalaiset tunnemme Mart Laarin ehkä parhaiten ajalta, jolloin hän toimi Viron pääministerinä. Hän on kuitenkin myös väitellyt tohtori ja arvostettu historioitsija. Hän on tätä nykyä Viron parlamentin eli Riigikogun jäsen. Myös

Hain Rebas on paitsi historioitsija myös poliitikko ja hän toimi vuosina 1992-93 Viron puolustusministerinä. Hän on Kielin yliopiston emeritusprofessori ja asuu nykyisin Göteborgissa. Peep Pillak on valmistunut maisteriksi Tarton yliopistosta ja on työskennellyt sekä museo- että arkistoalalla. Hän on hyvin perehtynyt Suomen-poikien liikkeeseen. Hän on luennoinut mm. Tallinnan yliopistossa. Meelis Saueauk on tekemässä Tarton yliopiston historian ja arkeologian laitok-

sella väitöskirjaansa aihealueenaan Itä-Euroopan 20. vuosisadan poliittinen historia ja stalinismin aikakausi Virossa.

Johdannoksi kokonaisuuteen Peep Pillak on kirjoittanut *Suomen-poikien liikkeen historiallisesta taustasta*. Teoksen ensimmäisen luvun otsikko on *Suomen-poikien liike ja heidän taistelunsa II maailmansodassa* sekä toisen luvun otsikko *Taistelu jatkuu – Suomen-pojat 1944-1956* on kirjoittanut Mart Laar. Kolmas luku *Suomen-pojat rautaesiri-*

pun takana neuvostovallan alla on Meelis Saueaukin käsialaa. Neljännen luvun *Aseeton taistelu - Suomen-pojat ja heidän järjestönsä Kanadassa ja Ruotsissa* ovat kirjoittaneet Hain Rebas ja Peep Pillak. Viidennen luvun *Suomen-pojat ja heidän organisaationsa Virossa sekä Suomesa* kuten myös teoksen kuudennen luvun *Suomen-pojat oman historiansa tallettajina* on kirjoittanut Peep Pillak. Kirjan loppusanat ovat lähtöisin Hain Rebasin kynästä. Tässä virokielisessä historiateoksessa on lisäksi yhteenveto sekä suomeksi että englanniksi, mikä toivottavasti laajentaa sen lukijakuntaa. Liitteenä on myös CD-levy, jolle on tallennettu monipuolista lisämateriaalia.

Teoksen alussa on Tasavallan Presidentti Tarja Halosen tervehdys virolaisveteraaneille. Tämä hieno tervehdys on taatusti nostanut lämpimän tunteen vielä keskuudessamme elävien Suomen-poikien rintaan eikä tämän kirjoittajakaan teksti jättänyt kylmäksi. Erityisen kohottavat olivat presidenttimme päätössanat: Suomen valtio ja me suomalaiset olemme pysyvästi kiittolisuudenvelassa Viron Suomen-pojille.

Nyyrikki Kurkivuori

Teoksen kirjoittajia (vas.) Mart Laar, Kaido Pihlakas, Meelis Saueauk ja Peep Pillak. Kuva: Peeter Langovits

Suomen Viro-yhdistysten liiton ansiomerkki Jaakko Kalelalle

Tallinnassa syyskuun alusta 2005 alkaen suurlähettiläänä toiminut ulkoasiainneuvos Jaakko Kalela palkittiin Suomen Viro-yhdistysten liiton ansio-

merkillä puolustusasiamies, ye-everstiluutnantti Erkki Pekosen isännöimässä varta vasten edustuston henkilökunnalle järjestetyssä tilaisuudessa. Sitä seuranneella lippujuhla-

päivän vastaanotolla suurlähettiläs Kalela kantoi juuri saamaansa huomionosoitusta puvuntakkinsa kauluskäänteessä. Tätä ansiomerkkiä suurlähettiläälle esitti liiton hallitukselle Suomen-poikien perinneyhdistys ry, jonka tekemää veteraanityötä Jaakko Kalela on vuoden 2005 syyskuun alussa alkaneena virkakautenaan monin eri tavoin tukenut ja osoittanut mitä suurinta huomauttaisuutta viime sodissamme ”Suomen vapauden ja Viron kunnian puolesta” taistelleille virolaisvapaaehtoisille eli Suomen-pojille. Merkin luovutti allekirjoittanut sekä SVYL:n että Suomen-poikien perinneyhdistyksen edustajana. Molemmat yhteisöt haluavat vielä kiittää suurlähettiläs Jaakko Kalelaa häneltä saamastaan

tuesta sekä hedelmällisestä yhteistyöstä. Syyskuun alussa eläkkeelle siirtyvälle Suomen Tallinnan edustuston päällikölle sekä hänen puolisolleen Airalle toivotamme antoisia ja aktiivisia eläkevuosia ja toivomme, että saamme kohdata

heidät jatkossa Viro-ystävyyso toiminnan parissa.

Nyyrikki Kurkivuori

SVYL:n sekä Suomen-poikien perinneyhdistyksen varapuheenjohtaja

Varapuheenjohtaja Nyyrikki Kurkivuori luovutti ansiomerkin. Takana Nina Nordström, Erkki Pekonen ja Ari Harjula.

KÄRCHER OY

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistyksen vuosikokous

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry:n sääntömääräinen vuosikokous pidettiin 23.3. Veteraanitalon kokoustiloissa. Kokouksen puheenjohtajana toimi **Reino Toivio** ja sihteerinä **Markku Kiikka**

Hallitus

Yhdistyksen puheenjohtajana jatkaa hallitusneuvos **Pekka Pitkänen** ja muina jäseninä toimittaja **Matti Hara** (Sotainvalidien Veljesliitto ry), viestintäjohtaja **Jyrki Iivonen** (Puolustusministeriö), kenraaliluutnantti **Pentti Lehtimäki** (Kaatuneitten Omaisten Liitto ry), toimitusjohtaja **Sulo Leivo** (Rintamaveteraaniliitto ry), toiminnanjohtaja **Pertti Suominen** (Tammenlehvän Perineliitto) sekä prikaatikenraali **Finn-Göran Wennström** (Suomen Sotaveteraaniliitto ry).

Tilinpäätös

Vuosikokoukselle esiteltiin vuoden 2009 tilinpäätös, joka sisälsi tuloslaskelman, taseen, tilintarkastuskertomuksen ja toimintakertomuksen. Tilinpäätös osoitti 3 753,73 euron suuruista alijäämää.

Puolustusministeriön osoitamalla toimintamäärärahalla pystyttiin kattamaan 88,3 % yhdistyksen 117 890,02 euron suuruisista toimintakuluista. Vuosikokous vahvisti tilinpäätöksen ja myönsi hallitukselle ja asiamiehelle vastuuvapauden tilikaudelta 1.1.-31.12.2009.

Etsinnät

Suoritetuissa maastoetsinnöissä löytyi 34 suomalaissotilaan jäänteet. Vainajista 14 löytyi Karjalankannakselta, 16 Laatokan Karjalasta ja neljä Muurmanskin oblastin alueelta. Vainajista kymmenen oli kaatunut talvisodassa ja 14 jatkosodassa. Tuntolevyjä löytyi 17 vainajalta. Enimmät löydöt tehtiin Siiranmäellä, Tuuloksessa ja Uomaalla. Huomattava osa kesän löydöistä oli alun perin venäläisetsijöiden tekemiä.

Kantalahtelaiset Poisk- ja Verman-nimiset etsijäryhmät suorittivat kesän aikana neuvostosotilaiden jäänteiden etsintöjä entisen Rovaniemen maalaiskunnan ja Savukosken kunnan alueella. Rovaniemen alueelta löytyi kahden lentäjän ja Savukosken alueelta neljän partisaanin jäänteet.

Sankarihautajaiset

Vuoden 2009 aikana suoritetuissa DNA-tutkimuksissa tunnistetut 19 vainajaa haudattiin kotiseurakuntiansa sankarihautausmaihin eri puolelle maata. Eteläisin hautauspaikkakunta oli Hanko, pohjoisin Posio. Apua arkkujen kuljetuksiin yhdistys sai puolustusvoimilta.

Kenttähautausmaat

Yhdistyksellä on hoidossaan Karjalankannaksella Summan, Säkijärven, Taipaleen, Viipurin ja Äyräpään kenttähautausmaat sekä Laatokan Karjalassa Kollaan ja Tuuloksen kenttähautausmaat. Kannaksella oleviin kenttähautausmaihin ja Kollaan kenttähautausmaahan on haudattu 834 talvisodassa kentälle jäänyttä ja Tuuloksen kenttähautausmaahan 57 vuonna 1944 kaatunutta.

Kenttähautausmaiden hoitomatkojen yhteydessä todettiin hautausmaiden ja niiden muistomerkkien säästyneen verrattain hyvin ilkevallalta. Kenttähautausmailla suoritettujen normaalien hoitotoimenpiteiden lisäksi Kollalle pystytettiin uudelleen edellisenä vuonna hävinnyt tienviitta ja Summassa avattiin muistomerkintauksella oleva juoksuhauta, jonka metsäkoneet olivat sortaneet.

Sotavainajamitali

Pitkään valmisteilla ollut hanke sotavainajien muiston vaalimistyössä ansioituneiden palkitsemiseksi erityisellä ansio- mitalilla saatiin päätökseen perustamalla yhdistyksen hallituksen päätöksellä **Sotavainajamitali**. Vuoden 2009 aikana mitalia jaettiin 25 kpl, joista 13 soljen kera ja 12 ilman solkea. Ensimmäinen mitali luovutettiin puolustusvoimain komentajalle, kenraali **Ari Puheloselle**.

Talousarvio

Vuosikokous vahvisti vuodelle 2010 talousarvion, joka on suuruudeltaan 122 700 euroa. Puolustusministeriön todettiin myöntäneen alkaneelle toimintakaudelle 96 000 euron suuruisen toiminta-avustuksen sekä 55 000 euron suuruisen määrärahan DNA-tutkimuksia varten. Varsinaisten jäsenten jäsenmaksuksi vahvistettiin 300 euroa sekä kannatusjäsenmak-

suksi yhteisöiltä 500 euroa ja henkilöjäseniltä 20 euroa

Toimintasuunnitelma

Kentälle jääneiden etsintöjä jatketaan viime vuosien aikana muotoutuneessa laajuudessa. Venäläisetsijöiden omissa etsinnöissään löytämien suomalaissotilaiden jäänteiksi varmistetut löydöt noudetaan kenttähautausmaiden hoitomatkojen yhteydessä ja kuljetetaan ensi vaiheessa Viipuriin Pietari-Paavalin kirkon tiloihin odottamaan myöhemmin syksyllä tapahtuvaa kotiin kuljetusta.

Lisäksi yhdistys hoitaa Suomen puolella suoritettavien neuvostosotilaiden jäänteiden etsintöjen käytännön järjestelyt yhteistoiminnassa venäläisten etsijäryhmien sekä paikallisten poliisi- ja rajaviranomaisien kanssa.

Kenttähautausmaiden hoitoa jatketaan edellisvuosien tapaan. Yhteistoimin Vojennye Memorial -järjestön kanssa jatketaan kenttähautausmaiden ja muistomerkkialueiden hallinnan rekisteritoimintaa, mikäli se sanottujen kohteiden suojelemiseksi osoittautuu tarpeelliseksi. Suoritetaan tarkastuskäynti Kazakstanissa Karagandan läheisyydessä olevalla Spasskin sotavankileirin hautausmaalla, jolla on sotavankueudessa menehtyneiden suomalaissotilaiden muistomerkki.

Tunnistettujen sankarivainajien jäänteet haudataan omaisten toivomalla tavalla joko kotiseurakuntien sankarihautausmaihin tai Lappeenrannan sankarihautausmaahan. Tunnistamatta jääneille vainajille järjestetään valtakunnalliset sankarihautajaiset Lappeenrannassa Kaatuneitten muistopäivänä 16.5.2010.

Laaditaan yhteistyössä Kansallisarkiston kanssa kentältä löydettyistä tunnistetuista sankarivainajista löytöpaikkaan ja aakkosjärjestykseen perustuva ATK-tiedosto.

Markku Kiikka

Kirjakerho lahjoitti sotiemme veteraaneille

Suuri Suomalainen Kirjakerho Oy osallistui 40-vuotisjuhlakampanjansa merkeissä sotiemme veteraanien tukemiseen. Kuukaudenkirjana elokuussa 2009 myytiin kirjaa nimeltä ”Me olimme nuoria sotilaita”. Jokaisen kirjan myyntituotosta ohjattiin 1 € sotiemme veteraaneille. Lahjoitussumma Sotiemme Veteraanit -keräykselle nousi 17 853 euroon.

Suuri Kuu -kirjakaupassa

järjestettiin kansallisena veteraanipäivänä, 27.4. lahjoituksen luovutustilaisuus. Tilaisuudessa tarjottiin kahvit kaikille Suuri Kuu -kirjakaupan asiakkaille ja ojennettiin näyttävästi sotiemme veteraanien hyväksi lahjoitettava summa.

Suuri Suomalainen Kirjakerho kuuluu Otava-konserniin, jonka mediat tukevat vuosittain Sotiemme Veteraanit -varainhankintaa.

Suuren Suomalaisen Kirjakerhon lahjoitusta olivat vastaanottamassa Sotiemme Veteraanit -keräyksen puolesta (vas.) Lars Löflund, Pia Mikkonen ja Antti Henttonen (oik.). Toisena oikealta kirjan tekijöihin kuuluva John Lagerbohm.

Slaavilainen ilta

Sotiemme veteraanien järjestämä, mutta Kalevi Rönqvistin, rosvopaisitapahtumista tunnetun lentopurserin ideoima tapahtuma on uusi tapa koota varoja sotiemme veteraanien auttamiseksi. Ensimmäinen slaavilaisen musiikin ilta kuultiin Kouvolassa Kuusankoski-talossa 25.4. Vieno Kekkonen, Elina Sauri (Vienon tytär) ja Erkki Liikanen säestäjineen esittivät noin puolentoista tunnin ajan

venäläisiä surumielisiä, tuttuja laulemia Uralin pihlajasta Mantsuurian kumpujen kautta Moskovan valoihin. Puolustusvoimien tervehdyksen tapahtumaan toi Itä-Suomen Sotilasläänin esikuntapäällikkö eversti **Pekka Tynkkynen**. Ilta oli nautittava ja nosti muistoista esiin aikoja, kun veteraanit olivat nuoria. Slaavilaisen musiikin konserttien sarja jatkuu syksyllä kiertueena Suomessa.

Illan taiteilijat Vieno, Elina ja Erkki, sekä säestäjät Tytti Kankare (viulu) Pekka Pentikäinen (haitari) ja Eero Pakkanen (basso).

Sotiemme Veteraanit -varusmieskeräys 2010

Sotiemme Veteraanit -varusmieskeräys etenee suunnitellusti. Kevään varusmieskeräykset päättyivät toukokuussa. Varusmieskeräysten tuotto on säilynyt ennallaan tai jopa hieman parantunut. Varusmiehiä ei ole ollut tänä keväänä kaikilla paikkakunnilla käytettävissä kuten aikaisempina vuosina. Varuskunnat ovat luvanneet paikkauskeräyksiä syksyn varusmiesten saapumiserästä. Syksyn varusmieskeräykset käynnistyvät syyskuussa ja jatkuvat vuoden loppuun.

Sotainvalidien muutamien osastot ja piirit keräävät puolustusvoimain tuella oman syyskeräyksensä ainakin Helsingissä ja Turussa. Sopimuksen mukaan varusmiesten tuella syyskeräystä toteuttavilla paikkakunnilla ei toteuteta sa-

manaikaisesti Sotiemme Veteraanit -varusmieskeräystä.

Sotiemme Veteraanit -keräystuottoa liittoihin kuulumattomille

Huhtikuusta alkaen liittoihin kuulumattomat sotiemme veteraanit ovat voineet hakea apua Sotiemme Veteraanit -keräystuotosta suoraan Veteraanivastuu ry:ltä. Liittoihin kuulumattomien sotiemme veteraanien avustushakemuksen voit tulostaa internetistä osoitteesta www.sotiemmeveteraanit.fi/veteraanit/avustushakemus tai sen voi tilata Sotiemme Veteraanit / Veteraanivastuu ry:n toimistolta puhelinnumerosta (09) 678 430.

Jos piireille/yhdistyksille tai osastoille tulee avustuskyselyitä liittoihin kuulumattomilta veteraaneilta, voitte jatkos-

sa ohjata heitä kääntymään Sotiemme Veteraanit -keräyksen puoleen.

Myyntitoiminnasta tuottoa yhdistyksille ja osastoille

Yhdistykset ja osastot voivat ottaa myyntiinsä Sotiemme Veteraanit hyväntekeväisyystuotteita. Myymällä Sotiemme Veteraanit hyväntekeväisyystuotteita osasto tai yhdistys voi hankkia lisää euroja jäsenten tukitoimintaan. Myytäväksi tarjotaan Marskin merkkejä, hopeisia ja kultaisia Sotiemme Veteraanit -merkkejä, hopeisia ilmapuolustussormuksia sekä veteraaniheijastimia. Olkaa yhteydessä oman keräyspiirinne piiripäällikköön, jonka tiedot saatte Sotiemme Veteraanit -keräystoimistosta puh. (09) 678 430.

Sotiemme Veteraanien varainhankinta jatkuu

Sotiemme Veteraanien yhteistä varainhankintaa on nyt toteutettu neljä vuotta. Kolmen viimeisen vuoden ajan toimintaa on hoidettu veteraanijärjestöjen perustaman Veteraanivastuu ry:n toimesta.

Veteraanivastuulla vuosikokous

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin Pasilan veteraanitalossa 14. huhtikuuta. Veteraanivastuun koko varainhankinnan tuotto 2009 oli 3 092 078,54 euroa. Varainhankinnan kulut olivat 20,6 %.

Veteraanivastuun hallituksen puheenjohtajana valittiin jatkamaan **Aarno Strömmer** (Suomen Sotaveteraaniliitto). Muiksi hallituksen jäseniksi valittiin **Juhani Saari** (Sotainvalidien Veljesliitto), **Onni Toljamo** (Rintamaveteraaniliitto), **Kaarina Peltola** (Rintamanaisien Liitto) ja **Aulis Harju** (Kaatuneitten Omaisten Liitto). Hallituksen jäsenet ovat myös varapuheenjohtajia. Hallituksen varajäseniksi valitut **Markku Seppä**, **Markku Honkasalo**, **Pirjo Jaakola**, **Soili Myllys** ja **Leena Mankkinen** muodos-

tavat keräysjohtaja **Arto Lillbergin** kanssa työvaliokunnan. Varainhankkijoina toimivat **Pia Mikkonen** ja **Kirsi Suojoki**.

Rahankeräystilitys valmistumassa

Veteraanivastuun rahankeräyslain mukainen kokonaistuotto 2008-2009 oli 3 972 307,27 euroa ja kulut olivat 452 825,49 euroa. Veteraanivastuu ry jättää Poliisihallitukselle rahankeräystilityksen kesäkuun loppuun mennessä.

Veteraanivastuulla kolme tehtäväalueutta

Veteraanivastuun toimintamuotona on järjestöjen yhteisen varainhankinnan lisäksi myös järjestöjen hengellisen toiminnan koordinointi. Veteraanivastuun hengellisen työn toimikunta koordinoi seutukunnallisten kirkkopäivien järjestämistä ja välittää korvauksia kustannuksista, joita päivien järjestämisestä aiheutuu. Vuonna 2009 järjestettiin 16 seutukunnallista kirkkopäivätilaisuutta, joiden kuluja Veteraanivastuu hyvitti 70 508,94

eurolla. Veteraanivastuu haki keväällä 2010 Kirkkohallitukselta vuoden 2011 kansallisen veteraanipäivän lähellä olevana sunnuntaina ja itsenäisyyspäivänä kannettavista kolehdeista kolehtituottoa. Veteraanivastuun hengellisen työn toimikuntaan kuuluivat **Pentti Tapio** puheenjohtaja, **Väinö Salokorpi** varapuheenjohtaja, **Seppo Väättäinen** sihteeri ja jäsenet **Martti Toivanen**, **Jaakko Granlund**, **Eero Holma**, **Annikki Reinikainen** ja **Inkeri Kivisaari**. Toimikunta koontui 2009 kaksi kertaa.

Veteraanivastuun kansainvälinen toiminta koostuu Suomen Rauhanturvaajaliiton ja neljän veteraanijärjestön yhteistyöstä, jotka kaikki ovat jäseninä Maailman veteraanijärjestössä. Veteraanivastuu osallistui MVJ:n ideoman rauhanpäivän (21.9.) kävelytapahtuman järjestämiseen.

Vuoden 2010 tapahtuma järjestetään yli 30 paikkakunnalla 19.9.

Sotiemme Veteraanit -keräyksen vuosi 2009

Suomen veteraanijärjestöjen yhteisen valtakunnallisen varainhankinnan, Sotiemme Veteraanit -keräyksen vuosi 2009 onnistui odotetusti. Keräystuotto ylitti 3 miljoonaa euroa ja kulut olivat 20 %.

Keräyspiirien noin kahden milj. euron keräystuotto koostui pääosin varusmieskeräyksestä ja reserviläisjärjestöjen ja muiden yhteistyökumppaneiden keräystempauksista. Valtakunnallisia varainhankintatuotteita, hopeisia Sotiemme Veteraanit -rintamerkkejä ja -riipuksia sekä alkuperäisiä Marskin merkkejä myytiin noin 1 miljoonalla eurolla.

Sotiemme Veteraanit -keräystuotto on jaettu veteraanijärjestöille ja -osastoille viime vuoden puolella ja alkuvuonna 2010. Veteraanijärjestöjen varsinaiset jäsenet ja puoliso- ja leskijäsenet voivat hakea avustusta siitä yhdistyksestä tai osastosta, johon hän kuuluu. Sotiemme Veteraanit -keräystuotosta voi saada avustusta lääkkeiden omavastuuosuuksiin, liikkumista helpottavien apuvälineiden ja silmälasien hankintaan. Avustusta haettaessa esitetään tulotiedot ja avustusten jaossa

pienituloiset sotiemme veteraanit ovat etusijalla.

Osastot ja yhdistykset käyttävät Sotiemme Veteraanit -keräystuottoa myös virkistysmatkojen ja -tapaamisten järjestämiseen. Sotiemme veteraanien sosiaalista toimintaa tukevista virkistysmahdollisuuksista saa tietoa oman osaston tai yhdistyksen yhteyshenkilöltä.

Sotiemme Veteraanit -keräyksen toteutuminen ei olisi mahdollista ilman tuhansia vapaaehtoisia auttajia ja yritysyhteistyökumppaneita. Ilman mediayhteistyökumppaneiden myötävaikutusta emme saisi Sotiemme Veteraanit -keräystä kaiken kansan tietoisuuteen. Jakeluyhteistyökumppaneiden avulla olemme voineet järjestää Sotiemme Veteraanit -varainhankintatuotteille valtakunnallisen myyntiverkoston. Materiaalin ja mainonnan toteuttamista ovat olleet tuke-
massa monet upeat yritykset ja julkisuuden henkilöt.

Lämpimät kiitokset vapaaehtoistoimijoille ja yhteistyökumppaneille.

Pia Mikkonen
Varainhankkija

Sotiemme Veteraanit -keräykselle (Veteraanivastuu ry) on luovutettu huomattava määrä sodanaikaisen Junkers JU 88 A 4 pommikoneen romumateriaalia, josta suuri osa on lentokonealumiinia. Sotien aikana rintamasotilaat tekivät pudonneiden lentokoneiden alumiinista paljon puhdetöitä. Olemme kiinnostuneita erityisesti koruista ja sormuksista löytääksemme mahdollisesti aidon mallin, jonka perusteella meille luovutetusta ja uusiokäyttöön muokatusta alumiinista voitaisiin jalostaa varainhankintaan sopiva tuote. Aito tarina korun syntyhistoriasta olisi huomattava etu.

Yhteydenotot: Veteraanivastuu ry, PL 600, 00521 Helsinki tai Kari Korhonen, puh 040 743 6372, sähköposti: kari.kkn@kolumbus.fi

Puustelli toteuttaa

Sinun
keittiö-
unelmasi.

www.puustelli.com

Kiukaisten Sotaveteraanit 40 vuotta

Sunnuntaina 16.5. vietettiin kaatuneitten muistopäivää ja samalla Kiukaisten Sotaveteraanit ry:n 40-vuotisjuhlaa. Juhlavieraita oli noin 130 henkeä.

Sanajumalanpalvelus pidettiin Kiukaisten kirkossa, jossa saarnasi kappalainen **Markku Jaakkola**. Lion **Jari Ruski** luki Mannerheimin päiväkäskyn Suomen äideille. Kiukaisten Mieskuoro esiintyi kirkossa, sankarihaudalla ja pääjuhlassa

Roman Szyrowskin johdolla.

Sankarihaudalla puheen piti Satakunnan Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Väinö Vilponiemi.

Kenttälounaan jälkeen pääjuhlaa vietettiin Kiukaisten seurakuntakodilla. Yhdistyksen puheenjohtaja **Juhani Vihervuori** toivotti juhlayleisön tervetulleeksi kerraten merkityksellisiä vaiheita yhdistyksen historiassa.

– Sankarivainajien muis-

to, sotaan lähdön muistokivet muistuttavat meitä tammenlehväsukupolven perinnöstä, jota tulee vaalia. Toimivan nais- ja tukijaoston merkitys korostuu päivä päivältä. Naisjaosto ja sellaiset yhteisöjäseneet kuin Kiukaisten ja Panielian VPK:t ja LC Kiukainen sekä PPP6:n ja KevOs8:n perineyhdistykset ovat meidän toiminnallinen selkäranka. Edellisten lisäksi Kiukaisten yhdistyksen tukijaostoon kuuluu 100

henkilöjäsentä. Varsinaisia veteraanijäseniä yhdistyksessä on 52 veteraania. Perinnetyön työ on suoritettu.

Musiikillista antia juhlaan toi Satakunnan sotilassoittokunta. Juhlapuheen piti Sotaveteraaniliiton toiminnanjohtaja **Markku Seppä**. Hän totesi tavoitteena olevan aika, jolloin kaikki rintamaveteraanit saisivat säännöllistä vuosittaista kuntoutusta ja kotona selviytymistä tukevia palveluja. Veteraanien tukiasian saaminen kuntoon on kansallinen kunniatehtävämme.

Puolustusvoimien tervehdyksen juhlaan toi Porin Prikaatin komentaja eversti **Eero Pyötsiä**, Euran kunnan tervehdyksen apulaiskunnanjohtaja **Antti Jantunen** ja seurakunnan tervehdyksen vt. kirkkoherra **Markku Järviö**. Nuorten puheenvuoron käytti lukiolainen **Tanja Laimi**, joka muisteli puheessaan pappansa tarinaa.

Päätöspuheenvuoron käytti yhdistyksen 2000-luvun toimija **Esa Haarala**.

Juhlassa Sotaveteraanien ansioristin saivat Esa Haarala ja naisjaoston puheenjohtaja **Kaarina Mäkipere**. Sotaveteraaniliiton kultaisen ansiomerkin saivat **Terttu Alho**, **Raija Haarala** ja **Kaija Laine**. Kiukaisten Metsästäjien edustajana Ilkka Koota vastaanotti Sotaveteraaniliiton kunniakilven yhdistyksen tuesta veteraanien kesäkahvistustoiminnalle. Veteraanivastuu kilpiä luovutettiin tukijaoston toimijoille.

Juhlassa julkaistiin Kiukaisten Sotaveteraanien 40-vuotishistoriikin esipainos. Aktiiviveteraani **Eero Saario** on neljän vuosikymmenen ajan koonnut kansioiksi kiukaista veteraanitoimintaa koskevia lehtiartikkeleita ja veteraani **Väinö Poutasen** ottamia valokuvia. 40-vuotisjuhlakuviin lisäämisen jälkeen teokseen saa jokainen yhdistyksen veteraani- ja leskijäsen kirjan haltuunsa lämpimän kädenpuristuksen kera.

Juhani Vihervuori

Sankarihaudalla puhui Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja Väinö Vilponiemi.

Pohjois-Karjalan perinnesäätiö tukenut veteraaneja yli 20 vuotta

Pohjois-Karjalan sotaveteraanipiiri perusti Sotiemme veteraanien Pohjois-Karjalan perinnesäätiön 1989. Varat säätiön peruspääomaksi saatiin Joensuussa pidettyjen Suomen Sotaveteraaniliiton XIII liittopäivien tuotoista. Säädekirjan mukaan säätiön tarkoituksena on tukea henkisesti ja taloudellisesti vuosien 1939-1945 sotien Pohjois-Karjalan veteraaneja ja heidän perheitään sekä ylläpitää ja vaalia sotiemme veteraanien perinnettä. Peruspääomaksi perustaja luovutti 170 000 markkaa (29 000 €) ja käyttöpääomaksi 217 000 markkaa (36 000 €).

Säätiön perustaminen tuli mahdolliseksi taloudellisesti hyvin onnistuneiden liittopäivien järjestelyjen ansiosta. Ensimmäiseen hallitukseen veteraanipiirin piirikokous valitsi **Juhani Soilan**, **Margareta Närenevan**, **Veikko Kinnusen**, **Paavo Pitkäsen**, **Pertti Pärmiön** ja **Väinö Toron**.

Ensimmäinen merkittävä tapahtuma säätiön perustamisen jälkeen oli 40 m2 kokoisen varastohuoneiston hankinta. Huoneisto kunnostettiin toimistokäyttöön sopivaksi ja sitä käytetään sotaveteraanipiirin toimistona ja lukuisten muiden maanpuolustusyhteisöjen kokoustilana.

Toimintansa aikana säätiö on tukenut veteraaneja Pohjois-Karjalan Sotaveteraanipiirin ja sen yhdistysten kautta 170 000 eurolla. Tuella on järjestetty lukuisia kuntoutuskursseja, osoitettu varoja asumisen ja kotien kunnan kohentamiseen ja näin helpotettu ikääntyvien veteraanien elämää.

Säätiö on myös tukenut lukuisia maanpuolustus- ja sotaveteraanitapahtumia ja juhlia. Tärkeimmät näistä ovat olleet valtakunnallisten Torjuntavoittojuhlien järjestämiset Joensuussa ja Ilomantsissa viiden vuoden välein alkaen vuodesta 1994. Nämä tapahtumat ovat saaneet valtakunnallista mer-

kitystä, sillä juhliin on osallistunut mm. presidentti **Mauno Koivisto**, pääministeri **Matti Vanhanen** ja puolustusvoimain komentajia.

Lisäksi on järjestetty Suojeluskunnan ja Lotta Svärd -järjestön toiminnasta kertovia seminaareja ja perinnepäiviä. Karjalan Sotilassoittokunnan toimintaa on myös tuettu useina vuosina.

Säätiön vuosikokouksessa valittiin hallitukseen **Pertti Parmio**, **Väinö Toro**, **Seija Vallius**, **Pekka Soila**, **Seppo Piirainen** ja **Juhani Soila**.

Säätiön tulevia tehtäviä on tulevaisuuden suunnittelun jatkaminen. Veteraanien mat-

ka kohti viimeistä iltahuutoa lähestyy vääjäämättömästi ja se on otettava huomioon myös säätiön jatkoa ajateltaessa. Seuraavan viiden vuoden aikana varoja käytetään vielä tarvitsevien hyväksi. Säätiön toisen tarkoituksena, maanpuolustushengen ja veteraaniperinteen vaalimiseen valmistautaan tarvittaessa myös muiden maanpuolustusyhteisöjen kanssa yhdessä.

Seppo Piirainen

**Pohjanmaan
Kiinteistötekniikka Oy**
Alavieska

Elopuu
Askola

Ossi Masalin Oy
Askola

Motolla Oy
Espoo

Montefrank Oy
Espoo

Merilux Oy Ab
Espoo

Raision seurakunta: 24 vuotta veteraanileirejä

Raision seurakunnassa on järjestetty ilmaisia veteraanileirejä jo vuodesta 1986 lähtien. Nykyisin leireillä on veteraaneja yhtä monta kuin on tilaa eli 36 veteraania. Miehillä ja naisilla järjestetään vuosittain omat leirinsä, joille otetaan 18 leiriläistä.

Vuodesta 1986 vuoteen 1996 leirejä järjestettiin vain miehille. Eräänä vuonna kutsuttiin mukaan myös veljiä Virossta, jolloin leiriläisiä oli yhteensä 27 henkeä. Naisten leirit alkoivat vuonna 1996. Erillisiä leirejä järjestetään käytännön syistä, kuten majoituksen ja hoitojen vuoksi.

Alkuvuosien henkilömäärävaihtelujen jälkeen joukko vaikiintui 18 henkeen leiriä kohden. Näin jokainen leiriläinen

pääsee osallistumaan fysikaalisiin hoitoihin, joihin kuuluvat mm. päivittäinen hieronta sekä jalkahoito. Leirin alussa ja lopussa tehdään veteraaneille lääkärintarkastus.

Veteraanileiri tarjoaa mukavaa yhdessäoloa

Tuomo Lehti on ollut lukuisat kerrat seurakunnan veteraanileirillä. Lehti arvostaa leirin tarjoamaa yhdessäoloa. Virikkeellisen toiminnan lisäksi tarjolla on kuntoutusta.

Tuomo Lehti, 81, oli ensimmäisellä miesten veteraanileirillään 17 vuotta sitten.

Tuolloin leireistä vastasi diakoni Reino Merikallio. Reiska teetti aina porukalla töitä, harkittiin saunapuita ja kaikkea sellaista, Lehti muistelee.

Raision seurakunnan leirikeskuksessa Merimaskun Viherlahdessa pidettävät veteraanileirit kestävät kaksi viikkoa maanantaista perjantaihin, viikonlopuksi mennään kotiin.

Ohjelmaa riittää joka leiripäivälle runsaasti. Hengellisyys on luonnollinen osa seurakunnan leirin päivittäistä ohjelmaa. Toimintaa on niin Merimaskun kirkossa, seurakuntatalolla kuin Raision vanhalla rukoushuoneella.

Kuntoutus on veteraanileirin olennainen osa. Fysikaalista ja muuta kuntouttavaa hoitoa on saatavilla päivittäin. Ensimmäisenä ja viimeisenä päivänä paikalla on lääkäri. "Tällainen jokapäiväinen hoito on äärettömän hyvä juttu. Joillakin seurakunnilla on jotain vastaavan-

Veteraanileiriläiset (vas.) Reino Suominen, Martti Suominen ja Tuomo Lehti viihtyivät leireillä. Leireillä on niin hyvä yhdessäolon henki, toteaa Tuomo Lehti.

tyyppistä kuntoutusta, mutta ei näin laajasti", sanoo Lehti.

Samanarvoiset veteraanit

Lehti toimii rahastonhoitajana Raision Sotaveteraanit ry:ssä. Veteraanileirin yhteydessä tavataan pitää myös yksi veteraanihallituksen vuosittaisista kokouksista.

Leirille pääsee, kun omistaa veteraanitunnuksen. Seurakunnan jäsenyys ei ole ehtona. Leirillä tapaakin olla joitakin kirkosta eronneita. Seurakunta tekee hienoa työtä siinä, ettei se luokittele ihmisiä, Lehti kehuu.

Teksti ja kuva:
Riikka Leskinen

Paavo Lehtisaari luo loimet ja kutoo mattoa metrikaupalla

Sukkula liikkuu liukkaasti 87-vuotiaan veteraanin lennättämänä. Mattoa on syntynyt satoja metrejä runsaan 25 vuoden aikana. Paavo Lehtisaari sanoo kudontaa hyväksi eläkeharrastukseksi.

Vaimo oli tyytyväinen, kun metallimies aloitti matonkutomisen eläkkeellä. Panssariveteraani Lehtisaari pitää kangaspuilla kutomista hyvänä virikeharrastuksena.

Sotaveteraani Paavo Lehtisaari on syntynyt vuonna 1923 Lahden Kärpäsen kaupunginosassa, Salpausselän harjun kupeella. Niillä tienoilla hän asuu edelleen. Jatkosota vei hänet Itä-Karjalaan Äänislinnaan ja muualle panssarivaunukaluston korjaamoille. Hän piti omalta osaltaan järeät telaketjut ja pyörät pyörimässä.

Taitavaksi metallimieheksi tunnettu Lehtisaari teki työuransa sekä armeijan palve-

luksessa että tunnetun valtakunnallisen juomatehtaan korjaamolla. Hän jäi sotaveteraanien erityiseläkkeelle 60-vuotiaana.

- Hiukan ennen eläkkeelle jäämistä tilasin kangaspuut. Äidilläni oli puut ja pikkupoihana katselin äidin kutomista 1930-luvulla ja siinä innostuin. Lehtisaari alkoi eläkepäiviensä iloksi kutoa ryijyjä ja mattoja. Mitään lisäoppia hän ei hakenut, vaan äidin työn seuraaminen vuosikymmeniä aikaisemmin auttoi alkuun. Hän luo itse loimet kangaspuihin. Aiemmin hän myös leikkeli matonkuteet, mutta nykyisin kun käsi ei enää ole niin vaakaa, hän ostaa kuteet leikattuina.

Lintu lentää ryijyissä

Sitten kun mattoja vaimon mielestä oli tarpeeksi kotona, niin piti ryhtyä suunnittelemaan ryijyä. Sekin lähti nuotteja paperimallista lukien käyntiin. Pari kuukautta vierähti aina yhtä ryijyä tehden, Paavo Lehtisaari kertoo lisää kudontakemuksestaan.

Hän näyttää seinällään vaativaa lintuaiheista ryijyä, jossa on viittä eri nukkakorkeustasoja ja monia värejä. Ei voi kuin ihailla metallimiehen kudontataitoja. Kymmenkunta ryijyä on syntynyt pojan tyttarelle ja pojalle.

Ryijyjen tekeminen on jo jäänyt, mutta mattoja syntyy edelleen hämmästyttävällä metrivauhdilla.

Lehtisaari muistelee kuto-neensa kaikkiaan yli 300 metriä mattoja, joten mattoa on riittänyt sukulaisten ja tuttavi-en lattiaille.

Lehtisaaren Tyyne-vaimo kuoli runsas pari vuotta sitten. Vaimo oli aikoinaan tyytyväinen, kun aviomies kutoi mattoa ja niin, että niitä riitti vaihtaa kolmeenkin kertaan vuodessa. Paavo Lehtisaari on siirtänyt matonkudonnan perinteen pojan tyttarelleen, josta hänen opissaan kehittyi myös hyvä harrastekutoja.

Lasse Koskinen

Insinöörioppilastalo Oy

Tampere
Isännöitsijä Matti J. Mäkelä
0400-637 402

Oy Puhois Ab

Ei enää pariston vaihtoa. Ei enää säätimiä.

HANSATON AQ

Ladattava, täysin automaattinen kuulokoje.

AQ on saatavilla Hansaton -jälleenmyyjiltä sekä maahantuojalta jonottamatta. Kun haluat investoida elämäsi laatuun, valitse palveleva kuulokojetoimittaja.

Maahantuonti ja myynti

KUULOHANSA

Soidintie 8 - 00700 HELSINKI (Malmi)
(09) 345 5300

Vuoden veteraani Vaasassa 20:n kerran

Vaasan kaupunki on nimennyt rintamaveteraaniasiain neuvottelukunnan esityksestä vuosittain yhden nais- ja yhden miespuolisen sotaveteraanin vuoden veteraaniksi. Nimeäminen perustuu Antti Kortelaisen 3.4.1991 tekemään aloitteeseen. Ensimmäisiksi vuoden veteraaneiksi nimettiin 1991

Kerttu Lappalainen ja **Tauno Ellonen**. Vuodesta 1999 lähtien miesveteraani on valittu joka neljäs vuosi Sotainvalidien Veljesliiton Vaasan seudun osaston ehdotuksen mukaan ja muina vuosina Vaasan Rintama- ja Sotaveteraanien ehdotuksen mukaan. Vuoden naisveteraaniksi on valittu joka toinen vuosi Etelä-Pohjanmaan

Rintamaiset Vaasan osaston ehdotuksen mukaan ja joka toinen vuosi Vaasan Rintama- ja Sotaveteraanien Naisjaoston ehdotuksen mukaan.

Vuoden veteraaniksi ehdotulla tulee olla rintamasotilas-tunnus tai rintamapalvelustunnus. Lisäksi hänen tulee olla sodan jälkeen ansioitunut teke-mällä aktiivista työtä vaasalais-ten sotaveteraanien hyväksi.

Tulevaisuus

Tulevaisuutta mietittiin Vaasan Rintama- ja Sotaveteraanit ry:ssä ensimmäisen kerran vuonna 2005, jolloin neuvottelukunnalle ehdotettiin, että vuoden veteraanien valitsemista jatketaan vielä viisi vuotta.

Uudelleen tulevaisuutta pohdittiin tänä talvena. Miesjäsenten osalta yhdistyksemme aktiivitoiminnassa on mukana edelleen useita henkilöitä, joita ei ole vielä valittu vuoden veteraaniksi ja jotka täyttävät hyvin nykyiset valintakriteerit. Sen sijaan naisissa ei ole enää ainuttakaan vaatimukset täyttävää henkilöä ja yhdistyksen hallitus päättikin 11.1.2010, et-

tei naisehdokasta esitetä. Vaatimukset täyttävää henkilöä ei ole edes näköpiirissä, joten jatkossa esitettiin valittavaksi vuosittain vain miesveteraani vuoden veteraaniksi. Ehdotuksemme mukaan vuoden veteraanin nimittämistä jatketaan vielä viisi vuotta, jonka jälkeen tilanne tarkistetaan uudelleen.

Lauri Luutonen - vuoden veteraani 2010

Vuoden veteraanin julkistamistilaisuus kansallisena veteraanipäivänä Vaasan kaupungintalossa on hieno isänmaallinen juhla, jonka yhteydessä sotainvalidien ja sotaveteraanien elämäntilanteesta saadaan viestitettyä ajankoh-taista tietoa julkisuuteen.

Tänä vuonna kaupungin-talon juhlasali oli arkipäivästä huolimatta lähes täynnä juhlayleisöä. Vaasan kaupungin tervehdyssanat lausui kansanedustaja **Håkan Nordman**, juhlapuheen piti kouluneuvos **Per-Olof Boström** ja musiikista vastasivat Pohjanmaan Sotilasorkesteri, Lotta-kuoro ja Kuula-opiston pianotrio. Vaa-

san Rintama- ja Sotaveteraanit ry:n puheenjohtaja **Tapani Tikkala** ja everstiluutnantti **Tapio Luukkainen** Länsi-Suomen sotilasläänin esikunnan Pohjanmaan aluetoimistosta esittivät tervehdyksensä ja kap-palainen **Arto Lehtineva** lähetti partiolaisten seppelepartion sankarihaudalle.

Vuoden 2010 vuoden veteraaniksi valittiin 88-vuotias **Lauri Luutonen**, joka on toiminut yhdistyksemme tilintarkastajana vuosina 1968-2007, vaalitoimikunnan puheenjohtajana 2007-2009, kirjanpitäjänä ja hallituksen jäsenenä vuodesta 2009 alkaen. Lisäksi Lauri Luutonen on toiminut aktiivisesti Vaasan Sotaveteraanipiirin vastuutehtävissä, mm. taloudenhoitajana vuodesta 1991 alkaen, eli miestyövuosina las-kien hän on toiminut Vaasalaisten veteraanien hyväksi yli 60 vuotta. Lauri Luutonen jäi eläkkeelle Vaasa Oy:n hallintojohtajan tehtävästä 1984. Sotilasarvoltaan hän on kapteeni.

Teksti ja kuva: Tapani Tikkala

Vuoden veteraaniksi valittu Lauri Luutonen jatkaa edelleen aktiivista työtään veteraanien hyväksi. Kuvaushetkellä 3.3. tarkastetaan Vaasan Rintama- ja Sotaveteraanit ry:n vuoden 2009 tilejä Veteraanitoimistossa. Vasemmalta tilintarkastaja Vidar Hannus, toiminnanjohtaja Sauli Lassila, kirjanpitäjä Lauri Luutonen sekä tilintarkastaja Heikki Koskinen.

YRJÖ PIRILÄ OY

pohjanmaan
KALUSTE
www.pohjanmaan.fi

**Pirkanmaan
Avo-Asunnot Oy**
Tampere

Lahdessa tempaistiin vähävaraisille veteraaneille

Lahden Sotaveteraanipiirin naistoimikunta tempaisi helatorstai- viikolla jälleen näkyvästi sekä kuuluvasti vähävaraisten sotaveteraanien hyväksi. Lahden kaupunginteatteri oli ääriään myöten täynnä.

Korkeatasoisen viihdeillan kokoajina ja juontajina toimivat taiteilija **Johanna Raunio** ja opetusneuvos **Yrjö Leppänen**.

Tilaisuuden alussa sytytettiin kynttilä poisnuikkuneitten veteraanien muistolle. Avausesityksenä Puolustusvoimien varusmiessoittokunnan esittämä *Marsalkan Hopeatorvet* saatteli juhlavieraat arvokkaaseen tunnelmaan.

Naistoimikunnan puheenjohtaja **Anja Kuittinen** kertasi viihdeiltojen historiaa yli 20 vuoden takaa. Aikojen saatossa juhlan nimi on vaihdellut Asemiesilloista Ystävyiden iltaan, Vanhanajan iltamiin ja nykyisin nimi on yksinkertaisesti Viideiltamat. Aikaisempina vuosina vetovastuu oli edesmenneen piirin kunniapuheen-

johtajalla Mauno Uusitalolla.

Esiintyjät eivät peri esiintymisestäään maksua. He lahjoittavat kaiken vähävaraisten veteraanien hyväksi.

Tervetuliaispuheessaan Anja Kuittinen korosti lähellä veteraanien arkipäivää elävien tietävän taloudellisen tuen tarvitsijoita olevan paljon. Puolet veteraaneistamme sinnittelee noin tuhannen euron kuukausieläkkeellään. Veteraanien lesken joutuvat selviämään vielä tätäkin vähemmällä. Taloudellista tukea siis tarvitaan.

Riemua sydämen pohjasta

Monen veteraanin silmäkulmasta vierähti kyynel kun näyttämölle ilmestyi lähes kolmekymmenpäinen nuorten kansallispukuinen, Nastolan Pikkupelimannien soittajien ja laulajien, tyttöjen ja poikien ryhmä ja niin alkoi Sauna blus elää. Suosionosoituksista ei ollut tulla loppua.

Tuulahduksen Lahden oopperasta toi kansainvälisestikin

nimeä saanut sopraano **Satu Jaatinen**. Tiirismaan musiikkilukion loistava abiturienttikvartetti, lauluyhtye *Enchant* viritteli laulunautinnoissa aivan omille alueilleen. Sitten estradille nousi taputuksista ja naurusta päätellen yleisön suosikki, Mallusjoen Miesvoimistelijat. Nähtiin Wanhan hyvän ajan voimisteluasetelmia, eikä parempaa voi olla.

Ei toki voi unohtaa Varusmiessoittokunnan korkean luokkansa esityksiä, kansantanssiesityksiä SM-tasolla Hollolasta. Samoin Hollolan Harmonikat, Mäntsälän Naisvoimistelijat, Kärkölan Pelimannit ja myös Orimattilan Mieslaulajat esiintyivät.

Tilaisuuden päätteeksi Anja Kuittinen luovutti hienon viihdeillan tuoton Lahden Sotaveteraanipiirin veljestuen varapuheenjohtajalle **Seppo Siivolle**. Illasta jäi hyvä maku.

Eino Järvinen

Hasaniemen Jokisoutu

Viidennen kerran Pohjois-Karjalan Sotaveteraanit soutivat kirkkoveeneillä Joensuun Hasaniemen Jokisoudussa 27. toukokuuta. Veteraanisoutajien mukana oli tällä kertaa kolme kannattajajäsentä, loput 11 soutajaa olivat joutuneet käyttämään lumipukua jo sodassa. Kirkkoveeneen perämiehenä toimi totuttuun tapaan kauppaneuvos **Eino Tenhunen**. Soutajina olivat

Iiro Aalto, Erkki Hartikainen, Antti Hirvonen, Heikki Ihatu, Toimi Immonen, Reino Jääskeläinen, Seija Karttunen, Esko Korhonen, Osmo Kähkönen, Olavi Lösönen, Eero Makkonen, Pekka Taren, Sulo Tiainen ja Osmo Tolvanen.

Joensuun Jokisoututapahtuma on osa Suomi Vesille liikuntakampanjaa ja tämä soutu oli Hasaniemen Jokiasemalla 9. kerran.

Soutajat valmiina urakkaan. Soudettava matka on noin kilometri Pielisjokea ylös kalasatamaan ja paluu takaisin Jokiasemalle.

Vaasan Sotaveteraanipiirin sosiaalineuvoja

Gunne Lax aloittaa Vaasan Sotaveteraanipiirin sosiaalineuvojana 1.7.2010.

Nimeni on Gunne Lax ja olen 66 vuotta vanha. Olen vielä osittain työelämässä, koska olen itsenäinen yrittäjä.

Olen aina ollut kiinnostunut järjestötoiminnasta ja urani alkoi 1960-luvulla kylän nuorisoseurassa. Tällä hetkellä olen Mustasaaren sotaveteraaniyhdistyksen sihteeri, joten sotaveteraanityö ei ole minulle vierasta. Edesmennyt mieheni Arne Lax pyysi minua mukaan veteraaniihdistykseen, missä hän itse ehti toimia sekä puheenjohtajana ja sihteerinä.

Kuntien ja yhdistysten tuki-

muodoista veteraaneille pyrin pitämään ajan tasalla olevaa tiedostoa. Yhdistysten hallitus- ja vuosikokouksiin osallistun pyynnöstä. Toimipaikkani on kotona, jossa minulla on käytettävissä tietokone ja kopiokone. Liikun omalla autolla ja yritän olla tavattavissa pääsääntöisesti ympäri vuoden kaikkina päivinä.

Toivon kaikille oikein hyvää kesää ja tulen palvelemaan Teitä parhaalla tavalla.

Yhteystiedot: Gunne Lax
Norrminnvägen 26,
66540 Petsmo
Puh. 0400 441 664,
06 359 1628
gunne.lax@netikka.fi

Sakari Honkamaa 14. D:n perinneyhdistyksen puheenjohtajaksi

Rukajärven taistelijoiden perinteitä vaaliva 14. divisioonan perinneyhdistys kokoontui 8. huhtikuuta vuosikokoukseensa Iisalmeen. Yhdistys valitsi uudeksi puheenjohtajakseen prikaatikenraali **Sakari Honkamaan**. Hän palvelee Pääesikunnassa komentopäällikkönä. Hallitukseen valittiin uusina jäseninä opettaja **Inkeri Hellström** Helsingistä ja eversti evp **Martti Kukkonen** Lehmossa. Neljä vuotta puheenjohtajana toiminut kenraalimajuri **Paavo Kiljunen** jatkaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen muissa tehtävissä. Sekä entinen että nykyinen puheenjohtaja on toiminut Kainuun Prikaatin komentajana.

Hallituksessa jatkavat eversti **Jukka Valkeajärvi** Helsingistä, yrittäjä **Juha Huttunen** Iisalimesta, tilanhoitaja **Matti**

Komulainen Lieksasta, rehtori **Arto Juntunen** Tohmajärveltä, majuri **Tero Kinnarinen** ja pj **Heikki Visti** Kajaanista, **Heikki Pitäjämäki** Kuhmosta sekä sihteerinä kapteeni evp **Timo Karppinen** Kajaanista.

14. divisioonan perinneyhdistys vaalii Rukajärven suunnan taistelijoiden perinteitä ja siirtää sitä eri tavoin nuoremmalle sukupolvelle yhdessä alueen koulujen kanssa. Joka vuosi syyskuun ensimmäisenä viikonloppuna järjestettävät Nuoriso- ja perinnepäivät ovat sen näkyvin muoto. Ne järjestetään vuosittain eri maakunnissa. Ensi syksynä pitopaikana on Iisalmi. Alkusyksyn aikana Iisalmen kaupungin koululaisille järjestetään erilaisia kilpailuja ja oppitunteja lähihistoriasta sekä ”kaveria ei jätetä” -ajatuksista.

Perinneyhdistys on organisoitunut alueelliseksi alaosastoiksi Iisalmeen, Kajaaniin, Kuhmoon, Nurmekseen, Lieksaan ja Ilomantsiin. Näiltä paikkakunnilta Rukajärven suuntaan vuonna 1941 hyökännyt ja siellä aina vuoteen 1944 saakka toiminut 14. divisioona perustettiin. Yhtymää täydennettiin myöhemmin Pohjanmaalta. Näiltä paikkakunnilta astuu palvelukseen Kainuun Prikaatiin ja Rajavartiolaistokseen tänäkin päivänä suurin osa nuorisoa.

Perinneyhdistys muistaa lisäksi Puolustusvoimien ja Rajavartiolaistoksen henkilökuntaa sekä varusmiehiä Kainuun Prikaatissa, Kainuun Rajavartiostossa ja Pohjois-Karjalan Rajavartiostossa sekä Karjalan Lennostossa.

Helsingin Seudun piirikokous Tiedekeskus Heurekassa

Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin vuosikokous pidettiin huhtikuun lopulla Vantaalla Tiedekeskus Heurekassa. Kokouspaikka soveltui erinomaisesti sotaveteraanipiirin kokoukseen, sillä Tiedekeskuksessa oli parhaillaan useita mielenkiintoisia näyttelyitä ihmisen ja tieteen saavutuksista ja toisaalta tulevaisuuden näkymistä. Vuosikokouksessahan käsiteltiin menneitä aikoja sekä tulevaisuutta.

Vantaan apulaiskaupungin-

johtaja **Matti Lipponen** esitti kaupungin tervehdyksen soittamiseksi veteraaneille ja kokousedustajille. Tervehdyksessään hän toi esille mm. kaupungin ja veteraanien saumattoman ja tuloksellisen yhteistyön.

Vuosikokouksessa puhetta johti **Olli Vuorio** (Vantaan Sotaveteraanit ry). Piirin puheenjohtajana jatkaa vuorineuvos **Juhani Pesonen** (Itä-Helsingin Sotaveteraanit ry). Varapuheenjohtajiksi tulivat **Paul Voss** (Keski-Helsingin Sota-

veteraanit) ja **Eino Luostari-nen** (Espoon Sotaveteraanit ry). Vuosikokous kutsui **Pentti Laamasen** piirin kunniapuheenjohtajaksi.

Kuva ja teksti: Rauno Loukkola

Vasemmalla puheenjohtajana jatkava Juhani Pesonen, keskellä piirin uusi kunniapuheenjohtaja Pentti Laamanen ja oikealla Vantaan apulaiskaupunginjohtaja Matti Lipponen

detur
siellä missä aurinko paistaa!

Talvi Välimerellä:
TURKKI
ALANYA JA ANTALYA:
Lähtöpäivät: 13. ja 20.11. & 1.1.
Matkan kesto: 7,13,14 tai 15 vkoa
alk. **899€**
7 vkoa, Alanya, lähtö 1.1.
Kleopatra Tower^{DD+}+hsto

TUNISIA
SOUSSE JA MONASTIR:
6 VKOA, LÄHTÖ 7.1.
alk. **889€**
Hotelli Kaiser DD+, aamiaisine

detur.fi
Parhaat tarjoukset netistä
P. 0207 850 850
ma - pe 8:30-17:00
Lankapuhelimesta: 8,21 snt/puh. + 6,9 snt/min,
matkapuhelimesta 8,21 snt/puh. + 14,9 snt/min.

Väinö Vilponiemi johtaa Satakunnan Sotaveteraaneja

Sotaveteraanien Satakunnan piirijärjestön vuosikokous pidettiin Porin Suomalaisella Klubilla.

Vuosikokous alkoi seppeleenlaskulla Porin Sankarihau-dalle.

Kokoukselle toivat tervehdyksensä Porin kaupungin, Porin seurakuntien, Sotaveteraanipiirin ja Sotaveteraanien Porin yhdistys. Sotaveteraanipiirin huomionosoituksen saivat kaupunginjohtajat **Aino-Maija Luukkonen** ja **Kari Hannus**, sekä kansanedustaja **Oiva Kaltiokumpu**, joille ojennettiin Sotaveteraanien ansiomitali, sekä **Veikko Heinola**, joka sai Sotaveteraanien kultaisen ansioristin.

Kokous hyväksyi toimintakertomuksen, tilit ja kulu-
vuoden toimintasuunnitelman sekä vahvisti talousarvioehdotuksen. Piirihallituksen ja samalla koko Satakunnan Sotaveteraanipiirin puheenjohtajaksi valittiin edelleen yksimielisesti **Väinö Vilponiemi** Porista. Sotaveteraanipiirin hallituksessa jatkavat edelleen **Esko Seppälä**

Ulvilasta, **Eino Nerg** Raumalta, **Reijo Orhanen** Kankaanpäästä, **Seppo Juhola** Eurasta, **Jukka Valtanen** Laviasta ja **Jaako Lehtonen** Porista sekä ero-
vuorossa olevat **Juhani Norri** Huittisista ja **Heikki Ajanko** Kokemäeltä. Uusina hallituksen jäseninä ovat **Matti Unkuri** Nakkilasta, **Jaakko Suontusta** Harjavallasta ja **Veikko Lehtimäki** Porista. Sotilaspoi-

kien edustajaksi hallitukseen valittiin edelleen **Väinö Villgren** Ulvilasta sekä naistoimikunnan edustajana **Leila Kyttä** Punkalaitumelta. Piirijärjestön naistoimikunnan kokous pidettiin samassa paikassa. Piirijärjestön naistoimikunnan puheenjohtajana jatkaa edelleen **Leila Kyttä** Punkalaitumelta.

Teksti ja kuva: Paavo Punkari

Kaupunginjohtaja Aino Maija Luukkonen toi kokoukseen Porin kaupungin tervehdyksen.

Suomen-poikien lesket ja puoliset perinteisellä vierailulla Helsingissä

Tallinnasta saapui 28 Suomen-poikien leskeä ja puolisoa Helsinkiin 26.5.

Kevätvierailu on heille odotettu tapahtuma. Heidän omasta toiveestaan keskityimme tutustumalla tällä kertaa vain Helsinkiin. Tämä oli hyvä ratkaisu, koska näin päivästä ei muodostunut liian rankka, vaikka linja-auto olikin käytös-

sä koko päivän.

Aamulla Viron Suomen Suurlähetystön vastaanotolla heitä tervehti suurlähettiläs Merle Pajula. Arabian tehtailla tutustuimme oppaiden johdolla Arabian museoon ja tuotantoon. Tämä olikin kiinnostava kohde käsityöihmisille. Retkellä on aina ollut hyvä yhteishenki ja matkasta selvittää toinen toistansa tukien.

Perinteeksi muodostuneelle retkelle on myös perinteiset tukijat, jotka ovat taloudellisesti mahdollistaneet vierailun. Helsinkiläinen veteraani Seppo Salo, Viking Line ja Helsingin Sotaveteraanipiiri ja liitto olivat mukana tälläkin kertaa. Osallistujat kiittävät kaikkia tukijoita.

Anni Grundström

Pasilassa, ravintola Limonessa nautitun lounaan jälkeen liiton toiminnanjohtaja Markku Seppä ikuisesti matkalaiset yhteiseen valokuvaan.

Pekka J. Heikkilä jatkaa Lapin piirin johdossa

Sodankyläläinen **Pekka J. Heikkilä** valittiin jatkamaan Lapin Sotaveteraanipiirin puheenjohtajana. Piirikokous oli muutenkin sopuisa, sillä myös 12-jäseninen hallitus sai jatkoestin kiitosmaininnoin.

- Toimintavuoden kohokoh-
tia olivat talvisodan päättymisen 70-vuotisjuhlatahtumat sekä valtakunnallinen veteraanikeräys, jossa Lapin piiri kunnostautui sijoittumalla viidenneksi 114 000 euron tuloksella. Toiminnanjohtaja **Martti Koskelan** organisoiman keräyksen tuotto oli loistava saavutus. Valitettavaa vaan on se, että veteraanien hyväksi tehtävää varainhankintaa vääristellään julkisuudessa. Keräykset ovat edelleen hyvinkin tarpeellisia, sillä jos liittomme varat jaettaisiin nyt, tulisi jäsenen osuudeksi alle 20 euroa, totesi puheenjohtaja Heikkilä.

Piirihallituksessa jatkavat **Kauko Karhio** Inari-Ivalo, **Juhani Outila** Posio, **Osmo Korhonen** Simo, **Pentti Niemi** Rovaniemi, **Tuomo Kilpimaa** Savukoski, **Eino Kanerva** Sodankylä, **Paavo Köngäs** Kemi, **Erkki Kiviniemi** Kemijärvi, **Osmo Niemelä** Muonio, **Heikki Honkanen** Pelkosenniemi, **Veli Lassila** Pello sekä **Kauko Koivusipila** Tervola.

Lähtöleikkauksen tapahtumia piirissä ovat veteraanien kirkkopäivä 16.6. Rovaniemellä ja ivalolaisten isännöimä perinteinen rosvopaistitapahtuma, jonka taustajoukkona on Finnairin lentävä henkilökunta. Piiri on saanut liitolta tehtäväksi järjestää ensi vuoden keuhkolla valtakunnallisen sotaveteraaniviikon avaustapahtuman. Se pidetään Kemissä, jossa juhlietaan tuolloin myös yhdistyksen 50-vuotista toimintaa.

Jo viisi vuotta "kuorosotaa" Lounais-Hämeessä

Humppilan, Jokioisten ja Tammelan Veteraanijoukkojen ja perinnekuorojen yhteistä keuhkumatinaa vietettiin Tammelan Auran Pirtillä torstaina 29.4. Tämä jo perinteiseksi muodostunut kuorojen yhteinen "kuorosota" esitettiin runsaslukuiselle yleisölle jo viidettä kertaa.

Sotaveteraanit ikääntyvät ja laulajat vähenevät, mutta veteraanijoukon avuksi ovat rientäneet lauluperinteitä vaalivat kannattajajäsenet. Näin täydentyvät perinnekuorot vaalimaan lauluperinteitä ja veteraanit, jotka jaksavat vielä esiintyä, voivat jatkaa harras-

tustaan. Näiden kuorojen yhteinen mieslukumäärä on 36 henkeä, joista varsinaisia sotaveteraaneja on yhdeksän.

Jokioisten kuoroa johtaa **Päivi Toikka**, Humppilan kuoroa johtaa **Tiina Maria Kauppi** ja Tammelan kuoroa johtaa **Unto Palomäki**. Kuorojen yhteisesitysten säestyksistä on vastannut Puhallinyhtye **Jukola** johtajanaan **Pertti Louhelo**.

Nämä kuorot ovat sitoutuneet jatkamaan ja ylläpitämään sotaveteraanikuorojen lauluperinnettä samalla nauttien hienosta harrastuksestaan.

Pauli Korvensyrjä

"Kuorosotalaiset" yhteispotretissa

20 vuotta veteraanilehteä Kuopiossa

Kun talvisodasta alkoi tulla tasan 50 vuotta, Kuopion Sotaveteraaniyhdistyksen piirissä juhla haluttiin julkistaa näyttävästi. Sitä paitsi johan savolaisen lukutaidon perusteissakin sanotaan, että *se mikä lehdessä seisoo, se on totta*.

Idean isänä ja alkavana päätoimittajana oli yhdistyksen silloinen yhdistyksen toiminnanjohtaja **Veli Puustinen**. Muut tekijät olivat **Unto Eskelinen** ja **Pauli Saastamoinen**.

Lehti sai nimekseen *Kohdalon Vuodet*, ja ensimmäinen numero ilmestyi 7.3.1990. Kahdeksan sivua ja ilmoituksia niin paljon, että kulut peittyivät, jäipä vielä nätit netotkin.

Kahden numeron jälkeen lehden nimeksi tuli *Veteraanin vieste*

ti, ja sitten sen vastaavana toimittajana on ollut aina juhlanumeroon (24.4.2010) saakka Unto Eskelinen, kuten myös kuvittajana kunniapuheenjohtaja Pauli Saastamoinen. Kunniajäsen Veli Puustinen on pitkin matkaa antanut oman tärkeän osuutensa.

Veteraanin Viestin tämänvuotista numeroa, nyt jo 20-sivuisena, jaettiin 55 000 kappaleen painoksena Kuopioon ja lähiympäristöön.

Mauno Ikäheimonen

Lehden tekijöinä jo 20 vuotta sitten (vas.) Pauli Saastamoinen, Unto Eskelinen ja Veli Puustinen.

Sallan monenkirjava sotahistoria

Vuosien 1939 - 44 aikana Sallan kunnan alueella taistelivat neljän maan sotilaat ja siellä oli jatkosodan aikana suuri saksalaisten vankileiri. Tuossa leirissä olevat vangit koostuivat pääosin Neuvostoliiton kansallisuksista kuten venäläisistä, valkovenäläisistä ja ukrainalaisista.

Talvisodassahan venäläisten hyökkäystä oli torjumassa myös ruotsalaisia vapaaehtoisia ja nämä joukot ottivat helmi-maaliskuun vaihteessa 1940 Paikanselässä jopa rintamavastuun. Jatkosodassa Sallan kautta kohti Kantalahtea hyökkäsi kaksi saksalaisdivisioonaa. Niiden hyökkäys pysähtyi kuitenkin jo vuoden 1941 aikana Vermanjoelle, kauaksi tavoitteestaan.

Sallassa avattiin huhtikuun 1. päivänä Sota- ja jälleenrakennusajan museo. Edellä kerrottua taustaa vasten ajateltuna

museon perustaminen on kyllä enemmän kuin paikallaan. Tutustuin museoon huhtikuun 4. päivänä ja jo neljän päivän aikana museossa oli vierailut useita satoja henkilöitä. Sallassa oli hiihdetty maaliskuun 26. - 27. päivänä talvisodan ruotsalaisten vapaaehtoisten muistohiihto - mukana mm. puolustusministeri Jyri Häkämies - Kemijärveltä Sallaan. Paikalle saapuneet ruotsalaiset olivat saaneet tutustua avattavaan museoon jo ennakkoon. He olivat olleet näkemäänsä tyytyväisiä, kertoi vierailupäivänä museossa oppaana ollut ja sen syntyynkin keskeisesti vaikuttanut Pekka Moilanen.

Hän kertoi myös museon perustamisvaiheista. Vuonna 2002 sallalaiset maanpuolustusjärjestöt olivat tehneet kunnan päättäjille esityksen museosta ja hankkeelle oli näytetty "vihreätä valoa". Museon pe-

rustaminen vaati vielä kuitenkin rahaa, tilat ja esineistön. Rahoitus järjestyi vuonna 2006 pääosin EU:n hankerahoituksesta ja museotila löytyi kaksi vuotta myöhemmin Sallan rautatieaseman läheisyydestä henkilökunnan tyhjilleen jääneestä rivitalosta. Tilan muuttaminen museoksi kesti vuoden verran ja aikansa vei vielä museon järjestäminenkin. Lopputuloks on näkemisen arvoinen.

Museossa on sekä esineitä että valokuvia sodasta ja jälleenrakennuksesta, itse asiassa koko Sallan 1900-luvun historiasta. Kunnan nimi oli vuoteen 1935 asti Kuolajärvi. Sotatapahtumista on kerrottu muutamassa suuressa valokuvalla varustetussa informaatiotaulussa ja nämä taulut on tekstitetty myös venäjäksi. Pekka Moilanen kertoi joidenkin venäläisten vierailijoiden olleen vähän ihmeissään, kun olivat saaneet täältä talvisodasta kokonaan toisenlaista tietoa kuin kotimaassaan.

Museon toimintaa kehitetään koko ajan. Pääosa esineistöstä on saatu yksityisiltä sallalaisilta henkilöiltä, mutta museo ottaa mielellään vastaan aiheeseen liittyvää esineistöä ja dokumentteja vieläkin. Museo on toistaiseksi avoinna joka päivä lauantaita lukuun ottamatta. Jos matka suuntautuu Koillis-Lappiin, kannattaa harkita käyntiä Sallan sota- ja jälleenrakennusajan museossa.

Esko Vuorisjärvi

Museohankkeeseen aktiivisesti osallistuneet Pekka Moilanen (oik.) ja Jarkko Sipola.

Varsinais-Suomessa runsaasti koulutusta

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin yhdistysten edustajille on järjestetty kuluneen kevään aikana kolme eri koulutustilaisuutta. 20.4. Sotainvalidien Veljesliiton Varsinais-Suomen piiri järjesti Turun Kristillisellä opistolla Avustajatoimintataseminaarin, johon osallistui myös runsaasti sotaveteraaniyhdistysten edustajia. Tilaisuudessa esiteltiin liiton ja piirin avustajatoimintahanketta ja hankkeen rahoitusta.

Toinen koulutustilaisuus oli 19.5. Lehmirannan lomakeskuksessa järjestetty tukijäsenen koulutustilaisuus, johon otti osaa runsaat viisikymmen-

tä yhdistysten tukitehtävissä aktiivisesti toimivaa henkilöä. Päivän aikana käsiteltiin veteraanien sosiaalisia etuuksia, avustajatoimintahanketta ja asuntojen korjauksiin liittyviä kysymyksiä. Lisäksi käytiin läpi yleisiä järjestökysymyksiä ja tulevaisuuden suunnittelua.

Kolmas koulutustilaisuus oli suunnattu naisjaostojen johtohenkilöille ja tässä tilaisuudessa keskityttiin pelkästään järjestötoiminnallisiin kysymyksiin.

Teksti: Osmo Suominen

Kuva: Jari-Matti Autere

Avustajatoimintataseminaarin osanottajat kuuntelevat tarkkaavaisina päivän antia.

Berner Oy
Helsinki

VESA ALARE
SOTIEMME SÄVELET
AHTI LAINEEN STUDIO-ORKESTERI

LAULUJA SUOMEN KOHTALON VUOSILTA

CD **15 €** sis. postikulut
Yhdistyksille väh. 10 kpl erät **10 €/levy** + postikulut

Tilaukset: vesa.alare@suomi24.fi
tai puh. 0400 840 315

■ Sota päättynyt ei rauhaan ■ Ilta Kannaksella ■ Elämä juoksuhaudoissa
■ Säkijärven polkka ■ Eldankajärven jää ■ Veteraani ■ Korsuvalssi
■ Lotta ■ Takkatulen loisteessa ■ Liisa pien' ■ Pienet kukkivat kummut
■ Tumma yö ■ Äänisen aallot ■ Jääkärin laulu ■ Ei tietää voisi

Juhlakahvit 90 vuotiaille

Jyväskylän Sotaveteraanit ry:n naisjaosto on kutsunut jo muutamana vuonna kaikki ko. toimintavuotena 90 vuotta täyttävät yhdistyksen veteraanijäsenet yhteiseen kahvitilaisuuteen. Tänä vuonna 90 vuotta täyttäviä veteraaneja oli 31, joista kolmannes oli saapunut kahvitilaisuuteen yhdistyk-

sen toimistolle 18.5. Jyväskylän Sotaveteraanikuoron tuki- ja perinnekuorona toimiva seniorimieskuoro Harmaat Herrat viihdytti osanottajia isänmaallisilla ja keväisillä lauluilla puheiden ja kahvitte-lun lomassa.

Teksti ja kuva: Kari Korhonen

Kunnianosoitus jalkaväenkenraalille

Turun Sotaveteraanit ja JR 7:n Perinnetoimikunta suorittivat perinteisen seppleenlaskun jalkaväenkenraali Adolf Ehrnroothin muistokivelle Turussa 27.5. Kuvassa seppleen las-

kijat Antti Malmberg, Pentti Evesti ja Kai Kiilunen suorittamassa kunniatehtävää. Kunniaavartiossa Matti Koskinen ja Eila Kytölä.

Teksti ja kuva: Osmo Suominen

Lähikuvassa everstiluutnantti Tuukka Alhonen

Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin uudeksi puheenjohtajaksi valittu everstiluutnantti (evp) **Tuukka Alhonen** on syntynyt Turussa 16.2.1941. Kirjoittamaan ylioppilaaksi Puolalan yhteislyseosta 1961 seurasi varusmiespalvelus Turun Ilmatorjuntapatteristossa – joukko-osastossa, josta tuli koko sotilasuran mittainen palvelupaikka. Everstiluutnantiksi

ylennettynä Alhonen jäi eläkkeelle vuonna 1990.

Eläkkeelle päästyään Tuukka Alhonen on osallistunut monin tavoin yhteiskunnallisiin rientoihin kotikunnassaan Kaarinassa ja laajemmaltikin. Hän on toiminut Kaarinan seurakunnan eri luottamustehtävissä runsaat 30 vuotta ja istunut pitkään myös kaupunginvaltuustossa sekä ollut koulutuslautakunnan puheen-

johtaja. Alhonen oli perustamassa Kaarina – Piikkiön Sotaveteraanien Tukijaostoa vuonna 1998 ja on ollut siitä lähtien sen puheenjohtaja. Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiirin varapuheenjohtajaksi hänet valittiin vuonna 2009 ja työ jatkuu nyt siis piirin peräsimessä tästä eteenpäin.

Osmo Suominen

14. DIVISIOONAN PERINNEYHDISTYS RY

**14. DIVISIOONAN PERINNEYHDISTYKSEN
KAIKKIEN SUKUPOLVIEN
NUORISO- JA PERINNEVIIKONLOPPU IISALMESSA
3.-5.9.2010**

PERINNEPÄIVIEN OHJELMA

Perjantaina 3.9. klo 12.00-14.00 Kulttuurikeskus

Nuoriso kohtaa veteraanit. Veteraanit kertovat, nuoriso kysyy.
Esitelmä.
15.00 "Lupaus" elokuvaesitys koululaisille Kuva-Lippaassa.

Lauantaina 4.9. klo 09.00

Infopiste Kulttuurikeskuksen aulassa avataan.
Juhlapäivän avaus ja lipun nosto
09.00- Torilla puolustusvoimien kalustonäyttely ja maanpuolustusjärjestöjen osastot
11.00 Ylilento, Karjalan lennosto
12.00-13.00 Ruokailu Olvi-hallissa
20.00-22.00 Aseveli-nuorisoihtamat Olvi-hallissa
Puhdetyö- ja valokuvanäyttely Olvi-hallissa

Sunnuntaina 5.9. klo 9.00

Jumalanpalvelus ortodoksien Pyhän Eliaan kirkossa
10.00 Jumalanpalvelus ev.lut. seurakunnan Kustaa-Aadolfin kirkossa
12.00 Ruokailu Olvi-hallissa

PÄÄJUHLA KLO 13.00-14.45

Liput saapuvat Tervetuloitovotus Seppelpartioiden lähettäminen. Narvan marssi Musiikkiesitys Juhlapuhe Tanssiesitys Tervehdykset	Lippufanfaari 14. D:n perinneyhdistyksen puheenjohtaja Paikallinen kuoro Eduskunnan varapuhemies Seppo Kääriäinen Iisalmen naisvoimistelijat Iisalmen kaupunki Puolustusvoimat, Itä-Suomen sotilasläänin komentaja Karjalan lennoston komentaja 14. Divisioonan perinneyhdistyksen hallitus Paikallisosaston puheenjohtaja Orkesteri ja yleisö
---	---

Palkitsemiset
Seuraavan perinnepäivän nimeäminen
Päätössanat
Savolaisten laulu
Liput poistuvat

Päätöskahvit

ISÄNNÖINTI • HUOLTO • SIIVOUS JA KORJAUSPALVELUT

**KAUKAJÄRVI-ISA
osuuskunta**

Juvankatu 10, 33710 Tampere
www.kaukajarviok.fi

Pidämme huolta

Talvelan sukuhistoriaa dvd:llä

Viime sodistamme on vuosien saatossa tuotettu monia yksittäisten veteraanien, perheitten ja sukujenkin vaiheista kertovia kirjeenvaihtoon, päiväkirjoihin ja muihin muistelmiin perustuvia julkaisuja. Ne ovat arvokas ja korvaamaton lisä itse sotatapahtumista kertovan kirjallisuuden rinnalla.

Harvemmin muisteluaineistoa lienee tuotettu muunlaisten tallenteiden muodossa, vaikka siihen tekniset edellytykset olisivat tänä päivänä erinomaisen hyvät. Eräs tällainen huomion arvoinen poikkeus on tuusulalaisen veteraanin ja veteraanityön aktiivin Heikki Talvelan ja hänen sukunsa kokemuksista kertova dvd-tallenne ”Heikki Talvelan sotamuistohuone”.

Tallenne koostuu yhteensä 22 jaksosta, joissa Heikki Talvela kuljettaa kuulijaa ja katsojaa sotamuistohuoneeseensa kokoa-

mansa laajan aineiston välityksellä sotavuosien eri vaiheiden läpi. Esillä on karttoja, valokuvia, asiakirjoja, sotilaspukuja ja muuta pikkuesineistöä. Niiden välityksellä katsoja saa erinomaisen läpileikkauksen siitä, minkälainen on ollut Heikki Talvelan sotatie, hänen sankarivainajana kirkkomaahan saatetun veljensä Pekka Talvelan kohtalo sekä

maataloperheen velvoitteet sodan yhteisissä ponnisteluissa.

Oman mielenkiintoisen lisänsä dvd:lle tuovat Heikki Talvelan sedän, jääkäri ja jalkaväenkenraali Paavo Talvelan vaiheista kertovat esineet ja tarinat. Ne antavat syvyyttä yhden suvun osuuteen maamme itsenäisyyden historiassa.

Heikki Talvelan tekemä työ oman sotamuistohuoneen kokoamiseksi ja sen esittelemiseksi ansaitsee vilpittömän kiitoksen. Kiitoksen ansaitsee myös puolustusvoimat, joka entisen Taistelukoulun rakennuksista on antanut tilat sotamuistohuoneelle. Toivoa vain sopii, että mitkään tulevat rakennemuutokset eivät jatkossakaan uhkaa arvokkaan kokoelman esilläoloa.

Pertti Suominen

Veteraanilaulua Loimaalla

Loimaan Seudun Sotaveteraanien kuoro ”Korsulaulajat” perustettiin v. 1983. Laulajat ovat edelleen kaikki ”Tammenlehvämiehiä”, jota on pidetty pääsyvaatimuksena kuoroon. Korsulaulajilla on edelleen runsaasti esiintymisiä. Mieleenpainuvia

ovat olleet vierailut Porin valatilaisuuksissa, joissa kuoro on esiintynyt usean tuhannen hengen yleisölle. Kuoron ohjelmisto sisältää veteraanilaulujen lisäksi myös hengellisiä ja isänmaallisia lauluja. Talvisodan päättymisen 70-vuotismuistotilaisuus pidettiin 7.3. Kan-

ta-Loimaan seurakuntatalossa, jossa Korsulaulajat esiintyivät. Kirkkoherra **Matti Taatila** ja eversti **Juha Mattila** puhuivat tilaisuudessa.

Teksti: Pauli Hyrkäs

Kuva: Seppo Solla

Korsulaulajat vas. Jukka Lentonen, Erkki Häyhä, Onni Jokinen, Vilho Räisänen, Keijo Jokinen, Matti Kivistö, Eino Koivisto, Kaino Hurri, Paavo Hollo, Kauko Eskola, Vilho Stenberg ja Pauli Hyrkäs.

Saisiko sotakirjoja lahjoituksena?

VAPAUTEMME HINTA-muistomerkki pystytettiin pienellä kenttäosalla Lapin Misiin v. 2001 ja Kanta-Hämeen Tuulosseen 2005. Sisällä olevaan info-tilaan toivottaisiin lahjoituksena erilaisia sotakirjoja vieraili-

joille tutustumista varten. Niitä saisi myös lainata ehdolla, että lainaaja palauttaa kirjan kahden kuukauden kuluessa. Silloin joku nuorempikin perheen jäsen ehtisi lukea kirjan, jos on kiinnostunut sotaveteraanisukupolven nyt jo hyvin kau-

kaisista kokemuksista.

Jokaisessa kirjassa tulisi olla lahjoittajan nimi ja kotipaikka, kuten: Lahjoitti Kaarlo J. Laaksonen Lammilta. Yhteysmiehenä toimii Pertti Saari, Teuron tie 307, 14820 TUULOS, puh. 050 365 7388.

Kiitos tuesta

Vuonna 2006 ryhdyin kokoamaan aineistoa ”Puukaasun aika”-kirjaani varten. Sotaveteraani-lehdessä julkaistiin toivomus, että puukaasuajan kokeneet veteraanit ottaisivat yhteyttä allekirjoittaneeseen. Jutussa pyydettiin muisteluksia tai valokuvia. Molempia tuli runsaasti. Jutun seurauksena syntyi lähes kaksisataa kontaktia tammenlehvän kantajien kanssa. Tätä kautta tulleilla kertomuksilla, valokuvilla ja muisteluksilla oli ainutkertainen arvo ja merkitys kirjan kokoamisessa. Mistään muusta lähteestä ei voinut

kertyä samanveroista omakoh- taisten kokemusten kirjoa. Oli yhdestoista hetki saada arvokasta ja autenttista tietoa puukaasun ajan historiasta.

Kun henkilökohtaisen kiitoksen esittäminen jokaiselle yhteyttä ottaneelle ei ole ollut mahdollista, toivon tämän nöyrän kiitoksen tavoittavan ystävälliset tietojen ja valokuvien lähettäjät. Teidän panoksenne ansiosta Puukaasun aika on osoittautunut niin kiinnostavaksi, että toinenkin painos on loppumassa.

Stuart Köhler

Visko
Teepak

**Vanhustyön
Keskusliitto Ry**

Helsinki
www.vtkl.fi

**PALVELUALOJEN
TOIMIALALIITTO**

**Laatut tuotteita
ja hyvää palvelua**

Rudus Oy
Vaihe 020 447 711

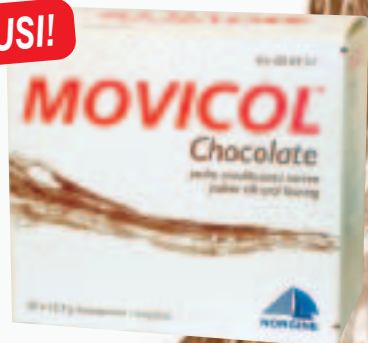
Rudus

www.rudus.fi

Suklaanmakuinen

MOVICOL®
Chocolate

nykyaikainen lääke ummetuksen hoitoon

**Tehokas ja
hyvin siedetty****Movicol sisältää
elimistölle tärkeät
elektrolyytit****Movicol säilyttää
elimistön elektrolyytti-
ja nestetasapainon****Apteekista ilman reseptiä.**Raskauden ja imetyksen aikana sekä alle
12-vuotiaille lääkärin määräyksen mukaan.
Tutustu pakkausohjeeseen.www.movicol.fi**UUSI!****Sabora Pharma Oy****UUTUUS!****POISTAA JA
PEHMENTÄÄ
KORVAVAHAA****VÄHENTÄÄ
KORVAHUUHTELUN
TARVETTA****Ainutlaatuinen
spray****Apteekista****VAXOL®****Helppo ja luonnollinen**www.vaxol.fi**Sabora Pharma Oy****Risteilyt Bengtskäriin ja lähi-
saaristoon Hangon Itäsatamasta****M/S Summersea - M/S Anna**www.marinelines.fi Korkeavuorenkatu 10 B 11, HANKO +358 400 536 930**Varaukset:
☎ 0400-536 930
www.marinelines.fi**

Veikko Lind ilma- asemestaruuskilpailujen kaksoismestariksi

Sotaveteraaniliiton kotiratakilpailuina toteutetut ilma-asemestaruuskilpailut kilpailtiin 18. – 25.4. Kilpailuihin osallistui 16 ampujaa, joista neljä ampui sekä ilmakiväärin että ilmapistoolin. Ampujat edustivat Sotaveteraaniliiton viittä piiriä.

Henkilökohtaisen kilpailun voitti sekä ilmapistoolissa että -kiväärissä toisena vuonna peräkkäin Veikko Lind Keski-Suomesta. Hopeaa pistoolissa sai Einar Broms Suur-Savosta ja pronssi meni Arvo Huttuselle Helsingistä. Ilmakiväärin kolme parasta erottautui sel-

västi muista kilpailijoista, hopeaa ampui Heimo Kohijoki Helsingistä ja pronssia Unto Ilmevalta Lahdesta.

Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiri nappasi voiton Ilmapistoolin joukkuekilpailussa, Kymenlaakson joukkue oli toinen ja Lahden piiri kolmas. Ilmakiväärin joukkuekilpailun voitto meni Lahteen ja hopeaa sai Helsingin Seudun joukkue.

Ensi vuonna kilpaillaan jälleen samoin järjestelyin 10. – 17.4.2011

Teksti ja kuva: Timo Hakala

Suomen Sotaveteraaniliitto ry:n kotirataotteluna käytyjen ilma-asemestaruuskilpailujen 2010 henkilökohtaisten sarjojen mestarille Veikko Lindille luovutettiin kultamitali ja pokaali sekä pistooli- että kivääriammunnasta Jyväskylän Sotaveteraanit ry:n toimistolla 18.5. Voittajan on helppo hymyillä...

SUOMEN SOTAVETERAANILIITON ILMA- ASEMESTARUUSKILPAILUT 2010

Ilmapistooli

1	Veikko Lind	Keski-Suomi	343
2	Einar Broms	Suur-Savo	340
3	Arvo Huttunen	Helsinki	333
4	Heimo Kohijoki	Helsinki	331
5	Pauli Kettunen	Kymenlaakso	320
6	Kunto Jortikka	Helsinki	305
7	Aarto Hämäläinen	Helsinki	296
8	Jaakko Neuvonen	Kymenlaakso	288
9	Matti Eirasmaa	Kymenlaakso	273
10	Väinö Rantio	Helsinki	255
11	Martti Partanen	Lahti	239
12	Unto Ilmevalta	Lahti	229
13	Uuno Ström	Lahti	222

Ilmakivääri

1	Veikko Lind	Keski-Suomi	331
2	Heimo Kohijoki	Helsinki	312
3	Unto Ilmevalta	Lahti	300
4	Matti Partanen	Lahti	259
5	Kauno Viljaniemi	Lahti	258
6	Raimo Elonsalo	Helsinki	241
7	Mikko Kauppinen	Helsinki	223

Ilmapistooli joukkuekilpailu

1	Helsingin seutu	969
	Arvo Huttunen 333	
	Heimo Kohijoki 331	
	Kunto Jortikka 305	
2	Kymenlaakso	881
	Pauli Kettunen 320	
	Jaakko Neuvonen 288	
	Matti Eirasmaa 273	
3	Lahti	690
	Martti Partanen 239	
	Unto Ilmevalta 229	
	Uuno Ström 222	

Ilmakivääri joukkuekilpailu

1	Lahti	817
	Unto Ilmevalta 300	
	Matti Partanen 259	
	Kauno Viljaniemi 258	
2	Helsingin Seutu	776
	Heimo Kohijoki 312	
	Raimo Elonsalo 241	
	Mikko Kauppinen 223	

**Rakennuspalvelu
Keijo Niiranen**

Joensuu

Karto Oy
Jyväskylä**Rakennusliike
Jyvä-Seiska Oy**
Jyväskylä**Arkkitehtitoimisto
Pekka Paavola Oy**
Jyväskylä**Right-Line Oy**
Jyväskylä**Suomen Myymäläturva Ky**
Jyväskylä**Jutias Ky**
Jyväskylä**T:mi Kari Jauhiainen**
Jyväskylä**Remontointi K. Heikkilä**
Jämsänkoski

Urheilun juhlaa Pasilan palloiluhallissa

Suomen Sotaveteraaniliiton lentopallomestaruus ratkottiin 25.5.2010 Pasilan palloiluhallissa tavallista juhlallisemmin menoin. Lieneekö järjestäjätahot arvelleet, että nämä pelit olisivat kenties viimeiset lajissaan. Se mitä kentillä nähtiin, ei kuitenkaan vahvista tätä arvelua.

Kamppailuun oli ilmoitautunut neljän Sotaveteraanipiirin joukkueet. Nämä olivat Helsingin seudun, Varsinais-Suomen, Pirkanmaan ja Kymenlaakson Sotaveteraanipiirit. Mestaruuskilpailut pelattiin yksinkertaisena sarjana kahden erän peleinä, jolloin joukkueiden paremmuus ratkesi voitettujen ja menetettyjen erien suhteella. Tämän tarkempaa menettelyä ei tällä kertaa tarvittukaan.

Erityistä juhlavuutta tilaisuudelle antoi Kaartin Soittokunta, joka puolen tunnin ajan viihdytti verrytteleviä pelaajia ja muuta yleisöä komealla soitelasmusiikilla päättäen esityksensä Usko Kempin harvoin kuultuun marssiin Urheilun juhlaa. Soittokunnan kapellimestari oli yliluutnantti Lassi Ikäheimo.

Länsi-Pasilan ala-asteen neljäsluokkalaisten lauluryhmä puolestaan esitti opettaja Susanna Kantasen johdolla tutun Beatles-sävelmän Miehet joukolla jäätä särkemään. Lapset ja heidän opettajansa yllättyivät kun järjestäjien toimesta heidän koululle lahjoitettiin upouusi virallinen lentopallo, johon presidentti Mauno Koivisto oli kirjoittanut nimensä. Oli herkkä hetki, kun lauluryhmän vauhdikas rumpali Elmeri sai vastaanottaa pallon itsensä presidentin kädestä. Rumpalipojan kumarrus oli täydellinen.

Helsingin piirin voittaneessa joukkueessa pelannut presidentti Koivisto sai ainoana erikoiskäsittelyn, lämpöiset suudelmat molemmille poskille! Ja sehän kävi kuin ennen tehneeltä.

Se enteili sitä, että Elmeri muistaa tapauksen vielä silloinkin, kun hän on yhtä iäkäs kuin pallon luovuttaja tänään!

Ennen pelin alkua Puolustusvoimien tervehdyksen esitti everstiluutnantti Heikki Saarento ja Suomenmestaruuspelit julisti avatuksi Helsingin Seudun Sotaveteraanipiirin puheenjohtaja vuorineuvos Juha-Pekka Pesonen.

Itse pelit sujuivat juohevasti, kun kilpailun johtajana oli Risto Metsäniitty, päätuomarina Risto Lindberg ja muukin järjestelykaarti kokeneita toimitsijoita.

Palkintojen jako sai Pasilassa poikkeuksellisen juhlat, ellei peräti hellyttävät puitteet. Mestaruusmitaleja pelaajien kaulaan oli ripustamassa itse Tellervo Koivisto. Apuna hänellä oli Lotta-asuinen Rauni Kontu, lauluyhtye Kanttiinin Lotista. Saatuaan mitalit kaulaansa joka mies sai vielä jakajilta kelpo halaukset.

Tulokset

1. Helsingin Seudun Sotaveteraanipiiri	6 pistettä
2. Varsinais-Suomen Sotaveteraanipiiri	3 pistettä
3. Pirkanmaan Sotaveteraanipiiri	2 pistettä
4. Kymenlaakson Sotaveteraanipiiri	1 pistettä

Jokainen pelaaja sai muistomitalin lisäksi presidentti Koiviston signeeraamat lentopallot, joilla tuskin koskaan pelataan. Ne ovat arvokkaita muistoesineitä vuosikymmeniä kestäneeltä urheilu-uralta. Pallot oli lahjoittanut Scanetto Oy:n toimitusjohtaja Pentti Virta.

SM-turnauksen isäntä ja mestarimetsästäjä Jaakko Estola oli halunnut luoda turnauksesta tavallista juhlavamman ja siksi hän oli toimittanut myös hallin keittiölle pääruoka-aineeksi hirven paistia, joka oli todella hyvää ja sitä oli riittävästi, kuten sota-ajan vanha sanonta kuului. Kisaemäntä kiittelikin pelaajien hyvää kuntoa ja nuorekkaan reipasta käyttäytymistä. Ketään ei tarvinnut auttaa ja jokainen heistä oli herrasmies.

Tämä oli veteraaniurheilun juhlaa!

Pekka Kontu

VIRTSANKARKAILUUN

pestävät ja kertakäyttöiset alushousut

SLIP SICLA lievään virtsankarkailuun

- 100% puuvillaa
- haaraosa hengittävää erikoiskangasta
- muita suoja ei tarvita, käytetään kuten tavallisia alushousuja

STRONG runsaaseen virtsankarkailuun

- 100% puuvillaa
- haaraosassa tasku erilliselle imevälle suojalle
- huomaamaton ja helppokäyttöinen

Meiltä saat myös:

- täydellinen valikoima TENAN virtsankarkailutuotteita
- vuodesuojia sekä pestäviä että kertakäyttöisiä
- virtsapullot ja alusastiat
- kysy myös muita apuvälineitä esim. kävelykepit, suihkutuolit, rollaattorit

Lisää tuotteita: www.linctus.fi

TIEDUSTELUT JA TILAUKSET:
Linctus Oy, p. 03-6125 355

Turuntie 4-6, 13130 Hämeenlinna
fax 03-6125 353

YLI 40 VUOTTA
Savon Kuljetus Oy
Kuopio
www.savonkuljetus.fi

Erka Oy
Järvenpää

**Isännöitsijätoimisto
Vuori&Co**
Järvenpää

**Puusepäntehdas
Loimuset Oy**
Järvenpää

**Specialtrans
Komulainen Ky**
Kajaani

Sorvari Engineering
Kalajoki

**Rautarakenne
S. Lipponen Oy**
Kalanti

Kone-Vahto Oy
Kalkkinen

Suurkiitokset Teille Sotaveteraanit!
Raimo Hakkarainen Oy
Mustijärventie 25, Ruutana, Puh. 03-358 3100

Kiviahon Kaivin Oy
Kangasala

Kirjat

Kimmo Sorko: Taipaleen päiviä - Talvisotaa Itäkanaksella1939-40
ISBN 978-952-92-6803-0.
Saarijärvi 2010

Kimmo Sorko, keskisuomalaisen ”hovihistorioitsija”, on jälleen mukana käydessä läpi Talvisodan tapahtumia Taipaleen taistelukentällä 1939-40. Jos Sorko onkin antanut ammattitaitonsa kirjan työryhmän, jota johti Mikko Strang, käyttöön on mainittu työryhmä tehnyt mittavan työn keräämällä taistelun sotaveteraaneilta

kokemuksia taisteluista. Kirja on rakennettu siten, että aluksi annetaan 64 sivun verran tiivistä tietoa aluksi linnoitustoista, sitten sotatapahtumista niin Vuoksen eteläpuolelta kuin varsinaiselta Taipaleen taistelukentältä. Vuoksihan tekee ennen laskuaan Laatokkaan U-kieroksen Koukunniemen ympäri. Koukunniemi ja Kirvesmäki ovat Taipaleen länsirajalla ja siitä itään on Taipaleenjokeen kuuluva Kemppilänkoski, jonka pohjoisrannalla on Terenttilän kylä. Myös niemen länsipuolella olivat Kelja, Volossula ja Patoniemi

ja taistelut niissä huomioidaan. Tälle Taipaleen rintamalle ryhmitettiin pääasiassa keskisuomalainen 10. Divisioona komentajanaan eversti Viljo Kauppila. Divisioonaan kuuluivat jalkaväkirykmentit 28 (ev.U Sihvonen), 30 (evl.A Kemppi) ja eteläpohjalainen JR 23 (evl. M Laurila) kevyt oasato 10 (ratsumestari W Walden), ns. Metsäpirtin Osasto (kapt.R Inkinen), ja myöhemmin Erillinen pataljoona 6 (kapt.O Saarelainen). Taipaleen rintaman tykistökomentajana toimi evl. Erik Ulfsson. Hänellä oli käytössään KTR 10 ja joukko mui-

ta mm. rannikkotykistön osia. Varsin pian ev. Kauppila siirrettiin pois ja tilalle tuli eversti Aarne Blick. Samoin siirrettiin toisiin tehtäviin ev. Sihvonen, jonka seuraajaksi tuli ensin evl. Martti Nurmi ja myöhemmin maj. Maunu von Schrowe. Vastassa olivat puna-armeijan divisioonat 4,49 ja 150. Melkoinen ylivoima siis. Hyökkäys alkoi 30.11 ja saavutti Taipaleenjoen 6.12.-39, jolloin käytiin Koukunniemessä taistelut. Sitä seurasivat suurhyökkäykset Koukunniemestä Kirvesmäkeen 15-17.12-39, Keljaan ja Volossulaan 25-27.12-39. Jo aikaisemmin 6.12 itäisellä loholla tapahtui hyökkäys Terenttilään, nämä kaikki tuloksetta.

Rauhallista ei rintamalla koskaan ollut, mutta tammikuun 1940 kului asemasodan merkeissä. Helmikuun toisella viikolla alkoi suurhyökkäys koko rintamalla. Sodan alussa Karjalankannaksella oli 200.000 miestä suomalaisten n. 100 000 vastaan. Nyt puna-armeija oli mobilisoinut Kannakselle 468000 sotilasta, 3000 tykkiä ja 3800 panssarivaunua. Taipaleen rintama sai vastaan- sa 13. Armeijan, jossa oli 9 divisioonaa,1 panssariprikaati,9 ylijohdon tykistörykmenttiä ja 5 lentorykmenttiä. Onneksi suurin osa hyökkäsi länsipuolitse Vuosalmelle, mutta pian sinne siirrettiin joukkoja Taipaleesta- kin varsinkin kun helmikuussa 1940 Taipaleeseen tuli uusi 21. Divisioona, valitettavasti vain vajavaisesti koulutettuna ja se näkyi raskaina tappioina. Mutta Taipale kesti rauhantuloon asti. Epäoikeudenmukaiselta tuntuivat taistelijoista alueluovutukset mutta vaihtoehtoa ei ollut. Kirjan sotahistoriakatsaus on tarpeen, sillä kaikilla ei ole tämänkaltaista tietoiskua hallussa. Kirjan pääosan muodosta-

vat sotaveteraanien muistelmat etulinjasta taakse mitään aselajia unohtamatta. Muistelmia on n. 300 sivua ja ne valaisevat taistelujen luonnetta perusteellisesti. Muistelijoita löytyy joka tehtävästä, sotamiehestä kapteeniin. Haastattelijat ovat tehneet suurtyön 1990-luvulla. Monet ovat oma-aloitteisesti lähettäneet Strangin toimikunnalle kokemuksiaan. Milloin ei ole ollut muistelijoita, on turvauduttu sotapäiväkirjoihin ja jo julkaistuihin Taipale-kirjoihin. Niitä onkin verrattain runsaasti: Kaarlo Simojoki 1941, Kalle Sistola 1953, B Geijer 1955, Paavo Susitaival 1963, Jukka L Mäkelä 1971, Paavo Linnanmäki 1974, Urho Kähönen 1982, Alpo Reinikainen 1980, Kimmo Sorko-Erkki Seppänen 1999,uusittu 2005. Viimemainittu on Kempin rykmentin historia ja tiedossa olevista kirjoista viimeinen. Eteläpohjalaisen sotatie Sampo Ahdon ja Veikko Pirilän historiasta: Eteläpohjalaisia taisteluissa 1919-1944 osa 2.1989 teoksen lopussa on 35 sivua värikuvia taistelutantereista tänään. Näistä ilmenevät luonnonvaurioita korjaavat ”kädet”, mutta vielä taisteluautoja yms. löytyy. Tämä muistelmateos on massiivinen jo ulkoasultaan. Sitä se on myös sisällöltään. Ehkä jonkinlainen kauneusvirhe on se että eteläpohjalaisia ei ole haastateltu samalla perusteellisuudella kuin keskisuomalaisia. Suuri arvos- tus kuitenkin annetaan urheille pohjalaisille. Monia kiitoksia on aihetta antaa. Tekstit ovat selviä. Valokuvat monet suuria harvinaisuuksia tukevat kirjan tekstiä. Ansiokas historiateos. Siitä kiitos Kimmo Sorkolle ja Mikko Strangin työryhmälle.

Suosittelen lämpimästi.

Tapio Skog

SUOMALAISTEN TERVEYDEN HYVÄKSI

HYVINVOINTIA RAKENTAMASSA

www.orion.fi

Sahalahden Auto&Konekorjaamo Oy Kangasala	LV-Keinoset Oy Kangasala	Hollon Voima Ky Kangasala
Kuljetuspalvelu Vatiala Oy Kangasala	Rakennus Jari Kupiainen Oy Kangasala	STN Maanrakennusteknikka Oy Kangasala
Finn-Savotta Oy Karstula	Kuljetusliike Nummijoki Oy Kauhajoki	Kauhavan IV-Palvelu Kauhava

Vaasassa ytyä yhteistyöllä

Vaasan Rintama- ja Sotaveteraanit – Vasa Front- och Krigsveteraner ry. näytti perustavassa kokouksessaan esimerkkiä. Rintamamiesten Asunto- ja tukiliitto ry:n Vaasan osasto ja Vaasan Sotaveteraanit ry yhdistyivät 29.9.1967. Sihteerinä toimineen Onni Rajaheimon ote 1982 toimintakertomuksesta puhuu puolestaan: ”Tuskin pa sovunrakentajat yhdistystä perustaessaan osasivat kuvitellaakaan kuinka erinomaisen joukon he muodostivat. Yhdistyksestämme muodostui ainutlaatuinen koostumus koko Suomessa. Se kelpaa esimerkiksi monille intoilijoille kieli- ja puoluesidonnoisuuksien yli”. Kaksikielisen Yhteistyö-Samarbete -teoksen kirjoittanut

yhdistyksen puheenjohtaja Tapani Tikkala mainitsee ensimmäisen toimintakertomuksen todenneen veteraanien tarvitsevan kouraa tuntuvia lainsäädäntötoimenpiteitä. Päätaavoitteena oli vaasalaisveteraanien asunto-olojen, taloudellisen aseman ja terveyspalvelujen parantaminen. Kirjassa esitellään yhdistyk-

sen toimintamuodot toimikuntineen, etujenajosta lähetystöineen, suurmarssista 1975, paraatit ja kuntoutustoiminta. Tekstin ja runsaan kuva-aineiston sommittelu on taiten toteutettu. Kuntoilu ja virkistys, oma viiri, uudet toimitilat, matkat ulkomaille, veljestuki- ja hengellinen toiminta vakiintuivat 1978 – 1987.

Vaasan kaupunginhallituksen päätöksellä Rintamaveteraaniasiaain neuvottelukunta aloitti toimintansa Holger Strandbergin johdolla. Kaupungin järjestämä hammashoito alkoi samana vuonna. Kirja tilattavissa Sauli Lassilta puh. 0500 181 365 (postikuluineen 25 €).

Oulun sotaveteraaneilla 50 vuotta

Oulun Sotaveteraanit ry julkaisi 50-vuotishistoriikin 13.3. pitämäänsä juhlaan liittyen. Teoksessa Oulun Sotaveteraanit ry 1960 – 2010 keskitytään kahteen viimeisimpään vuosikymmeneen. Se liittyy saumattomasti aiempiin yhdistyksen toiminnasta kertoviin historiikkeihin. Kirjan toimittanut yhdistyk-

sen toiminnanjohtaja Anja Halmetoja on onnistunut hahmotamaan tekstiaiheet loogiseen järjestykseen runsaan ja paljon kertovan kuvituksen kanssa. Viime vuoden kesäkuussa jäseniä oli 1 090, joista varsinaisia 36, vapaajäseniä 532, kunniajäseniä 2, ainaisjäseniä 26, kannattajajäseniä 232 ja naisjaoston jäse-

niä 297. Vapaaajäseniksi on kutsuttu 80 täyttäneet veteraanit. Yhdistyksen toimesta Ouluun valmistui 1970-luvulla seitsemän veteraanitaloa, joissa asuntoja oli yli 300. Vuonna 1970 perustetun naisjaoston työ on ollut näkyvää ja käytännönläheistä tarjoiluineen erilaisissa juhlissa ja veljesilloissa.

Yhdistystä taloudellisesti avustavaksi elimeksi perustettiin Oulun Sotaveteraanien Tukisäätiö 12.9.1980. Valtiovallan ohella Oulun kaupungilla on merkittävä rooli veteraanien kuntouttajana. Ilmaisia uimahallivuoroja kaupunki on tarjonnut veteraaneille parikymmentä vuotta. Liikunta ja urheilu

on koettu tärkeänä. Oulun Sotaveteraanikuoro on tarjonnut arvokasta ohjelmallista tukea vuodesta 1986. Oulun Sotaveteraanit kutsui kaikki Oulun vapaussoturit kunniajäsenikseen 1971. Historiikkia voi kysellä yhdistyksen puheenjohtajalta sähköpostitse os. reijo.sallinen@ouka.fi.

Joensuun Sotaveteraaniyhdistyksen toiminnan vuodet 1959 – 2009

5. tammikuuta 1959 perustettu Joensuun Sotaveteraanit ry julkaisi syksyllä 2009 historiikkinsa Asuntotuotannosta huolto-toimintaan. Hanke toteutettiin talkoilla aktiivi- ja kannattajajäsenten sekä naisjaoston toimesta. Kirjan toimittanut Seija Karttunen on onnistunut sommittelemaan sujuvan kielenkäytön ja laadukkaan kuvavalikoiman mallikelpoiseksi kokonaisuudeksi. Puheenjohtaja Paavo Saviaro kiittää kaikkia talkoolaisia toivoen yhdistyksen veteraanien hyväksi tehdystä 50-vuotisesta työstä jäävän mustaa valkoiselle perinneyhdistykselle, tukijoillemme ja tuleville sukupolville. Asuntorakentamisen tulok-

sena veteraaneille saatiin vuosina 1965—1974 kaksi kerrostaloa 68 perheelle. Kaupungin vuokratontille Veteraanitalo Rantakorsuun tuli 27 huoneistoa kolmeen rivitaloon. 1970 valmistuneesta kerrostalosta varattiin toimitilat yhdistykselle. Jäsenmäärä oli korkeimmillaan 1 161 vuonna 1994 ja 537

vuonna 2008. Naisjaosto perustettiin syksyllä 1968. Huippuvuonna 1993 naisia jaostossa oli 372 ja 2008 lopussa 199. Merkittävimpiin toimintoihin ovat kuuluneet jäsenhankinta, kuntoutus, myyjäiset, ompelu, virkistystoiminnan kehittäminen ja huoltokohteiden hakeminen avustustoimintaan.

Yhdistyksen jäsenenä olleet vapaussoturit kutsuttiin 1979 alusta sen kunniajäseniksi. Historiikkia voi kysellä yhdistyksen toimistosta puh. (013) 225 651. Avoinna ti ja ke klo 10-13.

Lohjan Seudun Sotaveteraanit 1960 – 2010

Teoksen tervehdyskirjoituksessa Lohjan kaupunginjohtaja Simo Juva toteaa Lohjan Seudun Sotaveteraanit ry:n 50-vuotishistoriikin olevan paras osoitus siitä miten hienosti yhdistys on täyttänyt ne tehtävät, joita ajan haasteet ja jäsenten tarpeet sille ovat asettaneet. Kirjan on toimittanut Arjaliisa Nuutinen. Yhdistyksen ensimmäisiin tavoitteisiin kuului jäsenhankinta ja sotiemme veteraanien kuntoutus. Kuntoutuksesta teokseen on kirjoittanut Lohjan pääterveysaseman vastaava lääkäri Pentti Suppola. Marraskuussa 1980 Lohjan Seudun Sotaveteraanien aloitteesta perustettiin yhteistyötoimikunta, johon mukaan tuli kaksi edustajaa Sotainvalidien Veljesliiton Lohjan osastosta, Lohjan Rintamamiesveteraaneista ja Lohjan Seudun Sotaveteraaneista. Veteraanijärjestöjen yhteistyötoimikunnan esittämänä Lohjan kaupungin- sekä kun-

nanhallitus hyväksyivät yhteisen rintamaveteraaniasiaain neuvottelukunnan perustamisen, joka pääsi aloittamaan toimintansa 1985. Vuosia 1985 – 2001 sävyttivät kotimaan matkojen ohella 22 ulkomaan matkaa eri puolille Eurooppaa ja Neuvostoliittoa /Venäjää. Lohjan kaikkien veteraanijärjestöjen yhteiseksi kuoroksi perustettiin 1988 Lohjan Veteraanikuoro.

Juhlakirjan tarkoituksena on puheenjohtaja Arto Heikkilän ja sihteerin Lauri Leskisen mukaan antaa sotaveteraaniemme työstä ja toimista tiivistetty kuvaus jälkipolville helposti luettavassa muodossa. Lohjalle palasi sodan päätyttyä 1 600 rintamamiestä ja -naista. Ensimmäisenä keskeisenä asiana oli ratkaista asumiseen liittyviä ongelmia. Lohjan Ahtsalmen mäen päälle rakennettiin kaksi kolmikerroksista taloa. Keinoja etsittiin sotien

veteraanien terveydentilaan jättämien paineiden oikeudenmukaisiksi ratkaisuiksi. Käytännön hiomat toimet jatkuvat niin kauan kuin viimeinenkin veteraani palveluja tarvitsee. Teos ostettavissa Suomalaisesta kirjakaupasta tai tilattavissa pj. Arto Heikkilältä puh. 0500 477 350 (25 € postikuluineen).

Markku Rämö

PR-Trukit Oy Kemi	NK-Yhtymä Oy Kemiö	Suomen Vibrakone Oy Kerava
Rakennustoimisto T. Tasanko Oy Kerava	Trukkipörssi Oy Kerava	Karaoke- ja Viihdepalvelu JC-Sound Oy Kerava

Kirjat

Nuoren tutkijan uusia näkemyksiä sotahistoriaan

Mika Kulju: TORNION MAIHINNOUSU 1944. Lapin sodan avainoperaatio. ISBN 978-951-20-7803-5. Ajatus Kirjat 2009.

Mika Kulju: RAATTEEN TIE. Talvisodan sankaritarina. Täydennetty juhlapainos. ISBN 978-951-20-8030-4. Ajatus Kirjat 2009.

Suomalaisten sotahistorioitsijoiden nuorimpaan sukupolveen kuuluva FM Mika Kulju (syntynyt 1969 Alatorniassa) on ehtinyt kartuttaa merkittäviä ansiota kirjoillaan. Lisää on vielä odotettavissa.

Tuoreimmassa teoksessaan Kulju tarkastelee Lapin sodan avainoperaatiota, Tornion maihinnousua ja lokakuun 1944 alkupäivinä Tornion seudulla käytyjä taisteluja. Taistelumaastoon Kuljulla sattuu syntyperästään johtuen olemaan parempi paikallistuntemus, kuin kenelläkään toisella Tornion taisteluista kirjoja kirjoittaneella. Lisäksi hänellä on ollut käytettävissään erittäin laaja lähdeaineisto. Tuoreimmat lisäykset siihen tulivat veteraanien haastatteluista vajaa vuosi sitten. Kulju osallistui viime elokuussa Tornion maihinnousun muistopurjehdukseen Toppilasta Röyttään ja puhuteli sen aikana alkuperäiselle merimatkalalle osallistuneita.

Päälähteinä Kuljulla on toki jo aiemmin julkaistu kirjallisuus ja tutkimustieto. Haastattelutietojen lisäksi uutta on runsas tukeutuminen sotapäiväkirjoihin. Niiden totuudenmukaisuuteen tekijä on kui-

tenkin varsin kriittinen. Sotapäiväkirjamerkinnot tehtiin tilanteessa, jossa mahdollisesti myös neuvostoliittolaiset saattoivat päästä niitä lukemaan. Suomalaisosapuolelle epäedullisista asioista ei aina haluttu tehdä merkintöjä tai niitä kaunisteltiin. Tavallista on myös vihollisjoukkojen vahvuuksien ja aiheutettujen tappioiden liioittelu. Tornion taistelujen kannalta kaikkein keskeisimpiin kuuluva JR11:n sotapäiväkirja on kokonaan kateissa, lieneekö tarkoituksellisesti.

Paljolti Kulju tukeutuu kirjassaan maihinnousurykmentin komentajana toimineen Wolf H. Halstin kirjaan Lapin sodassa – JR11:n mukana Oulusta Kaare-suvantoon (Otava 1972). Halstin esittämästä kuvauksesta on muodostunut Kuljun mukaan kuin kanonisoitu totuus Lapin sodasta, mutta täydellinenhän se ei suinkaan ole. Kulju antaa nyt merkittävää lisätietoa sekä uusia, hyvin perusteltuja johtopäätöksiä. Sellaisiin pystyykin parhaiten ulkopuolinen tutkija, joka on perehtynyt asiaan mahdollisimman monipuolisesti.

Arvokkaita tietolähteitä kirjoittajalla on myös silloiselta vihollispuolelta. Tornion viimeinen saksalainen komendantti Werner Herbrechtsmeier on julkaissut hiljattain muistelmansa Meine Soldatenzeit Erinnerung 1940-1945 (Dirk Riemann Verlag 2007). Kulju on myös itse voinut puhutellakin tätä saksalaisveteraania, joka kirkkaasti muistaa vielä lokakuun 1944 alkupäivien kokemuksensa Tor-

on seudulla.

Tornion taisteluista onkin Kuljun mukaan olemassa kaksi erilaista näkökulmaa, suomalainen ja saksalainen. Totuuden hän arvelee löytyvän näiden välimaastosta.

Tornion maihinnousua voidaan kiistatta pitää koko Lapin sodan avainoperaationa. Epäilemättä siihen ryhtymiseen ajoi Neuvostoliiton voimakas painostus. Avainhenkilöksi osui tehtävään erinomaisesti sopiva henkilö, kenraalimajuri Hj. Siilasvuo, jolla oli jo ennestään huonot välit saksalaisiin, ihan jääkäriajoistaan lähtien. Talvisodan sankari Siilasvuo joutui jatkosodan alkuvaiheessa hankauksiin saksalaisten kanssa ja hänet hyllytettiin vuosikausien ajaksi toisarvoisiin tehtäviin. Syksyllä 1944 hänelle koitti uusi kunnostautumisen paikka Lapin sodassa. Henkilökohtaisesti vaikeampi tilanne oli Halstilla, jonka oma äiti oli syntyperältään saksalainen. Aseiden kääntäminen ensisiä aseveljiä vastaan ei ollut helppoa kaikille nuoremmillekaan upseereille, jotka saattoivat taistelukentällä kohdata jopa henkilökohtaisesti tuntemiaan kavereita.

Varsinainen maihinnousuoperaatio oli lähinnä pelkkä kuljetustehtävä, kylläkin erittäin uskalias ja riskialtis. Vaikka lopputulos oli onnekas, monenlaisesta sähläystä ja suunnittelemtomutta ja vähemmän kunniakastakin siihen näyttää liittyneen. Liikkeellelähden myöhästymistä vuorokaudella ei Kuljun mukaan voi selittää myrskyisellä säällä;

sääraportteja on noilta päiviltä tallessa. Määränpään piti alunperin olla Kemi, mutta ilmeisen onneksaasti kuljetuslaivat ohjattiinkin Tornion Röyttään, jossa vastassa ei sattunut olemaan ainnuttakaan saksalaista. Sittemmin vastatoimiin kyllä lähetettiin joukkoja ja viikon verran käytiin ankaria taisteluja, joissa nykytietojen mukaan kaatui 450 suomalaista, 1373 haavoittui. Kaatuneista on Kuljun kirjassa mahdollisimman tarkka henkilöluettelo. Saksalaisten menetyksiä ei vielä kukaan tiedetä tarkasti, kaatuneiden määräksi eri lähteissä arvioidaan 500 -1000. Osa vangiksi otetuista menehtyi myöhemmin sotavankileireillä Neuvostoliitossa.

Raatteen tien sankaritarina

Siinä missä Tornioista tuli syksyllä 1944 maamme historian kannalta tärkeä käännekohta, joka johti lopulta rauhantilaan ja Suomen itsenäisyyden säilymiseen, merkitykseltään samaa suuruusluokkaa oleva käännekohta koettiin talvisodan aikana Raatteen tiellä ja Suomussalmella. Ja sekin tapahtuu Pohjois-Suomessa.

Ensimmäisen sotahistoriallisen kirjansa Mika Kulku julkaisi alunperin jo vuonna 2007 Raatteen tien taisteluista. Kirja sai jo tuolloin erittäin hyvän vastaanoton ja valittiin jopa vuoden sotakirjaksi nettiäänestyksessä. Talvisodan 70-vuotisjuhlavuoden aattona siitä julkaistiin täydennetty juhlapainos. Raatteen tie, suomalainen sankaritarina.

Kaikkiaan tämä teos on saanut niin hyvän menekin, että yhteensä sitä on tehty 20 000 kappaleen painosmäärä.

Molemmissa sotakirjoissaan Kulju on tukeutunut monipuoliseen lähdeaineistoon, sekä kirjalliseen että haastattelutietoon. Raatteen tien tapahtumista hänellä on myös tuoretta venäläistä ja ukrainalaista tutkimustietoa sekä puna-armeijalaisten muistelmia. Hyvin valitut sitaattit kirkastavat kokonaiskuvaa, kuten myös selkeät karttapiirrokset.

Raatteen tie ja Suomussalmen taistelut ovat eittämättä suomalaisen sotilaan sankaritarinaa. Sitä ei himmennä se tosiasia, että ukrainalaisdivisioonan täystuhoon Raatteen tiellä on merkittävästi syytä heidän omalla osapuolellaan. Suurta syyllisyyttä saa kantaa myös itse Stalin, joka vainoharhaisissa puhdistuksissaan oli eliminoinut puna-armeijasta suuren osan kyvykkäintä upseeristoa muutamia vuosia aikaisemmin. Ukrainalaisen 44. divisioonan johtotehtävissä ei ollut tehtäviensä tasolla olevia upseereita. Heistä moni saikin päättää päivänsä omien teloituslaukauksiin. Kesävarusteisen ukrainalaisjoukon lähettäminen sydäntalvella Kainuun korpeen oli myös ratkaisu, joka koitui tuhansien miesten onnettomuudeksi ja vastaavaksi suomalaisten onnenpotkuksi.

Kaksi todella suositeltavan arvoista sotahistoriallista kirjaa!

Pekka Koivisto

TAPIOLA

Avaa tapiola.fi, soita 01019 5100
ma-pe 8-20 tai
poikkea toimistossamme.

Veteraaniemme työ

Kangasalan ja Sahalahden sota-veteraaniyhdistykset, Kangasalan Rintamaveteraanit ry ja Sotainvalidien Veljesliiton Kangasalan osasto ry ovat yhteisen historiatoimikuntansa puitteissa koonneet kokemuksensa 128-sivuisiksi Veteraaniemme työ-teokseksi (2010) runsaine kuvi-neen. Kirjan on toimittanut Rai-ne Raitio Kuhmalahdelta. Luki-jalle-osiossa hän toteaa ettei so-taveteraanien hyväksi tehtävä työ ole vain veteraanisukupolvi-en perinteen tallettamista muis-

toesineineen, vaan veteraaneille itselleen se on toiminut myös te-rapiana, jonka lisäksi on tarvittu käytännön toimia jokapäiväisen elämän helpottamiseksi.

Kirjassa valotetaan sotiemme kangasalalaisten ja sahalahte-laisten veteraanien kokemuksia talvi- ja jatkosodassa sekä sen jälkeistä aikaa rintamalta raivi-oille ja uuden elämän alkuun. Veteraanityön edistymistä esi-tellään Kangasalan ja Sahalah-den veteraaniyhdistysten sekä Sotainvalidien Veljesliiton Kan-

gasalan osaston näkökulmasta. Kirja kertoo myös Veljesliiton lakkautetusta Sahalahden osas-tosta, joka sittemmin on liitetty Kangasalan vastaavaan yhdis-tykseen.

Kaikkien yhdistysten toi-minta on perustunut eri tahojen kanssa tehtävään yhteistyöhön.

Kirjaa on saatavissa Kangasa-lan Kirjakaupasta, Sahalahden Kukkakaupasta ja Tukikohdas-ta a'25 €.

* * * * *

Kun käsky kävi

Harjavallan Sotaveteraanit ry ovat yritysten ja yhteisöjen tuke-mana saaneet aikaan tuhdin 576-sivuisen alueensa sotaveteraa-nimatrikkelin ”Kun käsky kävi” sotiemme 1939 – 1945 ajalta. Runsas puolet kirjan alkuosas-ta kattaa muistoja ja haastatte-

luja sota-ajalta. Kirjan toimitta-nut Eero Virtanen lupautui 2007 lopulla perustavan toimikun-nan kokoonkutsujaksi. Toimi-kunnan muodostivat yhdeksän jäsentä, jotka edustivat Harja-vallan Sotaveteraaneja, Sotain-valideja, Reserviläisiä, Reser-viupseerikerhoa, Rotaryklubia, Lions Club Harjavalta/Huovi ry:tä, Vapaussodan Perinneyh-distystä ja Harjavallan kaupun-kia. Kirja ilmestyi lokakuussa 2009.

Tietokirjailija, majuri Ant-ti Pekola kirjoitti teokseen har-javaltalaisten taistelujen tiestä, pääasiassa joukko-osastosta JR 15, jossa taisteli noin 250 harja-valtalaista miestä. Jaakko Suon-tausta on haastatellut veteraane-ja ja muutamia tammenlehvän omaavia naisia, joita toimittaja

pitää korvaamattomana aineis-tona jälkipolville. Hänen lisäk-seen muita kirjoittajia on seit-semän. Matrikkelissa on kun-niapiuheenjohtaja Tauno Priian, Harjavallan kaupunginjohtajan Jaana Karrimaan sekä kirkko-herra Veijo Järvisen tervehdyk-set.

Eero Virtanen kiittää kaikkia lukuisia ja ahkeria valokuvien kerääjiä, matrikkelin tarpeisiin.

Mualla asuvat harjavalta-laisveteraanit, keräilijät y.m. voi-vat tilata kirjaa osoitteesta Eero Virtanen, Eeronkatu 2, 29200 Harjavalta. Puh. 02-674 0115 tai 044-337 8255. Sähköposti eero.virtanen@dnainternet.net. Kir-jan hinta 30 euroa + toimitus-kulut.

* * * * *

Sankar'isäin lapset me

Pohjanmaan Sotaorvot ry jul-kaisi talvisodan päättymisen 70-vuotispäivän 13.3.2010 mer-keissä teoksen Pohjanmaan so-taorvoista (416 sivua). Yhdistyk-sen toiminta-alue kattaa Etelä-, Keski- ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnat. Tätä ennen yhdis-tys julkaisi keväällä 2004 kirjan ”Pohjanmaan sotalessket muiste-levat”. Siinä haastateltua 29 sota-leskeä kommentoivat heidän 37 sotaorpoa lastaan. Tästä syntyi idea sotaorvoista kertovan kir-jan julkaisemiseen.

Kirjahanketta vauhdittivat Toholammin koululaiset anta-malla siihen taksvärkkirahaa 3000 euroa. Kirjan nimi tulee

Keski-Pohjanmaan laulun sa-nonnasta ”Sankar' isäin lapset me”. Matrikkelitietojen kerää-minen sotaorvoista on sotaor-poyhdistyksen perustoimintaa. Teoksessa kerrotaan myös aiem-min julkaistujen sotaorpokirjo-jen sisällöstä.

Johdantoluvuissa evl Jukka Sorvari kirjoittaa Suomen koh-talon vuosista itsenäistymisen alkuvuosista lähtien sekä so-tiemme 1939 – 1945 tapahtu-mista neuvostojoukkojen hyök-käyssuunnitelmien karttapiir-roksineen.

Toisessa luvussa käsitellään Pohjanmaan sankarihautoja, perheellisiä sankarivainajia, so-

taleskiä ja -orpoja valokuvineen sekä sotaorpojen kertomuksia ja haastatteluja kuntien mukaises-sa aakkosjärjestyksessä.

Yhteenvetona luvussaan ”Muistot joita aika ei kulta” Erkki Kujala tarkastelee sota-aikaa kotirintaman, yksityisten ihmisten ja erityisesti lasten nä-kökulmasta sekä tutkimustensa perusteella että yleisellä tasol-la. ”Nyt tehdään sitä surutyötä, mikä jäi sota-ajan selviytymis-taistelun keskellä käymättä.”

Markku Rämö

Keskisuomalaisia veteraanimatrikkeleja vielä saatavissa

Keski-Suomen alueella on tehty kattavasti paikkakunta-kohtaisia veteraanimatrikkeleja. Matrikkeli puuttuu vain Jyväskylän, Jyväskylän maalaiskunnan ja osin Muuramen alueelta. Matrikkelit sisältävät tiedot paikkakunnalta sotaan osallistuneista ja myös osin näiden sotatiestä. Matrikkelien painosmäärät ovat olleet pieniä ja ne on suurelta osin myyty loppuun. Seuraavia matrikkeleita on vielä saatavissa.

Kotiemme puolesta 1939 - 1945 (Jämsä, Jämsänkoski, Kos-kenpää)

Hinta 25 € + mahdolliset toimituskulut, tilaukset: Antti Saine puh. 0400 649 309, antti.saine@pp.inet.fi.

Kinnulalaiset Isänmaan Asialla

Hinta 10,00 € + mahdolliset toimituskulut, tilaukset: puh 044 4596211 tai 014 485715

Kotikonnuilta Taistelutantereille – Toivakan Matrikkeli

Hinta 15 € + mahdolliset toimituskulut, tilaukset: Kalevi Jää-skeläinen puh 0400 918 038

Muisto ei himmetä saa Laukaalaiset sodissa 1939 - 1945

Hinta 20 € + mahdolliset toimituskulut, tilaukset: Matti Naukkarinen puh 040 560 9932

Olemme tänäkin vuonna mukana tukemassa sotiemme veteraaneille puolisoineen ja leskille suunnattuja viihteellisiä rosvopaistitapahtumia.

28.5. Varkaus

4.6. Oulunkylä

11.6. Ruovesi

18.6. Kuortane

23.6. Ivalo

30.7. Lahti

6.8. Porvoo

13.8. Pudasjärvi

20.8. Turku

27.8. Lappeenranta

KESKO

KILPAILUKUTSU
Suomen Sotaveteraaniunion SM-golf 2010
5.8.2010 alkaen klo 11:00
Kytäjä Golf, South East Course, Hyvinkää

Sarjat
Miehet LP/scr/18, sotaveteraaniyhdistysten varsinaiset jäsenet, mestaruuskilpailu.
Pb/18 sotaveteraaniyhdistysten varsinaiset jäsenet
Naiset Pb/18 sotaveteraaniyhdistysten puoliso-, leski- ja naisjaos-
tojen varsinaiset jäsenet, mestaruuskilpailu
Kannattajajäsenet
Yleinen sarja Pb/18, ei mestaruuskilpailu
Joukkuekilpailu
LP/scr/18, kolmen ennen kilpailua ilmoitetun varsinaisen jäsenen
tulos. Joukkuekilpailuun pelaajat on nimettävä etukäteen. Piirillä
voi olla useampikin joukkue.
Pelattava tee
Punainen kaikissa sarjoissa

Pelipäivän ohjelma
Klo 09:30 Ilmoittautuminen
Klo 10:30 Kilpailuinfo
Klo 10:40 Lipun nosto
Klo 11:00 1. lähtö
Klo 16:00 Ruokailu
Klo 17.00 Palkintojen jako
Ilmoittautuminen
Kytäjä Golfin caddie masterille viimeistään 28.7.2010 mennessä
puh (019) 456 5700, fax (019) 456 5750, email caddiemaster@kytaja-
golf.fi tai postitse Kytäjä Golf Oy, Kytäjantie 1265, 05720 Hyvinkää.
Ilmoittakaa
Sotaveteraaniipiiri ja -yhdistys, golftasoisuus, kotiseura, sarja ja
yhteystietonne.
Kilpailumaksu
50,00 e / henkilö. Sisältää kilpailun, tulospalvelun, kilpailunjohtajan
ja päivän buffettolunaan.
Lähtölista
Lähtölista ja kilpailutulokset julkaistaan internetissä
www.kytajagolf.fi sekä kilpailutulokset Sotaveteraani –lehdessä.

Tasoisuus
Kilpailupäivän mukaisesti. Kilpailussa hyväksytään max. tark-
katasoisuus 30,0 (miehillä punaisen teen slope 30 ja naisilla 35).
Tasatulokset ratkaistaan
Pb -sarjoissa slopemenetelmällä (pienempi slopetasoisuus).
Scr -sarjoissa käytetään matemaattista menetelmää (ns. parempi
paluu).
Lähimmät yöpymispaikat
Rantasipi Sveitsi, Hyvinkää puh 019 45881
Cumulus, Hyvinkää puh 019 429 100
Varausta tehdessäsi muista mainita, että olet tulossa pelaamaan
Kytäjä Golfiin, niin saat majoituksen erikoishinnalla.
Lisätiedot
Kentästämme löytyy tietoja osoitteesta www.kytajagolf.fi ja
muihin tiedusteluihin vastaa Sari Tani puh 050-376 2790 tai
Juha Repo 050-305 5755
Tervetuloa!
Kytäjä Golf Oy

Kiinteistö- ja Asennus- palvelu Leinonen Oy Kerava	RCC Solutions Oy Kerava	Moottorikoneistamo R-Koneistus Oy Kerava
Euroraivaus Oy Kerava	Autohuolto Takanen Ky Keuruu	Osmo Polojärvi Oy Kiiminki
Kinnulan Tilipalvelu Ky Kinnula	Repliikki Oy Kirkkonummi	Eleinor Oy Kirkkonummi
Arhasukellus Oy Kirkkonummi	MK Isotalo Ky Kiukainen	Kiuruveden Konetyö Ky Kiuruvesi
Promona Finland Oy Klaukkala	Kuljetus Timo Aberg Oy Klaukkala	Jätehuolto Kopponen Kontiolahti
Oy West-Orient Cargo Handling Ltd Kotka	KT-Center Oy Seppolantie 7, Kotka	Mikan Automaalaus Oy Kotka
Asennuspojat LM Oy Kotka	OT-Yleispalvelu Kotka	Kuljetus Tero Seppälä Oy Kotka
Chemical Service Oy Kotka	Autosalpa Oy	Kymen RKM-Palvelu Oy Kouvola
Rakennuspalvelu Pekka Valkeapää Ky Jaala	Kouvolan Teollisuusasennus Oy	Maakale Oy Kouvola
Kronoby Elverk Kruunupyyn Sähkölaitos	Fatex Oy Ab Kruunupyy	Laskenta Salolahti Oy Kuopio

**Rakennussuunnittelutoimis-
to Sormunen & Timonen Oy**

Kuopio

Suonentieto Oy

Kuopio

Kuljetus Aulis Happonen

Kuopio

Savon Autokorjaamo Oy

Kuopio

Peten Kolarikorjaus

Kuopio

JR Tailored Vehicles Oy

Kuopio

Saparola Oy

Kylmäkoski

Kantohake Oy

Kärsämäki

JPT Jaskari Oy

Köyliö

Sanakilpa

Lehdessä 2/2010 kilpailusanamme oli "MARSALKKA". Tällä kertaa hyväksytyjä sanoja löytyi ainoastaan 34 kpl, jotka seuraavassa:

Akka, arkala, askar, (3)

Kaara, kakara, kala, kalma, kalsa, kama, kamara, kara, karma, kasa, kraka, (11)

Laaka, laama, lakka, lama, (4)

Makkara, maksa, malka, markka, marsala, maskara, (6)

Raaka, rakka, (2)

Sakara, sakka, sala, salakka, salama, sara, sarka, skaala (8)

Kaikkien osallistujien kesken arvoimme kolme Yrjö Jylhän Kiirastuli-runoteosta. Onnetar suosi seuraavia: **Paula Koenkytö**, Vääksy, **Heimo Punkka**, Sastamala ja **Merja Vehmasto**, Kanunki, onnittelet voittajille!

Seuraava kilpailusanamme on "MUISTOMERKKI". Lähettäkää vastauksenne perjantaihin 13.8. mennessä kirjeessä tai postikortilla: PL 600, 00521 HELSINKI, faksilla numeroon (09) 6126 2020 tai sähköpostitse osoitteeseen toimitus@sotaveteraaniliitto.fi.

Vastaukseen kirjoitetaan lähettäjän nimi ja osoite, kirjekuoreen lisäksi "SANAKILPA". Kaikkien vastanneiden kesken arvotaan kolme Talvisodan 105 kunnian päivää - kirjaa.

Virkistä muistiasi

1. Villeri, valleri sinne tänne katselee ympäri maailmaa?
2. Piimä putoaa permantoon, istuu kiinni puoleksi vuodeksi?
3. Ympyräinen, pympyräinen joka talossa tarvitaan?
4. Punainen koira haukkuu luisen aiaran läpi?
5. Yksi kahen edessä, yksi kahden keskellä, yksi kahden perässä, montako?
6. Viisi piikkiä ja moukari

Oikeat vastaukset s. 63

Kesäkuun krypto

→ **N**

laadinta Aulikki Nenonen
pääkuva Aila Martikkala

14	18	24	21	10	2	5
23	21	11	4			
6	21	16	11	3	2	
23	1	14	24			
15	4	23	24	4	17	8
8	24	3				
1	2	N	3	3	4	
14	4	3	3	7	24	16
22	4	17	19	7	12	8
8	4	14	5	13	22	22
17	2	14	12	7	5	4
19	12	15	9	7	17	23
4	12	21	5	7	16	23
21	23	2	8	24	3	4
5	11	12	20	4	14	2
14	20	4	12	8	4	15
22	4	12	23	5	19	4
17	12	17	8	20	8	17

Insinööritoimisto Honkanen&Huumonen Oy Lahti	Valtapinnoite Oy Lahti	Oy Topseal Ltd Lahti
TA-Tech Oy Lahti	JUSSIPISTE OY Lahti	www.karirakenne.fi
G. Krister Oy Lahti	Hyvää Kesää	LVI-Leevi Oy Lahti
Eurolane Oy Lahti	Amitec Oy Laitila	Kuljetus Risto Salomaa Ky Lammi
RF TEK Oy Lappeenranta	Automaalaamo Jukka&Hytti Oy Lappeenranta	High-Byte Oy Lappeenranta
KA asennuspalvelu Lappeenranta	Elokuva Luotola Oy Lappeenranta	Pintapekat Oy Lempäälä
Termorak Oy Lempäälä	Liedon PK-Metalli Oy Puh. 0400-783 286	Softex Oy Littoinen
Maanrakennus Lankinen Oy Loimaa	Tomas Oy Ab Loviisa	Luumäen Kaivu ja Kuljetus Ky Luumäki
Tähtipelti Läyliäinen	Rakennuskone ja Maalaus Sonkkanen Ky Mikkeli	Maanrakennus Aappo Laitinen Ky Muhos
Escarmat Oy Mustasaari	Sähköasennus Mikko Suojanen Muurame	LVI-Työ Iso-Kouvola Oy Mynämäki
T:mi Ari Turkulainen Mäntsälä	AK-Raudoitus Oy Mäntsälä	LTT-Tekniikka Oy Naantali
Nakkilan Sihuma Oy Nakkila	Priocon Oy Nastola	Naficon Liitin Oy Nauvo
Murskauspalvelu Kivipojat Oy Nivala	Laattatyö Wikman Oy Nokia	MOULDin Oy , Noormarkku www.mouldin.fi <i>Toivotamme kaikille hyvää kesää!</i>
KJH-Teollisuuspalvelu Oy Nummela	Sähkö-Lahdelma Ky Nummela	Päällirakenne ja Huoltopalvelut Sandberg Matti Nummela
H. H. Pinnoitus Oy Nummi-Pusula	Valtimon Sähkötyö Oy Nurmes	Moto Pro Oy Nurmijärvi

Hinaus&Kuljetus R. Oksman Oy Nurmijärvi	RJJ Rakennus Ky Nurmijärvi	Comarcon Oy Nurmijärvi
Nurmijärven R.S Rakennus Oy Nurmijärvi	Orimattilan Lämpöasennus Oy	Haurun Jäteauto Oulu
Oulun Kone ja Terä Oy Oulu	CC Infra Oy Oulu	Työkalutori Oy Oulu
Kiimingin SORA OY Rouskutie 1,90650 OULU Puh. 08-530 7068, Fax. 08-530 6679	Tibo-Trading Oy Parainen	Matti Nikkola Oy Parkano
Moottero Parkano	Nuohouspalvelu Kari Hämäläinen Pattijoki	Perniön Hakelämpö Oy Perniö
Salon Tehoraivaus Oy Perniö	ESP Ilmastointi ja Saneeraus Oy Perteli	Pieksämäen Akku ja Varaosa Ky Pieksämäki
TelaCat Oy Pieksämäki	Kaivinkoneyhtymä Hokkanen&Hokkanen Piispanristi	Asennuspalvelu Sorje Oy Piispanristi
Aritalo Oy Pirkkala	Kuljetus Oy T. Nikander Pomarkku	Suomen Suojaitekniikka Ky Pori
Nummi Cranes Oy Pori	Satalaskenta Oy Pori	Porin Puutuote Oy Pori
Rakennus ja Metalli Koskinen&Co Oy Pori	Man Project Oy Pori	Technip offshore Finland Oy Pori
Kaivinkoneurakoitsija Kauko Vuori Pornainen	BCM-Rakenne Oy Porvoo	KAP-Asennus Oy Porvoo
Maasto-Kone Oy Porvoo	Lindgren CE Oy Ab Porvoo	Hanapojat Oy Porvoo
Höglund&Höglund Öb Porvoo	Kuljetusliike Kim-Johan Nuikka Ky Porvoo	M.Särkelä Oy Pudasjärvi
Kaijala Ky Pudasjärvi	MYLLYLÄN BETONI OY MYLLYLÄNTIE 40 • 07560 PUKKILA	East Solutions Oy Punkaharju
Veikko Heinonen Oy Punkaharju	Kuljetus Taponen A. Oy Pusula	Morzh Oy Ab Pyhtää

NC-Taso Oy Pyhäsalmi	Pirkanmaan Purku-ja Timanttityö Oy Pälkäne	Rakennuspalvelu Lahtinen Oy Raasepori
Deltamarin Oy Raisio	LVI-Primo J.Santapakka Raisio	Rekon Oy Raisio
TL-RAK Rauma	Tovepak Ky Rauma	HF-Autohuolto Oy Riihimäki
JP Transload Oy Riihimäki	Kuljetusliike Harri Vepsä Ky Riihimäki	Sähköinsinööritoimisto Esko Laakso Oy Rovaniemi
HissiHolm Oy Rovaniemi	MT Asennus Oy Ruovesi	Maanrakennusliike Manninen Ky Ruovesi
Kourukeskus Paappanen Oy Rusko	Sormat Oy Rusko	Saarijärven Ilmastointi Oy Saarijärvi
Keski-Suomen Kiinteistötekniikka Oy Saarijärvi	Rakennustyö Reijo Hituri Sastamala	Pulkkinen S. Oy Savonlinna
 Rakennusliike NIILO KÄYHKÖ Oy www.rkl-nkayhko.fi	Rakennustyö Lassi Uotinen Oy Savonlinna	MPT Kuljetus Oy Savonlinna
Maalausliike Jari Hintzell Savonlinna	Pohjanmaan Tutkimuskeskus Ky Seinäjoki	Jamppeeri Oy Seinäjoki sähköasennukset, www.jamppeeri.fi
Plantool Oy Seinäjoki, www.plantool.fi	Fenno Water Ltd Oy Seinäjoki	Oy Maakunnan Auto Ab Seinäjoki, Kauhava
KoneNeliö Oy Siilinjärvi	JKL Pipe Ay Simpele	Kuljetus Nupponen Oy Sipoo
Kuljetus Oy Marko Saarinen Sipoo	Sora ja Murskeet Kourla Oy Somerniemi, puh. 0400-635 797	Muuraus ja Kirvestyö M. Auranen Somero
Someron Laatta-asennus Oy Somero	Ympäristöhuolto Sovi Oy Sonkajärvi	Sakki Oy Summa
Konehuolto Orenius Oy Suolahti	Säkylän Sora-Pojat Oy Säkylä	Edustusliike Jukka Pirskanen Ky Taipalsaari
Veljekset Partanen Oy Taivalkoski	Tilintarkastuspalvelu Seija Nurmi Tammela	Ugly Boy Tammela

AHL-Tuotanto Oy Tammela	LVI-Suunnittelu Robert Malmberg Oy Tammisaari	Metallisorvaamo Sunila Ky Tampere
Tampereen Messut Oy Tampere	Verokonsultointi Vesa Häkli Oy Tampere	Puhallinsoitinkorjaamo Jarmo Parkusjärvi Tampere
Rakennusliike K ja P Salonen Oy Tampere	Sähkö OK Tampere	Koneistamo A. Hämäläinen Tampere
Pirkan Terramek Oy Tampere	Maja Saneeraus Oy Tampere	Rakennustoimisto Tolppa Oy Tampere
Nota Oy Tampere	MM-Express Tampere	Jari Tanskanen Oy Tesjoki
Veljekset Pelkonen Ky Tohmajärvi	Puutyö ja Saneeraus Järvenoja Oy Turenki	Triumph International Oy Turku
MN-Asennus Markku Niemi Oy Turku	V-S Talopalvelut Ky Turku	Trans Aarnio Oy Turku
JHT-Palvelut Oy Turku	Kyromek Oy Turku	Hibox Systems Turku
Insinööritoimisto Arcus Oy Turku	Soraliike Erik Winqvist Ky Tuusula	Pointcool-Service Oy Tuusula
Pelti-Expert Oy Tuusula	Sevrik Oy Tuusula	T:mi T.Flink Tuusula
J.Laakso Oy Tuusula	Tuusulan Lukko Oy Tuusula www.tuusulanlukko.fi	Jousiteos Oy Tuusula
PRISMA Vaasa	Finvacon Oy Vaasa	Oy Hartman Rauta Ab Vaasa
Insinööritoimisto Hesplan Oy Vaasa	Johansson Tooling Oy Ab Vaasa	Kymen IV-Valmistus Oy Valkeala
Mitrak Oy www.mitrak.fi	Taloushallinnon Palvelutoimisto Jääskeläinen Oy Vantaa	Rakennus Viitolahti Oy Vantaa
PR-Logisticar Oy Vantaa	Maalaus Riha Vantaa	Pillari-Osat Oy Vantaa

Kokoonnutaan

Upseerikurssi 60, perinteinen kurssilounas perjantaina 10.9. klo 12.00 Katajanokan Kasinon Karimo-salissa. Kurssiveli, metsänhoitaja Pentti Räisänen pitää esitelmän aiheesta ”Metsät hiilinieluina”. Musiikkiohjelmaa esittävät kurssiveljet Niilo Nikku ja Martti Räisänen. Ilmoittautumiset elokuun loppuun mennessä Katajanokan Kasinolle puh. (09) 6128 6300. Tervetuloa. Kurssitoimikunta.

Sodanajan rajamiehet kokoontuvat Immolassa torstaina 19.8. Kaikki sodanajan rajajoukoissa palvelleet veteraanit saattajineen toivotetaan tervetulleiksi. Tilaisuuden järjestelyistä vastaavat Kaakkois-Suomen rajavartiosto sekä Raja- ja merivartiokoulu.

Ohjelma
klo 9.30 mennessä Saapuminen ja ilmoittautuminen Erikoisrajajääkärikomppaniassa
klo 8.30 - 10.00 Tervetulokahvit ruokalassa
klo 10.30 - 11.30 Raja- ja merivartiokoulun varusmiesten valatilaisuuteen osallistuminen
klo 11.30 - 12.30 Lounas
klo 12.30 - 13.30 Pataljoonien kokoontumiset
klo 13.30 - 16.00 Rajamuseoon ja varusmiesten koulutusvälineistöön tutustuminen sekä lähtökahvit sotilaskodissa.
klo 16.00 - Paluukuljetukset rautatieasemalle

Kaakkois-Suomen rajavartiosto järjestää kuljetukset Imatran rautatieasemalta juhlapaikalle ja takaisin. Pitkämatkalaisilla on mahdollisuus majoitukseen.
Kaakkois-Suomen rajavartiosto toivoo saavansa ilmoittautumiset (mikäli mahdollista pataljoonittain/vast.) **31.7. mennessä**. Ilmoittautumiset pyydetään

osoittamaan esikuntas sihteeri Anne Saviojalle puhelimitse p. (07) 187 22005, telekopiona p. (07) 187 22009, sähköpostina anne.savioja@raja.fi tai kirjeitse osoitteeseen Kaakkois-Suomen rajavartiosto, Niskapietäläntie 32 E, 55910 Imatra. Ilmoittautumisessa pyydetään tuomaan esille seuraavat asiat: nimi, pataljoona / osasto jossa on palvellut, osallistuminen ruokailuihin (päivällinen, iltapala, aamupala, lounas), kuljetus- ja majoitustarve sekä saattajien nimet.
Rajavartiolaitos
Sodanajan rajajoukkojen perinnetoimikunta

1736.ISK. Antrean ja Vuoksen rannan komppanian veteraanit. Kokoonnumme perjantaina 17.9. klo 12.00 Marskin majalla Lopella veljestapaamisen ja ruokailun merkeissä. Ilmoittautumiset 11.9. mennessä Mauri Jantuselle puh. (03) 672 3179 tai 0400 728 922.

13/JR 57, ns. Ala-Peijarin KRH-komppanian aseveljet vaimoineen, saattajineen ja aseveljien lesket, tervetuloa viettämään päivää muistojen merkeissä Huittisiin. Kokoonnumme 29.7. klo 12.00 Leohkaffeessa, Karpintie 15, Huittinen. Ilmoittautumiset 22.7. mennessä: Pekka Karlsson, Metsämiehenkatu 2 C 13, 28500 PORI, puh. (02) 633 4247.

21.Prikaatin Perinneyhdistys ry:n vuosikokous pidetään Helsingissä perjantaina 13.08. klo 14.00 alkaen Maanpuolustusyhtiö Oy:n tiloissa, Töölöntori 2. Kokouksessa käsitellään yhdistyksen sääntöjen 13 §:ssä mainitut asiat sekä hallitukselle mahdollisesti jätetyt aloitteet. Tilaisuus päättyy veljesillalliseen, jota varten

pyydetään ilmoittautumaan 10.8. mennessä R. Riikoselle, puh. 040 835 2907 tai Irma Ruuskanen-Serelle, puh.050 525 0103. Puolisot ja lähiomaiset ovat tervetulleita. Kahvitarjoilu alkaa klo 13.00.
Hallitus

Upseerikurssi 55 kutsutaan veljeslounaalle, joka pidetään perjantaina 10.9. klo 12.00 Helsingin Suomalaisella Klubilla, Kansakoulukuja 3. Ilmoittautuminen klubin vahtimestarille 9.8.-6.9. välisenä aikana, puh. (09) 586 8830. Maksut ravintolan henkilökunnalle, saattaja tervetullut mukaan. Kunniamerkit ja tumma puku.

Jatkosodan 2.D:n (JR7, JR49, ErP12, KTR5 ym.) veteraanit, lotat, lesket ja jälkipolvet Asevelitapaaminen Helsingissä 6.9.2010

Ohjelma:
Klo 10.30 Bussikuljetus Postitalon edestä (Marskin patsaan puolelta) Hietaniemeen
Klo 11.00 Kunniakäynti Marsalkka Mannerheimin ja jv-kenraali Adolf Ehrnroothin haudoilla sekä sankariristillä
Klo 12.00 Paluukuljetus Ostrobotnian ravintolaan, Töölönkatu 3, II kerros
Klo 12.30 Lounastilaisuus, alkutervehdys, vainajien muisto, lounas, kuvavälähdyksiä Kannaksen matkalta, Porrassalmi-info, vapaa sana.

Lounas: Alkuruokana keitto, leipä, voi, kokoliha pääruoka ja kahvi/tee. Ruokajuomana vesi. Muut juomat maun ja kukkaron mukaan. Kala- tai kasvisvaiht

Oy Sav-Inter Ltd Vantaa	Vantaan Kone ja Laite Ky Vantaa	Seven Service Team Varkaus
S&P Rakennuspalvelu Oy Vihti	Skog Racing Service Oy Vihti	Maanrakennus Hynynen Oy Vihti
Maansiirto J. Salminen Oy Vihti	Oy Windside Production Ltd Viitasaari	Jita Oy Virrat www.jita.fi
OR-Wellness Oy Virrat	Linjaliikenne Ykspetäjä Oy Virrat Puh. 03-4755 348 ja 0400-232 838	T:mi Napis Palvelut Vuokatti
Eristepalvelu Moilanen&Kamppinen Oy Ylistaro	Rautapohja Oy Ylivieska	Ylläs-Äijän Majat Ky Ylläsjärvi
Siivouspalvelu P.Nousiainen Oy Ylämylly	Sähkö-Kipinä Ylöjärvi	Kiviasennus Kaunisto Ylöjärvi

toehto myös saatavana – toive esitettävä pankkisiirron viestiosassa. Ilmoittautuminen ja osallistumismaksu 25 euroa/henkilö NORDEA-pankkiin tilille: JR7:n Veteraanit 133630-103371, viimeistään 21.8. mennessä. Maksettaessa käytettävä viitenumero on 5555. Hotelimajoitusta tarvitsevien on itse huolehdittava majoitusvarauksesta. Tilaisuuteen liittyvät tiedustelut: Jukka Kinnunen, puh. 040 748 0785 ja Juha Koivisto, puh. 050 363 8118. Pyydämme nuorta polvea avustamaan kuljetuksissa ja tulemaan mukaan.

Tervetuloa, JR7:n Perinnetoimikunta

Tammitykistö, asevelitapaaminen 23.9. klo 12.00 Helsingissä Tekniska Föreningenin tiloissa (Eerikinkatu 2). Tulkaa kaikki, jotka jo välirauhan aikana olitte Hangon ”motin” rajoilla esim. Dragsvikissä tykistössä, jonka nimi syksystä 1940 oli 13. prikaati ja jatkosodan alusta 17. divisioonaa. Tammitykistö oli pääasiassa KTR 8, mutta ryhmään kuului mm. Rask.Pstot 1, 15, 24 ja 40. Antakaa sanan kiertää, yritetään vielä saada porukka kokoon. Erkki Sillanpää, puh. 040 578 7257 (kesällä 1944 I/KTR 8:ssa.)

Ilomantsin Hattuvaaran taistelun muistopäivät

Hämeen Ratsurykmentin veteraanit, Hämeen Ratsujääkäripataljoona ja Ratsumieskilta ry viettävät heinäkuun 30. päivänä 1944 käydyn Hattuvaaran taistelun muistoa Hattuvaarassa 31.7.- 1.8. perinteiseen tapaan: kenttähartaus, kunniaosoitukset, yhdessäoloa. Tilaisuuksiin ovat lämpimästi tervetulleita kaikki Ratsuväkiprikaatissa palvelleet sekä ratsuväen perinneyhdistysten jäsenet omaisineen ja ystävineen. Myös nuorison läsnäoloa toivotaan. Asu on vapaa Hattuvaarasta on alustavasti varattu majoitustilaa. Se on kuitenkin jokaisen henkilökohtaisesti vahvistettava soittamalla viimeistään 15.7. puh 0400 17 3607 tai postitse Taistelijan Talo, 82967 Hattu.

Hämeen Ratsujääkäripataljoona järjestää vanhaan tapaan veteraaneille ja heidän omaisilleen ja muillekin, jos autoon mahtuu, maksuttoman kul-

jetuksen Lahdesta Kouvolan, Lappeenrannan ja Joensuun kautta Hattuvaaraan. Auto lähtee Lahden linja-autoasemalta lauantaina 31.7. klo 7.30. Siihen pääsee matkan varrelta, mikäli ajasta on sovittu. Paluumatka alkaa Hattuvaarasta sunnuntaina ilta-päivällä kunnianosoitusten ja aterioinnin jälkeen. Ilmoittautuminen autokuljetukseen viimeistään 17.7. Ratsumieskilta ry, Hämeen Ratsujääkäripataljoona, tstosihteeri Tuija Helminen 029 9446-203, 040 548 534.

Ratsumieskilta ry Joensuun Eskadroona, Hankaintie 8, 80160 Joensuu, puh 0400 374 095

Haetaan yhteyttä

Isäni **Helge Salmi** taisteli Kannaksella **14./JR6**. Löytysiköhen enää ketään tuon pst-komppanian miehiä, joilta voisin kysellä tietoja ko. ajasta? Harri Salmi, Kauppakatu 28 A 26, 40100 Jyväskylä, hsalmi@gmail.com, puh. 050 368 7995.

Talvisodan Siltasen patteristo. Tekeillä on historia-teos kapteeni Tauno Siltasen komentamasta patteristosta Talvisodan Taipaleen taisteluissa. Sitä varten historiatyöryhmä kerää valokuvia, veteraanikertomuksia tai mitä tahansa aiheeseen liittyvää aineistoa. Pyydämme yhteydenottoa pikaisesti, sillä kirjan on määrä ilmestyä ensi joulukuksi. Kimmo Sorko, FM, Jyväskylä, puh. 040 815 1703.

Olisiko jollakin tietoa stm. **Arvi Johannes Torikan** viimeisistä vaiheista.? Palveli Jr 7:ssä ja kaatui vuonna 1944 Äyräpään taistelussa ja ruumis jäi kentälle. Hänen veljensä haluaisi tietoja, mikäli niitä löytyy. Yhteystiedot: Eino Torikka, Angelitie 6090, 99870 INARI. Puh. 040 565 0243.

Kiittäen Eino Torikka

Krypton ratkaisu

Virkistä muistiasi vastaukset

- 1. Tuuliviiri
- 2. Lumi
- 3. Raha
- 4. Kieli suussa
- 5. Kolme perätysten
- 6. Nyrkki

Siik Ky

Äänekoski

Kosken Levytyö Oy

Äänekoski

Äänekosken Louhinta ja Timanttiporaus Oy

Äänekoski

SOTAVETERAANI
KRIGSVETERAANEN

Julkaisija

Suomen Sotaveteraani liitto ry–Finlands
Krigsveteranförbund rf

Suomen Aikakauslehtien liiton jäsen

Päätoimittaja Markku Seppä

Toimitus

Kellosilta 4 C
00520 Helsinki
puh. päätoimittaja (09) 6126 2012
sahkoposti.markku.seppa@sotaveteraaniliitto.fi
tai.toimitus@sotaveteraaniliitto.fi
faksi (09) 6126 2020
internet www.sotaveteraaniliitto.fi

Osoitteen muutokset

Sotaveteraani liiton jäsenet ilmoittavat osoitteen muutoksista omaan yhdistykseensä tai liittoon Riina Lillforsille,
PL 600
00521 Helsinki
puh. (09) 6126 2015
sahkoposti.riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Lehden tilaukset ja hinnat

Sotaveteraani liittoon kuulumattomat voivat tilata Sotaveteraani-lehden liiton toimistosta puh. (09) 6126 2015 / Riina Lillfors. Lehden vuosikerran hinta on 15 euroa.
Irtonumero maksaa 4 euroa.

Toimitusneuvosto

Puheenjohtaja Finn-Göran Wennström
Starrbackvägen 37 A 2
00670 Helsingfors
puh.040 593 0521
sahkoposti.wennstrom@saunalahti.fi
Jäsenet: Anni Grundström, Antti Henttonen, Olavi Karttunen, Pirkko Kuorehjärvi, Göran Lindgren, Pertti Nieminen, Markku Seppä, Aarno Strömmer, Eeva Tammi, Jyrki Vesikansa, sihteeri Marja Riukka

Toimitus ei voi vastata pyytämättä lähetetystä aineistosta.

Ilmestyminen 2010

1/10: 17. helmikuuta, 2/10: 21. huhtikuuta,
3/10: 23. kesäkuuta, 4/10: 15. syyskuuta,
5/10: 27. lokakuuta, 6/10: 15. joulukuuta.

Ilmoitushinnat

1,60 euroa/pmm. Väri- ja määräpaikkailmoituksista sovitaan erikseen.

Lehti CD-levynä

Sotaveteraani-lehden pääsisältö on kuunneltavissa CD-levynä (ns. Daisy-äänite), jonka vuosikerran hinta on liiton jäsenille 8,50 euroa ja muille 17 euroa. Näkövammaisten Keskusliitto lainaa kuunteluun tarkoitettuja Daisy-soittimia. CD-levyjä voi tilata Sotaveteraani liiton myyntitoimistosta PL 600, 00521 Helsinki, puh. (09) 6126 2015, sähköposti riina.lillfors@sotaveteraaniliitto.fi

Ilmoitusmyynti

Media-ammattilainen Adspace Oy
Mikkolantie 20
00640 Helsinki
puh. (09) 877 6136, 040 735 7531
faksi (09) 726 1306
Isto Valkeapää
puh. 040 735 7571

Taitto

Taittotalo PrintOne
Mekaanikonkatu 7
00880 Helsinki
puh. 050 320 8972
sahkoposti.minna.komppa@printone.fi

Painopaikka

Suomen Lehtiyhtymä Oy, Tuusula 2010
ISSN 0782-8543

XXIV liittopäivät Kuopiossa

Suomen-pojat Virossa: vasemmalta Tarton alueen vanhin Evald Mäepalu, yhdistyksen puheenjohtaja Uno Järvelä ja Tallinnan alueen vanhin Edgar Sinisalu. Puheenjohtaja Uno Järvelä oli liittokokouksessa mukana jo seitsemättä kertaa. Viron yhdistyksessä on 170 jäsentä ja keski-ikä 86,5 vuotta.

Tanssitaitoiset, Irja Rätty ja Olavi Lössönen Pohjois-Karjalasta näyttivät taivutusten kaarteita. Parketilla oli hyvin tilaa.

Karhula-Kymi Sotaveteraaniyhdistyksen Hemmo Taka, Taisto Taina ja Svante Partanen ovat olleet liittopäivillä mukana jo vuodesta 1978 lähtien. Tällä kertaa Tulevaisuusfoorumi jäi väliin, kulttuuri-ihmisiä kun ovat, museot ja satama veivät foorumiajan.

Ensi kertaa liittopäivillä (vas.) liiton hallituksen jäsen Erkki Heikkinen ja liiton neuvottelukunnan puheenjohtaja Jukka Viinanen.

Kuopiolaiset Pertti Lappeteläinen ja Erkki Savolainen ovat tuttavina TVH:n Kuopion piirin työvuosiltaan. Tuttavan tapaaminen aina ilahduttaa.

Salolaisia liittopäivillä oli 50 hengen joukkue. Yhdistyksen puheenjohtaja Voitto Laine kertoi, että puolet osallistujista on veteraaneja, puolisoita ja leskiä ja toinen puoli kannattajajäseniä.

Uskolliset liittopäivillä kävijät Kymenlaaksosta, Saara Laherto nyt 19. kerta ja Mirjam Kimmo 12. kerta.

Kanadassa asuvia sotaveteraaneja liittopäivillä edusti Veijo Holopainen, joka esitti liittojuhlissa ulkomaisten tervehdyksen. Kanadan Sotaveteraanipiirissä on 228 veteraanijäsentä, 13 lottaa, 106 puoliso- tai leskijäsentä sekä 400 kannattajajäsentä.